

Stjórnartíðindi

1923 - A-deild

Útgáfa 1.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af Stjórnartíðindum. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af prentuðum Stjórnartíðindum án endurgjalds. Hvorki dómsmálaráðuneytið né önnur stjórnvöld standa að gerð skjals þessa umfram það að hafa útvegað höfundu skjalsins prentteintök af ritinu.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta landslög og önnur áþekk gögn gerð af opinberri hálfu, ekki verndar höfundalaga.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skrifað inn á titilsíðu.

Gallar á bls. 111, 149, 169, og 191.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

40 arkíva

STJÓRNARTÍÐINDI

FYRIR

ÍSLAND

ÁRÍÐ 1923

A-DEILD

REYKJAVÍK 1923

ÍSAFOLDARPRENTSMÍÐJA H.F.

Efnisyfirlit

við

Stjórnartíðindi fyrir Ísland árið 1923.

A.

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blaðsíðutal.
55.	3. febr.	Tilskipun um viðauka við tilskipun 30. nóv. 1921, um ákvörðun tekjuskatts og eignarskatts í Reykjavík	229—230
1.	14. mars.	Auglýsing um breyting á 5. og 15. gr. reglugjörðar nr. 67, 11. nóvember 1905, fyrir gagnfræðaskólann á Akureyri	1
2.	26. mars.	Lög um breyting á lögum nr. 74, 27. júní 1921, um tekjuskatt og eignarskatt	2—3
3.	4. apríl.	Lög um undanþágu frá lögum nr. 91, 14. nóv. 1917, um aðflutningsbann á áfengi	4
4.	5. apríl.	Auglýsing um breyting á prófreglugjörð fyrir lærdómsdeild Hins almenna mentaskóla í Reykjavík frá 20. maí 1910 ..	5—7
5.	6. apríl.	Tilskipun um að vernd sú, sem heimiluð er fyrir vörumerki með lögum 13. nóv. 1903, skuli einnig ná til þýska ríkisins.	8
6.	9. maí.	Konungsbrjef um þingsuppsögn	9
7.	6. júní.	Lög um breyting á lögum um friðun á laxi, frá 19. febrúar 1886	10
51.	S. d.	Auglýsing um staðfesting á breytingum á reglugjörð fyrir Íslandsbanka frá 25. nóv. 1903	201—206
52.	S. d.	Reglugjörð fyrir Íslandsbanka, 25. nóv. 1903, með áorðnum breytingum 5. júlí 1906, 30. jan. 1909, 2. okt. 1914 og 6. júní 1923	206—218
8.	20. júní.	Lög um ríkisskuldabryf	11—12
9.	S. d.	Lög um skiftimynt úr eirnikkel	12—13
10.	S. d.	Lög um samþykkt um sýsluvegasjóði	14—16
11.	S. d.	Fjáraukalög fyrir árið 1922	17—18
12.	S. d.	Lög um einkaleyfi	19—25
13.	S. d.	Lög um breyting á fátækralögum frá 10. nóv. 1905	26—27
14.	S. d.	Lög um tilbúning og verslun með ópíum o. fl.	27—28
15.	S. d.	Vatnalög	29—72

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blaðsíðatal.
16.	20. júní.	Lög um varnir gegn kynsjúkdómum	73—77
17.	S. d.	Fjáraukalög fyrir árin 1920 og 1921	78—85
18.	S. d.	Fjárlög fyrir árið 1924	86—128
19.	S. d.	Lög um samþykkt á landsreikningnum 1920 og 1921	128—131
20.	S. d.	Lög um rjettindi og skyldur hjóna	131—147
21.	S. d.	Lög um framlenging á gildi laga um útflutningsgjald	148
22.	S. d.	Fjáraukalög fyrir árið 1923	148—153
23.	S. d.	Lög um sjerstakar dómþinghár í nokkrum hreppum	154
24.	S. d.	Lög um verðlaun fyrir útfluttan gráðaost	155
25.	S. d.	Lög um berklaveiki í nautpeningi	156—157
26.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 52, 28. nóv. 1919 (Ritsíma og talsímakerfi)	158
27.	S. d.	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að banna dragnota- veiðar í landhelgi	158—159
28.	S. d.	Lög um viðauka við lög nr. 33, 27. júní 1921, um lífeyrissjóð barnakennara og ekkna þeirra	160
29.	S. d.	Lög um atvinnu við vjalgæslu á íslenskum mótorskipum	161—162
30.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 56, 10. nóv. 1913 (Herpinóta- veiði)	163
31.	S. d.	Lög um læknisskoðun aðkomuskipa	164
32.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 6, 31. maí 1921 (Seðlaútgáfa Íslandsbanka)	165
33.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 47, 30. nóv. 1914 (Atkvæða- greiðsla fjarstaddra manna við alþingiskosningar)	166—167
34.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 36, 19. júní 1922, um breyting á lögum um fræðslu barna, frá 22. nóvbr. 1907	167
35.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 35, 2. nóv. 1914, um mælingu og skrásetningu lóða og landa í lögsagnarumdæmi Reykja- víkur	168—169
36.	S. d.	Lög um veitingu ríkisborgararjettar	170
37.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 55, 28. nóv. 1919, um breyting á lögum 18. sept. 1885, um stofnun landsbanka	171—172
38.	S. d.	Lög um verslun með smjörflíki og líkar iðnaðarvörur, tilbún- ing þeirra m. m.	172—174
39.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 41, 11. júlí 1911, um breyting á lögum nr. 57, frá 22. nóv. 1907, um vegi	174
40.	S. d.	Lög um skemtanskatt og þjóðleikhús	175—176
41.	S. d.	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að sameina póstmest- ara- og stöðvarstjóraembættið á Akureyri og Ísafirði ..	177
42.	S. d.	Lög um viðauka við lög um vegi, 22. nóv. 1907, nr. 57	178
43.	S. d.	Jarðræktarlög	179—186

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blaðsíðutal.
44.	20. júní.	Lög um breyting á lögum nr. 43, 27. júní 1921, um varnir gegn berklaveiki	187
45.	S. d.	Lög um sandgræðslu	188—191
46.	S. d.	Lög um stækkun lögsagnarumdæmis Reykjavíkur	191—192
47.	S. d.	Lög um heimild fyrir landsstjórnina til að veita ýms hlunnindi fyrirhuguðum nýjum banka í Reykjavík	193—194
48.	S. d.	Lög um eftirlitsmann með bönkum og sparisjóðum	195
49.	S. d.	Lög um lífeyri handa fyrverandi skrifstofustjóra Alþingis Einari Þorkeiðssyni	196
50.	S. d.	Lög um atkvæðagreiðslur utan kjörstaða við alþingiskosningar	197—200
53.	11. ágúst.	Opið brjef um almennar reglulegar kjördæmakosningar til Alþingis	219
54.	4. okt.	Auglýsing um samning um áskrift á blöðum og tímaritum milli Íslands og Noregs	220—228
56.	21. nóv.	Bráðabirgðalög um heimild fyrir ríkisstjórnina að veita undanþágu frá ákvæðum laga nr. 47, 3. nóv. 1915, um breytingu á lögum um útflutning hrossa, 22. nóv. 1907	230—231
57.	3. desbr.	Opið brjef, er stefnir saman Alþingi til reglulegs fundar 15. febr. 1924	231
58.	S. d.	Konungsbrjef um setning Alþingis	232

Yfirlit

eftir stafrófsröð.

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blaðsíðutal.
Aðflutningsbann.			
3.	4. apríl.	Lög um undanþágu frá lögum nr. 91, 14. nóv. 1917, um aðflutningsbann á áfengi.....	4
Aðkomuskip.			
31.	20. júní.	Lög um leknisskoðun aðkomuskipa	164
Alþingi.			
6.	9. maí.	Konungsbrjef um þingsuppsögn	9
57.	3. desbr.	Opið brjef, er stefnir saman Alþingi til reglulegs fundar 15. febr. 1924	231
58.	S. d.	Konungsbrjef um setning Alþingis	232
Alþingiskosningar.			
33.	20. júní.	Lög um breyting á lögum nr. 47, 30. nóv. 1914 (Atkvæðagreiðsla fjarstaddra manna við alþingiskosningar)	166—167
50.	S. d.	Lög um atkvæðagreiðslur utan kjörstaða við alþingiskosningar	197—200
53.	11. ágúst.	Opið brjef, um almennar reglulegar kjördæmakosningar til Alþingis	219
Bankar.			
51.	6. júní.	Auglýsing um staðfesting á breytingum á reglugjörð fyrir Íslandsbanka frá 25. nóv. 1923	201—206
52.	S. d.	Reglugjörð fyrir Íslandsbanka 25. nóv. 1903, með áorðnum breytingum 5. júlí 1906, 30. jan. 1909, 2. okt. 1914 og 6. júní 1923	206—218

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blaðsíðutal.
32.	20. júní.	Lög um breyting á lögum nr. 6, 31. maí 1921 (Seðlaútgáfa Íslandsbanka)	165
37.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 55, 28. nóv. 1919, um breyting á lögum 18. sept. 1885, um stofnun landsbanka	171—172
47.	S. d.	Lög um heimild fyrir landsstjórnina til að veita ýms hlum- indi fyrirhuguðum nýjum banka í Reykjavík	193—194
48.	S. d.	Lög um eftirlitsmann með bönkum og sparisjóðum	195
Barnafræðsla, sjá fræðslumál.			
Barnakennarar.			
28.	S. d.	Lög um viðauka við lög nr. 33, 27. júní 1921, um lífeyrissjóð barnakennara og ekkna þeirra	160
Berklaveiki.			
25.	S. d.	Lög um berklaveiki í nautpeningi	156—157
44.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 43, 27. júní 1921, um varnir gegn berklaveiki	187
Dómpinghár.			
23.	S. d.	Lög um sjerstakar dómpinghár í nokkrum hreppum	154
Dragnótaveiðar, sjá fiskiveiðar.			
Eignaskattur, sjá skattar.			
Einkaleyfi.			
12.	S. d.	Lög um einkaleyfi	19—25
Fátækralög, sjá sveitamálefni.			
Fiskiveiðar.			
27.	S. d.	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að banna dragnóta- veiðar í landhelgi	158—159

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blaðsíðutal.
30.	20. júní.	Lög um breyting á lögum nr. 56, 10. nóv. 1913, (Herpinótaveiði)	163
Fjárlög og fjáraukalög.			
11.	S. d.	Fjáraukalög fyrir árið 1922	17—18
17.	S. d.	Fjáraukalög fyrir árin 1920 og 1921	78—85
18.	S. d.	Fjárlög fyrir árið 1924	86—128
22.	S. d.	Fjáraukalög fyrir árið 1923	148—153
Friðunarlög.			
7.	6. júní.	Lög um breyting á lögum um friðun á laxi frá 19. febrúar 1886	10
Fræðslumál.			
34.	20. júní.	Lög um breyting á lögum nr. 36, 19. júní 1922, um breyting á lögum um fræðslu barna frá 22. nóvbr. 1907	167
Gagnfræðaskólinn á Akureyri, sjá skólamál.			
Gráðaostur, sjá útflutningur.			
Heilbrigðismál.			
16.	S. d.	Lög um varnir gegn kynsjúkdómum	73—77
25.	S. d.	Lög um berklaveiki í nautpeningi	156—157
31.	S. d.	Lög um lækniSSkoðun aðkomuskipa	164
44.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 43, 27. júní 1921, um varnir gegn berklaveiki	187
Herpinótaveiði, sjá fiskiveiðar.			
Hjúskaparmál.			
20.	S. d.	Lög um rjettindi og skyldur hjóna	131—147
Hrossaútflutningur, sjá útflutningur.			

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blaðsíðutal.
		Iðnaðarvörur.	
38.	20. júní.	Lög um verslun með smjörflki og líkar iðnaðarvörur, tilbúning þeirra m. m.	172—174
		Íslandsbanki, sjá bankar.	
43.	S. d.	Jarðræktarlög	179—186
		Kynsjúkdómar, sjá heilbrigðismál.	
		Landhelgi.	
27.	S. d.	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að banna dragnótaveiðar í landhelgi	158—159
		Landsbanki, sjá bankar.	
		Landsreikningar.	
19.	S. d.	Lög um samþykkt á landsreikningnum 1920 og 1921	128—131
		Laxafriðun, sjá friðunarlög.	
		Lífeyrir.	
49.	S. d.	Lög um lífeyri handa fyrverandi skrifstofustjóra Alþingis, Einarí Þorkelssyni	196
		Lífeyrissjóður.	
28.	S. d.	Lög um viðauka við lög nr. 33, 27. júní 1921, um lífeyrissjóð barnakennara og ekkna þeirra	160
		Mentaskólinn, sjá skólamál.	
		Mótorskip, sjá vjelgæsla.	

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blaðsíðutal.
Mynt.			
9.	20. júní.	Lög um skiftimynt úr einnikkel	12—13
Ópíum.			
14.	S. d.	Lög um tilbúning og verslun með ópíum o. fl.	27—28
Póstmál.			
41.	S. d.	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að sameina póstmestara- og stöðvarstjóraembættið á Akureyri og Ísafirði ..	177
54.	4. okt.	Auglýsing um samning um áskrift á blöðum og tímaritum milli Íslands og Noregs	220—228
Reykjavík.			
35.	20. júní.	Lög um breyting á lögum nr. 35, 2. nóv. 1914, um mælingu og skrásetningu lóða og landa í lögsagnarumdæmi Reykjavíkur	168—169
46.	S. d.	Lög um stækkun lögsagnarumdæmis Reykjavíkur	191—192
Ríkisborgararjettur.			
36.	S. d.	Lög um veitingu ríkisborgararjettar	170
Ríkisskuldabréf.			
8.	S. d.	Lög um ríkisskuldabréf	11—12
Sandgræðsla.			
45.	S. d.	Lög um sandgræðslu	188—191
Siglingar. Skip.			
29.	S. d.	Lög um atvinnu við vjelgæslu á íslenskum mótorskipum ..	161—162
Símamál.			
26.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 52, 28. nóv. 1919, (Ritsína og talsímakerfi)	158
41.	S. d.	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að sameina póstmestara og stöðvarstjóraembættið á Akureyri og Ísafirði	177

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blaðsíðatal.
Skattar.			
55.	3. febr.	Tilskipun um viðauka við tilskipun 30. nóv. 1921, um ákvörðun tekjuskatts og eignarskatts í Reykjavík	229—230
2.	26. mars.	Lög um breyting á lögum nr. 74, 27. júní 1921, um tekjuskatt og eignarskatt	2—3
21.	20. júní.	Lög um framlenging á gildi laga um útflutningsgjald	148
40.	S. d.	Lög um skemtanaskatt og þjóðleikhús	175—176
Skemtanaskattur, sjá skattar.			
Skiftimynt, sjá mynt.			
Skólamál.			
1.	14. mars.	Auglýsing um breyting á 5. og 15. gr. reglugjörðar nr. 67,11. nóvember 1905, fyrir gagnfræðaskólann á Akureyri	1
4.	5. apríl.	Auglýsing um breyting á prófreglugjörð fyrir lerdómsdeild Hins almenna mentaskóla í Reykjavík frá 20. maí 1910 ..	5—7
Smjörlíki.			
38.	20. júní.	Lög um verslun með smjörlíki og líkar iðnaðarvörur, tilbúning þeirra m. m.	172—174
Sparisjóðir.			
48.	S. d.	Lög um eftirlit með bönkum og sparisjóðum	195
Sveitamálefni.			
13.	S. d.	Lög um breyting á fátækralögum frá 10. nóv. 1905	26—27
Tekjuskattur, sjá skattar.			
Útflutningur.			
21.	S. d.	Lög um framlenging á gildi laga um útflutningsgjald	148
24.	S. d.	Lög um verðlaun fyrir útfluttan gráðast	155
56.	21. nóv.	Bráðabirgðalög um heimild fyrir ríkisstjórnina að veita undanþágu frá ákvæðum laga nr. 47, 3. nóv. 1915, um breytingu á lögum um útflutning hrossa, 22. nóv. 1907	230—231

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blaðsíðutal.
15.	20. júní.	Vatnalög	29—72
		Vegir.	
10.	S. d.	Lög um samþykktir um sýsluvegasjóði	14—16
39.	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 41, 11. júlí 1911, um breyting á lögum nr. 57, frá 22. nóv. 1907, um vegi	174
42.	S. d.	Lög um viðauka við lög um vegi, 22. nóv. 1907, nr. 57.	178
		Verslun.	
38.	S. d.	Lög um verslun með smjörflki og líkar iðnaðarvörur, tilbúning þeirra m. m.	172—174
		Vjelgæsla.	
29.	S. d.	Lög um atvinnu við vjelgæslu á íslenskum mótorskipum	161—162
		Vörunerki.	
5.	6. apríl.	Tilskipun um að vernd sú, sem heimiluð er fyrir vörunerki með lögum 13. nóv. 1903, skuli einnig ná til þýska ríkisins.	8
		Þjóðleikhús.	
40.	20. júní.	Lög um skemtanaskatt og þjóðleikhús	175—176

AUGLÝSING

um

1

14. mars

breyting á 5. og 15. gr. reglugjörðar nr. 67, 11. nóvember
1905, fyrir gagnfræðaskólann á Akureyri.

Samkvæmt þegnlegum tillögum dóms- og kirkjumálaráðuneytisins hefir Hans hátign konunginum 28. desbr. 1922 allramildilegast þóknast að staðfesta eftirfylgjandi breytingu á reglugjörð fyrir gagnfræðaskólann á Akureyri.

3. liður 5. gr., tvær fyrstu málsgreinar hljóði þannig:

Daglegar einkunnir skal ekki gefa í skólanum, en hver kennari skal gefa nemendum einu sinni á ári, í lok aprílmánaðar, einkunn fyrir ástundun og kunnáttu í þeim greinum, er hann kennir.

1. liður 15. gr. hljóði þannig:

Til þess að verða tekinn í 1. bekk verður nemandinn að ganga undir próf, er sýni, að hann hafi þá kunnáttu og þroska, er á eftir segir, enda má engum veita inntöku í 1. bekk nema hann hljóti við inntökupróf eigi lægri aðaleinkunn en 4 — fjóra —, þó getur skólameistari veitt undanþágu frá þessu ákvæði, ef nemandinn fær lofsamlegan vitnisburð (einkunn) fyrir íslenska ritgerð eða skriflega stærðfræði.

15. gr. 2 hljóði þannig:

Skriflegt íslenskupróf sje tvöfalt. Öðru prófinu er ætlað að sýna stafsetningarkunnáttu nemanda. Skal því hagað þannig, að nýsveinar eru rita látnir 30—40 vandrituð orð, allir sömu orðin. Gefin skal sjerstök einkunn fyrir leikni í stafsetning. Annað próf í skriflegri íslensku á að sýna hugsunarþroska nemanda og hve lagið þeim er að koma orðum og vönduðu máli að hugsun sinni. Í því skyni eru þeir semja látnir stutta ritgerð um efni eða spurning, er með sanngirni má ætlast til að sémilega þroskaður 14 ára íslenskur unglingur geti gert sjer nokkra grein fyrir. Sjerstök einkunn skal gefin fyrir þessa ritgerð.

Þetta birtist hjermeð til leiðbeiningar öllum þeim, er hlut eiga að máli.

Í dóms- og kirkjumálaráðuneytinu, 14. mars 1923.

Sig. Eggerz.

Sigf. M. Johnsen.

2
26. mars

LÖG

um

breyting á lögum nr. 74, 27. júní 1921, um
tekjuskatt og eignarskatt.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörrum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

6. gr. orðist þannig: Skattgjald þeirra, sem ræðir um í 1. og 2. gr., reiknast þannig: Ef hinn skattskyldi hluti tekna þeirra er undir 500 kr., greiðist af honum 0,6%.

Af	500 til	1000 kr.	greiðist	3 kr. af	500 kr. og	0,8% af afgangi.
—	1000 —	2000 —	—	7 —	1000 —	1,5 —
—	2000 —	3000 —	—	22 —	2000 —	2 —
—	3000 —	4000 —	—	42 —	3000 —	3 —
—	4000 —	5000 —	—	72 —	4000 —	4 —
—	5000 —	6000 —	—	112 —	5000 —	5 —
—	6000 —	7000 —	—	162 —	6000 —	6 —
—	7000 —	8000 —	—	222 —	7000 —	7 —
—	8000 —	9000 —	—	292 —	8000 —	8 —
—	9000 —	10000 —	—	372 —	9000 —	9 —
—	10000 —	11000 —	—	462 —	10000 —	10 —
—	11000 —	12000 —	—	562 —	11000 —	11 —
—	12000 —	13000 —	—	672 —	12000 —	12 —
—	13000 —	14000 —	—	792 —	13000 —	13 —
—	14000 —	15000 —	—	922 —	14000 —	14 —
—	15000 —	16000 —	—	1062 —	15000 —	15 —
—	16000 —	17000 —	—	1212 —	16000 —	16 —
—	17000 —	18000 —	—	1372 —	17000 —	17 —
—	18000 —	19000 —	—	1542 —	18000 —	18 —
—	19000 —	20000 —	—	1722 —	19000 —	19 —
—	20000 —	25000 —	—	1912 —	20000 —	19,5 —
—	25000 —	30000 —	—	2887 —	25000 —	20 —
—	30000 —	35000 —	—	3887 —	30000 —	21 —

Af 35000 til 40000 kr. greiðist	4937 kr. af 35000 kr. og 22 % af afgangi.	2
— 40000 — 50000 — —	6037 — — 40000 — — 23 — — —	26. mars
— 50000 — 70000 — —	8337 — — 50000 — — 24 — — —	
— 70000 — 100000 — —	13137 — — 70000 — — 25 — — —	
— 100000 og þar yfir —	20637 — — 100000 — — 26 — — —	

Skattgjald samkv. 2. gr. reiknast þó aldrei lægra en 5% af tekjunum.

2. gr.

Á eftir d-lið í 11. gr. komi nýr liður, sem verður e-liður, svo hljóðandi:
Aukaútsvör og tekjuskattur og eignarskattur.

3. gr.

Í 2. málsg. 12. gr. falla burt orðin: „ef þau eru fjárráða. Annars teljast tekjur þeirra með tekjum heimilisföður.“

4. gr.

Í stað „300 kr.“ í 1. málsg. 13. gr. komi: 500 kr.

5. gr.

Lög nr. 74, 27. júní 1921, um tekjuskatt og eignarskatt, gilda að öðru leyti, þar til önnur skipun verður á gerð.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalínuborg, 26. mars 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Magnús Jónsson.

3
4. apríl

LÖG

um

undanþágu frá lögum nr. 91, 14. nóv. 1917, um aðflutningsbann á áfengi.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörrum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Vín, sem ekki er í meira en 21% af vínanda (alkohol) að rúmmáli, skulu undanþegin ákvæðum laga 14. nóv. 1917, um aðflutningsbann á áfengi, um bann gegn innflutningi, veitingu, sölu og flutningi um landið. Undanþága þessi um aðflutning vína nær þó eingöngu til vína, sem eiga uppruna í löndum, sem veita bestu kjör fyrir íslenskan saltfisk.

2. gr.

Ráðherra getur með reglugjörð sett ákvæði til varnar misbrúkun við sölu og veitingu þessara vína. Þó mega ákvæði þessi ekki ganga svo langt, að þau geri að engu undanþágu vínanna frá ákvæðum aðflutningsbannlaganna. Í reglugjörðina má setja ákvæði um sektir fyrir brot gegn henni.

3. gr.

Vegna eftirlits með óheimiluðum áfengisinnflutningi haldast óbreytt ákvæðin í lögum 14. nóv. 1917, um skyldu skipstjóra að tilkynna lögreglustjóra, hve mikið áfengi og hvaða áfengi skipið hafi meðferðis, og um innsigluð þess áfengis, sem ekki á að fara hjer í land.

Lög þessi ganga í gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 4. apríl 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

AUGLÝSING

um

4

5. apríl

breyting á prófreglugjörð fyrir lærdómsdeild Hins almenna
mentaskóla í Reykjavík frá 20. maí 1910.

Samkvæmt þegnlegum tillögum dóms- og kirkjumálaráðuneytisins hefir Hans hátign konunginum, 28. desbr. 1922, allramildilegast þóknast að staðfesta eftirfarandi breyting á prófreglugjörð fyrir lærdómsdeild Hins almenna mentaskóla í Reykjavík, frá 20. júní 1910.

Í stað 4.—9. greinar komi:

4. gr.

Þessar einkunnir skal gefa:

ág., ág. ÷, dáv. +, dáv., dáv. ÷, vel +, vel, vel ÷, lakl. +, lakl., lakl. ÷, illa +, illa, illa ÷, afarilla +, afarilla.

Tölugildi þessara einkunna er sem hjer segir:

ág. = 6, ág. ÷ = $5\frac{2}{3}$, dáv. + = $5\frac{1}{3}$, dáv. = 5, dáv. ÷ = $4\frac{2}{3}$, vel + = $4\frac{1}{3}$, vel = 4, vel ÷ = $3\frac{2}{3}$, lakl. + = $3\frac{1}{3}$, lakl. = 3, lakl. ÷ = $2\frac{2}{3}$, illa + = $2\frac{1}{3}$, illa = 2, illa ÷ = $1\frac{2}{3}$, afarilla + = $1\frac{1}{3}$, afarilla = 1.

Við útreikning meðaltals árseinkunna og prófseinkunna hafa einkunnir þessar stigagildi, sem hjer segir:

ág. = 8, ág. ÷ = $7\frac{2}{3}$, dáv. + = $7\frac{1}{3}$, dáv. = 7, dáv. ÷ = $6\frac{1}{3}$, vel + = $5\frac{2}{3}$, vel = 5, vel ÷ = $3\frac{2}{3}$, lakl. + = $2\frac{1}{3}$, lakl. = 1, lakl. ÷ = ÷ $1\frac{2}{3}$, illa + = ÷ $4\frac{1}{3}$, illa = ÷ 7, illa ÷ = ÷ $12\frac{1}{3}$, afarilla + = ÷ $17\frac{2}{3}$, afarilla = ÷ 23.

Aðaleinkunnir skulu gefnar við árspróf og samsvara þær fullnaðar-einkunnum, sem hjer segir:

Ágætiseinkunn	samsvarar fullnaðareinkuninni	7,50—8;
Fyrsta aðaleinkunn	—	6—7,49;
Önnur aðaleinkunn	—	4,50—5,99;
Þriðja aðaleinkunn	—	4,25—4,49.

5. gr.

Aðeins eina einkunn skal gefa fyrir alla hina munnlegu frammistöðu í heild sinni í hverri námsgrein, og það eins þótt lagt sje fyrir nemandann fleiri en eitt verkefni til úrlausnar, eða þótt námsgrein skiftist í fleiri deildir. Fyrir skriflega úrlausn skal þó gefa sjerstaka einkunn nema í dönsku; þar skal gefa aðeins eina einkunn fyrir munnlega frammistöðu og skriflega úrlausn. Fyrir munn-

4. legar frammistöður í eðlisfræði og efnafræði í stærðfræðisdeild skal gefa eina einkunn og aðra fyrir verklegar úrlausnir í þeim greinum.

6. gr.

Einkunnir eru þrenns konar: *Vetrar-, árs- og prófseinkunnir.*

Vetrar- og árseinkunnir gefa kennararnir. Þær skulu gefnar í öllum greinum nema kristnum fræðum, söng og leikfimi. Fyrir landafræði, náttúrufræði, eðlisfræði og stjörnufræði skal í máladeild aðeins gefa eina einkunn..

Vetrareinkunnir skal gefa tvisvar á vetri, í desember og mars, og lýsa þær til bráðabirgða álitis hvers kennara á kunnáttu nemanda í þeirri grein, er hann kennir. Við lok kenslutímans skal svo hver kennaranna gefa nemendum einkunnir með hliðsjón af vetrareinkunnum þeim, er hann hefir áður gefið. Heita þær einkunnir árseinkunnir og eru fullnaðardómur kennarans um kunnáttu nemendanna eftir kenslutímann.

Í íslenskum, dönskum og enskum stíl og skriflegri stærðfræði skal hafa próf undir umsjón skólans, áður en gefnar eru árseinkunnir. Fyrir próf þetta gefa kennararnir einkunnir og ákveða eftir þeim og skriflegum úrlausnum um veturinn árseinkunnir í þeim greinum.

Prófseinkunnir eru dómur prófdómenda um frammistöður nemenda við próf, og skal gefa þær í öllum greinum, sem hafðar eru til prófs. Í stærðfræðisdeild skal telja með við útreikning fullnaðareinkunnar í stúdentsprófi einkunnir nemenda í samanlagðri dönsku í 4. bekk og einkunnir þeirra fyrir munnlega frammistöðu í ensku í 5. bekk.

Um skriflega og munnlega frammistöðu í hverri grein dæma tveir prófdómendur, kennarinn og skólafróður maður, skipaður af kenslumálaráðherra.

7. gr.

Fullnaðareinkunn er meðaltal af árs- og prófseinkunnum nemenda.

Þegar finna skal fullnaðareinkunn nemandans, skal telja allar einkunnir hans með stigagildi þeirra, eins og segir í 4. gr. Síðan skal taka meðaltal af árseinkunnum hans og meðaltöl af þeim einkunnum, sem prófdómendur hafa gefið hvor um sig. Hvert meðaltalið reiknast með 2 desimölum. Af þessum þremur meðaltölum skal svo aftur reiknað meðaltal með 2 des. og er það fullnaðareinkunn nemandans. Við fullnaðareinkunnina skal svo rita samsvarandi aðaleinkunn, samkvæmt 4. gr.

Í löggilta einkunnabók og á prófskírteini skal rita allar árseinkunnir og prófseinkunnir, hin þrjú meðaltöl þessara einkunna, fullnaðareinkunn og aðaleinkunn.

Fullnaðareinkunn utanskólanemanda er meðaltalið af meðaltölum einkunna þeirra, er prófdómendur gefa fyrir frammistöðu hans.

Til þess að standast stúdentspróf má fullnaðareinkunn ekki vera lægri en 4,25.

8. gr.

4

5. apríl

Skólameistari úrskurðar í samráði við hina föstu kennara skólans, hvort flytja beri nemanda að afloknu gagnfræðaprófi upp í 1. bekk lærdómsdeildar. Engan nemanda má þó flytja upp í 1. bekk lærdómsdeildar nema því aðeins, að hann í fullnaðareinkunn við gagnfræðapróf hafi að minsta kosti hlotið 5,67 stig og ekki lægra meðaltal allra árs- og prófseinkunna en 5,67 stig í íslenskum stíl, munnlegri dönsku og samanlagðri ensku í máladeild og íslenskum stíl, samanlagðri stærðfræði og í eðlisfræði í stærðfræðideild.

Í upphaf 10. gr., sem verður 9. gr., komi ný málsgrein, er svo hljóðar:

Nemandi, sem staðist hefir gagnfræðapróf með þeim skilyrðum, sem sett eru fyrir inntöku í lærdómsdeild Hins almenna mentaskóla, skal hafa rjett til að ganga undir stúdentspróf eftir 3 ár í eða utan skóla. En ef sjerstök atvik mæla með því og skólameistari og kennarar eru því meðmæltir, getur stjórnin leyft efnilegum nemendum að ganga undir stúdentspróf 2 árum eftir gagnfræðapróf.

11. gr. verður 10. gr.

Í stað 12. gr. komi nýjar greinar, er svo hljóða:

11. gr.

Reglur þær, sem fyrirskipaðar eru í reglugerðarbreytingu þessari, koma til framkvæmdar á skólaárinu 1922—1923.

12. gr.

Reglur þær, sem fyrirskipaðar eru í „Auglýsing um bráðabirgðareglugjörð fyrir hinn almenna Mentaskóla í Reykjavík“ frá 9. sept. 1904, III. kafla (8., 10., 12. og 13. gr.) og 20. gr., og í „Auglýsing um reglugjörð til bráðabirgða fyrir lærdómsdeild hins almenna Mentaskóla í Reykjavík“ frá 13. mars 1908, III. kafla (5., 7. og 9. gr.) og 13. gr. 1. málsgrein, og fara í bága við reglur þær, sem settar eru með þessari breytingu, skulu úr gildi falla.

Þetta birtist hjermeð til leiðbeiningar öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Í dóms- og kirkjumálaráðuneytinu, 5. apríl 1923.

Sig. Eggerz.

Sigf. M. Johnsen.

5
6. apríl

TILSKIPUN

um

að vernd sú, sem heimiluð er fyrir vörumerki með lögum 13. nóv. 1903, skuli einnig ná til þýska ríkisins.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur.

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,

Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að með því að þeim, sem á Íslandi reka verksmiðju-
iðnað eða handiðnað, jarðrækt, málmnám, verslun eða aðra atvinnu, er
veittur sami kostur á að öðlast vernd á vörumerkjum í þýska ríkinu eins
og eigin þegnum, þá viljum Vjer samkvæmt heimild þeirri, sem gefin er
í 15. gr. laga um vörumerki, 13. nóv. 1903, skipa svo fyrir sem hjer segir:

Þeir, sem í þýska ríkinu reka verksmiðju-
iðnað eða handiðnað, jarðrækt,
málmnám, verslun eða aðra atvinnu, skulu verða þeirrar verndar á vörumerkj-
um, sem lög 13. nóv. 1903 heimila, aðnjótandi með þeim skilyrðum, er hjer greinir:

1. Tilkynningu skal fylgja sönnun fyrir því, að beiðandi hafi fullnægt skil-
yrðum þeim, sem sett eru í þýska ríkinu fyrir því, að vörumerkið njóti
þar verndar.
2. Beiðandi skal undirgangast, að bæjarþing Reykjavíkur sje varnarþing hans
í öllum málum viðvíkjandi vörumerkjum og tilnefna umboðsmann búsettan
á Íslandi, er taki á móti málssókn fyrir hans hönd.
3. Vörumerkið skal ekki njóta víðtækari verndar eða verndar fyrir lengri
tíma en í þýska ríkinu.
4. Vörumerkið skal skrásetja í þeirri mynd, sem löggilt er í þýska ríkinu,
nema gagnstætt sje velsæmi og alsherjarreglu.
5. Nú er vörumerki tilkynt til skrásetningar á Íslandi í síðasta lagi 4 mánuð-
um eftir að það hefir verið tilkynt í þýska ríkinu, og skal þá gagnvart
öðrum tilkynningum telja, að þessi tilkynning hafi farið fram um leið
og tilkynningin fer fram í þýska ríkinu.
6. Nú er synjað um skrásetning samkvæmt 5. gr. nr. 5 framannefndra laga
13. nóv. 1903, og beiðandi höfðar mál gegn þeim, sem áður hefir tilkynt
merkið og fengið það skrásett, og sannar, að hann hafi fyrstur notað merki
þetta, en að hinn hafi síðar tekið það upp, og má þá með dómi úrskurða
honum rjett til að fá merkið skrásett með einkarjetti, til að nota það á þær
vörutegundir, sem hann notaði merkið á, þegar vernd komst á í báð-
um löndunum, en höfða skal hann þá mál útaf þessu innan 6 mánaða frá því
verndin komst á. Þetta skerðir þó að engu leyti rjett þann, sem heimilaður
er í 11. gr. 3. málsgrein nefndra laga.

Tilskipun þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 6. apríl 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Kl. Jónsson.

KONUNGSBRJEF

um

þingsuppsögn.

6
9. maí

Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt : Vjer viljum hjermeð veita yður sem Vorum forsætis-
ráðherra fyrir Ísland, umboð til þess í Voru nafni að segja Alþingi slit-
ið, þá er þingið hefir lokið störfum sínum, um 14. þessa mánaðar.

Ritað á Amalíuborg, 9. maí 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

Til

herra Sigurðar Eggerz, Vors forsætisráðherra yfir Íslandi,

7
6. júní

L Ö G

um

breyting á lögun um friðun á laxi, frá 19. febrúar 1886.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Á j ö r u m k u n n u g t: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ölfusá skal undanþegin þeim ákvæðum í 1. gr. laga um friðun á laxi, frá 19. febrúar 1886, sem tilfærð eru hjer á eftir innan tilvitnunarmarkja og hljóða þannig: „Á þessum veiðitíma skal þó lax friðaður 36 stundir í viku hverri, eða frá náttmálum á laugardögum til dagmála á mánudögum, og skulu þá öll laxanet tekin upp og allar veiðivjolar standa opnar, svo lax hafi frjálsa göngu“.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi hinn 15. júní 1923.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 6. júní 1923.

Undir Vorri konunglægu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

LÖG

um

ríkisskuldabréf.

8

20. júní

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Þegar lán eru tekin fyrir hönd ríkissjóðs, skal fyrir þeim gefa út skuldabréf á íslensku, með þýðingu á eitt eða fleiri útlend mál, þegar ástæða er til þess.

2. gr.

Öll skuldabréfin skulu af sömu gerð. Nafnverð brjefanna skal vera 100, 1000 eða 10000 kr. og rentan $4\frac{1}{2}$, 5 eða $5\frac{1}{2}\%$ p. a., og ákveður stjórnin hvern rentufótinn skuli nota um hvert skeið, svo og söluverð brjefanna. Vextir greiðast tvisvar á ári, 1. október og 1. apríl, að hálfu í hvort sinn.

3. gr.

Skuldabréfin skulu gefin út til 25 ára og með vaxtamiðum eða vaxtaávísunarmiðum fyrir það árábil. Þegar sjerstaklega stendur á, má þó með álætrun á skuldabréf tiltaka annan umferðartíma.

4. gr.

Þegar lánsheimild er fyrir hendi, skal stjórnin jafnan sjá um, að almenningur eigi kost á að kaupa skuldabréfin í bönkum, sparisjóðum og á öðrum stöðum, er henta.

5. gr.

Brjefin sjálf og vaxtamiðar þeirra skulu í gjalddaga greidd með ákvæðisverði, án nokkurs frádráttar, stimpilgjalds eða skatts, og eru sömuleiðis gjaldgeng í ríkissjóð í hverja greiðslu sem er, svo sem peningar væru.

8
20 júní

6. gr.

Brjef og vaxtamiðar, er í gjalddaga eru fallin, greiðast úr ríkissjóði, er einnig getur falið bönkum, hjerlendum eða útlendum, og öðrum stofnunum að annast slíkar greiðslur.

7. gr.

Skuldabryjefin ganga til enda útgáfutímans, án þess að vera dregin út eða á annan hátt innkölluð. Nú vill ríkissjóður draga inn af brjefum þeim, er úti eru, og má það að eins verða með frjálsum kaupum og sölum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalúborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

9
20. júní

LÖG

um

skiftimynt úr eirnikkel.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Slegnir skulu 10-eyringar og 25-eyringar úr eirnikkel,

2. gr.

9

Eirnikkelpeningar þessir skulu að stærð, þunga og málmblöndun vera 20. júní
sem hér segir:

	Þvermát millimetrar	Þyngd brúttó gröm	málmblöndun
Peningur, sem gildi 25 aura,	17	2,4	75 hlutar að þyngd af eiri.
Peningur, sem gildi 10 aura,	15	1,5	25 hlutar að þyngd af nikkel.

3. gr.

Peningarnir skulu vera kringlóttir og gáróttir í röndina.

4. gr.

Peningar þessir skulu vera löglegur gjaldeyrir í ríkissjóð og manna í milli, fyrir alt að 5 króna upphæð í einu, þar til þeir eru orðnir mjög mik-
ið eða ólöglega skaddaðir. Gagnvart ríkissjóði eru þeir eigi lengur löglegur
gjaldeyrir, er þeir eru orðnir svo slitnir, að ekki verður sjeð, fyrir reikning
hvaða ríkis þeir eru slegnir, en gagnvart öllum öðrum hætta þeir að vera lög-
legur gjaldeyrir, þegar mótunin er svo máð, að hún er orðin ógreinileg.

5. gr.

Stjórninni er heimilt að banna flutning mynta þeirra, er ræðir um í
lögum þessum, úr landi.

Brot á slíku banni varðar sektum, frá 10—10000 krónum.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

10
20. júní

LÖG

um

samþyktir um sýsluvegasjóði.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Heimilt er sýslunefndum að gera samþyktir um stofnun sýsluvegasjóða.

2. gr.

Kostnaður við þær vegabatur, sem að lögum hvíla á sýslufjelögum,
greiðist úr sýsluvegasjóði.

3. gr.

Í sýsluvegasjóð skal árlega greiða vegaskatt af öllum fasteignum innan
hverrar sýslu. Skattur þessi greiðist á manntalsþingi af ábúanda hverrar jarð-
ar, en af eiganda hverrar lóðar eða húseignar í kaптúnun. Sýslunefnd á-
kveður jafnan fyrir eitt ár í sem, hve hár skatturinn skuli vera það ár, en
hann skal vera minst $1\frac{1}{2}$ af hverju þúsundi af virðingarverði skattskyldra
fasteigna, samkvæmt fasteignamati, og má eigi hærri vera en 6 af þúsundi,
nema samþykki atvinnumálaráðherra komi til í hvert sinn. Skal skatturinn
miðaður við áætlun gjöld til vegabóta, að viðbætti eyðslu umfræm áætlun
undanfarið ár, en að fráðregnu áætlun tillagi ríkissjóðs, ef til þess kemur,
samkvæmt 8. gr. Með gjöldum til vegabóta teljast vextir og afborganir af lán-
um, teknum til vegabóta, enda hafi ráðherrann samþykkt lánskjörin, að fengn-
um tillögum vegamálastjóra.

4. gr.

Í verslunarstöðum, sem eru hreppsfjelag út af fyrir sig, skal hálfur
vegaskatturinn renna í sveitarsjóð, ef hreppsfjelagið ver til vegagerðar innan
hrepps á því ári að minsta kosti jafnmiklu fje úr sveitarsjóði, sem hálfum
vegaskattinum nemur, auk hreppsvegagjaldsins, sem það hefir til umráða það
ár, og hafi hreppsvegagjaldið þá verið ákveðið með hámarki þeirrar upphæð-
ar á hvern verkferan mann, sem lög heimila.

5. gr.

10

20. júní

Heimilt er sýslunefndum að ákveða einstökum hreppum misjafnt hundraðsgjald, er miðist við þau afnot, sem hrepparnir hafa af vegakerfi sýslunnar. Hámark hundraðsgjalds í einstökum hreppi má ekki vera meira en 30% hærra en meðalgjald í sýslunni.

Nú er lagður akvegur í gegnum hreppinn, eða aðallega í þágu hreppsins, og heimilast þá sýslunefnd að setja sem skilyrði fyrir framlagi úr sýslusjóði, að hreppurinn sjái um, að lagt verði fje á móti, eftir nánari ákvæðum sýslunefndar í hvert sinn.

6. gr.

Undanskildar vegaskatti eru allar kirkjur, skólahús, sjúkrahús og þinghús. Ráðherra er heimilt, eftir tillögum sýslunefndar, að undanþiggja skattgjaldi að einhverju leyti eyjajarðir ásamt húsum og lóðum á þeim, ennfremur að ívilna að einhverju leyti jörðum, sem eru í mjög háu mati vegna sjávarhlunninda.

Á sama hátt má einnig ívilna þeim kauptúnum, sem eru sjerstakt hreppsfjelag og hafa lítil not af vegakerfi sýslunnar.

7. gr.

Oddviti sýslunefndar semur árlega reikning sýsluvegasjóðs. Skal reikningur undanfarins árs lagður fram á sýslufundi til samþykktar, og gilda þar um sömu reglur, sem um sýslusjóðsreikninginn. Á sýslufundi skal semja áætlun um tekjur og gjöld sýsluvegasjóðsins yfirstandandi ár.

Afrit af sýsluvegareikningnum, ásamt áætluninni, skal oddviti sýslunefndar senda vegamálastjóra að afstöðnum sýslufundi.

8. gr.

Nú eru útgjöld sýsluvegasjóðs meiri en sem svarar 2 af þúsundi á skattskyldum fasteignum, og skal þá greiða tillag í sjóðinn úr ríkissjóði, móts við þann hluta vegaskattsins, sem er umfram 2‰, sem hjer segir:

Móts við þann hluta skattsins, sem er frá 2‰ til 4‰, greiðist jafnmikið framlag úr ríkissjóði.

Móts við þann hluta, sem er frá 4‰ til 6‰, greiðist tvöfalt framlag úr ríkissjóði.

Móts við það, sem umfram er 6‰, greiðist þrefalt framlag úr ríkissjóði, enda hafi samþykki ráðherra verið fengið, samkv. 3. gr.

Tillag ríkissjóðs má greiða jafnóðum og þörf krefur, eftir meðmalum vegamálastjóra.

9. gr.

Eftirstöðvar af lánum þeim, sem sýslufjelög hafa tekið til vegabóta áður en lög þessi öðlast gildi, má greiða úr sýsluvegasjóði, með skilorði því, er getur í niðurlagi 3. gr.

10

20. júní

10. gr.

Nú er samþykkt gerð af sýslunefnd, og skal hún þá senda atvinnu- og samgöngumálaráðherra til staðfestingar. Virðist honum hún koma í bága við grundvallarreglur laga eða rjett manna, er samþykktin endursend án staðfestingar. Fylgja henni þá synjunarástæður ráðherra. Að öðrum kosti staðfestir hann samþykktina, skipar fyrir um birtingu hennar og tiltekur, hve nær hún öðlist gildi. Gildir hún upp frá því fyrir alla þá, er á því svæði búa, er hún nær yfir.

Samþykkt, er ráðherra hefir staðfest, má eigi breyta á annan hátt en hún var stofnuð.

11. gr.

Gjöldum til vega samkvæmt samþykktum fylgir lögtaksrjettur eftir lögum nr. 29, 16. des. 1885.

12. gr.

Fyrir brot gegn samþykkt má ákvæða sektir, alt að 200 kr., er renna í sýsluvegasjóð, og fer um mál út af slíkum brotum sem um alnenn lögreglumál.

13. gr.

Jafnframt og ráðherrann staðfestir samþykkt fyrir einhverja sýslu samkvæmt lögum þessum, fellur úr gildi í þeirri sýslu ákvæði 20. gr. laga um vegi, 22. nóv. 1907, um gjöld verkfærra manna til sýslusjóðs, og enn fremur ákvæði 6. gr. laga nr. 41 frá 11. júlí 1911, um hve nær verslunarstaðir, sem eru hreppsfljag út af fyrir sig, skuli vera lausir við að greiða sýsluvegagjald.

Eftir þessu eiga allir hlutadeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Kl. Jónsson.

FJÁRAUKALÖG

fyrir árið 1922.

11

20. júní

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Sem viðbót við gjöldin, sem talin eru í fjárlögunum fyrir árið 1922, veitast kr. 201478,25 til útgjalda þeirra, sem tilfærð eru hjer á eftir.

2. gr.

Sem viðbót við 10. gr. fjárlaganna (sendiherra, utanríkismál og ríkisráðskostnaður) veitast 12000,00 kr.

Launaviðbót sendiherra í Kaupmannahöfn kr. 12000,00

3. gr.

Sem viðbót við 12. gr. fjárlaganna (læknaskipun o. fl.) veitast 8587,55 kr.

1. Til viðauka og breytingar við rafveituna á Kleppsspítala ..	kr. 1854,10
2. Kostnaður við raflagningu til Vífilsstaða	— 3149,50
3. Utanfararstyrkur frú Bjarnhjeðinsson	— 1000,00
4. Kostnaður við augnlækningaferðalag til Austfjarða	— 1382,05
5. Ýmisl. kostnaður við varnir gegn influensu	— 301,90
6. Læknisvitjanastyrkur til Flateyjarhjæraðs	— 900,00

Samtals kr. 8587,55

4. gr.

Sem viðbót við 14. gr. fjárlaganna (kirkju- og kenslumál) veitast 122091,42 kr.

1. Kostnaður við húsbyggingu á prestssetrinu á Mælifelli	kr. 26883,34
2. Viðbótarstyrkur til húsbyggingar á Sandfelli	— 2000,00
3. Til bæjargerðar í Reykholti	— 599,60
4. Til uppfyllingar á kirkjugarðinum í Reykjavík	— 5308,15
5. Til raflagningar í Alþingishúsið (háskólan)	— 2200,00
6. Til tilraunaskála mentaskólans	— 1192,73
7. Til raflagningar í kennaraskólann	— 3000,00
8. Höfuðviðgerð gagnfræðaskólahússins á Akureyri	— 59000,00
9. Andvirði fyrir lóð, keypta í þarfir gagnfræðaskólans á Akureyri	— 4200,00

11	10. Rafljósaáhöld til stýrimannaskólans	—	707,60
20. júní	11. Til rafljósastöðvar og raflagningar á Hvanneyri	—	15500,00
	12. Utanfararstyrkur forstöðukonu daufdumbraskólans	—	1500,00

Samtals kr. 122091,42

5. gr.

Sem viðbót við 15. gr. fjárlaganna (vísindi, bókmentir og listir) veitast 14950,00 kr.

1. Til ferðar Einars H. Kvarans rithöfundar á alþjóðafund í Lausanne 1921	kr.	1500,00
2. Til ferðar Lárusar H. Bjarnasonar hæstarjettardómara á fund norrænna lögfræðinga í Kristjáníu	—	1500,00
3. Til ferðar sendiherra Sveins Björnssonar á sama fund	—	850,00
4. Til ferðar fornmenjavarðar Matthíasar Þórðarsonar á fornfræðingamót	—	1500,00
5. Til að kaupa forngripi frá amtmannsfrú M. Havsteen	—	3500,00
6. Til próf. Sveinbj. Sveinbjörnssonar	—	4000,00
7. Til frjettastofu Verslunarráðs Íslands	—	2000,00
8. Til Iðnfræðifjelags Íslands, til verðlauna fyrir ritgerð um iðnfræðileg efni	—	100,00

Samtals kr. 14950,00

6. gr.

Sem viðbót við 16. gr. fjárlaganna (verkleg fyrirtæki) veitast 43849,28 kr.

1. Til jarðabóta á Mosfelli	kr.	9000,00
2. Til Skeiðaáveitunnar	—	19000,00
3. Til brimbrjóts í Bolungarvík	—	8000,00
4. Til Einars Benediktssonar fyrir upprætti af mómýrum	—	5000,00
5. Kostnaður við skrifstofu húsameistara	—	2549,28
6. Til Gunnars Egilsonar	—	300,00

Samtals kr. 43849,28

7. gr.

Landsstjórninni er heimilt að ganga í ábyrgð fyrir láni Reykjavíkurkaupstaðar, að upphæð 500000 kr., er hann fær í Bikuben, til vatnsleiðslu inn í bæinn.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amálúborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Kl. Jónsson.

LÖG

um

einkaleyfi.

12
20. júní

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Einkaleyfi er rjett að veita fyrir uppgötvunum, er hagnýttar verða í
iðnaði, eða er tilbúning þeirra má reka sem iðn.

Enginn má þó öðlast einkaleyfi fyrir:

1. uppgötvunum, er eigi verða taldar hafa neitt verulegt gildi;
2. uppgötvunum, er notkun þeirra kemur í bága við lög, siðgæði eða alls-
herjarreglu;
3. nýfundnum læknislyfjum, neysluefnum eða nautnar. Einkaleyfi má þó
veita fyrir sjerstakri aðferð við tilreiðslu slíkra hluta;
4. uppgötvunum, sem lýst hefir verið í riti, er almenningur hefir átt kost
á að kynna sjer, eða þær hafa verið hafðar opinberlega um hönd hjer á
landi, sýndar á sýningu (sbr. þó 24. gr.) eða á annan hátt hafðar til
sýnis almenningi, og eru þær uppgötvanir svo kunnar orðnar með þess-
um hætti, að þeir menn, sem vit hafa á, geta fært sjer þær í nyt. Til rita,
er almenningi er heimilt að kynna sjer, teljast ekki í skilningi laga þess-
ara lýsingar á uppgötvunum, er lagðar eru fram til sýnis almenningi í
ríki þessu samkvæmt 13. laganna, eða í erlendu ríki samkvæmt samskon-
ar lagaákvæði. Að áskildu gagnkvæmi getur konungur ákveðið, að upp-
götvanalýsingar, er gefnar eru út embættislega í erlendu ríki, skuli ekki
fyr en að tilteknum tíma liðnum teljast til rita, er almenningi er heimilt
að kynna sjer í skilningi laga þessara.

2. gr.

Rjett er að veita einkaleyfi fyrir breytingum á uppgötvunum, sem áður
er fengið einkaleyfi fyrir, ef svo mikið kveður að breytingum þessum, að þær
megi í sjálfu sjer teljast uppgötvanir.

Slíkt einkaleyfi nefnist aukaleyfi, og skal í því berum orðum vísað til
frumleyfisins, að því viðbættu, að aukaleyfið veiti ekki leyfishafa rjett til að
hagnýta sjer aðaluppgötvunina.

12

20. júní

3. gr.

Uppgötvari hefir einn rjett til að öðlast einkaleyfi, eða sá, er löglega hefir eignast rjett hans. Skuldheimtumenn mega ekki leita fullnægingar í rjetti til að öðlast einkaleyfi; en í rjetti þeim, er einkaleyfi veitir, má fullnægingar leita.

Nú beiðast fleiri en einn einkaleyfis fyrir einni og sömu, eða nálega sömu, uppgötvun, og gengur sá fyrir hinum til að öðlast leyfið, sem fyr eða fyrst hefir borið upp beiðni um það.

4. gr.

Einkaleyfi skal veita fyrir 15 ár, að telja frá dagsetningu leyfisbrjefsins.

Nú er gerð breyting á uppgötvun, sem einkaleyfi er fengið fyrir, og getur leyfishafi þá öðlast viðbótarleyfi fyrir breytingunni, og rennur það út jafnsnemma og frumleyfið.

5. gr.

Án samþykkis einkaleyfishafa má enginn gera sjer atvinnu eða gróða af því:

1. að tilbúa, flytja inn eða hafa til sölu hlut þann, er einkaleyfður er, eða tilreiddur með einkaleyfðri aðferð, eða
2. að nota hina einkaleyfðu aðferð.

Þó má án tillits til einkaleyfis:

- a. nota hluti, er fylgja samgöngutækjum úr öðrum löndum, í sambandi við tækin sjálf, þá er þau eru um stundarsakir hjer á landi, og
- b. nota til langframa hluti, er fylgt hafa hingað og heyrtil samgöngutækjum, sem keypt hafa verið í útlöndum fyrir íslenskt fje eða handa íslensku skipi, sem bilað hefir á sjó, og gert hefir verið að í útlöndum.

6. gr.

Einkaleyfi verður ekki beitt gegn þeim, er farinn var að nota uppgötvunina hjer á landi áður en beiðni um einkaleyfi var borin upp, eða búið hafði sig undir það til hlítar.

Nú hefir maður notað uppgötvun eftir það, er einkaleyfisbeiðni var borin upp, og má þá koma fram ábyrgð á hendur honum fyrir ágang á einkaleyfisrjett (sbr. 21 gr.), svo framarlega sem honum, er hann tók að nota uppgötvunina, hefir verið kunnugt um, að einkaleyfisbeiðni hafi verið borin upp, eða hann haldið því áfram eftir að hann varð þess vísari. Nú hefir auglýsing verið birt (sbr. 13. gr.), og skal þá hafa fyrir satt, að alkunnugt sje, að beiðnin hafi verið borin upp.

7. gr.

Fyrir einkaleyfi hvert skal greiða 50 kr. gjald til ríkissjóðs fyrir fyrstu 5 ár leyfistímans. Fyrir næstu 5 árin skal greiða 300 kr. gjald og fyrir síðustu 5 árin 600 kr. Gjald þetta greiðast fyrirfram fyrir 5 ár í senn.

8. gr.

12

20. júní

Ákveða má með konungsúrskurði, að hið opinbera skuli, án samþykkis einkaleyfishafa, hafa rjett til að nota einkaleyfða uppgötvun mót endurgjaldi.

Nú lætur einkaleyfishafi líða svo 5 ár frá því er leyfið er út gefið, að hann kemur ekki uppgötvuninni í framkvæmd innan ríkisins, að svo miklu leyti sem ætlast verður til með sanngirni, annaðhvort sjálfur eða aðrir hans vegna, og er honum þá skylt að veita öðrum leyfi til að nota uppgötvunina í iðn sinni, ef þess er beiðst, mót endurgjaldi.

Þá er liðin eru þrjú ár frá því, er einkaleyfisbrjef var gefið út, er einkaleyfishafa sömuleiðis skylt að leyfa notkun einkaleyfisins þeim, er hefir yngra einkaleyfi fyrir uppgötvun, sem er mjög mikilsvarðandi fyrir iðnaðinn, en ekki er unt að hagnýta án þess að nota eldra leyfið, enda komi endurgjald fyrir. Þegar svo lagað leyfi er veitt, er eiganda eldra einkaleyfisins hins vegar heimilt að nota uppgötvun þá, er seinna varð einkaleyfð gegn endurgjaldi.

Ráðuneytið sker úr því, hvort skilyrði eru til þess að öðlast leyfi til að nota einkaleyfi annars manns samkvæmt lagagrein þessari. Sá, sem ber slíkt mál upp, greiði gjald, að upphæð 100 kr. Úrskurði ráðuneytisins má, innan þriggja mánaða frá því er hann var uppkveðinn, skjóta til dómstólanna, að því er snertir skilning þann á lögnum, sem úrskurðurinn er bygður á.

Gréin þessi nær ekki til einkaleyfa, sem eru eign hins opinbera.

Að áskildu gagnkvæmi getur konungur samið svo um við önnur ríki, að það skuli eigi hafa lögmæltar afleiðingar, þótt uppgötvun komist eigi í framkvæmd í ríki hjer.

9. gr.

Endurgjald það, er einkaleyfishafa ber samkvæmt 8. gr., skal ákveðið með mati óvillhallra manna, ef ekki næst samkomulag.

Nú er endurgjald ákveðið þannig, að greiða skuli tiltekna fjárhæð eitt skifti fyrir öll, og skal inna hana af hendi áður en farið er að nota uppgötvunina.

Sje afgjald ákveðið, skulu matsmennirnir, ef einkaleyfishafi fer þess á leit, einnig tiltaka gjalddaga á því og ákveða, hverja tryggingu setja skuli fyrir skilvíslegri greiðslu þess.

Afgjald það, er ákveðið er með mati eða úrskurði ráðuneytisins, má innheimta með lögtaki.

10. gr.

Ráðuneytið úrskurðar um einkaleyfisumsóknir.

Sá, sem vill beiðast einkaleyfis fyrir uppgötvun, á að senda ráðuneytinu :

1. beiðni um einkaleyfi, er stíluð sje til ráðuneytisins og tvírituð;
2. lýsingu á uppgötvuninni, tvírtaða;
3. ennfremur uppdrátt, ef með þarf til þess að lýsingin skiljist, og eiga sömuleiðis að vera tvö eintök af honum; eftir atvikum ber einnig að senda fyrirmynd, sýnishorn o. fl.

- 12 4. yfirlýsing um það, hvort beiðst hefir verið einkaleyfis í öðru ríki, er veitir
20. júní einkaleyfi að rannsókn framfarinni.

Áður en leyfið sje veitt getur ráðuneytið heimtað, að lögð sje fyrir það skýrsla um árangur af umsókn um einkaleyfið í öðrum ríkjum.

11. gr.

Í beiðninni skal greina nafn beiðanda, stöðu og heimili, svo og tákna uppgötvunina, eins og ætlast er til að hún eigi að verða nefnd í leyfinu. Beiðandi skal og segja til, hver uppgötvari er; ef það er annar en sjálfur hann, ber honum að leiða fullnægjandi rök að því, að hann sje löglega að rjetti hins kominn.

Lýsingin á að vera svo glögg og fullkomin, að þeir, sem þekkingu hafa til að bera, þurfi ekki frekari leiðbeiningar við til að framleiða og nota uppgötvunina. Þar á að vera ljós skilgreining á því, sem beiðandi telur vera uppgötvun og vill því fá verndað með einkaleyfi. Uppdrættir skulu vera greinilegir og haldgóðir og þannig, að allir heildarpartar, sem drepið er á í lýsingunni, komi fram í þeim, enda eiga þeir í lýsingu og uppdraetti að vera táknaðir með sömu bókstöfum eða tölum.

Nú vill maður beiðast einkaleyfis fyrir fleiri uppgötvunum en einni, og er hver annari óháð, og skal hann þá bera upp sína beiðnina fyrir hverja uppgötvun.

12. gr.

Einkaleyfisbeiðni skal fylgja yfirlýsing beiðanda um, að hann játist undir íslensk lög í öllum málum, er varða hið íslenska einkaleyfi, og lofi að svara til sakar í lögsagnarumdæmi Reykjavíkur. Nú er beiðandi ekki heimilisfastur hjer á landi, eða lætur af heimilisfangi hjer, enda hafi hann ekki sagt ráðuneytinu til einhvers, er hjer sje heimilisfastur og hafi umboð fyrir hann, eða umboð fellur úr gildi, og er þá rjett að senda tilkynningar allar, er snerta einkaleyfið, svo og stefnur til rjettarhalda hjer á landi, í ábyrgðarbrjefi, er sent sje ráðuneytinu til framskila og beri utanáskrift beiðanda eða umboðsmanns hans erlendis, samkvæmt því, sem sagt hefir verið til í beiðninni eða síðara tilkynt í ráðuneytinu. Bæjarfógetinn í Reykjavík tiltekur stefnufrestinn, þá er stefnt er á þennan hátt.

13. gr.

Ef beiðni um einkaleyfi er ekki með þeim frágangi, sem fyrirskipað er í 10.—12. gr., setur ráðuneytið beiðanda hæfilegan frest til að ráða bót á því, sem áfátt er.

Þegar beiðnin er í rjettu lagi, lætur ráðuneytið birta stuttorða auglýsingu um, að hún sje komin því í hendur, og skal þar getið nafns beiðanda, stöðu hans og heimilis og uppgötvunin nefnd á nafn. Jafnframt skal beiðnin

með fylgiskjöllum lögð fram almenningi til sýnis á þeim stað, er ráðuneytið **12** tiltekur. Beiðandi á heimtingu á, að auglýsingu og framlagningu sje frestað í **20. júní** 6 mánuði, frá því er beiðnin var afhent.

14. gr.

Í 12 vikur frá birtingu auglýsingar er sjerhverjum frjálst að gefa sig fram við ráðuneytið og hreyfa mótmælum gegn því, að einkaleyfi verði veitt, hvort sem mótmælin eru byggð á því, að til þess bresti almenn skilyrði, eða því er haldið fram, að leyfisveiting mundi koma í bága við einkarjett mótmælanda. Mótmæli skulu vera skrifleg og rökstudd, og á að gefa leyfisbeiðanda kost á að segja álit sitt um þau.

15. gr.

Nú hefir beiðandi áður eða jafnframt beiðst einkaleyfis í öðru ríki, er veitir einkaleyfi að rannsókn framfarinni, og verður einkaleyfi þá að jafnaði ekki veitt fyrir en beiðandi sýnir skilríki fyrir því, að hann hafi fengið einkaleyfi í einhverju slíku ríki.

Nú hefir ekki verið beiðst einkaleyfis í öðru ríki, er veitir einkaleyfi að rannsókn framfarinni, og lætur ráðuneytið þá framkvæma rannsókn á beiðninni. Kostnað við rannsóknina greiðir beiðandi.

16. gr.

Nú synjar ráðuneytið beiðanda um einkaleyfið, en hann telur synjunina ekki vera á rökum byggða, og á hann þá heimting á, að málið verði tekið upp aftur og rannsakað á ný, ef hann fer þess á leit við ráðuneytið innan 12 vikna frá því, er hann fjekk frá því tilkynningu um úrslitin, og gerir grein fyrir málaleitun sinni.

17. gr.

Nú hefir ráðuneytið úrskurðað, að veita megi einkaleyfi, og skal það tilkynt beiðanda og honum jafnframt tjáð, að honum beri að útleysa einkaleyfið innan 3 vikna frá því, er honum barst tilkynningin. Ráðuneytið auglýsir, að leyfið sje útleyst, þegar það er gert.

18. gr.

Ráðuneytið heldur skrá yfir öll einkaleyfi, sem út eru gefin, og skal þar geta um aðalefni hvers einkaleyfis og dagsetning, en frá henni telst gildi þess, svo og nafn, stöðu og heimili einkaleyfishafa og umboðsmanns hans, ef nokkur er.

Þegar einkaleyfistíminn er á enda, eða einkaleyfi fellur niður eða er metið ógilt að öllu eða nokkru leyti, skal þess getið í einkaleyfaskránni.

Sömuleiðis skal geta þess í skránni, er ráðuneytinu berst tilkynning um skilríki fyrir, að einkaleyfi hafi verðið framselt öðrum eða höfð hafi verið

12 umboðsmannaskifti. Meðan ekki er komin tilkynning um slíkt, má höfða mál
20. júní út af einkaleyfinu á hendur hinum fyrri einkaleyfishafa eða umboðsmanni.

Hverjum manni er heimilt að kynna sjer bæði einkaleyfaskrána og umsóknir þær, lýsingar og annað, er snertir útgefin einkaleyfi.

19. gr.

Auglýsingar frá ráðuneytinu um einkaleyfi skulu birtar í blaði því, sem flytur opinberar auglýsingar.

20. gr.

Nú telur einhver, að einkaleyfi komi í bága við rjett sinn, eða við 1. gr. 4. lið í lögum þessum, og að því hefði ekki átt að veita það, eða veita það innan þrengri takmarka en gert hefir verið, og getur hann þá höfðað mál til ógildingar einkaleyfinu á heimilisþingi eða umsömdu varnarþingi einkaleyfishafa eða umboðsmanns hans í ríki hjer, sbr. 12. gr.

Í hvert skifti sem dæmt er, að einkaleyfi sje niður fallið eða ógilt, ber dómstólnum að senda ráðuneytinu afrit af dómnnum.

21. gr.

Hver sá, er gengur á rjettindi þau, er einkaleyfi veitir (5. gr.), er skyldur að bæta þeim, er fyrir ágangi verður, alt það tjón, er hann af því bíður, samkvæmt almennum skaðabótareglum; munir þeir, er ólöglega hafa verið aðfluttir, tilbúnir eða boðnir til kaups, skulu látnir af hendi við hann, ef hann krefst þess, gegn því að hann greiði andvirði þeirra, eða það sje látið koma upp í skaðabætur þær, er honum bera. Sá, sem af ásettu ráði gengur á einkaleyfisrjett, skal auk þess sæta sektum, alt að 2000 kr. fyrir fyrsta brot, og ef brotið er ítrekað, alt að 4000 kr. eða fangelsi. Sektirnar renna í ríkissjóð.

22. gr.

Mál, sem höfðuð eru í því skyni að koma fram hegningu eftir 21. gr., skulu rekin sem einkalögreglumál.

Nú er því haldið fram í málinu, að einkaleyfið sje niður fallið eða ógilt, og ber að leggja dóm á það atriði, svo framarlega sem sekt eða sýkna hins kærða er undir því komin.

Bæði hegning og skaðabætur falla niður, ef ágangur er ekki kærður innan árs frá því, er einkaleyfishafa varð kunnugt um hann, eða innan 3 ára frá því, er hann átti sjer stað.

23. gr.

Lög þessi ná eigi til einkaleyfa, er veitt hafa verið eftir reglum þeim, er gilt hafa hingað til.

Með einkaleyfisumsóknir, sem bornar hafa verið upp, en ekki afgreidd-

ar, áður en lög þessi ganga í gildi, ber að fara eftir reglum þeim, er gilt hafa til þessa, og ber að veita einkaleyfi, ef til kemur, eftir sömu reglum. 12
20. júní

24. gr.

Nú hefir uppgötvun verið sýnd á íslenskri sýningu eða alþjóðasýningu hjer á landi, og á þá uppgötvari heimting á að fá einkaleyfi fyrir henni, ef hann ber upp beiðni um það innan 6 mánaða frá því, er uppgötvunin var látin á sýninguna, og kemur þá eigi til greina, þó að uppgötvuninni hafi á því tímabili verið lýst, eða hún notuð, svo sem segir í 4. lið. 1. greinar. Með konunglegri tilskipun má ákveða, að hið sama skuli gilda um uppgötvanir, sem sýndar eru á alþjóðasýningum í öðru ríki.

Ennfremur má ákveða með konunglegri tilskipun:

1. að hver sá, er sótt hefir um einkaleyfi fyrir uppgötvun í öðrum ríkjum, er tilgreind sjeu, einu eða fleirum, skuli eiga heimting á að öðlast einkaleyfi fyrir hinni sömu uppgötvun hjer á landi, ef hann beiðist þess innan 12 mánaða frá því er fyrsta beiðnin var borin upp, og það þótt uppgötvuninni hafi á nefndu tímabili verið lýst, eða hún notuð, svo sem segir í 4. lið 1. greinar; og
2. að beiðni, sem þannig hefir verið borin upp hjer á landi, skuli standa svo að vígi gagnvart öðrum beiðnum sem hafi hún verið borin upp jafnsnemma og sú, er fyrst var borin upp í öðru ríki.

25. gr.

Ráðuneytið getur með reglugjörð skipað nánar fyrir um umsóknir og afgreiðslu einkaleyfa, fyrirkomulag einkaleyfisbrjefa og efni, greiðslu einkaleyfisgjalda og kostnaðar við rannsókn einkaleyfa. Í reglugjörðinni má ákveða, að veita megi efnalitlum beiðendum eftirgjöf á kostnaði við rannsókn, samkvæmt 15. gr., ef ráðuneytið telur ástæður til.

26. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1924.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalúborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

13
20. júní

L Ö G

um

breyting á fátækralögum frá 10. nóv. 1905.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Eftir 16 ára aldur vinnur hver sá, sem hefir íslenskan ríkisborgararjett, sjer framfærslurjett í þeirri sveit, þar er hann hefir dvalist í 4 ár samfleytt búandi, vistfastur eða haft löglegt heimilisfang, enda hafi hann eigi þegið sveitarstyrk á þeim árum.

2. gr.

Hjer heimilisfastir danskir ríkisborgarar vinna sjer sveit eftir þeim reglum, er segir í 1. gr.

Aðrir utanríkismenn vinna sveit hjer á landi, þá er þeir fá íslenskan ríkisborgararjett, og eiga þá framfærslurjett í þeirri sveit, þar sem þeir eiga lögheimili er þeir öðlast ríkisborgararjettinn, þangað til þeir hafa unnið sjer sveit, eftir reglum 1. greinar, annarsstaðar.

3. gr.

Þeirri sveitfesti, er menn hafa unnið sjer áður en lög þessi ganga í gildi, halda þeir þangað til þeir þar eftir hafa unnið sjer sveitfesti annarsstaðar samkvæmt lögum þessum. Að öðru leyti fer um sveitfesti manna frá þeim degi að telja, er þau öðlast gildi, svo sem segir fyrir um í lögum þessum. Þó skulu þeir menn, er dvalið hafa síðustu 5 árin áður en lögin komu í gildi sveitfestisdvöl í einhverri sveit, vinna sjer þar framfærslusveit, ef þeir halda áfram dvöl sinni þar á eftir í hinni sömu sveit enn 2 ár, og að öðru leyti uppfylla skilyrði laga þessara. Ef mann skortir minna en 2 ár til þess að hafa unnið sjer sveit með 10 ára dvöl þá er lög þessi öðlast gildi, þá þarf hann þó ekki að halda áfram dvöl sinni í sömu sveit nema þann tíma, sem á vantar til þess að 10 árin verði full, enda uppfylli hann að öðru leyti lögmælt skilyrði fyrir sveitfesti.

4. gr.

13

Með lögum þessum eru úr gildi feldar 32., 36. og 37. gr. fátækralaganna 20. júní frá 10. nóv. 1905 og önnur ákvæði, sem koma kunna í bága við þessi lög.

5. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1924.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

L Ö G

14

um

20. júní

tilbúning og verslun með ópíum o. fl.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Bannaður er tilbúningur, innflutningur og útflutningur á unnu ópíum og verslun með það.

Undir bann þetta falla og ópíumsleifar allar og hvers kyns afgangur, einnig það, sem eftir verður þegar ópíum er reykt.

2. gr.

Lyfsölum er heimilt að búa til og vinna úr, flytja inn og út og versla með óunnið ópíum og ópíum til lækninga, morfín, kókaín og heróín, svo og hverskonar efnisblöndun, sem í er meira en $\frac{1}{5}\%$ af morfín eða meira en $\frac{1}{10}\%$ af heróín og kókaín. Dómsmálaráðuneytið semur nánari reglur um afhendingu lækna

14 á umgetnum lyfjum. Áfengisverslun ríkisins er heimilt að útvega læknum lyf
20. júní þessi frá útlöndum, svo sem önnur lyf.

Dómsmálaráðuneytið setur nánari ákvæði um tilbúning og úrvinslu, inn-
 og útflutning, svo og verslun og afhendingu á nefndum efnum, og setur reglur
 um eftirlit með slíkri iðju og verslun.

3. gr.

Unnið og óunnið ópíum, ópíum til læknislyfja, morfín, kókaín og heróín
 ber að skilja í lögum þessum samkvæmt skilgreiningum alþjóðaópíumfundar
 23. janúar 1912.

4. gr.

Dómsmálaráðuneytið getur úrskurðað, að ákvæði laga þessara gildi um
 öll ný efni, sem afleidd eru af morfín, kókaín eða söltum þeirra, eða hvert ann-
 að ópíumsalkaloid, enda hafi það sannast við vísindalega rannsókn, að misbrúka
 megi þau á líkan hátt eða að þau hafi lík skaðvænleg áhrif sem efni þau, er
 nefnd eru í 2. gr.

5. gr.

Brot á lögum þessum, eða reglum þeim, sem gefnar eru út samkvæmt
 þeim, varða sektum, alt að 10000 kr., eða fangelsi. Með málin skal farið sem
 almenn lögreglumál. Sektir renna í ríkissjóð.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalúborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
 (L. S.)

Sig. Eggerz.

VATNALÖG.

15
20. júní

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI.

Orðaskýringar.

1. gr.

Í lögum þessum merkja:

Almennigur: Sá hluti vatns, sem liggur fyrir utan vatnsbelti landareignanna.

Fallvatn: Sá hluti vatnsfalls (fossar, hávaðar, strengir), sem hagkvæmt verður talið að virkja í einu lagi til orkunýtingar.

Frumdrættir: Mælingar, uppdættir, lýsingar og önnur gögn til ákvörðunar á aðaldráttum fyrirhugaðra mannvirkja.

Fullnaðardrættir: Mælingar, uppdættir og önnur gögn til fullkominnar ákvörðunar á fyrirhuguðum mannvirkjum.

Hjerað: Kaupstaður, sýsla eða hreppur.

Iðja: Iðnaður, annar en handið.

Iðjuver: Land eða lóð, hús og önnur mannvirki ásamt tækjum til afnota við iðju.

Iðjuhöldur: Eigandi iðjuvers.

Lágflæði: Venjulegt lægsta vatnsyfirborð.

Landareign: Land lögbýlis og lóð og lönd innan takmarka kaupstaða og löggiltra verslunarstaða.

Orkuveita: Útbúnaður til að veita orku úr einum stað í annan.

Orkuver: Land eða lóð, hús og önnur mannvirki ásamt tækjum til afnota við orkuvinslu eða breytingar einnar tegundar orku í aðra.

Sjerleyfi: Leyfi samkvæmt sjerleyfislögum.

Vatnsvirki: Mannvirki um vatn, í eða yfir vatni eða við það.

Vatnsmiðlun: Geymsla á vatni til þess að breyta eðlilegu vatnsmagni straumvatns.

Vatnsvirkjari: Sá maður, sem kemur fyrir neysluvatnsæðum.

15
20. júní

II. KAFLI.

Almenn ákvæði um vatnsrjettindi.

2. gr.

Landareign hverri fylgir rjettur til umráða og hagnýtingar því vatni, straumvatni eða stöðuvatni, sem á henni er, á þann hátt, sem lög þessi heimila.

3. gr.

1. Nú skilur á eða lækur landareignir, og á þá hvor land í miðjan farveg, og sje ekki vöxtur í vatni, nema önnur lögmæt skipun sje þar á gerð.
2. Eigi breytast merki, þótt farvegur breytist.

4. gr.

1. Nú liggur landareign að stöðuvatni, og fylgir vatnsbotn þá þeim bakka, er hann verður talinn áframhald af, 115 metra út í vatn (netlög).
2. Ef stöðuvatn er merkivatn og er eigi 230 metrar á breidd, þá skal miðlína þess ráða merkjum, nema önnur lögmæt skipun hafi verið á gerð.
3. Nú vex gras upp úr vatni við lágflæði, þá fylgir vatnsbotn landi sem þurt land væri.
4. Ef eyjar, hólmar eða sker eru í stöðuvatni, þá fylgja þeim netlög sem áður segir. Nú á maður eyjar, hólma eða sker fyrir landi annars manns, og er sundið mjórri en 230 metrar, og ræður þá miðlína sundsins merkjum.
5. Jafnan skal miða við lágflæði í vatni.
6. Ef breyting verður á vatnsbotni, þá skulu netlög vera sem áður voru þau.

5. gr.

Nú liggja tvær landareignir eða fleiri að vatni sama megin, og skulu þá netlög hverrar um sig ákveðin svo, ef eigi hefir áður verið skipun á gerð, að hver botndepill fylgi þeim bakka, sem hann er næstur.

6. gr.

1. Rjett er að matsmenn ákveði og setji merki milli landareigna, að því leyti sem merki fara eftir ákvæðum 3.—5. gr.
2. Þinglýsa skal matsgerð samkvæmt 1. lið og bóka í landamerkjabók sem aðrar landamerkjaheimildir.

7. gr.

1. Vötn öll skulu renna sem að fornu hafa runnið.
2. Óheimilt er manni, nema sjerstök heimild eða lagaleyfi sje til þess:
 - a. að breyta vatnsbotni, straumstefnu eða vatnsmagni, hvort sem það verður að fullu og öllu eða um ákveðinn tíma, svo og að hækka eða lækka vatnsborð.

- b. að gerstífla straumvatn eða gera mannvirki í vatni eða yfir því,
 c. að veita vatni úr landi sínu í aunara land,
 ef tjón eða hætta er af því búin eign annars manns eða rjettindum, óhæfilegar tálmanir almennri umferð eða tjón eða hætta að nokkru ráði fyrir hagsmuni ríkis eða almennings.

8. gr.

1. Nú breytist farvegur án þess að af mannavöldum sje, og er þá landeiganda hverjum, sem mein verður að breytingunni, rjett að fella vatn í fornan farveg eða koma honum í samt lag. Ef til þess þarf afnota af landi annars manns, eru þau heimil, en þá getur sá maður krafist bóta fyrir tjón og óþægindi, sem verkið bakar honum. Ef ágreiningur verður, þá skulu matsmenn skera úr.

2. Nú líða svo tvö ár frá lokum þessa almanaksárs, er breytingin varð, að aðilja er eigi sagt til þess, að vinna eigi verk það, er í 1. lið greinir, og skal þá, þegar verkið er unnið, bæta þann kostnað, sem að loknum áðurnefndum fresti hefir verið ráðist í til þess að rækta farveginn og annars slíks, eða til ráðstafana, sem gerðar kunna að hafa verið til þess að nota vatnið í nýja farveginum. Nú er því lýst yfir innan 2 ára, að vinna eigi verkið, sbr. 1. lið, en verkið þó ekki unnið innan 5 ára frá því breyting varð, og má þá líta svo á sem engin yfirlýsing hafi fram komið.

3. Nú hefir sama ástand haldist í 20 ár eða lengur, og skal þá um það fara svo sem það hefði að fornu fari verið svo.

9. gr.

Fara skal um jarðvatn, regnvatn og leysinga, er á landareign safnast, lindir, dý, tjarnir og slík minniháttar vötn, sem eigi hafa stöðugt afrensli ofanjarðar, svo sem hjer segir, enda sje eigi önnur lögmæt skipun á gerð.

1. Landeiganda er rjett að hagnýta sjer slíkt vatn eða ráðstafa því með öðrum hætti, enda fari það eigi í bága við ákvæði 15. gr., stífla frárensli úr því, hlaða upp bakka þess eða gera gerð um það, ræsa það fram ofanjarðar eða neðan og bera ofan í það, án þess að hætta stafi af eða veruleg óþægindi fyrir umferð, eða spjöll á eign annars manns, sem eigi er skylt að hlíta samkvæmt sjerstakri heimild.

2. Landareign, sem lægra liggur, fylgir skylda til að hlíta því, að vatnið renni um hana í þeim farvegi og með þeim hætti, er náttúran hefir markað því.

3. Nú verður breyting á farvegi eða vatnsmagni af völdum náttúrunnar eða þriðja manns, og verður þeim mein að, sem land eiga að, og skal þeim rjett að færa vatnið í samt lag, en gera skal það innan árs frá lokum þess árs, er breytingin varð, enda sje tjón það, er af verkinu hlýst, bætt eftir mati, nema samkomulag verði.

- 15** 4. Ef vatn liggur á tveim landareignum eða fleiri, þá má enginn
20. júní landeigandi fara svo með það, að hinum verði mein að.

10. gr.

Um hverri, laugar og ölkeldur skal fara eftir 9. gr., með þeim takmörkunum, sem hjer segir:

- a. Óheimilt er landeiganda að spilla hverum, laugum og ölkeldum á landi sínu, hvort sem það er með ofaníbúrdi, framræslu eða með öðrum hætti, nema það sje nauðsynlegt talið samkvæmt matsgerð til varnar því landi eða landsnytjum.
- b. Skytt er landeiganda að láta af hendi nauðsynlegt vatn, land og efni úr landi til sundlaugar og sundskála til afnota í almenningsþarfir. Bætur fyrir laugavatn, land og landsafnot, átroðning og annað tjón eða óþægindi skal greiða eftir mati, nema samkomulag verði.

11. gr.

Öllum er heimilt að taka vatn til heimilisþarfa og bús, þar sem landeiganda er meinlaust, svo og að nota vatn til sunds og umferðar, einnig á ísi, enda fari það eigi í bága við lög, samþýktir eða annað lögmætt skipulag.

12. gr.

1. Gera má maður brunna og vatnsból á landareign sinni, en gæta skal hann þess, að eigi sje minkuð eða heft aðsókn vatns að brunnnum annara manna eða vatnsbólum, nema eigi sje annars kostur eða vatnsból yrði ella að mun dýrara eða vatnsaðdrættir erfiðari.

2. Eigi má heldur gera önnur mannvirki, ef ætla má, að þau hafi slíkar verkanir sem mælt var.

3. Ágreiningur um það, hvort fyrirtæki fari í bága við fyrirmæli 1. og 2. liðs þessarar gr., skal til lykta leiddur með matsgerð.

13. gr.

Skytt er mönnum að ganga svo frá brunnnum og öðrum vatnsgeymum, að mönnum, skepnum og landi annara manna stafi eigi hætta af.

14. gr.

1. Landeiganda einum er heimil ístaka af vatni á landi sínu.

2. Eigi má torvelda eða hefta umferð um ísinn að nauðsynjalausu með ístökuinni. Svo skal og gera nauðsynlegar ráðstafanir til að afstýra hættu, svo sem með því að setja girðingar eða merki. Nánari fyrirmæli um þessi efni getur ráðherra sett eða falið hjeradsstjórnnum að setja.

15. gr.

15

20. júní

Rjett landareignar til vatns, sem á henni er, til:

- a. heimilisparfa, svo sem til drykkjar, suðu, þvotta, böðunar, til að vökva garða og til varnar við eldsvoða,
 - b. búsparfa, svo sem til að vatna skepnum, ullar- og fiskþvottar, og
 - c. jarðræktar, svo sem til vökvunar túna og áveitu,
- má eigi skilja við eignina, nema sjerstök lagaheimild komi til.

16. gr.

1. Nú eru vatnsrjettindi af hendi látin án þess að eignarrjettur að landi sje jafnframt látinn, og fer þá eftir reglum um landkaup.

2. Nú lætur maður af hendi hluta landareignar, er liggur að vatni eða á, og er þá vatnsbotn og vatnsrjettindi falin í kaupinu, nema öðruvísi semji, þó svo, að sá hluti landareignarinnar, sem eftir verður, haldi óskertum vatnsrjettindum samkvæmt 15. gr. og hafi næg og kauplaus landsafnot til hagnýtingar þeim.

3. Ef sameignarlandi er skift eignarskiftum eða afnota, þá skulu hverri eign fylgja svo auðnotuð vatnsrjettindi, sem unt er, og nægt land eða næg og kauplaus landsafnot til hagnýtingar vatnsrjettindum hennar, samkvæmt 15. gr.

III. KAFLI.

Um vatnsnotkun til heimilis- og búsparfa, iðnaðar og iðju án orkunýtingar.

17. gr.

Eiganda landareignar, er vatnsrjettindi fylgja, er rjett að veita til sín vatni, sem um hana rennur eða á henni er, um föst veitutæki, til heimilis- og búsparfa á eigninni eða til iðnaðar og iðju, sem á henni er rekin, enda sje ekki meira vatni veitt en þörf er á, eða vatni því, sem afgangs verður, veitt í vatnslegið svo nærri upptökum veitunnar, að öðrum, sem tilkall eiga til vatnsins, verði sem minst tjón eða bagi að.

18. gr.

1. Nú er vatn of lítið til að fullnægja þörfum þeim, er í 17. gr. segir, og á þá hver sú landareign, er tilkall hefir til þess vatns, sama tilkall til vatnsins eftir þörfum sínum. Heimilisþörf gengur fyrir búþörf og búþörf fyrir iðnaðar- eða iðjuþörf.

2. Ef menn skilur á um það, hversu hver þurfi mikils vatns, skal skera úr því með mati.

3. Ráðherra getur, að undangengnu mati samkvæmt 2. lið, skipað svo fyrir, ef nauðsyn þykir á vera vegna fyrirmæla 1. liðs, að vatnsveituvirkjum verði breytt, að þau skuli lögð niður eða afnot þeirra takmörkuð.

15

20. júní

19. gr.

1. Ef vatn, sem veitt er um sömu veitutæki, er notað til að fullnægja fleiri en einni af þörfum þeim, sem í 1. lið 18. gr. segir, þá skal fara um það vatn sem það væri alt haft til að fullnægja rjetthæstu þörfinni.

2. Ef skortur er á vatni til að fullnægja þörfum þeirra landareigna, er tilkall fylgir til sama vatns, má þó fara eftir ákvæðum 2. og 3. liðs 18. gr.

20. gr.

Heimilt er bæjarstjórn að koma upp vatnsveitu til þess að fullnægja þörf almennings í kaupstaðnum á vatni samkvæmt 18. gr.

21. gr.

Þá er bæjarstjórn hefir komið á vatnsveitu um kaupstað, hefir hún einkasölu á vatni til hverra þarfa sem er á því svæði kaupstaðarins, sem vatnsveitunni er atlað að ná yfir og hún getur fullnægt, svo og á höfn hans.

22. gr.

1. Til þess að standa strauum af kostnaði við vatnsveituna skal bæjarstjórn heimilt, ef vatn er eigi selt eftir mæli, að heimta vatnsskatt af öllum húseignum í kaupstaðnum. Bæjarstjórn ákveður upphæð skattsins alls ár hvert, en eigi má hún fara fram úr 5% (fimm af þúsundi) af fasteignamatsverði húseigna, er skatti þessum eiga að svara. Skatturinn skal lagður á húseignir eftir gjaldskrá, með flokkun eftir virðingarverði og tölu íbúða, og má eigi nema meiru en 6% (sex af þúsundi) af fasteignamatsverði á neinni húseign.

2. Sjerstakt aukagjald má leggja á verksmiðjur, baðhús, iðnaðarfyrritæki og önnur atvinnufyrirtæki og aðra, er nota vatn til annars en heimilisþarfa, svo og þá, er hafa vatnshana utan húss. Öll skip, jafnt innlend sem útland, er taka vatn úr vatnsveitu kaupstaðarins, skulu greiða gjald fyrir vatnstökuna, er ákveða skal og í gjaldskrá.

3. Húseigandi ábyrgist vatnsskatt, en heimilt er honum að hækka leigu sem skatti eða skattaaukningu svarar, þótt hún hafi áður verið ákveðin.

4. Vatnsskatt má taka lögtaki. Í reglugerð má ákveða, að hann skuli tryggður með lögveðrjetti í eigninni næstu 2 ár eftir gjalddaga með forögungurjetti fyrir hverskonar sammingsveði og aðfararveði.

23. gr.

1. Bæjarstjórn leggur vatnsæðar svo, að hver húseigandi nái til þeirra í götu, á vegi eða opnu svæði, er lóð hans telst til, og verður enginn krafinn um vatnsskatt fyrr en svo er. Frá vatnsæðum þeim, er bæjarstjórn leggur í götur, vegi eða opin svæði, leggur húseigandi vatnsæðar til sín á sinn kostnað.

2. Nú stendur svo á, að sjerstaklega kostnaðarsamt er að leggja vatnsæð frá aðalæð yfir lóð manns, og getur hann þá kafið sig undanþeginn vatns-

skatti, ef hann kys að vera án vatnsins. Ef ágreiningur verður, skal skorið úr honum með mati. 15
20. júní

24. gr.

1. Í reglugjörð má kveða á um notkun vatnsins og meðferð, svo og um meðferð á vatnsæðum, tilhögun húsæða, löggilding vatnsvirkjara, sektir fyrir brot á reglugjörð og meðferð mála út af þeim, svo og önnur atriði, er vatnsveituna varða.

2. Reglugjörðir allar, þær er bæjarstjórn gerir um vatnsveitu og vatnsskatt, skal senda ráðherra til staðfestingar. Þegar reglugjörð hefir fengið staðfesting ráðherra, þá er hún lögmæt vatnsveitureglugjörð.

25. gr.

1. Bæjarstjórn er rjett að taka vatn það, er hún þarf til veitunnar, úr brunnum, uppsprettum eða vötnum í landareignum annara manna, enda sjeu þær ekki sviftar vatni því, er þeim er metið nauðsynlegt til þarfa þeirra, er í þessum kafla getur, nema þeim sje sjeð fyrir því með öðrum hætti, þeim eigi óhagfeldari.

2. Rjett er eiganda eða notanda þeirrar landareignar, sem vatn er tekið úr, samkvæmt 1. lið, að leggja til sín og á sinn kostnað vatnsæðar úr vatnsveitu kaupstaðarins, enda greiði hann kaupstaðnum aukakostnað af því, nema öðruvísi semji. Svo er honum og skylt að hlíta þeim reglum, sem settar eru eða verða settar í löglega gerðum fyrirmælum um vatnsveituna.

3. Haga skal vatnsveitu svo, að spjöll verði sem minst á atvinnu manna eða veiðitækjum, ef veiði er í vatninu. Ef spjöll verða, þá skal þau að fullu bæta.

4. Ef ágreiningur verður um einhver þeirra atriða, er í grein þessari getur, skal skorið úr með mati.

26. gr.

Skylt er manni að láta af hendi land sitt og landsafnot hvar sem er og hvenær sem er í þarfir vatnsveitu kaupstaðar, þar með talið grjóttak, malartekja og rista, svo og mannvirki, og að þola þær eignarkvaðir, óhagraði og takmörkun á afnotarjetti, sem vatnsveitan kann að hafa í för með sjer, enda komi fullar batur fyrir eftir mati, nema samkomulag verði.

27. gr.

Ef nauðsynlegt þykir til þess að fyrirbyggja óhreinkun vatns, sem tekið er til vatnsveitu handa kaupstað, þá er mönnum jafnskylt að láta af hendi land og láta í tje landsafnot og mannvirki, svo og að þola eignarkvaðir, óhagraði og takmarkanir, sem í 26. gr. segir, gegn fullum bótum eftir mati, nema um semji.

15

20. júní

28. gr.

1. Rjett er hreppsnefnd að koma upp vatnsveitu til að fullnægja þörfum almennings í hreppnum á vatni, semkvæmt 17. gr. Áður en fyrirtækið er afráðið, skal hreppsnefnd láta verkfróðan mann rannsaka staðhátta og ef tiltekilegt þykir að framkvæma verkið, gera nákvæma frumdrætti að veitunni og áætlun um stofnkostnað og árlegan rekstrarkostnað. Kostnað af rannsókn þessari skal telja til stofnkostnaðar vatnsveitunnar, ef hún kemst á, en greiðist ella úr sveitarsjóði.

2. Ekki má ákveða að koma upp vatnsveitu á kostnað hrepps, nema rannsókn sú, er í 1. lið getur, leiði í ljós, að hagfelt sje, að öllu athuguðu, fyrir að minsta kosti helming af fasteignum í hreppnum að gera veituna og starfrækja hana, eða það verði samþykkt á lögmaetum hreppsfund. Á þær fasteignir í hreppnum, sem ekki nota veituna samkvæmt framanskráðu, má ekki vatnsskatt leggja.

3. Þá er hreppsnefnd hefir löglega samþykkt að koma upp vatnsveitu samkvæmt 1. og 2. lið, skal senda samþyktina ásamt öllum þeim gögnum, sem í sömu liðum segir, til oddvita sýslunefndar, og skal hann síðan senda gögnin, ásamt umsógn sýslunefndar, ráðherra til staðfestingar. Þegar fengin er staðfesting hans á samþyktina, getur hreppsnefnd látið framkvæma verkið.

4. Hreppsnefnd semur reglugjörðir allar um vatnsveituna, þar á meðal gjaldskrá um vatnsskatt.

5. Um vatnsveitur þessar fer að öðru leyti eftir ákvæðum 20.—27. gr.

6. Þar sem ekki er hægt í hrepp að veita neysluvatni með kleifum kostnaði, skal hreppsnefnd heimilt að gera brunna til almennings notkunar, og fer um kostnað af því, notkun, viðhald og önnur rjettindi eins og að framan er mælt um vatnsveitur, að því leyti sem við á.

29. gr.

1. Nú vill löggilt kauptún, sem ekki er hreppur út af fyrir sig, eða hverfi, koma sjer upp vatnsveitu til að fullnægja þörfum sínum á vatni samkvæmt 17. gr., og geta þá eigendur fasteigna þeirra, er nota ætla vatnsveituna, gert með sjer fjelag, er nefnist vatnsveitufjelag, en lög fjelagsins kallast vatnsveitusamþykkt. Um fjelagið fer eftir ákvæðum XI. kafla, að því leyti sem fyrir-mæli þessa kafla taka ekki til þess.

2. Stjórn vatnsveitufjelags semur samþyktir þess, þar á meðal gjaldskrá.

3. Að öðru leyti skal fara eftir ákvæðum 20.—27. gr.

30. gr.

1. Nú eiga 2 eða fleiri fasteign, og vilja sumir stofna til vatnsveitu til heimilis- og búsparfa á eigninni, og getur þá sá eða þeir, sem meiri hluta fasteigna eiga, ákveðið að gera veituna, enda er hinum þá skylt að taka tiltölulega

þátt í kostnaði öllum af henni, ef metið verður, að fasteigninni muni verða meira hagræði af veitunni en sem kostnaðinum nemur. 15
20. júní

2. Ef ekki verður samkomulag um framkvæmd og umsjón verksins, eða um niðurjöfnun kostnaðar, þá skal skera úr með mati. Skal matsnefnd kveða á um það, hver eða hverjir skuli hafa umsjón eða framkvæmd á hendi, telja kostnað til ákveðins árgjalds og tiltaka gjalddaga. Rjett er að stofnkostnaður ásamt vöxtum sje greiddur í jöfnum afborgunum á 15 árum, ef aðili óskar þess. Hver aðilja sem vill, getur beiðst staðfestingar ráðherra á matsgerð, og má taka tillög lögtaki, ef matsgerðin verður staðfest.

31. gr.

1. Ef maður getur ekki aflað sjer vatns í landareign sinni til heimilis- og búsparfa, eða þar er að mun kostnaðarsamara eða bagameira að afla þess en af landareign annars manns, þá er honum rjett að afla þess þaðan, enda sje þar vatn afgangss frá heimilis- og búspörfum. Er honum rjett að fara yfir land annars manns í því skyni, en gera skal hann svo lítinn usla sem unt er og bæta tjón á landi eða vatnsbólí og kosta gerð þess og viðhald að sínum hluta, eftir mati, nema samkomulag verði.

2. Gera má maður brunn eða annað vatnsból í landi annars manns, ef svo er ástatt sem í 1. lið segir. Um batur fer þá og sem þar segir, eftir því sem við á.

32. gr.

1. Nú þarf maður að taka vatn af landi annars manns í vatnsveitu til þarfa eignar sinnar, samkvæmt 17. gr., og er honum það rjett, enda sje vatn nægt, er eigi sje notað til samkynja þarfa þeirrar eignar.

2. Ef lögnáms þarf samkvæmt 25., 26. eða 27. gr., getur ráðherra veitt leyfi til þess. Fer þá um mat og endurgjald sem í þeim gr. segir.

3. Beita má ákvæðum 2. liðs 25. gr., ef vatn er tekið samkvæmt 1. lið þessarar greinar.

33. gr.

Nú þarf maður vatnsveitu til námuvinslu, verksmiðjuíðnaðar eða annarar iðju, og er honum þá rjett að taka til þess vatn eftir þörfum, enda sje enginn með því swiftur vatni til þarfa þeirra, er í 17. gr. segir. Svo er honum og heimilt, ef ráðherra leyfir, að heimta af hendi látið nauðsynlegt land og landsafnot til veitunnar, gegn endurgjaldi eftir mati, nema aðiljar verði ásáttir.

Ákvæðum 2. liðs 25. gr. og 27. gr. má beita svo sem við á.

34. gr.

Hverjum þeim, sem ekki hefir tekið í öndverðu þátt í vatnsveitufyrirtæki, er rjett að gera það síðar, enda verði það metið, að vatn sje til þess

15 nægilegt og að það valdi eiganda veitunnar eigi verulegu óhagræði að öðru
20. júní leyti. En hlíta skal hann þeim ákvæðum, sem sett eru eða sett verða um notkun vatnsins og meðferð veitunnar. Svo skal hann og greiða endurgjald fyrir vatnsnotin eftir mati, nema samkomulag verði.

35. gr.

Vatnsveitur, sem gerðar hafa verið með heimild í eldri lögum, skulu sæta þeim reglum, er þar segir. Þó skulu fyrirmæli 34. gr. einnig taka til slíkra vatnsveitna.

IV. KAFLI.

Um áveitur.

36. gr.

Landeiganda er heimilt að hagnýta sjer vatn, sem er á landareign hans eða um hana rennur, til áveitu í ræktunarskyni á hana sjálfa eftir þörfum, enda sje enginn sviftur með því neysluvatni (15. gr. a—b) nje neinum bakaðir óhæfilegir örðugleikar um útvegum neysluvatns nje því spilt fyrir neinum, svo að veruleg óþægindi sjeu að.

37. gr.

Þar sem merkivötn skilja landareignir, er hvorri rjett að nota vatnið eftir þörfum sínum. Þarfir samkvæmt 17. gr. ganga fyrir áveitubörf. Ef vatn er svo lítið, að ekki nægi báðum eða öllum, skal ákveða skifti og notkun þess með mati.

38. gr.

Rjettur til hagnýtingar á vatni til áveitu verður ekki frá landareign skilinn, sbr. þó 37. gr., nema vatnið sje tekið til neyslu (15. gr. a—b) eða til áveitu á aðrar landareignir samkvæmt 39. gr. Ef ágreiningur verður um það, hve mikið vatn þurfi til að fullnægja áveitubörf landareignar, skal skera úr því með mati.

39. gr.

1. Nú er ekki nógu mikið, nógu gott eða nógu auðtekið vatn fyrir hendi innan landareignar til áveitu á hana sjálfa, og er þá eiganda hennar eða notanda rjett að krefjast áveituvatns eftir þörfum úr öðrum landareignum, með þessum takmörkunum:

- a. að enginn sje fyrir það sviftur vatni til þarfa samkvæmt 17. gr. nje neinum bakaðir óhæfilegir erfiðleikar um útvegum slíks vatns, nje því spilt fyrir neinum, svo að veruleg óþægindi sjeu að.

b. að ekki þurfi að nota sama vatn til áveitu á þá landareign sjálfa, sem vatnið er tekið í, nema arður af notkun þess til áveitu þar yrði mun minni en arður af notkun þess til þeirrar áveitu utan landareignarinnar, sem vatnsins er krafist til. 15
20. júní

2. Nú rís ágreiningur um, hvort taka vatns til áveitu utan landareignar þeirrar, sem vatnið er tekið í, fari í bága við framangreindar takmarkanir, og getur þá hvor aðili látið meta, hvort taka vatnsins sje heimil samkvæmt ákvæðum greinar þessarar. Ef taka vatnsins er metin heimil, en talið er að af henni stafi auknir erfiðleikar um útvegum vatns til þarfa samkvæmt 17. grein eða spjöll á því vatni eða skaði að vatnstökunni að öðru leyti, þá skulu ákveðnar fullar bætur fyrir alt þetta.

40. gr.

Sá, sem þarf að hafa afnot af landi annars manns til þess að koma upp, halda við eða starfrækja áveitu, getur látið matsgerð fara fram, ef samkomulag næst eigi. Ef tjón það, sem verkið í heild sinni bakar öðrum en áveitueiganda, er metið mun minna en hagnaður sá, sem áveitueigandi hefir af því, og ekki er talið hallkvæmara að framkvæma verkið með öðrum hætti en til er stofnað, skulu landsafnotin heimiluð, en meta skal fullar bætur fyrir.

41. gr.

1. Áveitum skal haga svo, að ekki sje neinum til бага veitt meira vatni úr fornum farvegi en nota þarf. Svo skal veita á land og af landi, að öðrum sje sem minst mein að, og fella vatn aftur í fornan farveg, ef unt er, og svo nærri upptöku sem gerlegt þykir.

2. Nú telur einhver sjer mein að áveitu annars manns og samkomulag næst ekki, og getur þá sá, er telur sig fyrir skaða verða, krafist matsgerðar. Nú telur matsnefnd að vísu skaða að áveitunni, en þó mun minni þeim hag, sem hinn hefir af henni, og skal áveitan þá engu að síður heimil, en fullar bætur skal meta.

42. gr.

Nú þykir hentugt að stofna og starfrækja áveitu í ræktunarskyni á fleiri landareignir í einu lagi, og geta þá eigendur landareigna þeirra, sem áveitunni er ætlað að ná yfir, gert með sjer áveitufjelag. Um fjelagsstofnunina fer eftir ákvæðum XI. kafla. Lög fjelagsins nefnast áveitusamþykkt, en áveitan nefnist samáveita.

43. gr.

Þegar löggilt áveitusamþykkt hefir verið sett, eru allir landeigendur og leiguliðar á því svæði, sem áveituverkinu er ætlað að ná til, skyldir að leyfa landsafnot til mannvirkja, er áveituna varða, svo sem land undir skurði og

- 15** efni úr landinu, hvort sem er grjót eða önnur jarðefni, í fyrirhleðslur, garða, 20. júní stíflugerðir eða umbúnað skurða o. s. frv., og yfir höfuð að þola allar þær kvaðir, óhagræði eða takmarkanir á afnotarjetti, sem áveituverkið hefir í för með sjer, enda komi fullar bætur fyrir. Ef eigi næst samkomulag um bætur, skal ákveða þær með mati.

44. gr.

Kostnaði öllum af samáveitu skal stjórn hennar jafna niður á landareignir þær, sem áveitan nær yfir, aðallega eftir stærð þess lands, er vatn næst yfir. Þó skal taka tillit til þess, hvernig land liggur við áveitunni og hver not geta orðið af henni fyrir það, í samanburði við aðrar landareignir. Matsnefnd skal skera úr, ef ágreiningur verður um niðurfjöfnun.

45. gr.

Ef einhver vill gerast hluttakandi í samáveitu eftir að henni hefir verið komið á, með þeim hætti, að hann fái vatn til áveitu á land sitt, þá á hann rjett til þess, ef það er að dómi matsmanna samáveitunni bagalaust. En skylt er honum þá að taka þátt í kostnaði öllum af áveitunni, bæði stofnkostnaði og árskostnaði, að rjetttri tiltölu við aðra aðilja.

46. gr.

1. Nú er samþykkt ger um samáveitu, og skal þá hver landeigandi greiða stofnkostnað og árlegan kostnað af samáveitunni eða þeim hluta, sem eftir niðurfjöfnun samkvæmt 44. gr. kemur á landareign hans.

2. Leiguliði á jörð, sem samáveitan nær til, er skyldur að viðlögðum ábúðarmissi, að standa landsdrottni árlega skil á upphæð, er samsvari umsjónar- og viðhaldskostnaði, að viðbættum ársvöxtum af stofnkostnaði áveitunnar, að þeim hluta, er kemur á býli hans samkvæmt niðurfjöfnun.

47. gr.

Nú hefir staðfest samþykkt verið gerð um samáveitu, en eigandi einhverrar þeirrar landareignar, sem áveitan á að ná til samkvæmt samþykktinni, neitar að taka þátt í kostnaði við áveituna, og getur þá stjórn samáveitunnar krafist þess, að landareignin sje tekin lögnámi handa áveitufjelaginu.

48. gr.

1. Nú eiga menn landareign í fjelagi, og vilja sumir veita á hana vatni, en sumir eigi, og getur þá sá eða þeir, sem meiri hluta landareignar eiga, ákveðið að framkvæma fyrirtækið, enda er hinum þá skylt að taka tiltölulegan þátt í öllum kostnaði af því, ef metinn verður mun meiri hagnaður en kostnaður.

2. Ef ekki verður samkomulag um framkvæmd eða umsjón verksins eða um skiftingu kostnaðar, þá skal skorið úr með mati. Skal matsnefnd kveða á um

það, hver eða hverjir skuli hafa á hendi framkvæmd og umsjón verksins, telja 15
 kostnað til ákveðins árgjalds og tiltaka gjalddaga. Stofnkostnaði ásamt vöxtum
 skal skift í jafnar árgreiðslur, ef aðili óskar þess, þannig að honum sje lokið 20. júní
 á 15 árum. Beiðast má maður staðfestingar ráðherra á matsgerð, og má taka
 tillög lögtaki, ef matsgerð verður staðfest.

V. KAFLI.

Um notkun vatnsorku.

49. gr.

1. Eiganda landareignar, sem vatnsrjettindi fylgja, svo og öðrum, sem heimildir hafa á þeim tekið, er rjett að nota það vatn, sem um hana rennur, til að vinna úr því orku, enda sje enginn fyrir það sviftur því vatni, sem hann þarf að nota samkvæmt III. og IV. kafla, nje neinum bakaðir óhæfilegir örðugleikar um slíka notkun, nje vatni, er nota þarf með þeim hætti, spilt fyrir neinum, svo að til verulegra óþæginda horfi.

2. Eigi má umráðamaður vantsrjettinda virkja hluta af fallvatni, sem hefir meira en 500 eðlishestöfl, nema leyfi ráðherra komi til, og má binda leyfið þeim skilyrðum, sem hann telur nauðsynleg til þess að hagkvæm virkjun á fallvatninu geti síðar farið fram, eða synja um leyfið, ef ekki þykir gerlegt að setja fullnægjandi skilyrði um þetta.

3. Nú vill umráðamaður vatnsrjettinda virkja fallvatn, sem nemur meiru en 500 eðlishestöflum, og skal hann þá beiðast leyfis ráðherra áður byrjað sje á framkvæmd verksins, og jafnframt senda frumdrætti af hinum fyrirhuguðu mannvirkjum. Leyfi má binda þeim skilyrðum um vatnstökuna, gerð og tilhögun mannvirkja, tegund og spennu raforkustrauks, sem nauðsynleg þykja til þess að tryggja almenningshagsmuni, þar á meðal sjerstaklega það, að unt verði seinna meir að koma hentugu skipulagi á orkuveitu til almenningssparfa í hjeraði því eða landshluta, sem orkuverið eða veitan er í. Enn fremur má setja skilyrði um það, að almenningi í nágrenni við veituna sje veittur kostur á orku úr henni með þeim hætti, að ráðherra skuli setja gjaldskrá um verð á orku, ef orka verður seld almenningi frá verinu, eða úrskurða ágreining um orkuverð, svo að báða aðilja skuldbindi, enda þótt engin gjaldskrá hafi verið sett.

50. gr.

1. Rjett er eiganda landareignar að gera stíflu í vatnsfarvegi og veita vatni úr eðlilegum farvegi, hvort sem er um opinn skurð, pípu eða jarðgöng, ef nauðsynlegt er vegna vatnsorkunota samkvæmt 49. gr., enda sjeu ekki gerðar skemdir á landi annara manna um nauðsyn fram. Eigi má veita meira vatni úr eðlilegum farvegi í þessu skyni en þörf er á, en öllu skal því veitt í fornan farveg áður en landareigninni sleppir, nema samlög sjeu milli fleiri landareigna um orkuvinslu,

15 2. Vatnsorku þeirri, sem unnin er samkvæmt 49. gr., má umráðamaður
20. júní hennar breyta í raforku og veita um landareign sína eftir raforkutaugum ofan
jarðar eða neðan.

3. Ef nauðsyn þykir á vera, getur ráðherra veitt lögnám með þeim hætti,
sem í 55. gr. segir.

51. gr.

1. Þar sem merkivötn skilja landareignir, hafa eigendur beggja jafnan
rjett til að nota vatn úr þeim samkvæmt 49. og 50. gr.

2. Nú nægir merkivatn ekki báðum landareignum, og hefir þá eigandi
hvorrar fyrir sig rjett til svo mikils af vatnsorkunni, sem svarar hálfu rensl
merkivatnsins og fallhæð þeirri, sem er fyrir landi hans, enda hafi ekki önnur
lögmæt skipun verið á gerð.

52. gr.

1. Nú vill eigandi annars vatnsbakka gera stíflu í vatni til orkunýtingar
og þarf að nota til þess land hinum megin, og skal hann þá bjóða eiganda þess
lands að gera stíflu með sjer og nota vatnið að rjetttri tiltölu. Nú verða þeir á
þessa skipun sáttir, en skilur á um framkvæmd verksins, skiftingu kostnaðar eða
vatnsnot, og skal þá skera úr með mati.

2. Nú vill eigandi annars vatnsbakkans ekki taka þátt í stíflugerð, og
getur hinn þá fengið leyfi ráðherra, samkvæmt 50. gr. 3. lið, til afnota af landi
hans til að framkvæma verkið og nota vatnið. Skal þá venjulega áskilja það í
leyfi, að stíflu verði svo hagað, að sá, sem ekki tók þátt í verkinu, megi síðar
hagnýta sjer þann hluta vatns, sem hann á tilkall til, án þess að breyta þurfi
stíflu að mun, en kostnað, sem leiðir sjerstaklega af slíkri tilhögun, skal sá
greiða. Meðan hann notar ekki vatnsorku þá, sem hann á tilkall til, má sá, er
stíflu gerði, hagnýta sjer hana kauplaust. Nú hagnýtir sá, er ekki tók þátt í
stíflugerð, sjer síðar vatnið, eða lætur annan gera það, að einhverju leyti eða
öllu, og skal hann þá taka þátt í stofnkostnaði og viðhaldskostnaði eftir mati,
nema um semji.

53. gr.

1. Nú eiga menn í fjelagi tilkall til orku úr sama fallvatni, enda taki
52. gr. eigi til þess, og verða þeir ekki ásáttir, hvernig það skuli notað til orku-
vinslu, og getur þá ráðherra heimilað, að þeir, sem tilkall eiga til meira en
helfings vatnsorkunnar, talinnar eftir vatnsmagni og fallhæð, leysi til sín til-
kall minni hlutans. Þetta er þó því skilyrði bundið, að hagnýting fallvatnsins
í heild sinni sje að mun hallkvæmari en hagnýting hluta innleysenda út af fyrir
sig, og að ekki sje skertur rjettur þriðja manns, er hann kann að hafa fengið
yfir vatnsrjettindunum áður en lausnar var krafist.

2. Sá hluti vatnsorkurjettar, er maður leysir til sín samkvæmt 1. lið,
skal metinn sem hluti alls rjettarins. Þó skal taka til greina, hvort sá hluti

virkjunarkostnaðar, sem sjerstaklega varðar innleysta vatnsorkurjettinn, er til-
tölulega mikill eða lítill.

15
20. júní

3. Ágreiningi um atriði þau, er í grein þessari getur, skal ráða til lykta
með mati.

54. gr.

1. Ráðherra er rjett að taka lögnámi sjerhvert fallvatn, virkjað eða óvirkjað, til að vinna úr því orku til almenningsþarfa, svo og orkuver eða orkuveitur, ef nauðsynlegt þykir til að fá hallkvæma skipun á orkuveitum um eitt-hvert svæði, og að veita orku eftir taugum ofan jarðar eða neðan til neyslustaðanna, enda sje gætt fyrir mæla 49. gr. 1. liðs um vatn, er einhver kann að þurfa að nota samkvæmt III. og IV. kafla.

2. Nú hefir ráðherra framkvæmt lögnám samkvæmt 1. lið, og skal þá fult endurgjald koma til handa þeim, er tjón bíða af vatnstöku eða orkuver eða orkuveitu áttu. Svo skal og öllum þeim, er fengið hafa orku frá veri því eða veitu, sem lögnámi var tekin, ger kostur á eigi minni orku en þeir hafa áður fengið frá verinu eða veitunni og ekki með lakari kjörum en samningar standa til. Ef menn greinir á um efni þau, er í þessum lið segir, skal skera úr með mati.

3. Rjett sinn samkvæmt þessari grein getur ráðherra, eftir því sem á stendur, notað, hvort sem er með því að framkvæma virkjunina sjálfur eða leyfa öðrum það samkvæmt sjerleyfislögum, ef því er að skifta.

4. Þegar fallvatn er tekið samkvæmt þessari grein, skal þess gætt, að hjeruðum í grend við fallvatnið sje ekki gert öruðugt um að afla sjer nauðsynlegrar orku.

55. gr.

Þegar ráðherra hefir ákveðið að gera eða leyft að gera orkuver eða orkuveitu samkvæmt 54. gr., eru landeigendur og leiguliðar á því svæði, sem mannvirkin eiga að ná yfir, skyldir að þola þau á löndum sínum og lóðum, svo og að láta af hendi land og mannvirki og að þola hverskonar afnot af landi, takmarkanir á umráðarjetti og óþægindi, sem nauðsynleg eru vegna framkvæmdar verksins, viðhalds þess og starfrækslu, gegn fullu endurgjaldi, sem skal ákveða með mati, ef samkomulag næst ekki.

56. gr.

1. Þá er ráðherra hefir ákveðið að koma upp eða leyft að koma upp vatnsorkuveri eða raforkuveitu, er honum, eða eftir atvikum leyfishafa samkvæmt 54. gr. 3. lið, áskilinn einkarjettur til að veita raforku um svæði það, sem orkutaugarnar eiga að ná yfir, og til þess að selja raforku á því svæði. Um orkuver og orkuveitur, sem fyrir eru í því takmarki, fer þá eftir ákvæðum 57. gr.

15 2. Ráðherra skal auglýsa þrisvar sinnum í Lögbirtingablaðinu ákvörð-
20. júní un um stofnsetning orkuvers eða orkuveitu og um takmörk veitunnar.

57. gr.

1. Nú eiga einstakir menn, fjelög eða hjernð orkuver eða orkuveitur í því takmarki, sem auglýsing samkvæmt 56. gr. 2. lið er gefin út fyrir, og skulu þá eigendur þeirra skýra ráðherra frá því innan 3 mánaða frá síðustu birtingu auglýsingarinnar, ef þeir óska að halda starfrækslunni áfram, og ákveður hann þá staðartakmörk þess fyrirtækis um leið og hann veitir því leyfi til að starfa áfram. Þetta leyfi veitir engan frekari rjett en þeir höfðu áður, og er því ekki til fyrirstöðu, að ráðherra stofnsetji og starfræki orkuver eða orkuveitur innan takmarka fyrirtækisins.

2. Orkuver, er gerð hafa verið samkvæmt lögum nr. 28, 20. okt. 1913, og lögum nr. 51, 3. nóv. 1915, eru undanþegin niðurlagsákvæði 1. liðs þessarar greinar.

58. gr.

Nú vill hjeraðsstjórn koma upp vatnsorkuveri eða raforkuveitu til þess að fullnægja þörf almennings í hjeraðinu á raforku, og skal hún þá beiðast samþykkis ráðherra til þess og jafnframt senda honum, áður en byrjað er á verkinu, frumdrætti að hinum fyrirhuguðu mannvirkjum, ásamt lýsingu á þeim. Samþykki ráðherra, má binda skilyrðum um vatnstökuna, gerð og tilhögun mannvirkjanna, tegund og spennu raforkustrauks, sem nauðsynleg þykja til að tryggja jafnrjetti notenda og almenningshagsmuni, þar á meðal sjerstaklega það, að unt sje seinna meir að koma hentugu skipulagi á orkuveitu til almenningsþarfa í landshluta þeim, sem hjeraðið er í.

59. gr.

Þegar hjeraðsstjórn hefir ákveðið að koma upp vatnsorkuveri eða raforkuveitu og fengið til þess samþykki ráðherra, er henni rjett að taka lögnaði fallvatn, virkjað eða óvirkjað, til afnota í því skyni, enda sje gætt fyrir-mæla 49. gr. 1. liðs, um vatn það, er einhver kann að þurfa að nota samkvæmt III. og IV. kafla. Fyrirmælum 55. gr. má og beita hjer. Um bætur og annað fer eftir 54. gr. 2. lið.

60. gr.

Þegar hjeraðsstjórn hefir komið upp orkuveitu samkvæmt 58. gr., getur ráðherra veitt henni einkarjett, samkvæmt 56. gr., um tiltekið árabíl; þó aldrei lengur en orkuveitan fullnægir allri eftirspurn eftir orku í takmarki sínu. Um orkuver, sem þar kunna að vera fyrir, fer eftir ákvæðum 57. gr.

61. gr.

1. Hjeraðsstjórn leggur orkutaugar svo, að sjerhver, sem óskar að fá til sín orku í takmarki orkuveitunnar, náí til þeirra á jafnhentugum stað sem

aðrir notendur yfirleitt. Ráðherra getur veitt undanþágu frá þessu ákvæði, ef nauðsyn þykir til vegna staðhátta. Frá orkutaugum þessum leggur húseigandi heimtaug til sín á sinn kostnað, nema hjeraðsstjórn hafi ákveðið, að orkuveita skuli kosta þær að einhverju leyti eða öllu.

2. Nú vill einhver, sem býr utan takmarks orkuveitu, hvort sem er innan hjeraðs eða utan, fá orkutaug til sín, og er honum það rjett, ef orkuveitan er aflögufær, enda beri hann sjálfur allan aukakostnað, er veitan heim til hans hefir í för með sjer. Ef ágreiningur verður, sker ráðherra úr.

3. Heimilt er hjeraðsstjórn að gera þeim mönnum betri kjör um heimtaugar, er gerast notendur orku innan tiltekins tíma frá því er starfræksla orkuveitu hefst, en þeim, er síðar koma til.

62. gr.

1. Gjald fyrir raforku skal ákveða í gjaldskrá, er hjeraðsstjórn semur og ráðherra staðfestir. Gjöld samkvæmt gjaldskrá má taka lögtaki. Gjaldskrá skal endurskoða ekki sjaldnar en 5. hvert ár.

2. Ef árskostnaður af orkuveitu verður meiri en það, sem inn kemur fyrir notkun hennar yfir árið samkvæmt gjaldskrá, má greiða það, sem til vantar, úr hjeraðssjóði. Þegar þannig stendur á, er heimilt að krefja aukagjalds af notendum utanhjeraðs, er nemi jafnmiklum hluta af gjaldi þeirra yfir árið samkvæmt gjaldskránni, sem tillag hjeraðssjóðs nemur miklum hluta af árstekjum orkuveitunnar samkvæmt gjaldskrá, þeim er fengnar hafa verið innanhjeraðs.

3. Ef árstekjur af orkuveitu verða meiri en árskostnaður af henni, að meðtalinni hæfilegri fyrningu, er heimilt að láta afganginn renna í sjóð hjeraðsins. Nú nemur tekjuafgangur sá, sem þannig er ráðstafað, meira en 10% af tekjuupphæð þeirri allri, sem komið hefir inn samkvæmt gjaldskrá fyrir notkun orkuveitunnar yfir árið, og eiga notendur utanhjeraðs þá rjett til endurgreiðslu á því, sem umfram verður, að sínum hluta.

63. gr.

Hjeraðsstjórn getur sett reglur, með samþykki ráðherra, um notkun raforkunnar, meðferð á raforkutækjum og önnur atriði, er orkuveitu varða.

64. gr.

1. Nú vill löggilt kaupþún, sem eigi er hræppur út af fyrir sig, eða hverfi koma sjer upp orkuveri eða orkuveitu til að fullnægja þörfum sínum á raforku, og geta þá eigendur landareigna þeirra, sem nota ætla orkuveituna, gert með sjer fjelag, er nefnist orkuveitufjelag, en lög fjelagsins nefnast orkuveitusamþykkt. Um fjelagið fer eftir ákvæðum XI. kafla, að því leyti sem ekki er sjerstaklega ummælt í þessum kafla.

2. Samþykki ráðherra slíku fjelagi til handa má, auk þess, sem segir í 58. gr., binda þeim skilyrðum, sem ákveðin kunna að verða í sjerleyfislögum.

- 15 3. Að öðru leyti gilda reglurnar í 58.—63. gr., þannig að í stað hjeraðs-
20. júní stjórnar kemur stjórn orkuveitufjelags og í stað hjeraðs kemur orkuveitufjelag.

65. gr.

1. Nú vill einstakur maður afla sjer raforku og þarf að taka í því skyni til notkunar fallvatn, sem annar hefir umráð yfir, og getur þá ráðherra leyft það, ef hann á ekki kost nægilegrar raforku úr neinni veitu, sem fyrir er, og hefir ekki umráð yfir öðru fallvatni, eða honum yrði mun kostnaðarsamara að virkja það, enda verði hagur hans af vatnstökunni talinn mun meiri en tjón hins af missi þess. Þó skal gæta fyrir mæla 49. gr. 1. liðs um vatn til notkunar samkvæmt III. og IV. kafla.

2. Ráðherra getur veitt leyfi til lögnáms samkv. 55. gr.

3. Ef taka á til notkunar fallvatn, sem nemur meira en 500 eðlishest-öflum, eða hluta úr því, getur ráðherra enn fremur sett þau skilyrði, er í 49. gr. 2. og 3. lið segir.

4. Um batur fer samkvæmt 54. gr. 2. lið.

66. gr.

Nú er fallvatn tekið lögnámi samkvæmt 54., 59., 64. eða 65. gr., og er þá eiganda þeirrar landareignar, sem það er í, rjett að krefjast þess, enda hafi rjetturinn til orkunýtingar ekki verið áður skilinn frá eigninni, að honum verði látin í tje raforka til þarfa sinna, í stað endurgjalds í peningum, frá orkuverinu. Samsvarandi gildir, ef svo er ástatt sem í 53. gr. segir, þó svo, að heimta má endurgjald í orku, þótt orkunýtingarrjettur hafi verið skilinn við landareign.

67. gr.

Nú vill landsdrottinn ekki kosta raforkuveitu, og getur leiguliði þá gert veituna á sinn kostnað, en landsdrottni skal þá skylt að kaupa veitutækin eftir mati, þegar leiguliði fer frá jörðinni, enda sje orka þá vís framvegis, eigi skemur en næstu 5 ár og seld frá orkuveri eftir staðfestri gjaldskrá, og sje kostnaður við heimtaugar ekki meiri en yfirleitt fyrir aðra notendur orku frá því veri.

VI. KAFLI.

Um vatnsmiðlun.

68. gr.

1. Ráðherra er heimilt að gera mannvirki og aðrar ráðstafanir til miðlunar á vatnsmagni í vatnsfalli til orkunýtingar eða í öðrum tilgangi.

2. Þegar ákveðið hefir verið að framkvæma miðlun samkvæmt 1. lið, hefir ráðherra heimild til lögnáms samkvæmt 55. gr.

3. Nú hefir ráðherra komið á stofn miðlun samkvæmt framanskráðu, og

getur hann þá ákveðið, að eigendur orkuvera og annara atvinnufyrirtækja, sem hafa not af miðluninni, skuli greiða árgjald í ríkissjóð, er ákveðið sje þannig, að allir þeir, sem hafa not af miðluninni, greiði að tiltölu rjetttri við hagnað sinn, og þó ekki meira en hagnaðinum nemur, og ekki heldur meira allir til samans, en það, sem þarf til að ávaxta stofnkostnað fyrirtækisins með 6% árlega, kosta viðhald þess og starfrækslu og fyrna stofnkostnaðinn á 40—60 árum. Ef ágreiningur verður um niðurjöfnun stofnkostnaður, skal skera úr með mati.

4. Ráðherra getur sett þær ákvarðanir um afnot vatnsfalla þeirra, er miðlunin tekur til, sem honum þykja nauðsynlegar til að afstýra eða ráða bót á tjóni eða óhagræði fyrir almenning eða einstaka menn.

69. gr.

1. Ráðherra getur veitt öðrum heimild til að framkvæma vatnsmiðlun með þeim skilmálum, er þurfa þykir til þess að gætt sje hagsmunum ríkisins, almennings eða einstakra manna.

2. Umráðamenn vatnsrjettinda skulu að öðru jöfnu ganga fyrir öðrum um leyfi til vatnsmiðlunar, ef þeir vilja virkja vatn, sem þeir hafa umráð yfir eða gera með sjer fjelag í því skyni.

70. gr.

1. Nú vill hjerað, orkuveitufjelag eða einstakir menn eða fjelög framkvæma vatnsmiðlun til afnota handa orkuveri, sem þeim er heimilað eða leyft að koma upp samkvæmt V. kafla, og skal þá líta svo á, sem miðlunarfyrirtækið sje einn liður í orkuverinu, þannig að öll ákvæðin í V. kafla 58.—65. gr. ná til miðlunarfyrirtækisins að því leyti sem þau geta átt við. Þó skal ávalt þurfa sjerstakt leyfi til miðlunar:

- Þegar fyrirtækið getur haft í för með sjer skaðleg áhrif á umferð um vatnsfall eða veiði eða notkun vatnsins til áveitu eða annars, svo að verulega muni um.
- Þegar það veldur því, að land eða landsnyttjar komast svo undir vatn eða spillast svo, að telja megi verulegt tjón að.
- Þegar það getur að öðru leyti valdið öðrum tjóni eða skaðlegri breytingu á landsháttum, svo að verulegt megi teljast.
- Þegar forræðis eða afnota þarf af landi annara eða rjettindum, enda verði ekki allir rjetthafar sáttir á framkvæmd verksins.

2. Framangreind ákvæði taka og til breytinga á eldri miðlunarvirkjum.

3. Það, sem mælt er í lögum þessum um vatnsmiðlun, tekur og til mannvirkja og fyrirtækja til aukningar á vatnsmagni með veitu úr öðru vatni.

4. Bætur fyrir tjón af miðlunarvirkjum skal greiða eftir mati, ef ekki verður samkomulag. Ennfremur má binda miðlunarleyfi þeim skilyrðum, að leyfishafi greiði fyrir fram bætur að öllu leyti eða einhverju eða setji tryggingu fyrir þeim.

15

20. júní

71. gr.

Nú þykir efasamt, hvort svo er ástatt sem í 70. gr. 1. lið a—d segir, og getur þá sá, er miðlun vill framkvæma, svo og hver sá, er telur hana varða hagsinn, krafist matsgerðar um það mál. Skulu matsmenn bjóða ráðherra með 4 vikna fyrirvara að vera við matið, og auglýsa stað og stund, með þeim hætti, er þeir telja fullnægjandi, þeim, er ætla má, að eigi hagsmuna að gæta, ef miðlunin kemur til framkvæmda.

72. gr.

Leyfi til vatnsmiðlunar, sem veldur almenningi eða einstökum mönnum бага eða tjóni, má venjulega ekki veita, nema telja megi tjónið eða bagann lítils virði, borið saman við þann hagnað, sem fyrirtækið hefir í för með sjer, enda sje einnig tekinn til greina í þessu efni áætlaður kostnaður af framkvæmd þess.

73. gr.

Af hendi landsstjórnarinnar skal hafa sjerstakt eftirlit með öryggi mannvirkja þeirra, sem gerð eru til söfnunar vatni í miðlunarskyni, og er eigendum mannvirkjanna jafnan skylt að framkvæma tafarlaust þær ráðstafanir, sem fyrirskipaðar verða til öryggis, svo og að haga framkvæmdum öllum eftir þeim fyrirskipunum, sem gerðar verða vegna hagsmuna ríkis, almennings eða einstakra manna.

74. gr.

1. Mannvirki þau, sem leyft er að koma upp samkvæmt 69. eða 70. gr., má eigi niður leggja, nema ráðherra leyfi.

2. Þegar mannvirki er lagt niður, þá er eiganda skylt að gera þær ráðstafanir, sem ráðherra heimtar, til að afstýra hættu eða tjóni þar í grend eða á eignum, sem neðar liggja við vatnsfallið.

3. Greiða skal bætur fyrir tjón eða óhagræði, sem niðurlagningin veldur, eftir mati, ef ekki semur. Bótaskyldan hvílir á eiganda miðlunarvirkja.

VII. KAFLI.

Um varnir lands og landsnyttja gegn ágangi vatna.

75. gr.

1. Rjett er ríkinu, hjeruðunum, vatnafjelögum og einstökum mönnum að hleypa niður vatnsfarvegi, víkka hann eða rjetta, gera nýjan farveg, flóðgarða og fyrirhleðslur eða önnur mannvirki í vatni eða við það í því skyni að verja land eða landsnyttjar við spjöllum af landbroti eða árenslu vatns.

2. Nú þarf sá, er vill framkvæma mannvirki slík sem í 1. lið segir, til þess afnot af landi annara manna, og getur þá ráðherra veitt heimild til lögnáms samkvæmt 55. gr.

3. Nú þykir tjón eða hættu búin eign annars manns eða rjettindum af mannvirkjum slíkum sem í 1. lið segir, eða að af þeim mundu stafa óhæfilegar tálmanir almennri umferð eða tjón eða hættu hagsmunum almennings, og má þá því að eins framkvæma verkið, að leyfi ráðherra komi til. Leyfi má binda þeim skilyrðum, sem nauðsynleg þykja vegna hagsmuna ríkisins, almennings eða einstakra manna.

4. Bæta skal tjón og spjöll á eignum annara, sem leiðir af framkvæmdum samkvæmt þessari grein. Bætur skal ákveða með mati, ef eigi semur.

76. gr.

1. Nú framkvæmir ríkið fyrirtæki þau, er í 75. gr. segir, og getur ráðherra þá ákveðið, að þeir, sem hafa hag á landi sínu eða landsnyttjum af þeim, skuli taka þátt í kostnaði öllum eða í þeim hluta kostnaðar, sem ráðherra ákveður, svo og í viðhaldi eftirleiðis að tiltölu við það, hvers virði hagurinn verður hverjum þeirra talinn eftir mati.

2. Samskonar ákvörðun má og taka, ef slík fyrirtæki þykja nauðsynleg, þegar einhver þeirra, sem hlut á að máli, hrindir þeim í framkvæmd, og allir þeir landeigendur eða rjettinda, sem hag hafa af fyrirtækinu á landi sínu eða landsnyttjum, geta ekki komið sjer saman um að vinna verkið í fjelagi.

3. Tillagsskyldu slíka sem áður greinir má og með sama hætti leggja á til að standa straum af tiltöhlulegum hluta kostnaðar af mannvirkjum eða öðrum framkvæmdum, er í senn miða til varnar við spjöllum af vatnavöxtum eða flóði, til þurkunar lands, fyrirgreiðslu umferðar eða notkunar vatnsorku.

77. gr.

Tillög samkvæmt 76. gr. má taka lögtaki. Nú hefir aðili, sem hag hefir af framkvæmdinni, eigi berum orðum samþykkt fyrirtækið, og skal honum þá heimilt að greiða þann hluta, er á eign hans kemur, með árlegum greiðslum, er samsvari 15. hluta upphæðarinnar, að viðbættum vöxtum af því, er eftir stendur hverju sinni. Ef lán hefir verið tekið til fyrirtækisins, þá skulu vextir vera hinir sömu sem greiddir eru af lánsfjenu, en ella 5% árlega.

VIII. KAFLI.

Um þurkun lands.

78. gr.

1. Veita má maður bagalegu vatni af landi sínu í rásir og farvegi, þó að mein verði að á landi því, er við tekur, enda megi hann ekki við það losna með öðrum hentugum hætti. Með sama skilorði má maður og veita vatni í skurði í landi annara eða grafa þar skurði í því skyni, en jafnan skal þá skurðum svo langt fram haldið, að eigi verði verulegt tjón á landi annara

15 manna. Bæta skal tjón er hlýst af veitunni, en taka skal þó til greina gagn þeirra 20. júní af skurðum, er bóta krefja.

2. Ekki má veita vatni úr skurðum eða vatnsrásum, sem alstaðar eða sumstaðar eru opnir, í lokræsi á landareign annara manna, nema matsnefnd telji bagalaust.

79. gr.

1. Ef skurðir um landareign annars manns eru honum einnig til gagns, þá er honum skylt að taka þátt í kostnaði að skurðgreftri og viðhaldi skurðanna, sbr. 80. gr.

2. Nú vill maður veita bagalegu vatni frá sjer yfir landareign annars manns samkvæmt 78. gr., og má þá setja honum það skilyrði, að hann greiði hinum fyrnefnda upp í skurðkostnaðinn sem svarar því gagni, er hann hefir af skurðinum, og jafnan skal hann kosta viðhald skurðsins að sínum hluta.

80. gr.

Ef einhver vill veita bagalegu vatni frá sjer samkvæmt 78. gr. yfir landareign annars manns, og þeim semur ekki, þá skal matsnefnd skera úr því, hvort þá fráveitu verði að telja hagkvæma og hvort hagurinn megi teljast meiri en óhagræði hins. Ef hagurinn verður talinn mun meiri, þá skal ákveða stefnu skurðsins, lengd hans, dýpt og breidd, hve nær hann skuli gerður, hvort hann skuli vera opin eða lokaður og hvað gera skuli við uppmoksturinn. Þá skal og meta bætur og skera úr því, hvort landeigandi skuli taka þátt í kostnaði og viðhaldi, og að hve miklu leyti.

81. gr.

Ráðherra getur heimilað lögnám á mannvirkjum, landi og rjettindum, ef skilyrði 72. gr. eru fyrir hendi, í því skyni að þurka vatn, tjarnir eða mýrlendi eða til þess að víkka eða rjetta farveg eða til að veita burt vatni með öðrum hætti, til að auka land eða bæta það.

82. gr.

1. Ákvæði 48. gr. taka og til landþurkunar.

2. Rjett er mönnum að gera með sjer fjelag til þess að þurka land. Slík fjelög nefnast landþurkunarfjelög og lög þeirra landþurkunarsamþykktir. Um fjelög þessi fer eftir 42.—44., 46. og 47. gr., svo sem við á, og XI. kafla laga þessara.

IX. KAFLI.

Um óhreinkun vatna.

83. gr.

1. Bannað er að láta í vötn frá iðjuverum, eða sleppa um vötn í skurði eða aðrar veitur, nokkra þá hluti, fasta, fljótandi eða loftkenda, sem spilla

mundu botni vatns eða bakka eða vatninu sjálfu, svo að hættulegt sje mönn 15
um eða búpeningi eða spilli veiði í vatninu. Bannað er og að láta slík efni á ís 20. júní
eða svo nærri vatni, að hætt sje við að þau berist í það.

2. Ráðherra getur þó veitt undanþágu frá þessu banni með þeim skilyrðum, er hér segir:

- a. Ef neysluvatni er spilt, skal leyfið bundið því skilyrði, að iðjuhöldur leggi til annað jafngott vatnsból eða greiði kostnað af því að koma upp öðru vatnsbóli jafngóðu.
- b. Ef veiði er spilt, skal skylda iðjuhöld til að láta viðeldi í vatnið, sem nægi til þess að veiði haldist eigi minni en var, ella bæta veiðispjöllin fullum bótum.
- c. Iðjuhöldur skal að öðru leyti bæta það tjón, sem hljóttast kann af frá-færslu óhreinnindanna frá iðjuveri hans.

3. Bætur skal greiða eftir mati, nema um semji.

4. Leyfi samkvæmt 2. lið má taka aftur bótalaust hve nær sem er eða breyta skilyrðum, ef nauðsyn þykir til vera vegna hagsmuna almennings eða einstakra manna.

5. Nýtt leyfi þarf til hverrar þeirrar breytingar, sem frekari spjöll geta af hlotist, þótt áður hafi verið veitt leyfi samkvæmt 2. lið.

84. gr.

Bannað er annars að láta sleppa í vötn um skurði eða með öðrum hætti eða að henda í þau, á ís eða svo nærri þeim, að hætt er við að í þau berist, þeim efnum, sem í 83. gr. segir, ef hætt er við að þau spilli vatni, botni þess eða bakka, flóðhæð eða framrás.

85. gr.

Ráðherra eða sá, er hann veitir heimild til þess, getur sett reglur til verndar gegn skaðlegri óhreinkun vatns, þó eigi verði af völdum iðjuvera, þegar vatn er óhreinkað í annari sveit en þeirri, sem hætta stendur af því, enda geti sveitarstjórnir þær, sem hlut eiga að máli, ekki orðið ásáttar, hvað gera skuli. Áður en slíku máli er til lykta ráðið, skal leita álits þeirra heilbrigðis-nefnda eða hreppsnefnda, sem málið varðar.

X. KAFLI.

Um holræsi.

86. gr.

Heimilt er bæjarstjórn að leggja holræsi til þess að taka við skólpi og afrenslu í kaupstaðnum.

87. gr.

1. Bæjarstjórn er rjett að leggja gjald á hús og lóðir í kaupstaðnum til þess að standa straum af holræsakostnaði. Gjald má miða við virðingarverð fasteigna eða við stærð lóða eða við hvorttveggja.

2. Sjerstaka ívilnun má veita, ef lóð er svo háttað, að erfiðara er að koma skólpi eða afrenslí frá henni í holræsi en frá öðrum lóðum yfirleitt, og sjerstakt aukagjald má á leggja, ef skólp frá einhverri lóð er svo á sig komið, að telja má meiri útgjöld stafa eða munu stafa af því en öðru skólpi.

3. Eigandi lóðar ábyrgist holræsagjald, en heimilt er honum að hækka leigu eftir lóð eða mannvirkí á henni sem gjaldi eða gjaldauka svarar, þótt leiga hafi áður verið ákveðin.

4. Holræsagjald skal ákveða í reglugerð. Gjald má taka lögtaki, þegar ráðherra hefir staðfest hana. Í reglugerð má ákveða, að gjaldið skuli trygt með lögveðrjetti í lóð og mannvirkjum lóðareiganda á henni næstu 2 ár eftir gjalddaga með forgöngurjetti fyrir hvers konar samningsveði og aðfararveði.

88. gr.

1. Bæjarstjórn leggur holræsi svo, að lóðareigandi hver nái til þeirra í götu, vegi eða opnu svæði, er lóð hans telst til, enda verður maður eigi krafinn um holræsagjald fyrr en svo er.

2. Skytt er lóðareigendum og húseigendum að gera samkvæmt reglugjörð á sinn kostnað holræsi, er flytji frá húsum og lóðum skólp alt út í aðalræsi. Ef maður vanrækir að leggja ræsi á hæfilegum fresti, er bæjarstjórn tiltekur, skal hún láta vinna verkið á hans kostnað.

3. Nú stendur svo á, að sjerstaklega kostnaðarsamt er að leggja holræsi frá aðalræsi yfir lóð manns, og getur hann þá kafið sig undanþeginn holræsagjaldi, ef hann getur komið skólpi frá sjer með öðrum hætti, er heilbrigðisnefnd telur fulltryggan, enda verði ekki metið, að það baki nágrönnum óþægindi eða tjón. Að öðrum kosti skal leggja holræsi um lóð hans, enda skal bæjarsjóður þá taka þátt í kostnaði þar af eftir mati, nema samkomulag verði.

89. gr.

Í reglugerð má kveða á um gerð og lagningu bæði aðalræsa og lóðaræsa, að regnvatni skuli í þau veita, um umsjón þeirra, um skyldu manna til að leggja holræsi innan húss, um gerð þeirra og notkun, um sektir fyrir brot á reglugerð og meðferð mála út af þeim, svo og annað, er að meðferð holræsa lýtur.

90. gr.

Reglugerðir allar um holræsi og holræsagjald, sem bæjarstjórn semur, skal senda ráðherra til staðfestingar. Þegar reglugerð hefir hlotið staðfestingu ráðherra, er hún lögmæt holræsareglugerð.

91. gr.

15

20. júní

1. Heimilt er hreppsnefnd að leggja holræsi um hrepp eða hluta úr hreppi á kostnað hreppssjóðs. Áður en fyrirtækið er afráðið, skal hreppsnefnd láta verkfróðan mann rannsaka staðhættu, og ef tiltækilegt þykir að framkvæma verkið, gera nákvæma frumdrætti að því og áætlun um stofnkostnað. Kostnað af rannsókn þessari skal telja til stofnkostnaðar, ef fyrirtækið kemst í framkvæmd, en greiðist ella úr hreppssjóði.

2. Þá er hreppsnefnd hefir samþykkt að leggja holræsi samkvæmt 1. lið, skal senda samþyktina ásamt þeim gögnum, sem í sama lið greinir, til oddvita sýslunefndar, og skal hann síðan senda gögnin, ásamt umsögn sýslunefndar, ráðherra til staðfestingar. Þegar fengin er staðfesting hans á samþyktina, getur hreppsnefnd látið framkvæma verkið.

3. Hreppsnefnd semur samþyktir allar um holræsi, þar á meðal um holræsagjald.

4. Um holræsi þessi fer að öðru leyti eftir ákvæðum 87.—90. gr.

92. gr.

1. Nú vill löggilt kauptún, sem ekki er sjerstakur hreppur, eða hverfi leggja holræsi um kauptúnið eða hverfið, og geta þá eigendur fasteigna þeirra, er nota ætla ræsin, gert með sjer fjelag, er nefnist holræsafjelag, en lög fjelagsins nefnast holræsasamþykkt. Um fjelagið fer eftir ákvæðum XI. kafla, að því leyti, sem ákvæði þessa kafla taka ekki til þess.

2. Stjórn fjelagsins semur samþyktir þess, þar á meðal ákvæði um holræsagjald.

3. Að öðru leyti skal fara eftir ákvæðum 87.—90. gr., að því leyti, sem við á.

93. gr.

1. Nú eiga menn landareign í fjelagi, og vilja sumir leggja holræsi til að veita skólpi og afrensi frá henni, og getur þá sá eða þeir, sem meiri hluta landareignar eiga, ákveðið að framkvæma fyrirtækið, enda er hinum þá skylt að taka tiltölulega þátt í kostnaði öllum af því, ef metið verður nauðsynlegt sakir heilbrigði eða þrífnaðar að leggja ræsin.

2. Ef ekki verður samkomulag um framkvæmd eða umsjón verksins eða um skiftingu kostnaðar, þá skal skera úr með mati. Skal matsnefnd kveða á um það, hver eða hverjir skuli hafa á hendi framkvæmd eða umsjón verksins, telja kostnað til ákveðins árgjalds og tiltaka gjalddaga. Stofnkostnaði, ásamt vöxtum skal skift í jafnar árgreiðslur, ef aðili óskar þess, þannig, að lokið sje á 15 árum. Beiðast má maður staðfestingar ráðherra á matsgerð, og má þá taka tillög lögtaki, ef matsgerð verður staðfest. Ákvæðum 2. liðs 87. gr. skal beita, eftir því sem við á, er skifta skal viðhaldskostnaði.

15

20. júní

94. gr.

1. Rjett er þeim, er eigi hefir tekið í öndverðu þátt í lagningu holræsa, að veita í þau um holræsi skólpi og afrensli frá sjer, en greiða skal hann fyrir það tiltölulegan hluta stofnkostnaðar, að frádreginni fyrningu á ræsi, sem orðin er, þegar hann byrjar íveitu sína, svo og greiða tiltölulegan hluta rekstrar-kostnaðar og viðhalds.

2. Nú þarf að breyta ræsi vegna íveitu í það, samkvæmt 1. lið, og skal þá sá, er íveitunnar æskir, greiða allan kostnað af breytingunni. Eigandi ræsis má velja um að vinna verkið sjálfur eða láta hinn um það.

3. Rjett er þeim, er þykir það máli skifta, að krefjast þess, að holræsi sje svo úr garði gert í öndverðu, að það megi taka við skólpi frá eign hans, enda greiði hann allan kostnaðarauka, er af því stafar.

4. Sá, er neytir rjettar síns samkvæmt 2. og 3. lið þessarar greinar, skal setja nægilega tryggingu fyrir því, er honum ber að greiða, ef þess er krafist.

5. Ef einhver aðilja þeirra, er í 86., 91., 92. eða 93. gr. segir, hafa veitt læk eða annari vatnsrás, er um bygð rennur og ber fram skólp, í holræsi eða undirgöng, er rjett að láta endurgjaldslaust í lækinn eftir sem áður skólp frá landareignum, sem ofar liggja við hann, þótt þær hafi ekki tekið þátt í ræsisgerðinni. Ef breytingar verða á skólpi frá slíkum landareignum, er geri viðhald ræsivirkisins kostnaðarsamara eða rekstur dýrari, getur eigandi virkisins þó krafist endurgjalds.

6. Ef ágreiningur verður um einhver þeirra atriða, er í grein þessari segir, skal skera úr honum með mati.

95. gr.

1. Skyldu manns til að inna af hendi þær greiðslur, er í 93. og 94. gr. segir, hefur frá þeim degi, er ræsivirki var svo úr garði gert, að hann mátti nota það, ef hann vildi, nema matsnefnd þyki annað sannara.

2. Ákvæði matsnefndar um tillög til eftirlits og viðhalds ræsivirkja samkvæmt 93. og 94. gr. skulu gilda um næstu 5 ára skeið, nema öðruvísi semji. Að þeim tíma liðnum má hver aðilja, sem vill, krefjast breytinga, ef nokkuð það, sem áður var byggt á, hefir breyst að mun. Ef ekki takast samningar, skal matsnefnd skera úr, og er sá úrskurður hennar gildur um annað 5 ára skeið.

96. gr.

1. Ef halda þarf á landi annars manns vegna ræsivirkja, þá er honum skylt að láta af hendi til þess, enda sjeu skilyrði 72. gr. fyrir hendi, land, mannvirki og landsafnot og að þola nauðsynlegar eignarkvaðir, eftir því sem matsnefnd telur með þurfa, enda komi fullar bætur fyrir, eftir mati, ef ágreiningur verður.

2. Holræsi, sem lögð eru um land annars manns samkvæmt 1. lið, skulu vera vatnsheld, ef hann krefst þess, nema metið verði, að honum sje skaðlaust og bagalaust, þótt þau sjeu ekki svo úr garði gerð.

97. gr.

1. Nú hefir holræsi verið lagt um land annars manns samkvæmt 96. 20. júní gr. og verður honum til mikilla óþæginda eða tjóns, og getur hann þá krafist þess, að það verði flutt á annan stað í landareign hans. Landeigandi kostar flutninginn, nema hann hafi eigi fengið bætur fyrir tjón það eða óþægindi, sem hjer segir, þegar bætur voru goldnar samkvæmt 1. lið 96. gr. skal ræsis-eiganda þá rjett að velja um að greiða bætur fyrir slíkt tjón eða kosta sjálfur flutninginn. Ef ágreiningur verður um það atriði, er í þessum lið segir, sker matsnefnd úr.

2. Ef svo stendur á, sem í 1. lið segir, en ræsið verður ekki flutt á annan stað í landi manns, þá getur hann heimtað það flutt á land þriðja manns, ef metið verður, að þar muni verða mun minna tjón að því. Um kostnað af flutningnum fer eftir 1. lið.

98. gr.

1. Lög þessi taka ekki til holræsa, sem gerð hafa verið með heimild í gildandi rjetti áður en lög þessi öðlast gildi. Þó skulu 89., 90. og 94. gr. 1. og 2. liður, sbr. 4. lið, og 97. gr. einnig taka til eldri holræsa.

2. Ákvæði laga þessara um holræsi eru því ekki til fyrirstöðu, að sett verði í byggingarsamþykktum og heilbrigðissamþykktum fyrirmæli um holræsi og fráræslu samkvæmt lögum um heimild til að gera slíkar samþyktir.

XI. KAFLI.

Um vatnafjælög.

99. gr.

1. Rjett er mönnum að gera með sjer fjelag um:

- a. Vatnsveitu (III. kafli, 29. gr.).
- b. Áveitu (IV. kafli, 42. gr.).
- c. Orkuver eða orkuveitu (V. kafli, 64. gr.).
- d. Vatnsmiðlun (VI. kafli, 70. gr.).
- e. Varnir við ágangi vatns (VII. kafli, 75. gr.).
- f. Landþurkun (VIII. kafli, 82. gr.).
- g. Holræsi (X. kafli, 92. gr.).

2. Fara skal um slík fjælög svo sem í þessum kafla segir, enda sje ekki öðruvísi um mælt í lögum þessum.

100. gr.

Sá eða þeir, er stofna vilja fjelag í einhverjum þeim tilgangi, er í 99. gr. 1. lið segir, skulu kveðja til fundar eigendur þeirra landareigna, sem ætla má, að fái tekið þátt í fyrirtækinu. Skal ræða þar málið og bóka fundargerð.

- 15** Þeir, er mæla með stofnun fjelagsins, geta síðan leitað álits kunnáttumanna
20. júní og aflað sjer frumdrátta að fyrirhuguðum mannvirkjum og annara gagna, á sinn kostnað, en telja má þann kostnað til stofnkostnaðar, ef fjelagið verður stofnað.

101. gr.

1. Nú hafa frumkvöðlar fjelagsstofnunar samkvæmt 99. gr. 1. lið aflað sjer þeirra gagna, sem í 100. gr. segir, og skulu þeir þá semja frumvarp til samþykktar handa fjelagi því, sem í ráði er að stofna, og skrá yfir þær landareignir, sem þeir ætlast til, að verði í fjelaginu. Skal frumvarpið, landeignaskráin, frumdrættir, uppdrættir, kostnaðaráætlanir og önnur gögn, er fjelagið varða, lagt fram á hentugum stað til sýnis þeim, er ætlast er til að taki þátt í fjelagsskapnum. Skal framlagning skjalanna auglýst með þeim hætti, sem þar er vani að birta auglýsingar, sem almenning varða, eða brjeflega tilkynt hverjum þeim, er málið varðar. Skulu skjölin liggja til sýnis að minsta kosti 2 vikna tíma.

2. Nú er frestur samkvæmt 1. lið liðinn, og er þá frumkvöðlum fjelagsskaparins rjett að boða þá menn alla, er ætlast er til að verði í fjelaginu, á fund. Skal fundarboð birta með þeim hætti, sem í 1. lið segir. Á fundi þessum skal enn ræða málið og afráða um fjelagsstofnun, nema enn þyki þörf rækilegri undirbúnings. Ef $\frac{2}{3}$ eigenda *landareigna* þeirra, sem ætlast er til að taki þátt í fjelagsskapnum, og *sje eitt* atkvæði fyrir hverja *landareign*, samþykkja stofnun fjelagsins, þá er hinum skylt að gerast fjelagar.

3. Ákvæði 2. liðs um fjelagsskyldu taka ekki til fjelaga samkvæmt 99. gr. 1. lið c. og d. Ef vatnsmiðlun er að eins liður í einhverju fyrirtæki, sem 99. gr. 1. liður tekur til, öðru en orkuveri eða orkuveitu, er fjelagsskapur um miðlun þó sömu lögum háður sem fjelagsskapur um það fyrirtæki.

4. Nú er jörð í byggingu, og er leiguliða þá rjett að gerast fjelagi, ef landsdrottinn vill ekki og er óskylt að taka þátt í fjelagsskapnum, en skylt er landsdrotni, þegar leiguliði fer frá jörð, að kaupa eftir mati þau mannvirki og tæki, sem leiguliði hefir gert eða sett á jörðina eða í samband við hana eða mannvirki á henni. Þó aðeins að svo miklu leyti, er metið verði jörðinni til varanlegra bóta.

102. gr.

1. Þegar ákveðið hefir verið að stofna fjelag, skal samþykkt þess sett svo fljótt sem unt er.

2. Í samþykkt skulu vera ákvæði um:

- Nafn fjelags, heimilisfang þess og varnarþing.
- Verkefni fjelags.
- Um skipun fjelagsstjórnar, hversu fjölmenn hún skuli vera, hvernig skuli kjósa hana, hvert vald hennar skuli vera og starfssvið, ef stjórn er skipuð fleiri mönnum en einum, hve langan tíma kjör skuli gilda.

- d. Hvaða landareignir taki þátt í fjelaginu, svo að eigi verði um það vilst, og um atkvæðisrjett á fjelagsfundum.
- e. Reikninga og bókhald fjelagsins og endurskoðun.
- f. Hvernig boða skuli til fjelagsfunda, hvenær þeir skuli lögmætir, hvaða mál þeir skuli úrskurða og hvert vald þeir hafi að öðru leyti.
- g. Hvernig fara skuli um greiðslur kostnaðar þess, sem fjelagsskapurinn hefir í för með sjer.
- h. Hvaða kvaðir eða eignarhöft leggist á landareignir þær, sem þátt taka í fjelagsskapnum.
- i. Sektir fyrir brot fjelaga á ákvæðum samþykta.
- j. Hvaða reglum skuli eftir farið, ef breyta á samþykktum fjelagsins.
- k. Hvernig fara skuli um fjelagsslit, hvert atkvæðamagn þurfi til þeirra og hvernig ráðstafa skuli eignum fjelagsins.

103. gr.

Í samþykkt má setja ákvæði um skipun gerðardóms til að skera úr ágreinngi um fjelagsmálefni milli einstakra fjelaga eða milli fjelagsstjórnar og einstaks eða einstakra fjelaga, ef báðir aðiljar óska gerðardóms.

104. gr.

1. Samþykkt, ásamt gögnum þeim, er í 101. gr. segir, skal fjelagsstjórnin síðan senda ráðherra til staðfestingar. Ef samþykkt eða annað, sem fjelagið varðar, þykir ekki svo úr garði gert, að samþykkt megi staðfesta, sendir ráðherra hana aftur til fjelagsstjórnar með athugasemdum um það, er ábótavant þykir. Ella staðfestir hann samþykkt, svo og þegar lagað hefir verið það, er athugavert þótti. Aldrei má samþykkt brjóta bág við rjettarákvæði, almennar grundvallarreglur laga nje rjettindi einstakra manna.

2. Ef gjaldskrá er send til staðfestingar, skal fara um það eftir 1. lið.

3. Halda skal allsherjarskrá yfir öll vatnafjelög, samkvæmt reglum, er ráðherra setur. Staðfestar samþykktir og gjaldskrár skulu birtar í B-deild Stjórnartíðindanna.

4. Birta skal í Lögbirtingablaðinu auglýsingu, á fjelagsins kostnað, um stofnun þess, og skal verkefni þess geta, heimilisfangs og varnarþings, svo og hver eða hverjir sjeu í stjórn þess og ef breyting verður á stjórninni.

105. gr.

Nú vilja menn breyta staðfestri samþykkt eða gjaldskrá, og er breytingin lögmæt, ef svo er með farið sem í 104. gr. segir.

106. gr.

1. Árstíllög fjelagsmanna skulu ákveðin svo, að þau nægi til greiðslu vaxta og afborgana stofnkostnaðar og rekstrarkostnaðar og viðhalds. Enn-

15 fremur skal, ef fjelagsstjórn samþykkir eða ráðherra þykir það nauðsynlegt, 20. júní leggja hæfilegt fyrningargjald í varasjóð, og skal það einnig innifalið í árs-tillögunum.

2. Gjöld, sem ákveðin eru eða jafnað er niður samkvæmt staðfestri samþykkt eða gjaldskrá, má taka lögtaki.

3. Gjöld samkvæmt 1. lið skulu eiga sama forgöngurjett í gjaldþrota-búi skuldunauts, sem skattar eða gjöld til ríkisins.

4. Eignir fjelags standa fyrir skuldum þess. Enginn fjelaga ber framár ábyrgð á þeim en að þeim hluta, er honum er gert að greiða samkvæmt gjaldskrá eða öðru lögmætu fjelagsákvæði.

107. gr.

1. Brot gegn fjelagssamþykktum má láta varða alt að 500 kr. sektum, og skulu þær renna í fjelagssjóð.

2. Sektir má taka fjárnámi.

3. Með mál út af brotum á samþykktum skal fara að hætti almennra lögreglumála. Mál skal því að eins höfða, að fjelagsstjórnin, sá, er sjerstaklega er röngu beittur, eða ráðherra krefjist þess.

108. gr.

1. Á fjelagsfundum ræður afl atkvæða, nema öðruvísi sje um mælt í lögum þessum. Í stjórn eru þeir rjettkjörnir, sem flest fá atkvæði. Ef tveir eða fleiri fá jafnmörg, skal hlutkesti ráða.

2. Ef sjerstök ástæða þykir til vera, má ákveða í samþykkt, að aukinn meiri hluta skuli þurfa til ákvörðunar um einstök fjelagsmálefni, önnur en þau, sem sjerstaklega er um mælt í lögum þessum.

109. gr.

Ráðherra eða sá, er hann felur það, lítur eftir því, að fjelagsstjórn fari eftir samþykktum fjelagsins og öðrum ákvæðum um fjelagsskapinn. Er eftirlitsmanni heimilt að kynna sjer starfsemi fjelagsins í því skyni, þar á meðal reikninga þess og fjárhag, en leynd skal hann óviðkomandi menn því, er hann kemst að um þau efni.

110. gr.

1. Rjett er að taka nýja menn í fjelag, ef lögmætur fjelagsfundur samþykkir, og sje slíks máls getið í fundarboði, enda sje það ekki skylt samkvæmt sjerákvæðum laga þessara um einstök vatnafjelög.

2. Ef veruleg breyting verður á skyldum fjelaga vegna töku nýrra fjelagsmanna, eða verkefni fjelaga breytist verulega fyrir þá sök, skal fara með málið sem breytingar á samþykktum fjelagsins. Ráðherra sker úr ágreiningi um þessi efni.

3. Nú bætist nýr maður í fjelag, og skal hann þá greiða að sínum hluta þar frá þau gjöld, sem á fjelögum hvíla, og með sama hætti sem aðrir fjelagar, nema öðruvísi semji. Kosta skal hann sjálfur þær framkvæmdir, sem nauðsynlegar eru sjerstaklega hans vegna, til þess að geta notað mannvirki fjelagsins. 15
20. júní

111. gr.

1. Segja má maður sig úr fjelagi, ef

- a. $\frac{2}{3}$ hlutar fjelagsmanna samþykkja á lögmætum fjelagsfundi,
- b. svo reynist, að landareign hans verður að mun meiri kostnaður af fjelagsskapnum en öðrum landareignum, samanborið við hagnaðinn eða hagræðið. Úr ágreiningi skal skera með mati, en skjóta má því til fullnaðarúrskurðar ráðherra.

2. Ef maður segist úr fjelagi, þá ábyrgist hann þau gjöld, er á hann hafa fallið samkvæmt ákvæðum fjelagsins til þess tíma, er hann fer úr fjelaginu. Ef ágreiningur verður, má skjóta honum til ráðherra, og getur hann ákveðið, að meira skuli gjalda en nú var sagt.

112. gr.

1. Fjelagi skal slíta:

- a. Ef fjelagar samþykkja það samkvæmt fyrirmælum samþyktaðar sinnar.
- b. Ef fjelagar eru aðeins tveir og annar krefst þess.
- c. Ef það kemur síðar í ljós, að ekki er unt að ná takmarki því, er fjelagið setti sjer, eða það er svo miklum örðugleikum bundið, að ókleift eða illkleift þykir að halda fjelagsskapnum áfram.

2. Ágreiningi um það, hvort skilyrði fjelagsslita samkvæmt 1. lið c. sjeu fyrir hendi, skal til lykta ráðið með matsgerð. Skjóta má því mati undir ráðherra til fullnaðarúrskurðar.

113. gr.

1. Ef helmingur fjelaga eða meira krefst þess, er skylt að kjósa skiftanefnd til að standa fyrir skilum fjelagsbúsins og skiftum, og fer um vald hennar sem skiftaforstjóra án dómsvalds.

2. Ef eignir fjelagsins hrökkva ekki fyrir skuldum, skal því, er á vantar, skifta á fjelaga að rjettri tiltölu við fjelagsgjöld hvers um sig, eins og þau hafa verið ákveðin samkvæmt gjaldskrá eða öðru lögmætu fjelagsákvæði. Fjelagi hver ábyrgist einungis sinn hluta.

3. Um skiftin fer annars samkvæmt ákvæðum skiftalaganna.

4. Að loknum skiftum skal skjölum fjelaga og bókum skilað í Þjóðskjalasafnið.

5. Jafnskjótt sem fjelag er tekið til skifta, skal fjelagsstjórn, ef hún fer með skifti, en ella skiftanefnd eða skiftaráðandi, tilkynna til fjelagaskrár, að fjelag sje tekið til skifta. Þegar skiftum er lokið, skal og tilkynna það með sama

15 hætti. Skal gera athugasemdir um þessi atriði í fjelagaskrá og birta tilkynningar 20. júní ingar eða ágrip þeirra í Lögbirtingablaðinu á kostnað fjelags.

114. gr.

Ákvæði þessa kafla skulu ekki taka til fjelaga, sem stofnuð eru og samþykktir þeirra staðfestar áður en lög þessi koma til framkvæmdar. Þó skulu slík fjelög fullnægja ákvæðum laga þessara, þeim er hjer segir:

- a. Tilkynningu skulu þau senda mánuði eftir að lög þessi ganga í gildi um þau atriði, er í 104. gr. 4. lið segir, og skal þegar birta hana í Lögbirtingablaðinu og á fjelagsins kostnað og skrá hana í fjelagaskrá.
- b. Ef breyta á samþykktum eða gjaldskrá eldri fjelaga, skal fara eftir 105. gr. laga þessara, eftir því sem við á.
- c. Ákvæðum 109.—113. gr. laga þessara skal beita um eldri fjelög, nema þau brjóti bág við staðfestar samþykktir þeirra.

XII. KAFLI.

Um almenna umferð um vötn.

115. gr.

Öllum er rjett að fara á bátum og skipum um öll skipgeng vötn. Sama er um vötn, sem hjer eftir verða skurðuð eða gerð umferðarhæf með öðrum hætti. Þó getur ráðherra bannað almenningi umferð um skurð eða vatn, ef nauðsynlegt þykir vegna mannvirkja í eða við vatn.

116. gr.

1. Rjett er ríkinu og hjeruðum þeim, er vegamál hafa með höndum, að gera hverskonar mannvirki í vatni og við vatn í því skyni að gera vatn skipgengt eða til að gera færa ísaleið um vötn.

2. Ráðherra getur veitt fjelögum og einstaklingum leyfi til að gera mannvirki með þeim hætti og í þeim tilgangi, sem í 1. lið greinir.

3. Þeir, sem framkvæma fyrirtæki samkvæmt 1. og 2. lið, hafa sama rjett til eignarnáms á landi og mannvirkjum og afnota af landi í þarfir fyrirtækjanna sem ákveðinn er í lögum um vegagerðir ríkis og hjeraða.

117. gr.

Eigendur og notendur landareigna eiga rjett til bóta, eftir mati, nema um semji, fyrir tjón, sem umferð á vatni veldur beinlfnis á landi við vatnið eða á löglega gjörðum og vel viðhöldnum mannvirkjum í vatni eða við það, svo og á löglega settum veiðitækjum, enda þótt tjónið sje hvorki að kenna ásetningi nje ógætni. Bætur greiðast ekki fyrir tjón af því, þótt mannvirki þau, er fyrir skemdum hafa orðið, verði eigi notuð, nema tjón beri að bæta samkvæmt almennum skaðabótareglum.

118. gr.

15

1. Ákvæði 115.—117. gr. taka og til viðarfleytingar, sem framkvæmd 20. júní er að ráðstöfun stjórnarvalda og undir eftirliti þeirra.

2. Ráðherra getur veitt leyfi til að ákvæði 115.—117. gr. megi einnig taka til annarar viðarfleytingar en slíkrar sem í 1. lið segir.

119. gr.

1. Öllum, sem nota vötn til umferðar eða fleytingar, er skylt að gæta þess að gera sem minstar skemdir á landi, mannvirkjum eða veiðitækjum í vatni eða við það.

2. Þeir, sem vötn nota til umferðar eða fleytingar samkvæmt löglegri heimild, hafa rjett til þeirrar umferðar um vatnsbakkana og þeirra afnota af þeim, sem nauðsynleg er vegna umferðarinnar um vatnið eða fleytingarinnar, en gera skulu þeir svo lítið tjón á landi og mannvirkjum sem unt er og bæta skemdir að fullu, eftir mati, nema samkomulag verði.

120. gr.

Nú er vatn gert skipgengt eða aðrar ráðstafanir gerðar til fyrirgreiðslu umferðar um vatn, og getur þá ráðherra ákveðið, að gjald verði lagt á báta þá eða skip, er fara um vatnið, til þess að standa straum af kostnaði af þeim ráðstöfunum.

XIII. KAFLI.

Almenn ákvæði um veiði í vötnum.

121. gr.

1. Landeiganda og þeim, sem hann veitir heimild til, er einum heimil veiði í vatni á landi sínu.

2. Eigi má skilja veiðirjett að nokkru leyti eða öllu við landareign, nema um tiltekið áráðil, eigi lengra en 10 ár í senn, nema leyfi ráðherra komi til eða önnur hlunnindi komi á móti, er þeirri landareign sje ekki metin minna verð en veiðirjetturinn.

122. gr.

1. Nú er landareign eða veiðirjettur í óskiftri sameign, og er þá sameigendum veiði jafnheimil. Rjett er þeim, er telst vanhaldinn, að krefjast skifta á veiði, annaðhvort svo, að hvor hafi sinn hluta vatns eða veiði sinn tíma, dag eða viku, að tiltölu við eignarhluta sinn, en eigi skal skifti lengur standa en eitt ár um sinn. Mat skal ráða, ef menn skilur á um veiðiskifti.

2. Nú er landareign í sameign, en er skift eftir merkjum afnotaskiftum eða eignar, og á þá sameigandi hver veiði fyrir sínu landi, nema skift hafi verið veiði samkvæmt 1. lið eða önnur lögmæt skipun hafi verið á ger.

15

123. gr.

1. Hjeraðsmönnum öllum er veiði jafnheimil í vötnum í afrjettum og almenningum, sem hjeruð eiga að nota með löglegri heimild og ekki eru einstaks manns eign.

2. Öllum er veiði heimil í vötnum í afrjettum og almenningum og öðrum lendum utan landareigna lögbýla, enda geti enginn sannað einstaklingsrjettar heimild til þeirra.

124. gr.

Nú skilur vatn landareignir, og er þá landeiganda hvorum veiði jafnheimil. Rjett er hvorum þeirra að hafa ádráttarveiði og draga vað að hvoru landi sem vill. En bæta skal hinum landspell, eftir mati, ef ekki semur. Skifta má veiði samkvæmt 122. gr. 1. lið.

125. gr.

Nú legst á eða lækur í nýjan farveg eða stöðuvatn tekur sjer nýtt leg, og hverfur þá veiðirjettur til þess, sem land á undir.

126. gr.

1. Veiði í almenningum stöðuvatna eiga sveitarmenn þeirra sveita, er lönd eiga að vatninu, nema forn venja banni.

2. Rjett er að skifta veiði samkvæmt þessari grein eftir 122. gr. 1. lið.

3. Nú er fiskiklak starfrækt í vatni, og hverfur þá veiðirjettur í almenningi til þeirra einna, er þátt taka í kostnaði við klakið, svo sem samþykkt eða reglugjörð, staðfest af ráðherra, ákveður, enda sje í henni öllum heimiluð þátttaka í klakinu, sem annars eiga veiðirjett í þeim almenningi.

127. gr.

Bannað er að setja stíflur eða föst veiðitæki lengra en í mitt vatn, sem fiskför er í, enda sje hinn helmingur vatns eigi grynri, svo og að hefta fiskför um ósa í vatni eða sjó úti, nema sjerstök heimild sje til eða sá, er girðir, eigi einn veiði fyrir ofan bæði í því vatni og í þeim ám eða lækjum, sem í það falla eða úr því. Nú fellur vatn í kvíslum, og má þá enga þeirra þvergirða, nema þar sje fiskför minni, enda eigi sá, er þvergirðir, þar einn alla veiði.

128. gr.

Eigi má maður leyfa öðrum veiði í vatni í sameignarlandi eða fjelagsvatni (122. gr. 1. liður) nje í afrjetti eða almenning (123. gr. 1. liður), nema veiði sje skift honum til handa. Má hann þá veita sinn hlut.

129. gr.

1. Nú setur maður að óheimilu garða, stíflur, net eða aðrar veiðivjelar í vatn (127. gr.), og eru þá garðar og stíflur óhelgar við broti, enda er rjett að taka net og aðrar veiðivjelar upp.

2. Ef maður veiðir ólofað í veiðistöð annars manns eða þvergirðir vatn 15 ólöglega, varðar það sektum, alt að 1000 kr., í sveitarsjóð, þar sem brot er 20. júní framið. Sá, er misgert var við, skal fá alt veiðifang eða andvirði þess, auk bóta fyrir annað tjón, er hann kann að hafa orðið fyrir. Brot er fullframið jafn-skjótt og veiðitækin eru komin í vatn.

3. Nú hittist maður með veiðarfæri við annars manns veiðivatn fyrir utan venjulega vegi, og skal þá sekta hann sem hann væri sekur um ólöglega veiði, nema sannað sje, að hann hafi haft þar lögmætt erindi.

130. gr.

1. Mál út af brotum á ákvæðum þessa kafla fara að hætti einkalögreglu-mála, enda sje brotið ekki svo vaxið, að höfða beri opinbert mál. Mál má höfða á varnarþingi þar sem brot var framið.

2. Sókn sakar á eigandi veiðirjettar. Nú er hann annar en landeigandi og höfðar ekki mál innan 3 mánaða frá því er brot var framið, og er þá landeigandi rjettur sóknaraðili sakar til refsingar fyrir brot.

3. Sök til refsingar fyrnist á ári eftir að sóknaraðili fjekk vitneskju um brot, og ávalt á 2 árum frá því er brot var framið.

XIV. KAFLI.

Almenn ákvæði um vatnsvirki.

131. gr.

1. Mannvirki öll, sem í vatn eru sett, við það eða yfir því, eða gerð eru til að geyma vatn eða veita því, skulu að gerð, undirstöðum, efni og verki fullnægja þeim kröfum, er verða með sanngirni settar til þess að afstýra hættu fyrir líf manna, hagsmuni ríkis eða almennings, tjóni á eignum eða rjettindum einstakra manna eða óhagræði fyrir þá.

2. Önnur verk í vatni skal og vinna svo, að sémileg trygging sje gegn slíkri hættu, tjóni og óhagræði.

132. gr.

1. Eigandi mannvirkja þeirra, er í 131. gr. segir, skal halda þeim óaðfinnanlega við, ef spjöll á þeim geta valdið tjóni, hættu eða óhagræði.

2. Heimta má, að brýr, stíflur og önnur vatnsvirki verði endurbygð eða þeim breytt, ef það þykir nauðsylegt vegna umferðar, fleytingar eða fiskgöngu, enda sje því eigi samfara stórkostlegt óhagræði eða notagildi mannvirkis rýrni að mun, en bæta skal virkiseiganda allan kostnað. Matsnefnd úrskurðar ágreining.

15

20. júní

133. gr.

1. Áður byrjað sje að gera ráðstafanir þær, er nú skal greina, skal tilkynna ráðherra það og fá leyfi hans, enda sje ekki leyfis eða samþykkis krafist samkvæmt öðrum fyrirmælum laga þessara:

- a. Ef gera á mannvirki eða vinna önnur verk, er breytingu valda á vatnsborð, straumstefnu eða straummagn, svo sem stíflur, dýpkun eða grynkun farvegjar eða rjetting, nema sýnt sje, að ekki hljótist af hætta, tjón eða óhagræði samkvæmt 131. gr.
- b. Ef gera á mannvirki, er tálma mundu umferð um vatn, enda hafi ráðherra auglýst áður í Lögbirtingablaðinu þrisvar sinnum bann við mannvirkjagerð í því vatni, við það eða yfir því, með þeim hætti, að hún yrði umferð eða fleytingu til trafala.
- c. Ef setja á mannvirki í vatn, sem tálma myndi fiskför í því, nema heimilt sje samkvæmt veiðilögum eða samþykktum, settum með heimild í þeim.
- d. Ef þurka á vatn, enda nemi þurkunin 50000 fermetrum.
- e. Ef rífa á eða taka burtu mannvirki, breyta þeim eða endurbyggja þau, og svo er ástatt sem í stafl. a—d segir.

2. Leyfi má binda þeim skilyrðum, sem nauðsynleg þykja til verndar hagsmunum ríkis, almennings eða einstakra manna og að fyrirtækið komi að almenningsnotum, ef því er að skifta, svo og að bætur fyrir tjón af fyrirtæki sjeu fyrirfram greiddar eða trygging sett. Ef talið er, að fyrirtæki muni valda hættu, óhagræði eða tjóni, má ekki leyfa það, nema ætla megi, að hagur af því verði mun meiri en sem hættu, tjóni eða óhagræði nemi. Leyfishafi ábyrgist ekki óhagræði, sem almenningur eða ríkið kann að verða fyrir af leyfðu fyrirtæki, nema það sje tilskilið í leyfi.

3. Leyfi er því ekki til fyrirstöðu, að síðar megi krefjast nauðsynlegra breytinga á mannvirkjum, leyfishafa að kostnaðarlausu, ef sýnt verður, að þeirra sje þörf.

4. Ef leyfi er veitt til að hækka eða lækka vatnsborð, skal venjulega taka það fram, hversu mikið það megi vera, og ef hækkun er leyfð, þá skal setja vatnshæðarmerki á kostnað leyfisbeiðanda.

5. Ráðherra getur ákveðið, að vatnsvirki skuli tilkynna, enda þótt eigi þurfi leyfi til þeirra.

134. gr.

1. Rjett er hverjum þeim, er telur hættu, tjón eða óhagræði munu verða af fyrirhuguðu mannvirki, slíku sem í 131. gr. segir, að láta fara fram matsgerð um það, hvort og hvernig verkið verði unnið án þess.

2. Nú verður metið, að hvorki verði tjón, hætta nje óhagræði af verkinu, og má þá þegar vinna það, en bæta skal þá tjón það, er síðar kemur í ljós, enda sje bóta krafist innan 5 ára frá lokum þess almanaksárs, er verkið var fullgert.

135. gr.

20. júní

Nú byrjar maður verk, sem leyfis eða samþykkis þarf til lögum þess-
um samkvæmt, vinnur verk ver en lög, leyfi eða samþykki tilskilja, heldur
mannvirkjum ver við en skyldi, rífur þau eða tekur þau ólöglega á brott, og
er ráðherra þá rjett að banna framhald verksins, fyrirskipa endurbætur eða
láta vinna þær, eða rífa mannvirki, alt á kostnað eiganda, og eftir því sem
við þykir eiga hverju sinni, enda verði það nauðsynlegt talið vegna hagsmuna
ríkis, almennings eða einstakra manna.

136. gr.

1. Sá, er framkvæmir eða lætur framkvæma verk án leyfis eða sam-
þykkis, sem áskilið er í lögum þessum, ábyrgist alt tjón, sem af verkinu hlýst,
enda þótt eigi sje um að kenna göllum eða misfellum á verkinu eða gáleysi
hans eða manna hans.

2. Eigandi mannvirkis og sá, er annars lætur vinna verk í vatni, ábyrg-
ist tjón af því, enda þótt eigi verði gáleysi um kent:

- a. Ef mannvirkið er ekki svo úr garði gjört sem í 131. gr. segir eða áskilið
er í leyfi eða samþykki.
- b. Ef brestur verður á viðhaldi þess.
- c. Ef maður vinnur annars eða lætur vinna verk í vatni án þess að fara svo
með sem tilskilið er í 131. gr. 2. lið eða til er tekið í leyfi eða samþykki.

3. Ábyrgð samkvæmt 1. og 2. lið tekur einnig til síðari eigenda.

4. Nú er mannvirki löglega rífið eða tekið burt eða hætt að halda því
við, og skal þá eigandi bæta eftir mati, ef ekki semur, tjón það, er af þeirri
ráðstöfun hlýst. Eigi skal þó bæta tjón eða óhagræði, sem annar maður verður
fyrir vegna missis þess hagnaðar, er hann hafði af mannvirkinu, nema hann
hafi beinlínis eða óbeinlínis goldið fyrir þann hagnað.

5. Ríkið ábyrgist ekki tjón af mannvirkjum eða verkum, er leyft er
að vinna.

137. gr.

1. Ráðherra eða umboðsmaður hans hefir eftirlit með meiri háttar vatns-
virkjum og verkum. Er umráðamönnum skylt að veita eftirlitsmanni allar nauð-
synlegar upplýsingar vegna eftirlitsins og aðgang að mannvirkjum og verkum
til að rannsaka þau.

2. Ef mannhætta eða eignatjón að ráði getur stafað af vatnsvirki eða
vatnsverki, getur ráðherra skipað sjerstakan eftirlitsmann eða forstöðumann
fyrir verkinu á kostnað eiganda, og skal eftirlitsmaður eða forstöðumaður gæta
þess, að verkið sje unnið samkvæmt því, er samþykkt hefir verið í leyfi eða
samþykki eða mælt í lögum.

3. Ef fyrirmælum eftirlitsmanns er ekki hlýtt, getur hann bannað fram-
hald verksins þar til úrskurður ráðherra er fenginn.

15

20. júní

138. gr.

1. Eiganda lands og notanda er skylt að þola það, að hallamælingar og önnur undirbúningsstörf og rannsóknir, sem nauðsynleg eru til framkvæmda fyrirhugaðra vatnsvirkja, fari fram á landi hans, enda sje honum bætt tjón, sem af því hlýst, eftir mati, ef ekki semur.

2. Nú láta aðrir en ríkið, hjeruð eða vatnafjelög með staðfestri samþykkt slík undirbúningsstörf fara fram, og er þá skylda landeiganda og notanda því skilyrði bundin, að áður sje fengin heimild lögreglustjóra og trygging sett fyrir tjóni, ef honum þykir þess þörf. Vottorð lögreglustjóra um þessi atriði skal sýna, ef krafist er.

XV. KAFLI.

Um skaðabætur.

139. gr.

1. Um bætur fyrir lögnám skal svo fara sem hjer greinir, nema öðruvísi sje mælt í einstökum fyrirmælum laga þessara:

- a. Ef eign manns eða rjettindi eru af honum tekin eða rýrð svo, að matsmenn telji honum rjett að heimta, að hún eða þau verði bætt að fullu, skal hann fá bætur í peningum eitt skifti fyrir öll, nema aðiljar verði á annað sáttir.
- b. Ef kvaðir eru á eign manns lagðar eða rjettindi skert án þess að ákvæðin í a. komi til greina, þá má ákveða bætur til árgjalds, ef sá krefst þess, sem við bótum tekur, svo og ef það þykir sanngjarnt eða hentugt vegna þess, hvernig á stendur, enda sje þá sett trygging fyrir greiðslu árgjalda.

2. Bætur, þar undir fyrsta árgjald samkvæmt 1. lið b., skulu kræfar jafnskjótt sem úrslitamat hefir fram farið, enda er lögnema þá heimilt að neyta rjettar síns samkvæmt lögnámagjörð, gegn greiðslu bóta eða lögmætu framboði á þeim eða gegn tryggingu samkvæmt 1. lið b. í þessari grein eða 141. gr.

3. Rjett er, að fógeti veiti lögnema aðstoð sína, ef með þarf, til að neyta þess rjettar, sem hann hefir fengið fyrir lögnámið.

140. gr.

1. Þegar meta skal bætur fyrir lögnám á eignarhluta eða álagningu kvaða eða skerðingu rjettinda, þá skal láta koma til frádráttar sjerhag þann, er eigninni verður að fyrirtæki því, sem fyrirhugað er að koma upp, enda komi ekki tillagsskylda á eignina eða endurgjald annað til fyrirtækisins samkvæmt lögum þessum.

2. Bætur fyrir lögunið land eða rjettindi yfir landi skal aldrei hærri meta en þær bætur, sem metnar yrðu fyrir önnur lönd þar í grend, jöfnum kostum búin, eða samskonar jafnverðmæt rjettindi yfir slíkum löndum, enda

skal að engu hækka mat, þótt land kunni að hækka í verði eða rjettindi að verða verðmeiri sakir þess fyrirtækis eða þeirra fyrirtækja, sem lögnám á því landi eða þeim rjettindum er framkvæmt fyrir, eða vegna hagnaðar af því fyrirtæki eða fyrirtækjum. 15
20. júní

141. gr.

1. Nú telur matsnefnd sjer ófært að meta það þegar, hvert tjón muni hljótast af fyrirtæki, og er henni þá rjett að fresta mati um það eða þau at-
riði, er eigi verður afráðið um, enda er þeim, er tjón bíður, þá rjett að æskja mats, þegar atvik hafa breyst svo, að telja má fært að meta. Ef matsnefnd telur sennilegt, að tjón hljótist af fyrirtæki, er bæta beri, en ákveður þó að fresta mati, þá getur eigandi þeirrar eignar eða rjettinda, sem skaðinn kemur niður á, krafist tryggingar af lögnámsbeiðanda, ef hann vill neyta lögnáms-
rjettar síns áður en tjónið er metið, og skulu matsmenn ákveða hana, ef ekki semur.

2. Nú verður tjón af fyrirtæki, sem ekki hafa verið metnar bætur fyrir, þegar lögnám fór fram eða bætur voru metnar samkvæmt 1. lið þessarar grein-
ar og er þeim, er tjónið bíður, þá rjett að krefjast bóta fyrir það samkvæmt 140. gr. innan 5 ára frá því er mannvirki eru fullgerð og tekin til notkunar.

3. Krafa um bætur samkvæmt 1. og 2. lið fellur niður, ef ekki er krafist matsgerðar áður ár sje liðið frá því er tjónið kom í ljós.

142. gr.

Þegar bætur eru goldnar í orku, getur ráðherra sett almennar reglur um skifti aðilja innan takmarka ákvæða laga þessara og almennra grundvallar-
reglna löggjafarinnar.

XVI. KAFLI.

Um meðferð vatnamála.

143. gr.

1. Umsóknir um leyfi, samþykki, staðfestingar eða aðrar ákvarðanir, sem í lögum þessum greinir, skulu vera skriflegar, enda fylgi þeim nauðsyn-
legar skýrslur og upplýsingar um þau efni, sem við er átt. Ráðherra setur reglur um þessi efni, að því leyti sem ekki er sjerstaklega kveðið á í lögum þessum eða sjerleyfislögum.

2. Ef mál er svo vaxið, að þörf þykir rækilegri greinargerðar með um-
sókn en ákveðið kann að verða í reglum þeim, er í 1. lið getur, þá er ráð-
herra eða öðrum, sem umsókn á að senda, rjett að krefjast slíkrar greinar-
gerðar.

15

20. júní

144. gr.

1. Nú hefir stjórnarvaldi borist umsókn um einhver þau atriði, sem í 143. gr. segir, og ekki þykir sýnt, að synja beri þegar í stað, og skal þá með fara sem hjer segir:

- a. Leyfi til lögnáms samkvæmt 32. gr. 2. lið, 50. gr. 3. lið, 52., 60., 65. gr. 1. og 2. lið, 75. gr. 2. lið og 81. gr. má venjulega ekki veita fyrr en sá hefir átt kost á að láta uppi athugasemdir sínar, er taka á eignir hans eða rjettindi.
- b. ákvörðun um verð á orku samkvæmt 49. gr. 3. lið, sbr. 65. gr. 3. lið, má ekki gera fyrr en orkusali annarsvegar og hjeraðsstjórn eða orkukaupandi hins vegar hafa fengið færi á að láta uppi álit sitt.
- c. Áður en ákvörðun er tekin um málefni þau, er í 68. gr. 4. lið, 69., 70., 72., 74., 75. gr. 1.—3. lið, 81., 83. gr. 2.—3. lið og 133. gr. 1. lið segir, skal leita álits þeirra manna, er ákvörðun kann að varða hag þeirra. Ef ætla má, að hjeraðsstjórn muni varða ráðstöfun sú, sem í ráði er að gera, skal ráðherra senda henni sjerstaka tilkynningu, svo og þeim mönnum öllum, er ætla má að ráðstöfun skifti máli. Ef ekki verður vitað, hversu marga ráðstöfun muni varða, þá má í þess stað birta auglýsingu þrisvar sinnum í Lögbirtingablaðinu, og skal fyrirtæki eða ráðstöfun glógt greind og skorað á þá, er kynnu að telja sig málið skifta, að koma fram með athugasemdir sínar áður tiltekinn, hæfilegur tími sje liðinn. Jafnframt skal leggja skjölin fram á tilteknum stað, og skal þeim, er hagsmuna eiga að gæta, heimilt að kynna sjer þau þar, enda skal framlagningar skjalanna geta í auglýsingu. Opinbera auglýsingu þarf ekki að birta, þegar ráðstöfun eða mannvirki er lítils um vert að dómi ráðherra.

2. Kostnað allan af ráðstöfunum samkvæmt 1. lið ber sá, er æskir ákvörðunar um þær.

145. gr.

Ef nauðsyn þykir á vera, er ráðherra rjett að láta fara fram skoðun á staðháttum, þar sem gera á eða leggja niður mannvirki eða vinna verk í vatni, og skal sá, er heimildar beiðist, greiða kostnað af slíkri skoðun.

146. gr.

1. Hvarvetna þess, er lögnám er heimilað samkvæmt lögum þessum og menn skilur á um það, hvaða eignir eða rjettindi þurfi að taka, hvaða eignarkvaðir, óhagræði o. s. frv. þurfi á að leggja, þá skal skera úr með mati.

2. Nú er leyfi veitt til lögnáms samkvæmt 144. gr. 1. lið, stafl. a., eða matsnefnd hefir heimilað lögnám samkvæmt 39., 41., 96. eða 97. gr. 2. lið, og skal þá leyfishafi hafa gert ráðstafanir til að framkvæma lögnám áður en ár er liðið frá því að leyfi var veitt eða matsgerð var lokið. Annars kostar þarf nýja heimild.

147. gr.

1. Matsgerðir lögum þessum samkvæmt skulu framkvæma:

- a. Úttektarmenn í þinghá, þar sem mat fer fram samkvæmt 6., 9. gr. 3. lið, 10., 12. gr. 3. lið, 18. gr. 2. lið, 25. gr. 4. lið, 31., 37., 38., 39. gr. 2. lið, 40., 41. gr. 2. lið, 43., 44., 45., 48. gr. 2. lið, sbr. 82. gr. 1. lið, 78., 80., 81., 111. gr. 1. lið b., 112., 121. gr. 1. lið og 122., sbr. 124. og 126. gr. 2. lið.
- b. Dómkvaddir menn alstaðar annarstaðar, nema öðruvísi sje sjerstaklega ummælt í lögum þessum.

2. Úttektarmenn meta þó ekki, ef:

- a. Matsbeiðandi krefst þess, að dómkvaddir menn meti, eða matsþolandi, ef hann skuldbindur sig til að greiða aukakostnað þann af matinu, sem af kröfu hans stafar.
- b. Úttektarmenn treysta sjer ekki til að meta vegna þekkingarskorts á matsatriðum.
- c. Ekki eru lögskipaðir úttektarmenn í þinghá, þar sem mat fer fram.
- d. Svo er matsatriðum farið, að ekki verður talið, að mat fari fram í neinni ákveðinni þinghá.

3. Mat samkvæmt 146. gr. 1. lið skulu úttektarmenn framkvæma, enda sje eigi svo ástatt sem í 2. lið greinar þessarar segir, ef þeir hafa heimilað lögnámið, en dómkvaddir menn ella.

4. Hjeraðsdómari, þar sem mannvirki, land eða rjettindi eru, þau er krafa um mat er af risin, dómkveður tvo matsmenn, en rjett er honum að kveðja menn, þótt heimilisfastir sjeu utan lögsagnarumdæmis hans. Nú skal mat fara fram um sama atriði í fleirum þinghám en einni, eða svo er farið sem í 2. lið stafl. d. segir, og ákveður þá ráðherra, hvar matsmenn skuli dómkvaddir.

5. Rjett er matsmönnum að kveðja kunnáttumenn sjer til aðstoðar, ef þörf þykir, og telst kostnaður af því til matskostnaðar.

148. gr.

1. Mati má skjóta til yfirmats innan 6 vikna frá lokum matsgerðar.

2. Yfirmat til þess að skera úr því, hvort lögnám skuli heimila, hvað lögnema skuli, um heimild manna eða skyldu til að vinna verk, eða til að taka ákvörðun um annað en upphæð bóta eða endurgjalds, skulu framkvæma 3 menn, dómkvaddir samkvæmt 147. gr. 4. lið. Ef matsnefnd hefir neitað beiðni eða kröfu matsbeiðanda, en yfirmatsmenn telja, að taka beri hana til greina, þá skulu þeir einnig framkvæma þær matsgerðir, er matsmönnum hefði annars borið. Ef bóta er jafnframt krafist, má þó skjóta mati á þeim eftir þessum lið til sjerstaks yfirmats samkvæmt lögum um framkvæmd eignarnáms.

3. Þegar ákveða skal einungis endurgjald eða bætur, skal yfirmatsnefnd skipuð, sem segir í lögum um framkvæmd eignarnáms. Ef hjeraðsdómari nefnir

15 matsmenn, er honum þó rjett að nefna menn heimilisfasta utan lögsagnar-
20. júní umdæmis síns.

4. Ákvæði 147. gr. 5. liðs tekur og til yfirmats.

149. gr.

1. Sá, sem þarf að fá ráðstöfun gerða, og mat er nauðsynlegt skilyrði til þess lögum þessum samkvæmt, eða sá, sem lögskylt er að greiða bætur eða endurgjald fyrir lögnám eða notkun á eign annars manns, skal greiða kostnað allan af mati. Ef bætur hafa verið boðnar svo ríflegar sem metnar verða, getur matsnefnd þó skift kostnaði milli aðilja.

2. Um kostnað af yfirmati skal svo fara:

- a. Sá, sem beiðist yfirmats eftir 148. gr. 1. lið, greiði kostnað af því, ef matsgerð breytist eigi. Verði henni breytt, skal yfirmatsnefnd skifta kostnaði eftir því, sem henni þykir sanngjarnt, hvort sem bætur eru metnar eða ekki.
- b. Um kostnað af yfirmati samkvæmt 148. gr. 3. lið fer samkvæmt lögum um framkvæmd eignarnáms.

3. Til matskostnaðar má telja útgjöld aðilja til lögfræðilegra og verkfræðilegra aðstoðarmanna. Ef 2 aðiljar eða fleiri standa sama megin og hagsmunir þeirra mega saman fara, og nota þeir ekki báðir eða allir sama aðstoðarmann, skal þó venjulega ekki bæta þeim til samans meiri kostnað fyrir þessar sakir en telja má þá mundu hafa haft, ef þeir hefðu notað sama aðstoðarmanninn.

150. gr.

Að því leyti sem eigi er hjer kveðið á um matsgerðir, fer um þær eftir lögum um framkvæmd eignarnáms og öðrum gildandi rjettarákvæðum.

XVII. KAFLI.

Um stjórñ vatnamála.

151. gr.

Atvinnumálaráðherra hefir yfirstjórñ vatnamála á hendi. Verkfræðilegur ráðunautur hans um þau mál er vegamálastjóri.

152. gr.

1. Sýslumenn og bæjarfógetar skulu halda löggiltar vatnabækur, og skal í þær rita:

- a. Skrár yfir ár og vötn í umdæminu.
- b. Samninga um þau, er sendir verða til innritunar eða þinglýsingar.
- c. Skýrslur um vatnsvirki og önnur vatnsverk, sem leyfis eða samþykkis þarf

til lögum samkvæmt, og matsgerðir, sem heimila lögnám eða háðar eru samkvæmt 71. og 134. gr. 15
20. júní

2. Ráðherra getur ákveðið, að fleira skuli rita í bækur þessar, svo og sett reglur um bókhald, svo sem þurfa þykir.

3. Láta skal í tje eftirrit af vatnabókum, gegn lögmæltum ritlaunum.

XVIII. KAFLI.

Ákvæði um refsingar.

153. gr.

1. Fyrir brot á lögum þessum skal refsa sem hjer segir, nema brot sje svo vaxið, að þyngri refsing liggi við að öðrum lögum, eða refsing við því sje sjerstaklega ákveðin annarsstaðar í lögum þessum:

- a. Hver sem byrjar á fyrirtæki, sem leyfi eða samþykki þarf til samkvæmt lögum þessum, eða ef matsgerð þarf til þess, svo og ef maður vinnur verk ver en í skilyrðum í leyfi, samþykki eða matsgerð felst, eða bregður að öðru leyti út af fyrirmælum slíkra heimilda, skal sæta sektum eða einföldu fangelsi.
- b. Sá er brýtur boð eða bann, reglugerð eða önnur fyrirmæli, er hjeraðs-stjórn eða ráðherra setur samkvæmt lögum þessum, enda heyri brotið ekki undir stafl. a., skal sæta sektum eða alt að 4 mánaða einföldu fangelsi.

2. Sektir samkvæmt 1. lið má taka fjárnámi.

154. gr.

1. Mál út af brotum samkvæmt 153. gr. skulu fara að hætti almennra lögreglumála.

2. Mál skal ekki höfða, nema sá, sem misgjört er við, eða viðkomandi stjórnarvald krefjist þess.

3. Sektir samkvæmt lögum þessum renna í ríkissjóð, nema öðruvísi sje í þeim mælt.

XIX. KAFLI.

Niðurlagsákvæði.

155. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1924.

Frá sama tíma eru úr gildi feld eftirfarandi lög:

Jónsbók Landsleigub. 22., 24. og 56. kap., að því leyti sem þar greinir um meðferð vatns og veiði í vötnum.

Lög nr. 9, 9. febr. 1900, um brot á veiðirjetti í ám og vötnum.

Lög nr. 57, 10. nóv. 1905, um skyldu eigenda til að láta af hendi við

15 bæjarstjórn Akureyrar eignarrjett og önnur rjettindi yfir Glerá og landi með-
20. júní fram henni.

Lög nr. 55, 22. nóv. 1907, um takmörkun á eignar- og umráðarjetti á fossum o. fl., 2. kafli.

Námulög nr. 50, 30. júlí 1909, 20. gr., að því leyti sem þar segir um meðferð vatns, og 21. gr.

Lög nr. 26, 22. okt. 1912, um vatnsveitu í löggiltum verslunarstöðum, með viðaukalögum nr. 57, 3. nóv. 1915.

Lög nr. 65, 22. nóv. 1913, um vatnsveitingar.

Lög nr. 51, 3. nóv. 1915, um rafmagnsveitur.

Lög nr. 56, 3. nóv. 1915, um vatnssölu í kaupstöðum, og

Lög nr. 18, 18. maí 1920, um gjöld til holræsa og gangstjetta í kaupstöðum, öðrum en Reykjavík og Akureyri, að því leyti sem þau varða holræsi.

Auk þess eru úr gildi numin öll önnur ákvæði í lögum, er brjóta bág við fyrirmæli laga þessara. Þó skulu:

Lög nr. 5, 19. febr. 1886, um friðun á laxi, að því leyti sem þau varða laxveiði og selveiði,

Lög nr. 12, 13. apríl 1894, um verndun Safamýrar,

Lög nr. 84, 22. nóv. 1907, um vatnsveitu fyrir Reykjavík,

Lög nr. 26, 9. júlí 1909, um viðauka við lög 22. nóv. 1907, um bæjarstjórn í Hafnarfirði, 7. og 8. gr.,

Lög nr. 55, 30. júlí 1919, um samþykktir um friðun silungs og veiðiaðferðir í vötnum,

Lög nr. 42, 11. júlí 1911, um gjöld til holræsa og gangstjetta í Reykjavík,

Lög nr. 24, 22. okt. 1912, um samþykktir um ófriðun og eyðing sels úr veiðiám,

Lög nr. 66, 14. nóv. 1917, um gjald til holræsa og gangstjetta á Akureyri,

Lög nr. 68, s. d., um áveitu á Flóann, og

Lög nr. 69, s. d., um fyrirhleðslu fyrir Þverá og Markarfljót, halda gildi sínu.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Kl. Jónsson.

LÖG

um

varnir gegn kynsjúkdómum.

16
20. júní

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Kynsjúkdómar eru þrír sjúkdómar nefndir einu nafni í lögum þessum: syfilis, lekandi (gonorrhoe) og linsæri (uleus molle). Taka lögin að eins til sjúkdóma þessara meðan þeir eru smitandi.

Smitandi eru sjúkdómar þessir taldir meðan þess finnast merki, að smitunarhætta stafi af sjúklingnum eða ætla má, að þau komi síðar í ljós. Heilbrigðisstjórnin ákveður, hversu rannsókn sýktra og grunaðra skuli framkvæmd og hversu meta skuli sýkingarhættuna.

2. gr.

Hjeraðslæknar skulu, hver í sínu hjeraði, með aðstoð lögreglustjóra sjá um allar framkvæmdir eftir lögum þessum, er miða að því að verjast sjúkdómum þessum eða útrýma þeim, skrásetningu sjúkra og lækningu þeirra, en yfirstjórn allra ráðstafana hefir heilbrigðisstjórnin á hendi.

3. gr.

Allir læknar skulu skyldir til að skrásetja sjerstaklega sjúklinga með syfilis á þann hátt, er heilbrigðisstjórnin leggur fyrir.

Skráningu skal þannig hagað, að sjúklinga megi þekkja sundur, svo eigi sje hætt á, að þeir verði margtaldir, en jafnframt vissa yrir, að nöfn þeirra þekkist ekki.

Einkennismerki sjúklinga skulu tilfærð með glöggu letri á mánaðar- eða vikuskrá þeim, sem öllum starfandi læknum skal skylt að senda hjeraðslækni í lok hvers mánaðar eða viku. Á sama hátt skal hjeraðslæknir skrá einkennismerki allra syfilissjúklinga, er vitjað hafa lækna í hjeraðinu, á mánaðar- eða vikuskrá þeim, sem hann sendir landlækni.

Hjeraðslæknar skulu halda sjerstaka bók eða spjaldskrá yfir sjúklinga með syfilis, og með því skipulagi, sem heilbrigðisstjórnin leggur fyrir. Í bók þessa má eigi skrá nöfn sjúklinganna, heldur að eins einkennismerki þeirra.

- 16 Heilbrigðisstjórnin getur krafist þess, að sjúklingar með aðra kynsjúkdóma sjeu og skráðir á sama hátt, svo og þeir, sem alvarlega eru grunaðir um að hafa smitað aðra með kynsjúkdómi, þó eigi hafi fundist óræk merki þess, að þeir væru sjúkir.

4. gr.

Hver, sem sýkist af kynsjúkdómi, eða hefir grun um að svo sje, skal skyldur að leita sjer læknishjálpar þegar í stað og til þess er smitunarhætta er afstaðin. Skytt er honum að fara eftir fyrirmælum þeim, sem lækniir gefur honum um meðferð sjúkdómsins og varúð við því, að hann smiti aðra. Leiti nú sjúklingurinn annars lækniis áður sjúkdómurinn er fulllæknaður, skal hann tilkynna það með lækisvottorði þeim lækni, er fyrst hafði hann til meðferðar.

5. gr.

Heimilt er hverjum sjúklingi að leita til hvers lækniis er vill, en í hverju læknishjaraði skal að minsta kosti vera einn lækniir, sem veiti þeim sjúklingum ókeypis læknishjálpi, sem kröfu eiga til hennar samkvæmt lögum þessum.

Í öllum læknishjeruðum, þar sem ekki er sjerfræðingur í þessari grein, er það hjeraðslækniir, sem veitir ókeypis læknishjálpi. En þar sem um sjerfræðinga er að gera, má fela þeim að veita þessa hjálpi, auk hjeraðslækniis. Hjeraðslæknum skal greidd borgun fyrir ókeypis læknishjálpi samkvæmt gjaldskrá hjeraðslækna, en sjerfræðingi, sem falið hefir verið að veita þessa hjálpi, ber borgun eftir því, sem ráðherra ákveður með ráði landlækniis.

6. gr.

Ókeypis læknishjálpi skal veitt öllum, sem ekki hafa efni á að greiða hana sjálfir, en krefjast skal af þeim vottorðs um það, að viðlögðum drengskap. Slík ókeypis hjálpi nær til allrar læknishjálpar, nauðsynlegra rannsókna og lyfja, og greiðist hún úr ríkissjóði. Vottorð sjúklinganna skal lækniir geyma til eftirlits fyrir landlækni, en láta reikningi sínum fylgja yfirlýsingu um, að sjúklingurinn hafi gefið vottorð samkvæmt þessari grein.

7. gr.

Nú koma kynsjúkdómar upp eða taka að breiðast út á stað, þar sem lækniislaust er eða erfitt að ná í fullkomna læknishjálpi, og skal þá heilbrigðisstjórnin senda lækni, svo fljótt sem auðið er, til þess að gera allar nauðsynlegar ráðstafanir og veita sjúklingum læknishjálpi. Kostnaður við slíkar ráðstafanir greiðist úr ríkissjóði.

8. gr.

Lækniir skal taka skýrt fram við sjúklinga með kynsjúkdóma, hvað að þeim gangi. Þá skal hann skýra vandlega fyrir þeim, hversu sjúkdómurinn

smiti, hvernar varúðar beri að gæta og að hegningu varði, ef út af er brugðið, samkvæmt hegningarlögum. Sjerstaklega skal það tekið fram, hve langvinnur sjúkdómurinn geti verið og lækni-seftirlit nauðsynlegt um langan tíma, svo og að sjúklingar megi ekki giftast meðan smitunarhætta stafar af þeim. Þá skal og læknir fá hverjum sjúklingi, sem leitar í fyrsta sinn lækni vegna kynsjúkdóms, prentaðar leiðbeiningar, sem heilbrigðisstjórnin lætur í tje.

Ef sjúklingurinn er yngri en 16 ára, skal skýra foreldrum barnsins eða forráðamönnum frá ástæðum öllum og hvernar varúðar beri að gæta. Bera þeir þá ábyrgð á því, að farið sje eftir fyrirmælum lækni.

Nú telur læknir, að heilsufari sjúklings sje svo varið, eða aðrar ástæður geri það óumflýjanlega nauðsynlegt, að sjúklingi sje fyrst um sinn ekki skýrt frá, hvað að honum gangi, og skal honum það þá heimilt.

9. gr.

Nú verður læknir þess vís, að sjúklingur, sem hann hefir til meðferðar, fer ekki eftir þeim reglum, sem honum hafa verið gefnar, hvort heldur sem snertir lækningu sjúkdómsins eða varúðarreglur, þá skal hann tafarlaust senda honum skriflega áminningu og benda honum á, hverju varði, ef óhlýðnast er. Komi það fyrir ekki og sjúklingurinn fáist ekki heldur til að leita annara lækna, skal hann áður vika er liðin tilkynna það lögreglustjóra. Sjer hann þá um, að sjúklingurinn verði fluttur í sjúkrahús eða að hann leiti sjer á annan hátt læknishjálpar meðan smitunarhætta stafar af honum.

10. gr.

Nú tekur læknir sjúkling til meðferðar, sem nýlega hefir smitast hjer á landi, þá skal hann vandlega grenslast eftir, af hverjum og hvernig hann hefir smitast, og er sjúklingnum skylt að láta læknum í tje alla vitneskju sína um það efni.

Ef sá býr innanhjeraðs, sem talið er að valdið hafi smitun, skal læknir svo fljótt sem verða má gera gangskör að því, að hinn grunaði komi til hans til rannsóknar, og leitar hann til þess aðstoðar lögreglustjóra, ef þörf er á. Lögreglustjóri sjer þá um, að hinn grunaði verði lagður í sjúkrahús, eða á annan hátt skoðaður af lækni.

Nú er sá í öðru læknishjeraði, sem talið er, að smitun hafi hlotist af, og skal þá læknir tilkynna hlutaðeigandi hjeraðslækni tafarlaust með símskeyti, hver hann sje, og sjer hann þá um rannsókn hans. Slík símskeyti skulu vera á dulmáli, eftir því sem heilbrigðisstjórn ákveður.

11. gr.

Komist læknir að því, að sjúklingur með kynsjúkdóm hafi í hyggju að ganga í hjónaband áður en smitunarhættu er lokið, skal hann senda sjúk-

16 lingnum tafarlaust skriflega áminningu og benda honum á, hverri hegningu
20. júní slíkt varði.

Nú þykist læknir hafa fulla ástæðu til að ætla, að slík áminning verði ekki tekin til greina, og skal hann þá tafarlaust tilkynna hlutaðeigandi presti og lögreglustjóra, að sjúklingurinn hafi kynsjúkdóm, og er það lögmætur meinbugur á hjónabandi.

12. gr.

Öll börn, yngri en 16 ára, sem sýkst hafa af syfilis eða eru fædd með þann sjúkdóm, skulu standa undir lækniseftirliti, og foreldrar eða forráðamenn þeirra ábyrgjast að fyrirmælum læknis sje hlýtt.

Slíkum börnum má ekki koma í fóstur, nema hlutaðeigendum hafi verið skýrt frá sjúkdómi þeirra og læknir hafi gefið samþykki til þess.

Aðrar konur en móðirin mega ekki hafa þau á brjósti.

Flytji barnið úr hjeraðinu, skal tilkynna lækni flutninginn og hvert það fer. Skal hann þá skýra hjeraðslækni þess hjeraðs frá því og hvernig sjúkdómi barnsins er farið.

Sömu ákvæði gilda og börn innan þriggja mánaða, þó heilbrigð virðist, ef ekki eru liðin full 5 ár frá því, að annað foreldra eða bæði hafa haft syfilis.

13. gr.

Sjúklingar með smitandi syfilis mega ekki fóstura börn, sem ekki hafa syfilis, og ekki starfa að matsölu, matreiðslu eða veitingum.

14. gr.

Á öllum, sem vegna starfs síns samkvæmt lögum þessum komast að nöfnum sjúklinga og heilsufari þeirra, hvílir ströng þagnarskylda, nema þeim sje skylt að lögum að láta slíkt uppi eða nauðsyn ber til þess vegna yfirvofandi smitunarhættu, svo sem ef lækni er ekki leitað eða varúðarreglur að engu hafðar og eigi verður á annan hátt úr því bætt.

15. gr.

Lyfsölum og öðrum verslunum er óheimilt að selja lyf, er líklegt þykir, að nota skuli til meðferðar á kynsjúkdómum, nema eftir ávísun læknis. Heilbrigðisstjórnin ákveður hver slík lyf eru.

16. gr.

Heilbrigðisstjórnin getur krafist þess, að kensla um kynsjúkdóma og varnir gegn þeim sje tekin upp í þeim skólum, sem hún telur þess mesta nauðsyn. Kenslunni skal í öllum aðalatriðum hagað svo sem hún mælir fyrir.

Öll íslensk skip skulu skyld til þess að láta alþýðlega bók um kynsjúkdóma og eitt eintak af lögum þessum fylgja lyfjakistli skipsins.

Þar sem sjerstök hætta stafar af kynsjúkdómum, miklar útlendar skipa-
komur eru, síldarstöðvar o. þvíl., skal hjeraðslækni sjerstaklega skylt að vinna
árlega að því, eftir samráði við heilbrigðisstjórnina, að efla þekkingu al-
mennings á sjúkdómum þessum, hættunni, sem af þeim stafar, og helstu vörn-
um gegn þeim. 16
20. júní

17. gr.

Nú brýtur embættismaður gegn skyldum sínum samkvæmt þessum lög-
um, og varðar það þá ábyrgð sem brot á embættisfærslu.

Brjótí lækni, sem ekki er embættismaður, skyldur sínar eftir lögun-
um, varðar það sektum, alt að 500 kr.

Brot á ákvæðum 10. og 14. gr. varða sektum, alt að 200 kr.

18. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal farið sem almenn lögreglumál, sje
brotið ekki þannig vaxið, að það varði hegningu samkvæmt hegningarlögum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

17
20. júní

FJÁRAUKALÖG

fyrir

árin 1920 og 1921.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í fjárlögunum 1920 og 1921,
veitast kr. 4340298,38 til gjalda þeirra, sem tilfærð eru í 2.—9. gr. hjer á eftir.

2. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 10. gr. veitast kr. 101649,27.

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.
A. Ráðuneytið o. fl.			
Við 2. Utanferðir ráðherra	6109,59		
— 5. Ríkisfjehirðisstörf	6497,88	8366,23	
— 6. Umbætur og viðhald húsa	10159,54	14077,21	
	22767,01	22443,44	45210,45
B. Hagstofa Íslands.			
Við 3. Pappír, prentun o. fl.	2741,14	3184,32	
— 4. Prentun eyðublaða	4025,03	3133,92	
— 5. Húsaleiga m. m.	3749,51	3180,41	
— 6. Aðstoð og skrifstofukostnaður	4794,64	8914,76	
	15310,32	18413,41	33723,73
C. Gjöld í Kaupmannahöfn.			
Við 1. d. Skrifstofuhald sendiherra	5846,00	16869,09	22715,09
		Samtals	101649,27

3. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 11. gr. veitast kr. 259778,40.

17

20. júní

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.
A. Dómgæsla og lögreglustjórn.			
Við 2. Skrifstofa bæjarfógeta í Reykjavík:			
— a. Laun	3960,00	6408,00	
— b. Húsaleiga		1800,00	
— c. Hiti, ljós og ræsting	660,00	1700,00	
— d. Ýms gjöld	680,00	1432,00	
— 3. Skrifstofa lögreglustjóra í Reykjavík:			
— a. Laun fulltrúa o. fl.	5664,34	9420,66	
— b. Laun tollvarða	3063,35	8321,99	
— c. Húsaleiga	2262,50	4100,00	
— d. Hiti og ljós	1394,14	1631,87	
— e. Ýms gjöld	16150,16	16327,68	
— 4. Hegningarhús og viðhald fangelsa	14221,97	18225,54	
— 5. Sakamálskostnaður m. m.	7601,00	7095,44	
— 6. Borgun til sjóðósmanna	478,00	558,00	
— 7. Borgun til setudómara	2685,40	278,78	
	58820,86	77299,96	136120,82
B. Ýmisleg gjöld.			
Við 1. b. Pappír og prentun	10858,70	32785,20	
— 2. a. Endurgjald burðareyris	8670,78	11983,98	
— b. Embættisskeyti	8362,33	25578,69	
— 3. Brunaábyrgðargjald o. fl.	3114,96	9350,27	
— 4. Embættiseftirlitsferðir	5418,22	3439,80	
— 7. Yfirséðanefndir m. m.	1848,00	891,00	
— 8. Útgáfa fasteignabókar		1355,65	
	38272,99	85384,59	123657,58
		Samtals	259778,40

4. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 12. gr. veitast kr. 690794,54.

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.
Við 2. Skrifstofukostnaður landlæknis ..	2900,00	2525,00	
— 20. Starfræksla Röntgenáhalda	6274,66	10822,25	
Flyt	9174,66	13347,25	22521,91

17
20. júní

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.
Flutt	9174,66	13347,25	22521,91
— 23. Holdsveikraspítalinn	118813,44	46594,17	
— 24. Geðveikrahaelið á Kleppi	106066,14	74187,48	
— 25. Heilsuhælið á Vífilstöðum	221345,90	98170,00	
— 29. f. Heilbrigðiseftirlit með skólum ..	1152,90	1942,60	
	456553,04	234241,50	
			Samtals 690794,54

5. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 13. gr. veitast kr. 1885290,57.

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.
A. Póstmál			
Við 1. c. Laun brjefhirðingamanna	489,00	1290,67	
— 2. Póstflutningur	50079,64	62148,00	
— 3. a. b. Skrifst.kostnaður póstmeistara		434,61	
— — c. Skrifstofukostnaður utan Rvíkur	1519,56	4466,57	
— — d. Húsaleiga á stærri póstafgreiðslum	456,67	1090,00	
— — e. Önnur gjöld	83621,44	33426,00	
	136166,31	102855,85	239022,16
B. Vegabætur.			
Við 1. 1. b. Ferðakostn. og fæðispeningar	1801,15	1502,60	
— — 2. Aðstoð og mælingar	6890,97		
— — 3. Skrifstofukostnaður	3633,46	5342,68	
— II. 1. Húnvetningabraut	13082,07		
— — 3. Grímsnesbraut	12713,68		
— — 5. Viðhald flutningabrauta	122880,88	57111,67	
— III. 2. Norðurárdalsvegur	20346,46		
— — 7. Dalasýslupjóðvegur		4082,15	
— — 10. Suðursveitarvegur	339,10		
— — 11. Aðrar vegabætur og viðhald .	33229,96	21088,43	
— V. 1. Til áhalda	93494,71	9877,39	
— — 2. Áhöld við Flóabraut	4652,71		
— VI. Akfærir sýsluvegir	14945,58		
	328010,73	99004,92	427015,65

		1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.	17 20. júní
D. Hraðskeyta- og talsímasamband.					
Við	II.	Viðauki símakerfa o. fl. . .	18861,54	4387,20	
—	III.	a.—e. Lagning nýrra lína	80138,46	40612,80	
—	IV.	3. Aðstoð og annar kostnaður	18238,94	25720,08	
—	—	5. Þráðlaus stöð í Reykjavík	14466,29	18725,67	
—	—	6. Áhalda- og efnisvörður . . .	1231,62	2356,50	
—	—	7. Ritsímastöð á Akureyri . .	27195,57	30396,80	
—	—	8. Ritsímastöð á Seyðisfirði . .	26510,11	28345,82	
—	—	9. Ritsímastöð á Ísafirði	18273,48	22588,16	
—	—	10. Símastöð á Borðeyri	14879,64	16638,04	
—	—	11. Símastöð í Hafnarfirði . . .	8401,72	8461,78	
—	—	12. Símastöð í Vestmannaeyjum	24605,53	17928,78	
—	—	13. Símastöð í Flatey	2589,58	2643,83	
—	—	14. Símastöð á Siglufirði	462,67	16143,38	
—	—	17. Eftirlitsstöð o. fl.	39846,61	54388,59	
—	V.	Eyðublöð m. m.	37828,34	21014,18	
—	VI.	Viðbót og viðhald stöðva . .	16446,02	18535,39	
—	VIII.	Viðhald landssímanna	99842,17	69693,79	
—	IX.	Alþjóðaskrifstofan í Bern .	460,70	1185,24	
		Símritunarskóli í Reykjavík	1909,81		
		Bæjarsími Reykjavíkur		46135,94	
		452188,80	445901,97	898090,77	
E. Vitamál.					
Við	I.	3. Skrifstofuhald	2223,55	2320,06	
—	—	4. Ferðakostn. og fæðispeningar .	2613,50	94,95	
—	III.	Rekstrarkostnaður	42162,93	46405,47	
—	IV.	1. Svalvogaviti	8523,58		
—	—	2. Galtarviti	32854,53		
—	—	3. Gjögurviti		57595,21	
—	—	4. Hríseyjarviti	10296,36		
—	V.	5. Sjómerki	858,28	847,83	
—	VI.	Ýmislegt	39305,42	5060,32	
		Til gjalda enn fremur	70000,00		
		208838,15	112323,84	321161,99	
				Samtals	1885290,57

17
20. júní

6. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 14. gr. veitast kr. 230211,01.

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.
A. Andlega stjettin.			
Við a. 2. Skrifstofukostnaður biskups ...	2839,00	3200,00	6039,00
B. Kenslumál.			
I. Háskólinn.			
Við h. Hiti, ljós o. fl.	11619,86	7926,50	
— e. 4. Ýms gjöld	7138,71	7114,55	
	18758,57	15041,05	33799,62
III. Mentaskólinn.			
Við e. 3. Eldiviður, ljós o. fl.	6539,42	1320,20	
— — 4. Skólahúsið utan og innan	3148,59	7512,12	
— — 9. Vísindaleg áhöld	2620,34	63,05	
— — 10. Ýmisleg gjöld	458,26	863,63	
— — 12. Áhöld við fimleika	57,95		
— — 13. Verðlaunabækur	33,80		
	12858,36	9759,00	22617,36
IV. Gagnfræðaskólinn á Akureyri.			
Við b. 2. Tímakensla	1801,00	2436,00	
— — 3. Bækur og kensluáhöld	1138,75	1207,95	
— — 4. Eldiviður og ljós	10628,95		
— — 5. Námsstyrkur		400,00	
— — 8. Ýmisleg gjöld	3049,71	5508,38	
	16618,41	9552,33	26170,74
V. Kennaraskólinn.			
Við b. 1. Tímakensla	19,49	4638,00	
— — 2. Eldiviður og ljós	2219,25	1356,44	
— — 3. Bókakaup og áhöld	290,51	6,45	
— — 5. Til viðhalds	1438,95	169,50	
— — 6. Ýmisleg gjöld	807,59	1398,73	
	4775,79	7569,12	12344,91

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.	17 20. júní
VI. Stýrimannaskólinn.				
Við b. 3. Eldiviður og ljós	2063,49			
— - 4. Ýmisleg gjöld	746,02	1279,06		
	2809,51	1279,06	4088,57	
VII. Vjelstjóraskólinn.				
Við b. 2. Húsnæði m. m.	635,00	600,00		
— - 3. Ljós og hiti	1361,00	825,00		
— - 4. Ýmislegur kostnaður		282,36		
	1996,00	1707,36	3703,36	
VIII. 1. Bændaskólinn á Hólum.				
Við c. Smíða- og dráttlistarkensla	800,00	1000,00		
— d. 3. Eldiviður og ljós	9921,02	5955,17		
— - 4. Ýmisleg gjöld	4019,60			
	14740,62	6955,17	21695,79	
VIII. 2. Bændaskólinn á Hvanneyri.				
Við c. Smíða- og leikfimiskensla		800,00		
— d. 2. Kensluáhöld	480,80	114,09		
— - 3. Eldiviður og ljós		6692,23		
— - 4. Ýmisleg gjöld	188,20	2140,40		
	669,00	9746,72	10415,72	
VIII. 3. Skólinn á Eiðum.				
Við c. 2. Kensluáhöld o. fl.	1168,75			
— - 5. Ýmisleg gjöld	1831,25			
— - Önnur gjöld		8792,00		
	3000,00	8792,00	11792,00	
XI. Yfirsetukvennaskólinn.				
Við 2. b. Annar kostnaður	718,55	3618,81		
— 3. Styrkur til námskvenna	10270,00	8835,00		
— 4. Húsaleiga o. fl.	690,00	660,00		
	11678,55	13113,81	24792,36	

17
20. júní

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.
XII. Til kvennaskóla.			
Við 1. a. Kvennaskólinn í Reykjavík	11500,00	11500,00	23000,00
XIII. Barnafræðsla.			
Við 5. Prófdómarar	2844,50	3993,75	
	2844,50	3993,75	6838,25
XIV. Kensla heyrnar- og málleysingja.			
Kenslukostnaður	11213,33	11700,00	22913,33
	Samtals		230211,01

7. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 15. gr. veitast kr. 80488,32.

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.
1. Landsbókasafnið.			
Við f. Bókakaup o. fl.	1500,00		
— j. Ýmisleg gjöld		4500,00	
	1500,00	4500,00	6000,00
5. Landsbókasafnshúsið.			
Við a. Eldiviður, ljós o. fl.	27412,67	7265,30	
— b. Áhöld og viðhald	5178,46	14536,61	
	32591,13	21801,91	54393,04
16. Útgáfa dómasafns.			
Útgáfukostnaður	5199,34	388,75	5588,09
25. Útgáfa íslensk-enskrar orðabókar.			
Geir T. Zoëga rektor		2500,00	2500,00
42. Veðurathuganir			
Kostnaður		10807,19	10807,19
55. Efnafræðinám.			
Trausti Ólafsson	1200,00		1200,00
	Samtals		80488,32

8. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 16. gr. veitast kr. 21217,22.

17
20. júní

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.
Við 9. Framhald landmælinga	11030,43		
— 13. d. Efnarannsóknarstofa, ljós o. fl.		500,00	
— 13. e. Málmbræðsluofn	1706,54		
— 20. b. Ferðakostnaður fiskimatsmanna	260,00	2230,60	
— 21. b. Ferðakostnaður síldarmatsmanna	1048,30	651,15	
— 22. b. Ferðakostnaður ullarmatsmanna	1668,05	2122,15	
	15713,32	5503,90	21217,22
		Samtals	21217,22

9. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 19. og 24. gr. veitast kr. 1070869,05.

	1920 kr.	1921 kr.	Alls kr.
a. Óviss útgjöld	344722,31	290816,34	
b. Væntanleg fjáráukalög	30496,59	143594,86	
c. Þingsályktanir	233213,83	28025,12	
	608432,73	462436,32	1070869,05
		Samtals	1070869,05

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

18
20 júní

FJÁRLÖG

fyrir

árið 1924.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

I. KAFLI.

Tekjur.

1. gr.

Árið 1924 er ætlast til, að tekjur ríkisins verði svo sem talið er í 2.—5.
gr., og að þeirra verði aflað með tekjugreinum, sem þar eru taldar.

2. gr.

Þessir skattar og tollar er ætlast til að nemi:

	kr.	kr.
1. Fasteignaskattur	215000	1215000
2. Tekjuskattur og eignarskattur	1000000	
3. Aukatekjur	300000	
4. Erfðafjárskattur	45000	525000
5. Vitagjald	170000	
6. Leyfisbrjefagjöld	10000	
7. Útflutningsgjald		
8. Áfengistollur (þar með óáfengt öl, áfengislaust vín, ávaxtasafi og límonaðe)	350000	700000
9. Tóbakstollur	400000	
10. Kaffi- og sykurtollur	800000	
11. Vörutollur	1250000	
Flyt	2800000	2440000

	kr.	kr.
Flutt	2800000	2440000
12. Annað aðflutningsgjald	80000	
		2880000
13. Gjald af konfekt- og brjóstsykursgerð		20000
14. Stimpilgjald		300000
15. Lestagjald af skipum		40000
16. Pósttekjur	350000	
17. Símatekjur	1000000	
		1350000
18. Víneinkasala		450000
19. Tóbakseinkasala		200000
20. Steinolíueinkasala		50000
21. Skólagjöld		3000
22. Bifreiðaskattur		22000
Samtals		7755000

3. gr.

Tekjur af fasteignum ríkissjóðs eru taldar:

	kr.	kr.
1. Eftirgjald eftir jarðeignir ríkissjóðs		35000
2. Tekjur af kirkjum		100
3. Tekjur af silfurbergi		10000
Samtals		45100

4. gr.

Tekjur af bönkum, Ræktunarsjóði, verðbrjefum o. fl. eru áætlaðar:

	kr.	kr.
1. Tekjur af bönkum		150000
2. Tekjur af Ræktunarsjóði		25000
3. Vextir af bankavaxtabrjefum, keyptum sam- kvæmt lögum nr. 14, 9. júlí 1909	35000	
Flyt	35000	175000

18

20. júní

	kr.	kr.
Flutt	35000	175000
4. Væntanlega útdregið af þeim brjefum	15000	50000
5. Arður af hlutafje (100000 kr.) í Eimskipafje- lagi Íslands		5000
6. Vextir af innstæðum í bönkum		10000
7. Greiðsla frá Landsverslun		100000
Samtals		340000

5. gr.

Óvissar tekjur, ýmislegar greiðslur og endurgjöld er talið:

	kr.	kr.
1. Óvissar tekjur		20000
2. Endurgreidd skyndilán til embættismanna ..		300
3. Endurgreiddar aðrar fyrirframgreiðslur		2000
Samtals		22300

II. KAFLI.

Gjöld.

6. gr.

Árið 1924 eru veittar til gjalda upphæðir þær, sem tilgreindar eru í
7.—19. gr.

7. gr.

Greiðslur af lánun ríkissjóðs og framlag til Landsbankans er talið:

18
20. júní

	kr.	kr.
I. Vextir:		
1. Innlend lán	225446 00	
2. Erlend lán: £ 8803 - 1 - 9 og danskar kr. 361351,26	658100 24	883546 24
II. Afborganir:		
1. Innlend lán	257400 00	
2. Erlend lán: £ 4491 - 7 - 5 og danskar kr. 573524,29	802759 11	1060159 11
III. Framlag til Landsbankans, 11. greiðsla		100000 00
Samtals		2043705 35

8. gr.

	kr.	kr.
Borðfje Hans Hátignar konungsins		60000

9. gr.

Til alþingiskostnaðar og yfirskoðunar landsreikninga er veitt:

	kr.	kr.
1. Til alþingiskostnaðar	180000	
2. Til yfirskoðunar landsreikninga	4800	184800
Samtals		184800

18
20. júní

10. gr.

Til ráðuneytisins, hagstofunnar, sendiherra, utanríkismála og ríkisráðs-
kostnaðar er veitt:

	kr.	kr.
A.		
Ráðuneytið, ríkisfjehirðir o. fl.		
1. Til ráðherra:		
a. Laun	30000	
b. Til risnu	4000	
	34000	
2. Til utanferða ráðherra	6000	
3. Laun starfsmanna stjórnarráðsins	82700	
4. Annar kostnaður	20000	
5. Fyrir að gegna ríkisfjehirðisstörfum	17080	
6. Til umbóta og viðhalds á stjórnarráðshúsinu og ráðherrabústaðnum	3000	
		162780
B.		
Hagstofan.		
1. Laun hagstofustjóra	8700	
2. Laun aðstoðarmanns	5600	
3. Pappír, prentun og hefting hagskýrslna	9000	
4. Prentun eyðublaða	2500	
5. Húsaleiga, hiti og ljós m. m.	3500	
6. Aðstoðar- og skrifstofukostnaður	10700	
7. Til að gefa út manntalið 1703	1000	
		41000
C.		
Sendiherra, utanríkismál og ríkisráðskostnaður.		
1. Til sendiherra í Kaupmannahöfn:		
a. Laun	20000	
b. Til húsaleigu	3000	
c. Til risnu	5000	
d. Til skrifstofuhalds	14000	
	42000	
2. Fyrir meðferð utanríkismála	12000	
3. Ríkisráðskostnaður	4000	
4. Kostnaður við sambandslaganefnd	1500	
		59500
Samtals		263280

Til dómgæslu og lögreglustjórnar o. fl. er veitt:

	kr.	kr.
A.		
Dómgæsla og lögreglustjórn.		
1. Hæstirjettur:		
a. Laun dómara	52500	
b. Laun ritara	6080	
c. Annar kostnaður	2000	
		60580
2. Laun bæjarfógeta, sýslumanna og lögreglustjóra	152540	
3. Laun hreppstjóra	28000	
4. Skrifstofukostnaður bæjarfógetans í Reykjavík:		
a. Laun	21120	
b. Húsaleiga	3000	
c. Hiti, ljós og ræsting	2000	
d. Ýms gjöld	1880	
		28000
5. Skrifstofukostnaður lögreglustjórans í Reykjavík:		
a. Laun fulltrúa, 3 skrifara og innheimtumanns	23200	
b. Laun 3 tollvarða	14200	
c. Húsaleiga	6000	
d. Hiti og ljós	1300	
e. Ýms gjöld	9000	
		53700
Fastir starfsmenn á skrifstofum bæjarfógetans og lögreglustjórans í Reykjavík njóta dýrtíðaruppbótar eftir reglum launalaganna.		
6. Skrifstofukostnaður sýslumanna og bæjarfógeta	42000	
7. Til hegningarhússins í Reykjavík og viðhaldskostnaðar fangelsa	12000	
8. Annar sakamála- og lögreglumála m.m.	12000	
9. Borgun til sjóðósmanna	1000	
10. Borgun til setu- og varadómara	3000	
		392820
Flyt		392820

18

20. júní

Flutt

B.

Ýmisleg gjöld.

1. Til þess að gefa út stjórnartíðindi:

a. Þóknun fyrir útgáfu tíðindanna m. fl. 900

b. Til pappírs og prentunar 10000

c. Til kostnaðar við sendingar með póst-
um 1200

12100

2. Burðareyri og embættiskeyti:

a. Endurgjald handa embættismönnum fyrir
burðareyri undir embættisbrjef 20000b. Fyrir embættiskeyti. Þar af alt að
5000 kr. til að útvega skeyti um vöru-
verð og markaðshorfur erlendis 50000

70000

3. Brunaábyrgðar- og sótaragjald o. fl. fyrir nokkr-
ar opinberar byggingar 8000

4. Til embættiseftirlitsferða 5000

5. Þóknun fyrir aðstoð verkfróðs manns við end-
urskoðun á skipamælingum 500

6. Til landhelgisgæslu 50000

7. Gjöld til yfirséðanefnda og fyrir skattvirð-
ingar 20000

165600

Samtals

558420

12. gr.

Til læknaSKIPUNAR og heilbrigðismála er veitt:

1. Laun 293180

2. Til skrifstofukostnaðar landlæknis, eftir reikn-
ingi, alt að 20003. Styrkur til læknisvitjana handa eftirfarandi
sveitum, sem eiga sjerstaklega erfiða lækniSSókn:

Flyt

295180

Flutt

	kr.	kr.
1. Til Ólafsfjarðarbúa 600. — 2. Til Kolbeinsstaða-, Eyja- og Miklaholtshreppa í Innappadalssýslu, 200 kr. til hvers, 600 kr. — 3. Til Staðarsveitar 200 kr. — 4. Til Bæjarhrepps 300 kr. — 5. Til Öraefinga 400 kr. — 6. Til Kjósarhrepps 300 kr. — 7. Til Þingvallahrepps 200 kr. — 8. Til Grímseyinga 400 kr. — 9. Til Suðureyrarhrepps 200 kr. — 10. Til Klofnings- og Skarðshreppa 300 kr. — 11. Til Holts- og Haganeshreppa 300 kr. — 12. Til Breiðdalshrepps 300 kr. — 13. Til Eyrarsveitar 200 kr. — 14. Til Flateyjarhrepps í Þingeyjarsýslu 200 kr. — 15. Til Selvogshrepps 150 kr. — 16. Til Reykhólahjeraðs, svo framarlega sem lækni er ekki í hjeraðinu, 350 kr. — 17. Til Vestur- og Austur-Eyjafjallahreppa 200 kr. — 18. a. Til Jökuldals-, Hlíðar-, Tungu-, Hjaltastaðar- og Eiðahreppa 1500 kr. — 18. b. Viðbótarstyrkur til þessara sömu hreppa, ef þeir ráða sjer sjerstakan lækni, 1500 kr.		295180
4. Til núverandi aðstoðarlæknis á Ísafirði, enda nýtur hann eigi annara launa úr ríkissjóði ...		8200
5. Til augnlækninga:		2300
a. Styrkur til augnlæknis í Reykjavík	1200	
b. Styrkur til augnlæknis, til lækningaferða kringum landið á helstu viðkomustaði strandskipa, með því skilyrði, að hann hafi á hverri hringferð að minsta kosti hálfsmánaðar dvöl samtals á tveim hinum fjölmennustu viðkomustöðum, eftir samráði við stjórnarráðið, eftir reikningi, alt að	700	
		1900
6. Styrkur til tannlæknis Vilh. Bernhöfts í Reykjavík		1200
7. Styrkur til háls- og neflæknis Ólafs Þorsteinsonar í Reykjavík		1200
Flyt		309980

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt		309980
Styrkurinn til augnlæknis og læknanna Vilh. Bernhöfts og Ólafs Þorsteinssonar er bundinn því skilyrði, að þeir, hver um sig, segi stúdentunum í læknadeild háskólans til í sinni sjerfræði og veiti fátaeku fólki ókeypis læknishjálp á tilteknum stað, ekki sjaldnar en 3 sinnum á mánuði		
8. Til geislalækningarstofu ríkisins		11000
9. Til Radíumsjóðs Íslands, styrkur til að reka radíumlækningar		2500
10. Holdsveikraspítalinn		82355
Sá kostnaður sundurliðast þannig:		
A. Laun læknis	7700	
B. Annar kostnaður:		
1. Laun starfsmanna	13000	
2. Viðurværi 59 manna (ca. 150 a. á dag)	31755	
3. Klæðnaður	2800	
4. Meðul og sáraumbúðir	1800	
5. Eldsneyti	11000	
6. Ljósmeti	2000	
7. Húsbúnaður og áhöld	2000	
8. Viðhald á húsum	3000	
9. Þvottur og ræsting	2000	
10. Greftrunarkostnaður	500	
11. Skemtanir	800	
12. Skattar o. fl.	2500	
13. Ýmisleg gjöld	1500	
	74655	
	82355	
11. Geðveikrahælið á Kleppi		60545
Sá kostnaður sundurliðast þannig:		
A. Laun læknis	7700	
B. Önnur gjöld:		
1. Kaup starfsmanna	10000	
2. Viðurværi 90 manna (ca. 150 a. á dag)	49725	
Flyt	59725	
	7700	466380

	kr.	kr.
Flutt 59725	7100	466380
3. Klæðnaður 64 sjúklinga á 90 kr. handa hverjum 5760		
4. Meðul og umbúðir 550		
5. Ljós og hiti 9000		
6. Viðhald og áhöld 10000		
7. Þvottur og ræsting 1800		
8. Skemtanir 750		
9. Skattar m. m. 900		
10. Óviss gjöld 1400		
	89885	
Par frá dragast þessar tekjur:	97585	
Meðgjöf með 64 sjúklingum, kr. 1,50 á dag 35040		
Tekjur af búinu 2000		
	37040	
Mismunur	60545	
12. Til berklalækninga:		
1. Styrkur samkvæmt lögum nr. 43, 27. júní 1921, um varnir gegn berklaveiki 75000		
2. Heilsuhælið á Vífilssöðum 10060		
		85060
Kosnaðurinn í 2. lið sundurliðast þannig:		
A. Laun læknis 7700		
B. Önnur gjöld:		
1. Kaup starfsmanna 34000		
2. Viðurværi 135000		
3. Lyf og hjúkrunargögn 8000		
4. Ljós og hiti 25000		
5. Þvottur og ræsting 5500		
6. Viðhald húsa 5000		
7. Viðhald vjela 5000		
8. Húsbúnaður og áhöld 11000		
9. Flutningskostnaður 5000		
10. Óviss gjöld 3000		
	236500	
Flyt	244200	551440

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt	244200	551440
Þar frá dragast þessar tekjur:		
Meðgjöf með 95 sjúklingum, 5 kr. á dag	173375	
Meðgjöf með 10 sjúkl., 6 kr. 50 au. á dag	23725	
Meðgjöf með 24 börnum, 4 kr. á dag ..	35040	
Tekjur af búinu	2000	
	234140	
Mismunur	10060	
13. Til að taka á leigu frakkneska spítalann á Fá- sknúðsfirði		6000
14. Önnur gjöld:		
a. Styrkur til sjúkrahúsa og sjúkraskýla, alt að Styrkurinn veitist eftir fjölda legudaga, 70 aurar fyrir hvern dag, gegn því, að hjerað það, sem sjúkrahúsið á, leggi fram eins mikið og styrknunum nemur.	20000	
b. Til sjúkrahúsbyggingar á Ísafirði, gegn að minsta kosti $\frac{2}{3}$ hlutum annarsstaðar að, enda ábyrgist hájar- og sýslufjelagið, að verkið verði fullnægjandi til lykta leitt (1. veiting).	25000	
c. Bólusetningarkostnaður	1500	
d. Gjöld samkv. 13. gr. í lögum 16. nóv. 1907, um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma	4000	
e. Gjöld samkv. 25. gr. í lögum 6. nóv. 1902, um varnir gegn því, að næmir sjúkdómar berist til Íslands	1000	
f. Gjöld samkvæmt lögum nr. 61, 1921, um breytingu á fátækralögum, 77. og 78. gr. ..	50000	
g. Kostnaður við heilbrigðiseftirlit lækna með alþýðuskólum	3000	
h. Styrkur til hjeraðslækna til utanferða, í því skyni að afla sjer nýrrar læknisþekkingar ..	3000	
Þennan styrk veitir stjórnarráðið, eftir til- lögum landlæknis, og má hann ekki fara fram úr 250 kr. fyrir hverja mánaðardvöl erlendis.		
i. Styrkur handa Guðmundi lækni Guðfinns- syni til augnlækninganáms erlendis	2000	
Flyt	109500	557440

	kr.	kr.
Flutt	109500	557440
j. Til Skúla V. Guðjónssonar lækni, til að nema heilbrigðisfræði erlendis	1800	
k. Styrkur til sjúkrasamlaga	6500	
Af þessum styrk greiðist sjúkrasamlagi Hins íslenska prentarafjelags alt að 200 kr. Styrkur þessi má þó ekki fara fram úr þeim styrk, er almenn sjúkrasamlög fá að lögum.		
l. Til berklahjúkrunarfjelagsins Líknar, gegn að minsta kosti jafnmiklu frá bæjarsjóði Reykjavíkur	4000	
m. Til geitnalækninga, gegn að minsta kosti $\frac{2}{5}$ hlutum annarsstaðar að	3000	
n. Utanfararkostnaður ungra yfirsetukvenna, til framhaldsnáms í Kristjáníu eða Kaupmannahöfn	800	
o. Viðbótarlaun yfirsetukonu í Grímsey, gegn jafnmikilli launabót annarsstaðar frá	300	
p. Til Fjelags íslenskra hjúkrunarkvenna, til styrktar hjúkrunarnemum	1000	
q. Til Guðrúnar Gísladóttur Björns, til hjúkrunarnáms	1200	
r. Til útgáfu fræðslurits um heilbrigðismál, einkum um berklavarnir, gegn jafnmiklu annarsstaðar að	1000	
s. Til sjúkrasjóðs Fellshrepps í Skagafirði ..	200	
t. Til slysatryggingarsjóðs fjelagsins „Dagsbrúnar“	500	
u. Til Sigvalda lækni Stefánssonar Kaldalóns, sjúkrastyrkur	1500	
v. Til Elínar Sigurðardóttur, í sama skyni ..	1000	
15. Hluti ríkissjóðs af launum yfirsetukvenna ...		192300
		23000
Samtals		712740

Til samgöngumála er veitt:

	kr.	kr.
A.		
Póstmál.		
1. Laun:		
a. Eftir launalögum	77000	
b. Póstafgreiðslumenn utan Reykjavíkur	66000	
c. Brjefhirðingamenn	16000	
	159000	
2. Póstflutningur	150000	
3. Annar kostnaður:		
a. Skrifstofukostnaður í Reykjavík hjá aðal- póstmeistara og póstmeistara, eftir reikn- ingi	7500	
b. Skrifstofukostnaður og aðstoð utan Reykjavíkur hjá póstmeisturum og á stærri póstaðgreiðslum	17000	
c. Húsaleiga utan Reykjavíkur á stærri póststofum og póstaðgreiðslum	10000	
d. Önnur gjöld	38000	
	72500	
		381500
B.		
Vegamál.		
I. Stjórn og undirbúningur vegagerða:		
1. Laun vegamálastjóra	8700	
2. Laun aðstoðarverkfræðings	6240	
3. Ferðakostnaður þeirra og fæðispen- ningar, eftir reikningi, alt að .	3000	
4. Til aðstoðarmanna og mælinga, alt að	6500	
5. Skrifstofukostnaður	6000	
	30440	
II. Flutningabrautir:		
1. Skagfirðingabraut	20000	
2. Biskupstungnabraut	25000	
Flyt	45000	
	30440	381500

	kr.	kr.
Flutt 45000	30440	381500
3. Hvammstangabraut		
10000		
4. Viðhald flutningabrauta		
44000		
5. Til aðgerðar og endurbyggingar Holtavegarins, gegn því, að Rang- árvallasýsla leggi fram þriðjung kostnaðar		
20000		
	119000	
III. Þjóðvegir:		
1. Norðurárdalsvegur		
15000		
2. Hróarstunguvegur		
14000		
3. Vallavegur		
8000		
4. Vaðlaheiðarvegur		
20000		
5. Stykkishólms-, Langadals-, Þela- merkur-, Miðfjarðar- og Kjalarnes- vegur, 5000 kr. hver		
25000		
6. Aðrar vegabætur og viðhald		
40000		
	122000	
IV. Til viðhalds slitlagi á akvegum	22000	
V. Fjallvegir	10000	
VI. 1. Til áhalda		
20000		
2. Til bókasafns verkamanna		
300		
	20300	
VII. Tillög til akfærra sýsluvega, alt að	45000	
gegn að minsta kosti jafnmiklu tillagi annars- staðar frá og öðrum þeim skilyrðum, sem sett eru í reglugjörð nr. 3, 3. janúar 1916. Af þessari upphæð ganga 5000 kr. til Hafn- arvegar í Hornafirði.		
VIII. Til vegagjörðar að „Bás“ í Vík í Mýrdal og lendingarbóta þar, gegn að minsta kosti jafn- miklu annarsstaðar að	7500	
IX. Til dragferjuhalds		
1. Á Hjeraðsvötnum		
300		
2. Á Lagarfljóti		
300		
3. Á Skjálfandafljóti		
300		
	900	
		377140
Flyt		758640

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt		758640
C.		
Samgöngur á sjó.		
1. Til strandferða	125000	
2. Til bátaferða á flóum, fjörðum og vötnum, allt að Þar af 6000 kr. viðbótarstyrkur til Breiða- fjarðarbátsins Svans.	75000	
		200000
D.		
Hraðskeyta- og talsímasamband.		
I. Ritsímafjclagið mikla norræna, umsmið ár- gjald (til 1925)	35000	
II. Til viðauka símakerfa, smærri efniskaupa o.fl.	20000	
III. Til nýrra símalína og loftskæptastöðva:		
1. Sími Egilsstaðir — Reyðarfjörður — Fá- skrúðsfjörður	60000	
2. — Sauðárkrúkur — Víðimýri ..	28000	
3. — Blönduós — Bólstaðarhlíð ..	38400	
4. — Stykkishólmur — Grundar- fjörður	30000	
5. — Hraungerði — Húsatóftir ..	18000	
6. — Þorlákshöfn — Nes í Selvogi	15000	
7. Loftskæptasamband milli Grímseyj- ar, Flateyjar og lands	35000	
8. Loftskæptastöð í Örafum	10000	
	234400	
Verk þessi koma því að eins til fram- kvæmda, að útlit sje fyrir, að tekjur ríkis- sjóðs hrökkvi fyrir gjöldunum.		
IV. Til starfrækslu landssímanna m. m.:		
1. Laun samkvæmt launalögum	305000	
2. Kostnaður af aðalskrifstofu lands- símanna	9000	
3. Ritsímastöðin í Reykjavík	24000	
4. Þráðlausa stöðin í Reykjavík ...	10000	
5. Bæjarsíminn í Reykjavík	60000	
6. Til aukningar sama síma	50000	
Flyt	458000	289400
		958640

	kr.	kr.
Flutt 458000	289400	958640
7. Áhaldalúsið	2500	
8. Ritsímastöðin á Akureyri ásamt bæjarsímakerfinu	7300	
9. Ritsímastöðin á Seyðisfirði ásamt bæjarsímakerfinu	10000	
10. Ritsímastöðin á Ísafirði ásamt bæjarsímakerfinu	5800	
11. Símastöðin á Borðeyri	2500	
12. Símastöðin í Hafnarfirði, alt að	4600	
13. Símastöðin í Vestmannaeyjum, alt að	5000	
14. Símastöðin á Siglufirði	5500	
15. Til aukaritsímaþjónustu	2000	
16. Til loftskæptastöðvar í Flatey ..	2000	
17. Til loftskæptastöðvar á Hesteyri ..	3000	
18. Til loftskæptastöðvar á Síðu	2500	
19. Til eftirlitsstöðva og annara tal- símastöðva	65000	
20. Til uppbótar á launum talsíma- kvenna við bæjarsímamann í Reykja- vík og Steindórs Björnssonar efnis- varðar, 200 kr. með hverju barna hans	10240	
	585940	
V. Eyðublöð, prentkostnaður, ritföng m. m. ..	30000	
VI. Viðbót og viðhald stöðvanna	25000	
VII. Kostnaður við ferðalög vegna starfræksl- unnar, eftir reikningi, alt að	5000	
VIII. Viðhald landssímanna	90000	
IX. Tillag til alþjóðaskrifstofunnar í Bern ...	1000	
X. Fullnaðaruppbót til A. L. Petersens, fyrr- um stöðvarstjóra í Vestmannaeyjum	5000	
		1031340
Flyt		1989980

18
20. júní

Flutt

E.

Vitamál.

I. Stjórn og undirbúningur vitamála:

1. Laun vitamálastjóra 8700

Hann sje umsjónarmaður vitanna og einnig ókeypis til verkfræðilegrar aðstoðar landsstjórn, hjeraðsstjórnnum og bæjarstjórnnum, eftir ákvæðum landsstjórnar.

2. Til verkfróðrar aðstoðar 5920

3. Til skrifstofuhalds, eftir reikningi, alt að 3500

4. Ferðakostnaður og fæðispeningar, eftir reikningi, alt að 2000

II. Laun vitavarða 20700

Þar af 300 kr. persónuleg launaviðbót handa núverandi vitaverði Gróttuvitans.

III. Rekstrarkostnaður vitanna 55000

IV. Sjómerki, þar með talið viðhald sæluhúsa .. 8000

V. Ýmislegt 8000

Samtals

kr.	kr.
	1989980
20120	
20700	
55000	
8000	
8000	
	111820
	2101800

14. gr.

Til kirkju- og kenslumála er veitt:

A.

Andlega stjettin.

a. Biskupsembættið:

1. Laun biskups 9200

2. Skrifstofukostnaður, eftir reikningi, alt að .. 2000

Flyt

kr.	kr.
9200	
2000	
	11200
	11200

Flutt

b. Önnur gjöld:

1. Til prestakalla samkvæmt lögum 27. febrúar 1880, 1. gr.
2. Viðbót við eftirlaun þau, er fátækir upp-
gjafaprestar og prestsekkjur njóta samkvæmt
lögum
3. Framlag til prestaunarsjóðs
4. Til útgáfu ársskýrslu fyrir hina íslensku þjóð-
kirkju
5. Til húsabóta á prestssetrum

Skilyrði: Húsin verða jarðarhús; þeim er
við ábúendaskifti skilað sem nýjum með fullu
álagi; eftirgjald jarðanna hækkar um 4% af
styrkuppþæðinni, enda er styrkurinn ekki
greiddur fyrir en verkinu er lokið og sannað,
að það sje vel af hendi leyst og hafi kostað
að minsta kosti eins mikið og styrknum nemur.

B.

Kenslumál.

I. Háskólinn:

- a. Laun
- b. Til kennara í sögu og málfræði íslenskrar
tungu að fornu og nýju
- c. Til hjeraðslæknisins í Reykjavík fyrir
kenslu við háskólann
- d. Styrktarfrje:
 1. Námsstyrkur 12000
 2. Húsaleigustyrkur 9000
 3. Ferðastyrkur vegna stúdenta-
skifta 1500

Húsaleigustyrk og námstyrk má aðeins
veita reglusömum, efnalítlum stúdentum.
Húsaleigustyrk má venjulega að eins
veita utanbæjarstúdentum.

Flyt

kr.	kr.
	11200
406 28	
8000	
250000	
400	
15000	
	273806 28
111300	
5600	
1500	
22500	
140900	285006 28

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt	140900	285006 28
e. Til kensluáhalda læknaðeildar	500	
f. Til umbúðakaupa og annara nauðsynja við ókeypis lækningar	500	
g. Fyrir starf við gerlarannsókn og kenslu í efnafræði, 1000 kr. til hvors	2000	
h. Hiti, ljós, ræsting og vjelgæsla	4500	
i. Önnur gjöld:		
1. Til ritara:		
a. Laun	1000	
b. Dýrtíðaruppbót	700	
	1700	
2. Til dyravarðar:		
a. Laun, auk hlunninda, sem hann hefir áður notið	1600	
b. Dýrtíðaruppbót	1000	
	2600	
3. Ýms. gjöld	3000	
	7300	
		155700
II. Námsstyrkur til íslenskra stúdenta í erlend-um háskólum		8000
1200 kr. handa hverjum. Sækja mega þeir hvern viðurkendan háskóla á Norðurlöndum og í helstu menningarlöndum öðrum, en senda verða þeir stjórninni skilríki fyrir því, að þeir stundi með alúð eitthvert það háskólanám, sem þeir fá eigi kenslu í við Háskóla Íslands. Styrkurinn skal að jafnaði aðeins veittur stúdენტunum fyrstu 4 náms-árin.		
III. Mentaskólinn almenni:		
a. Laun	83580	
b. Önnur gjöld:		
1. Til bókasafns skólans	400	
2. Til eldiviðar, ljósa og ræstingar	4000	
3. Til skólahússins utan og innan	2000	
Flyt	6400	
	83580	448706 28

	kr.	kr.
Flutt 6400	83580	448706 28
4. Til tímakenslu og til prófdóm- enda, alt að 15000		
5. Húsaleigustyrkur handa 36 læri- sveinum, 50 kr. handa hverjum 1800		
6. Námsstyrkur, 2000 kr., með verðstuðulsuppbót 3200		
7. Læknisþóknun 200		
8. Til vísindalegra áhalda við kensluna 600		
9. Ýmisleg gjöld 2500		
10. Til þess að gefa út kenslubækur handa mentaskólanum 2400		
11. Til áhalda við fimleikakenslu .. 100		
12. Til verðlaunabóka 100		
	32300	115880
Húsaleigustyrk og námsstyrk má aðeins veita efnilegum, reglusömum og efnalitlum nemendum. Húsaleigustyrkur sje venjulega aðeins veittur utanbæjarmönnum, og að námsstyrk gangi utanbæjarmenn fyrir inn- anbæjarmönnum, að öðru jöfnu.		
IV. Gagnfræðaskólinn á Akureyri:		
a. Laun	21600	
b. Önnur gjöld:		
1. Til þriggja aukakennara 9200		
2. Tímakensla 3500		
3. Til bóka og kensluáhalda 1000		
4. Til eldiviðar og ljósa 3500		
5. Námsstyrkur 700		
Utanbæjarnemendur gangi að styrk fyrir innanbæjarnemend- um, að öðru jöfnu.		
Flyt 17900	21600	564586 28

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt 17900	21600	564586 28
6. Til dyravörslu:		
a. Laun 600		
b. Dýrtíðaruppbót 300		
	900	
7. Til skólahússins utan og innan 1000		
8. Til ýmislegra gjalda 1000		
	20800	42400
V. Kennaraskólinn:		
a. Laun 22720		
b. Önnur gjöld:		
1. Tímakensla 2500		
2. Eldiviður og ljós 3000		
3. Bókakaup og áhöld 500		
4. Námsstyrkur 2500		
Utanbæjarnemendur gangi að styrk fyrir innanbæjarnemendum, að öðru jöfnu.		
5. Til viðhalds 1000		
6. Ýmisleg gjöld 2500		
	12000	34720
VI. Stýrimannaskólinn:		
a. Laun 15260		
b. Önnur gjöld:		
1. Til tímakenslu 4000		
2. Til eldiviðar og ljósa 2000		
3. Ýmisleg gjöld 3000		
4. Til Sveinbjarnar Egilssonar til fyrirlestra 300		
	9300	24560
VII. Vjelstjóráskólinn:		
a. Laun 13440		
b. Önnur gjöld:		
1. Húsnæði m. m. 1800		
2. Ljós og hiti 1000		
Flyt ... 2800	13440	666266 28

Flutt	2800
3. Ýmiss kostnaður	1000
4. Húsnæði, ljós og hiti skólastjóra	2800

6600

20040

Við skólana undir liðunum III.—VII., að undanskilinni lærdómsdeild mentaskólans, skal vera skólagjald, að minsta kosti 100 kr. fyrir hvern innanbæjarnemanda, sem hefir verið aðeins eitt ár í skólanum eða kemur nýr. Stjórnarráðið má þó, eftir tillögum skólastjóra, veita undanþágu frá skólagjaldi, ef í hlut eiga efnalitlir, en einkar efnilegir nemendur.

VIII. Bændakensla:

1. Til Bændaskólans á Hólum:

a. Laun	9920
b. Til smíða-, leikfimi- og dráttlistarkenslu	1600
c. Önnur gjöld:	
1. Til verklegs náms, alt að 1000	
2. Til kensluáhalda	500
3. Til eldiviðar og ljósa ..	2500
4. Ýmisleg gjöld	5300
	9300

20820

2. Til Bændaskólans á Hvanneyri:

a. Laun	9880
b. Til smíða- og leikfimiskenslu ..	1300
c. Önnur gjöld:	
1. Til verklegs náms, alt að 1000	
2. Til kensluáhalda	500
3. Til eldiviðar og ljósa ..	2000
4. Ýmisleg gjöld	4500
	8000

19180

Flyt

40000

686306 28

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt	40000	686306 28
Styrkurinn til verklegs náms við bændaskólana á Hólum og Hvanneyri veitist nemendum, sem stunda verknám, samkvæmt samningi, eigi skemur en 6 vikur á ári og skila skólanum dagbókum um vinnubrögðin yfir námstímann, og nemi styrkurinn aldrei hærri upphæð á hvern nemanda en 12 kr. fyrir hverja viku námstímans.		
Styrkinn má aðeins greiða eftir á, samkvæmt skýrslu um námið, og sje í henni getið, hve háan vikustyrk hver nemandi skal fá.		
3. Til skólahalds á Eiðum:		
a. Laun	11200	
b. Til aðstoðarkenslu	600	
c. Önnur gjöld:		
1. Til búnaðarnáms	600	
2. Til kensluáhalda	500	
3. Til eldiviðar og ljósa ..	2500	
4. Ýmisleg gjöld	2000	
	5600	
	17400	57400
IX. Iðnfræðsla:		
a. Til Iðnaðarmannafjelagsins í Reykjavík, til þess að reka iðnskóla í Reykjavík, undir yfirumsjón landsstjórnarinnar ..	6000	
b. Til Iðnaðarmannafjelagsins á Akureyri, til kvöldskólahalds	1000	
c. Til Iðnaðarmannafjelagsins á Ísafirði, til kvöldskólahalds	1000	
Styrkurinn til þessara 3 skóla má þó ekki fara yfir $\frac{4}{5}$ rekstrarkostnaðar.		
Skólar þessir skulu senda stjórnarráðinu skýrslu, enda samþykki það stunda-skrá þeirra.		
		8000
Flyt		751706 28

	kr.	kr.
Flutt		751706 28
X. Verslunarskólar:		
a. Til Kaupmannafjelagsins og Verslunarmannafjelagsins í Reykjavík, til að halda uppi skóla fyrir verslunarmenn, undir yfirumsjón landsstjórnarinnar, þó ekki yfir $\frac{3}{4}$ kostnaðar	6000	
b. Til Sambands samvinnufjelaganna, til þess að halda uppi verslunarskóla, undir yfirumsjón landsstjórnarinnar, þó ekki yfir $\frac{3}{4}$ kostnaðar	6000	
		12000
XI. Yfirsetukvennaskólinn:		
1. Laun forstöðumanns	1500	
2. Til verklegrar kenslu:		
a. Laun þriggja yfirsetukvenna í Rvík	900	
b. Annar kostnaður, alt að	400	
	1300	
3. Styrkur til námskvenna	7000	
4. Húsaleiga og hiti, ljós og ræsting	1200	
		11000
XII. Kvennaskólar:		
1. Til kvennaskólans í Reykjavík:		
a. Rekstrarstyrkur, gegn að minsta kosti 1800 kr. framlögum annarsstaðar að en úr ríkissjóði	19000	
b. 40 kr. fyrir hverja námsmey, sem er alt skólaárið, alt að ..	4000	
c. Námsstyrkur til sveitastúlkna .	1000	
	24000	
2. Til kvennaskólans á Blönduósi:		
a. Rekstrarstyrkur, gegn að minsta kosti 1000 kr. framlögum annarsstaðar að en úr ríkissjóði	15000	
b. 40 kr. fyrir hverja námsmey, sem er alt skólaárið, alt að ..	2000	
	17000	
		41000
Flyt		815706 28

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt		815706 28
Skólar þessir standa undir yfirumsjón landsstjórnarinnar.		
XIII. Almenn barnafræðsla:		
1. Umsjón fræðslumála:		
a. Laun fræðslumálastjóra 7700		
b. Skrifstofukostnaður hans 1200		
c. Til eftirlitsferða, eftir reikningi, alt að 1000		
	9900	
2. Laun kennara og dýrtíðaruppbót	267000	
3. Til farskóla og eftirlits með heima- fræðslu, með sömu skilyrðum sem verið hefir, alt að	10000	
4. Til prófdómara við barnapróf	2500	
5. Til framhaldskenslu handa kennurum ..	1000	
6. Til fræðslumálarits (Skólablaðsins) ..	800	
7. Utanfararstyrkur kennara	2000	
8. Til að reisa og endurbæta barnaskóla utan kaupstaða, þriðjungur kostnaðar, enda samþykkir landsstjórnin uppdrætti að húsunum, alt að	15000	
		308200
XIV. Unglinga- og alþýðuskólar:		
1. Til unglingaskóla (lýðskóla) utan Reykja- víkur, Akureyrar og Hafnarfjarðar	35000	
Styrkurinn er veittur með því skilyrði, að skólarnir fullnægi reglum, er stjórn- arráðið setur, og að þeir njóti styrks annarsstaðar frá, er ekki sje minni en þriðjungur ríkissjóðsstyrksins. Unglinga- skólar í kaupstöðum og fjölmönnum kaupúnum fá minni styrk en sveita- skólar, að öðru jöfnu. Kenslumálastjórn- in úthlutar styrknum og hefir eftirlit með skólunum		
Flut	35000	1123906 28

		18 20. júní	
	kr.	kr.	
Flutt	35000	1123906 28	
2. Til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flensborg	15000		
Styrkurinn er bundinn því skilyrði, að innanbæjarnemendur greiði skólagjald eftir sömu reglu og í liðunum III.—VII.			
3. Til lýðskólans í Bergstaðastræti	1000		
4. Byggingarstyrkur til alþýðuskóla:			
Til að reisa alþýðuskólahús í Þingeyjar-sýslu, $\frac{2}{5}$ kostnaðar, alt að	35000		
		86000	
XV. Húsmæðrafræðsla:			
Til kvenfjelagsins Óskar í Ísafjarðar kaupstað, til húsmæðrafræðslu, gegn 1000 kr. annarsstaðar að		1000	
XVI. Styrkur til að semja og gefa út alþýðukenslubækur, þar af 1500 kr. til Lárusar Bjarnasonar, kennara við gagnfræðaskólann á Akureyri, til að semja kenslubók í eðlisfræði og efnafræði handa gagnfræðaskólum		2700	
XVII. Til kenslu heyrnar- og málleysingja m. m. Stjórnin annast um, að aðstandendur nemendanna eða nemendurnir sjálfir greiði kostnað, ef efni þeirra leyfa, samkv. tilsk. 28. febr. 1872, 2. gr.		12000	
XVIII. Til kenslu blindra barna, sem send eru utan til náms, gegn jafnmiklu framlagi annarsstaðar frá		1000	
XIX. Sundkensla og leikfimi:			
1. Til sundkenslu í Reykjavík	300		
Flyt	300	1226606 28	

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt	300	1226606 28
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kensla þessi fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð að haustinu, og að lærisveinar mentaskólans, kennaraskólans og stýrimannaskólans njóti kenslunnar ókeypis.		
2. Laun Ólafs Pálssonar fyrir sundkenslu þá, sem getur í 1. lið, og til að kenna öðrum sundkennurum björgunarund .	1500	
3. Til sundkenslu o. fl. annarsstaðar	3000	
Styrkurinn veitist bæjarstjórnun og sýslunefndum með því skilyrði, að ann- arsstaðar frá sje lagt til sundkenslunnar eigi minna en ríkissjóðsstyrknum nemur.		
4. Til Ingibjargar Guðbrandsdóttur, fyrir að veita utanbæjarstúlkum ókeypis kenslu í leikfimi	600	
5. Til Valdemars Sveinbjörnssonar, til að veita utanbæjarpiltum ókeypis kenslu í leikfimi	600	
		6000
XX. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar, til þess að halda uppi kenslu í trjeskurði í Reykjavík		2400
Samtals		1235006 28

	kr.	kr.
1. Landsbókasafnið:		
a. Laun	21160	
b. Til aðstoðarmanns við safnið, og sje hann fastur ársmaður, 2000 kr., með verðstuðuls-uppbót	3200	
c. Til að kaupa bækur og handrit og til bók-bands	10000	
d. Til þess að semja spjaldskrá	1000	
e. Til þess að semja og gefa út handritaskrá safnsins	3000	
f. Brunaábyrgðargjald fyrir safnið	360	
g. Húsaleiga	500	
h. Ýmisleg gjöld	800	
		40020
2. Þjóðskjallasafnið:		
a. Laun	13800	
b. Til að binda inn og búa um skjöl og til að útvega og afrita merk skjöl og bækur handa safninu	2000	
c. Til að gefa út skrá yfir skjallasafnið o. fl.	250	
d. Til að ljósmynda og afrita skjöl og heimildir, er varða Ísland, í erlendum söfnum	2000	
		18050
3. Þjóðmenjasafnið og verndun fornmenja:		
a. Laun þjóðmenjavarðar (fornmenjavarðar) .	8200	
b. Til aðstoðar, eftir reikningi, alt að	2400	
c. Til að útvega forngripi, alt að	1500	
d. Til áhalda og aðgerða	600	
e. Til að kaupa íslensk listaverk og listiðnað ..	4000	
f. Ferðakostnaður til rannsókna og undirbún-ings á skrásetningu fornmenja, alt að	1000	
g. Til viðgerða á Þingvöllum	3000	
h. Til viðgerða á Hólakirkju	4000	
Þjóðmenjasafnið sje opið 6 stundir á viku, eftir nánari fyrirmælum stjórnarráðsins.		
		24700
Flyt		82770

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt		82770
4. Náttúrufræðifjelagið		1700
Þar af til umsjónar við náttúrugripasafnið 600 kr. á ári. Styrkurinn veitist með því skilyrði, að safn- ið sje til sýnis almenningi á ákveðnum tíma, ekki sjaldnar en einu sinni á viku.		
5. Landsbókasafnshúsið:		
a. Til eldiviðar, ljósa og ræstingar	8000	
b. Til viðhalds og áhalda	1500	
		9500
6. Til kaupstaðabókasafna, gegn eigi minna tillagi úr bæjarsjóði og sýslusjóði		3000
7. Til sýslubókasafna og lestrarsala í kaптúnum, gegn eigi minna tillagi úr sýslusjóði eða sveit- arsjóði		1500
8. Til bókasafnsins Íþöku, til bókakaupa		200
9. Til Hins íslenska bókmentafjelags:		
a. Tillag	2000	
b. Til útgáfu á Lýsingu Íslands eftir Þorvald Thoroddsen	1500	
		3500
10. Til Þjóðvinafjelagsins		6000
5000 kr. af upphæð þessari sje varið til út- gáfu alþýðlegra fræðiriti.		
11. Til Fornleifafjelagsins		800
Styrkurinn greiðist því aðeins, að Árbók komí út.		
12. Til Sögufjelagsins, til að gefa út heimildarrit að sögu Íslands, 100 kr. fyrir hverja örk, alt að		1000
13. Til að vinna að textaútgáfu á íslensku forn- brjefasafni		1600
14. Til þess að gefa út hinar fornu Alþingisbækur frá 1570—1800, og að vinna að útgáfu þeirra		1000
15. Til þess að gefa út landsyfirdóma frá 1800--1873		800
16. Til þess að gefa út Lög Íslands, 100 kr. á örk		1500
17. Til Dansk-íslensk Samfund		1000
Flyt		115870

		18 20. júní	
	kr.	kr.	
Flutt		115870	
18. Til Norræna fjelagsins		1000	
19. Til Fræðafjelagsins, til að gefa út jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns		1000	
20. Til Leikfjelags Reykjavíkur, gegn að minsta kosti 2000 kr. framlagi úr bæjarsjóði Reykja- víkur		4000	
21. Til Listvinafjelagsins		1000	
22. Til sama, styrkur til húsbyggingar		4000	
23. a. Styrkur til skálda og listamanna	12000		
b. Til Bjarna Jónssonar frá Vogu, til að þýða Goethes Faust	1200		
c. Til próf. Sveinbjarnar Sveinbjörnssonar, til að vinna að útbreiðslu sönglistar	5000		
		18200	
24. a. Til sjera Jóhannesar L. Lynges Jóhannssonar, til að safna til íslenskrar orðabókar með ís- lenskum þýðingum, enda sje safnið eign rík- isins	7000		
b. Til Þórbergs Þórðarsonar, til þess að safna orðum úr alþýðumáli	1500		
		8500	
25. Til Hannesar Þorsteinssonar, til að semja æfi- sögur lærðra manna íslenskra á síðari öldum, enda sje handritið eign landsins að honum látnu- m		2000	
26. Til Bjarna Sæmundssonar skólakennara, til fiskirannsóknna:			
a. Föst laun, auk dýrtíðaruppbótar	5000		
b. Til ferða og annara útgjalda við rannsókn- irnar	1500		
		6500	
27. Til dr. Helga Jónssonar, til að halda áfram rannsókn á gróðri landsins		1500	
28. Til Guðm. G. Bárðarsonar, til jarðfræðirann- sóknna		1500	
29. Til dr. Helga Pjeturss, til jarðfræðirannsóknna		4000	
Flyt		169070	

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt		169070
30. Til Frímanns B. Arngrímssonar, til að safna steinum og jarðtegundum og rannsaka, að hverju sje nýtt		800
31. Til Páls Þorkelssonar, til að vinna að máls-háttasafni sínu		500
32. Til Sighvats Borgfirðings, til þess að vinna að Prestaæfum sínum		600
33. Til Finns Jónssonar á Kjörseyri, til fræðiiðkana		500
34. Til Sigfúsar Sigfússonar frá Eyvindará, til þjóðsagnasöfnunar		500
35. Til Hjálmars Lárussonar skurðlistarmanns		1000
36. Til Boga Th. Melsteds, til að rita Íslandssögu		800
37. Til landsskjalftarannsóknna		500
Greiðist því aðeins, að rannsókn verði við komið og skýrslur gefnar.		
38. Til veðurathugana og veðurskeyta		35000
39. Til alþýðufræðslu stúdentafjelaganna í Reykja-vík og á Akureyri		1500
Af þessu fje skal greiða stúdentafjelaginu á Akureyri 400 kr., til fyrirlestra í Norðlend-ingafjórðungi.		
40. Til Íþróttasambands Íslands		1500
41. Til Jóns Þorsteinssonar frá Hofsstöðum, til fullnaðarnáms í íþróttum erlendis		1500
42. Til listasafnshúss Einars Jónssonar		4000
43. Til Einars Jónssonar myndhöggvara		5000
enda hafi hann forstöðu og umsjón listasafns síns.		
44. Til hljóðfæraskólans í Reykjavík		1200
45. Til Þórarins Guðmundssonar fiðluleikara		1200
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að hann kenni alt að 6 mönnum á ári, sem heima eiga utan Reykjavíkur, ókeypis að leika á fiðlu, og skulu kennaraefni sitja fyrir, er hann tekur nýja nemendur.		
46. Til Páls Ísólfssonar organleikara, til fram-haldsnáms		3000
Flyt		228170

	kr.	kr.	18 20. júní
Flutt		228170	
47. Til Markúsar Kristjánssonar píanóleikara, til framhaldsnáms erlendis		1500	
48. Til Goodtemplarafjelagsins, til bindindisstarfsemi		6000	
49. Til að kaupa grasasafn Stefáns Stefánssonar skólameistara, fyrri helmingur kaupverðs		4000	
50. Til að kaupa handrit dr. Jóns Aðils um sögu Íslands, fjórðungur andvirðis, önnur afborgun		2500	
Samtals		242170	

16. gr.

Til verklegra fyrirtækja er veitt:

	kr.	kr.
1. Til Búnaðarfjelags Íslands		155000
2. Til sandgræðslu		15000
Styrkveitingar af lið þessum veitast þeim einum, sem leggja fram helming kostnaðar eða meira.		
3. Til búnaðarfjelaga		20000
4. Til Garðyrkjufjelags Íslands: Laun garðyrkjustjóra		5000
5. Til skógræktar:		
a. Laun	11160	
Þar af 600 kr. húsaleiguuppbót til Einars Sæmundsens.		
b. Til skógræðslu	12000	
c. Til Guðbjargar Þorleifsdóttur í Múlakoti, til viðurkenningar fyrir trjárækt	500	
		23660
6. Til framhalds landmælinga		35000
7. Til dýralækninga:		
a. Laun handa 4 dýralæknum	20600	
Flyt	20600	253660

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt	20600	253660
b. Til Hólmgeirs Jenssonar, til dýralækninga .	500	
c. Til Páls G. Jónssonar, Garði í Fnjóskadal, til viðurkenningar fyrir dýralækningar	1000	
d. Til eins manns, til að læra dýralækningar erlendis	1200	
Nemandanum ber að senda stjórnarráðinu tvisvar á ári vottorð frá kennurum sínum um iðni og ástundun.		
		23300
8. Til eftirlits með útflutningi á hrossum		600
9. Til efnarannsóknarstofu í Reykjavík:		
a. Laun forstöðumanns, auk 25% af öllum tekj- um stofnunarinnar, 3500 kr., með dýrtíðar- uppbót	5600	
b. Húsaleiga	1000	
c. Til ljósa, eldsneytis og ræstingar	1400	
		8000
10. Til þess að styrkja efnilega iðnaðarnema til náms erlendis		4000
11. Til Fiskveiðasjóðs Íslands		6000
12. Til Fiskifjelagsins		60000
Þar af 500 kr. til kenslu á Ísafirði fyrir skip- stjóraefni á smáskipum.		
13. Laun yfirmatsmanna o. fl.:		
a. 5 fiskiyfirmatsmanna	19200	
b. 4 síldarmatsmanna	10240	
c. 4 ullarmatsmanna	2560	
d. 5 kjötsmatsmanna	4800	
e. Ferðakostnaður yfirmatsmanna	8000	
		44800
14. Til að leitast fyrir um markað fyrir íslenskar afurðir erlendis		20000
15. Til gerlarannsóknna		2000
16. Til Sambands íslenskra heimilisiðnaðarfjelaga Af þessum lið ganga 2000 kr. til Halldóru Bjarnadóttur og 600 kr. til handavinnuskóla á Akureyri, verði honum haldið áfram.		10000
17. Til sambands norðlenskra kvenna		500
Flyt		432860

		18 20. júní	
	kr.	kr.	
Flutt		432860	
18. Til vörumerkjaskrásetjara		1600	
Þar með talin húsaleiga fyrir skrifstofu.			
19. Handa Ungmennafjelagi Íslands, til eflingar íþróttu og skógggræðslu		1800	
Fjelagið gefi landsstjórninni skýrslu um, hvernig fjenu er varið.			
20. Styrkur til ábúandans á Tvískerjum á Breiðamerkursandi, til að halda við bygð á sandinum og veita ferðamönnum húsaskjól, beina og fylgd		600	
21. Styrkur til ábúandans í Fornahvammi, til að halda þar uppi bygð og gisting		700	
22. Styrkur til ábúandans á Hrauntanga á Öxarfjarðarheiði, til þess að halda þar við bygð og veita ferðamönnum gisting og beina		600	
23. Styrkur til ábúandans í Bakkaseli, til að halda þar uppi bygð og gisting		700	
24. Styrkur til ábúandans í Grísartungu, til húsbóta, til þess að geta hýst ferðamenn, er fara um Langavatnsdal, í eitt skifti fyrir öll		500	
25. Laun námuverkfræðings og til forstöðu silfurbergsnámunnar í Helgustaðafjalli, 3500 kr. með dýrtíðaruppbót		5600	
26. Til bjarggráðasjóðs		23000	
27. Til landhelgissjóðs		20000	
28. Til slysatryggingar sjómanna		20000	
29. Til löggildingarstofu mælitækja og vogaráhalda:			
a. Laun forstöðumanns	5440		
b. Ferðakostnaður hans	500		
		5940	
30. Til að hjálpa nauðstöddum Íslendingum erlendis		1000	
31. Laun húsagerðarmeistara		7700	
32. Til leiðbeiningar um húsagerð til sveita:			
a. Laun leiðbeinanda, 3500 kr., með verðstuðulsuppbót,	5600		
enda tekur hann enga borgun fyrir leiðbeiningu. En vinni hann auk þess við húsagerð einstakra manna, skal greiða fult dagkaup fyrir, er rennur í landssjóð.			
Flyt	5600	522600	

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt	5600	522600
Ferðakostnaður, alt að	600	
		6200
33. Til að gera Eyrafoss í Laxá í Svínadal lax- gengan, þriðjungur kostnaðar, alt að		800
34. Til útgerðar björgunarskipisins Þórs í Vest- mannaeyjum		30000
35. Lífeyrir hjónanna á Staðarfelli, að frádregnu eftirgjaldi af Staðarfelli, 1800 kr.		1200
36. Til Sláturfjelags Suðurlands, til sútunarhúss og vjela, ¼ kostnaðar, alt að		40000
37. Til stofnenda Sveinatungubúsins, til greiðslu á Ræktunarsjóðsláni		3500
38. Til Jóhannesar Guðmundssonar á Herjólfstöð- um, vegna skaða af Kötlugosi		1000
39. Til Þórðar Flóventssonar, til leiðbeiningar um silungaklak		1000
40. Til Sæmundar Tr. Sæmundssonar, til viðurkenn- ingar fyrir mannbjörg úr sjávarháská		1000
41. Til hafskipabryggju á Siglufirði, þriðjungur kostnaðar, alt að		18000
Landsstjórnin hefir verkfræðilegt eftirlit með því að bryggjugerðin sje tryggilega af hendi leyst. Bryggjan skal heimil til almenningsnota.		
42. Til Byggingarfjelags Reykjavíkur, 5% bygging- arkostnaðar, gegn tvöföldu framlagi, 10%, úr bæjarsjóði Reykjavíkur, þó ekki yfir		5000
43. Til byggingarfjelags starfsmanna ríkisins í Reykjavík, 15% af byggingarkostnaði, þó ekki yfir		20000
44. Til Dýraverndunarfelags Íslands		1000
Samtals		651300

17. gr.

Til lögboðinna fyrirframgreiðslna eru veittar 4000 kr.

	kr.	kr.
I. Samkvæmt eftirlaunalögum:		
a. Embættismenn	28847 28	
b. Embættismanna ekkjur og börn	13278 02	
c. Uppgjafaprestar	1113 01	
d. Prestsekkjur	5689 47	
		48927 78
II. Styrktarfje og eftirlaun, auk lögboðinna eftirlauna:		
a. Embættismenn:		
1. Til Ásgeirs Blöndals læknis	250	
2. — Þorvaldar Pálssonar læknis	300	
3. — Sigvalda Stefánssonar Kalda-lóns læknis	640	
4. — Sigurðar Jónssonar fyrv. ráðherra	1500	
	2690	
b. Embættismannaekkkjur og börn:		
1. Til Elísabetar R. Jónsdóttur, læknisekkju	150	
2. — Magneu Ásgeirsson	200	
3. — Ólivu Guðmundsson	175	
4. — Sigríðar Hjaltadóttur	400	
5. — Ingileifar Snæbjarnardóttur ..	400	
6. — Sigríðar Fjeldsted læknisekkju ..	450	
	1775	
c. Uppgjafaprestar:		
1. Til Stefáns M. Jónssonar	325	
2. — Bjarnar Jónssonar	475	
3. — Guðlaugs Guðmundssonar	500	
4. — Sigurðar prófasts Jónssonar ..	570	
5. — Bjarna prófasts Einarssonar ..	780	
	2650	
d. Prestsekkjur:		
1. Til Ástu Þórarinsdóttur	130	
2. — Auðar Gísladóttur	300	
3. — Bjargar Einarisdóttur	500	
Flyt	930	
	7115	48927 78

18
20. júní

		kr.	kr.
	Flutt	930	7115
4.	Til Guðrúnar Björnsdóttur	300	48927 78
5.	— Guðrúnar J. Jóhannesdóttur ..	300	
6.	— Guðrúnar Ólafsdóttur	100	
7.	— Guðrúnar Pjetursdóttur	300	
8.	— Guðrúnar Torfadóttur	300	
9.	— Ingunnar Loftsdóttur	300	
10.	— Hlífur Bogadóttur, 100 kr. með hverju barni hennar, sem er í ómegð	700	
11.	— Ingibjargar Sigurðardóttur ...	400	
12.	— Jóhönnu S. Jónsdóttur	300	
13.	— Kirstínar Pjetursdóttir	300	
14.	— Kristínar Sveinbjarnardóttur .	300	
15.	— Sigrúnar Kjartansdóttur, 100 kr. með hverju barni hennar, sem er í ómegð	300	
16.	— Steinunnar Pjetursdóttur	300	
17.	— Ragnhildar Gísladóttur frá Eyvindarhólum	300	
18.	— Sigríðar Halldórsdóttur Jónsson	300	
e. Kennarar, kennaraekkjur og börn:			5730
1.	Til Önnu Ásmundsdóttur	300	
2.	— 3 barna hennar	300	
3.	— Bjargar Jónsdóttur	300	
4.	— Guðlaugar Zakaríasdóttur	360	
5.	— Hjartar Snorrasonar	500	
6.	— Jónasar Eiríkssonar	500	
7.	— Magnúsar Einarssonar	500	
8.	— Elínar Briem Jónsson	300	
9.	— Gyðríðar Þorvaldsdóttur	300	
10.	— 1 barns hennar	100	
11.	— Steinunnar Frímannsdóttur ..	450	
12.	— Þórunnar Stefánsdóttur	400	
13.	— Árna Theódórs Pjeturssonar, þangað til stjórnin veitir honum aftur starf hans eða annað álíka	500	
			4810
	Flyt	17655	48927 78

	kr.	kr.
Flutt	17655	48927 78
f. Póstmenn, póstar og ekkjur þeirra:		
1. Til Árna Gíslasonar	300	
2. — Guðm. Kristjánssonar	300	
3. — Böðvars Jónssonar	200	
4. — Hallgríms Krákssonar	200	
5. — Jóhanns Jónssonar	200	
6. — Þóru Matthíasdóttur	300	
7. — Daníels Jónssonar	200	
8. — Jens Þórðarsonar	100	
9. — Friðriks Möllers	1200	
10. — Kristínar Jóelsdóttur	200	
11. — Eliesers Eiríkssonar	200	
12. — Kristjáns Jóhannessonar, Jódís- arstöðum	300	
13. — Jóhannesar Þórðarsonar	300	
14. — Guðmundar Jónssonar fyrrum bæjarpósts á Akureyri	200	
15. — Guðmundar Kristjánssonar ...	200	
	4400	
g. Rithöfundar:		
1. Til Indriða skrifstofustjóra Einars- sonar	3500	
2. — Valdimars Briems	1200	
3. — Ólafar Sigurðardóttir frá Hlöð- um	300	
4. — Einars Hjörleifssonar Kvarans	3000	
	8000	
h. Ekkjur og börn skálda og rithöfunda:		
1. Til Helgu Eiríksdóttur Ólafsson ..	300	
2. — Jakobínu Pjetursdóttur	200	
3. — Guðrúnar Jónsdóttur 300 kr. og til Erlings sonar hennar 300 kr.	600	
4. — Arnbjargar Einarsdóttur, 300 kr., og auk þess 100 kr. með hverju barni hennar, sem er í ómegð	700	
5. — Guðrúnar Sigurðardóttur	300	
Flyt	2100	
	30055	48927 78

18
20. júní

	kr.	kr.
Flutt 2100	30055	48927 78
6. Til Ólínu Þorsteinsdóttur 300		
7. — 3 barna hennar 300		
8. — Valgerðar Arnljótsdóttur 300		
9. — Guðrúnar Runólfsdóttur, ekkju Matthíasar Jochumssonar 1200		
	4200	
i. Ýmsir starfsmenn og ekkjur:		
1. Til Guðrúnar Jónsdóttur, fyrv. spítalaforstöðukonu 400		
2. — Sigurðar Eiríkssonar fyrv. reglubóða 500		
3. — Petreu Jónsdóttur, 300 kr., og að auki 100 kr. með hverju barni hennar, sem er í ómegð 500		
4. — Hólmfríðar Björnsdóttur, ekkju Guðm. Hjaltasonar 300		
5. — Páls Erlingssonar 800		
6. — Erlends Zakaríassonar 300		
7. — Kristins Jónssonar, vegavinnu- stjóra á Akureyri 300		
8. — Einars Guðmundssonar, fyrrum vegavinnustjóra 300		
9. — Kristínar Gestsdóttur, ekkju Þorsteins fiskimatsmanns Guð- mundssonar 400		
10. — Gests Guðmundssonar, fyrver- andi vitavarðar 400		
11. — Steinunnar Sigurðardóttur, ekkjju Magnúsar Vigfússonar .. 400		
	4600	
Á styrkveitingar í II. a.—i. greiðist dýr- tíðaruppbót eftir reglum launalaganna.		
j. Til Ingeborg Sigurjónsson 1800		
k. Til Ólafs Rósenkranz, fyrv. leikfimiskennara	1200	
		41855 00
III. Dýrtíðaruppbót á fjárhæðirnar í I. og II. a.—i.		52669 67
IV. Tillag til ellistyrktarsjóða		40000 00
Samtals		183452 45

19. gr.

Til óvissra gjalda eru veittar 100000 kr.

18
20. júní

Af þessari upphæð skal greiða lögreglustjórum kostnað þann, er þeir kunna að hafa við lögreglueftirlit, þegar brýna nauðsyn ber til, svo sem við lögreglueftirlit með fiskiveiðum í landhelgi o. fl.

Sömuleiðis skal af þessari upphæð greiða gengismun á útborgunum erlendis samkvæmt þessum lögum, öðrum en lángreiðslum.

20. gr.

Til gjalda árið 1924 er veitt:

Samkvæmt	7. gr.	kr.	2043705,35
—	8. —	—	60000,00
—	9. —	—	184800,00
—	10. —	—	263280,00
—	11. —	—	558420,00
—	12. —	—	712740,00
—	13. —	—	2101800,00
—	14. —	—	1235006,28
—	15. —	—	242170,00
—	16. —	—	651300,00
—	17. —	—	4000,00
—	18. —	—	183452,45
—	19. —	—	100000,00
			kr. 8340674,08

En tekjur eru áætlaðar:

Samkvæmt	2. gr.	kr.	7755000,00
—	3. —	—	45100,00
—	4. —	—	340000,00
—	5. —	—	22300,00
			— 8162400,00

Tekjuhalli kr. 178274,08

21. gr.

Heimilt er stjórninni að lána úr viðlagasjóði, ef fje er fyrir hendi í honum:

1. Alt að 10000 kr. til lánveitinga handa bændum og samgirðingafjelögum, eftir tillögum Búnaðarfelagsins, til að kaupa fyrir girðingarefni frá út-löndum, gegn ábyrgð sýslunefnda. Lán þessi veitast til 20 ára, gegn 6% vöxtum, sjeu afborgunarlaus 4 fyrstu árin, en greiðist síðan með jafnri afborgun á ári í 16 ár. Ábúendur á þjóðjörðum og kirkjujörðum greiði höfuðstól og vexti slíkra lána með 8% á ári í 28 ár.

18
20. júní

2. Alt að 5000 kr. til lánveitinga handa þurrabúðarmönnum utan kaupstaða, til jarðræktar og húsabóta. Lánið veitist aðeins gegn ábyrgð sýslufjelaga, eftir tillögum hreppsnefnda, og eigi meira en 400 kr. á þurrabúðarmann hvern, gegn 6% vöxtum og endurgreiðslu á 20 árum, að liðnum 4 fyrstu árunum.
3. Alt að 20000 kr. til lánveitinga handa verkamönnum í kaupstöðum, til jarðræktar. Lánið veitist gegn ábyrgð bæjarfjelaga eða annari tryggingu, er ríkisstjórnin metur gilda, og eigi meira en 800 kr. fyrir hvern verkamann, gegn 6% vöxtum og endurgreiðslu á 20 árum, að liðnum 4 fyrstu árunum.
4. Til sýslufjelaga, sem leggja fram áskilið framlag til landssímalagningar, gegn 6% í ársvöxtu og endurgreiðslu á 18 árum. Til lána þessara má verja alt að 15000 kr.
5. Alt að 20000 kr. til áveitufjelags Þingbúa í Húnavatnssýslu. Lánið veitist til 20 ára, með $5\frac{1}{2}\%$ vöxtum, gegn ábyrgð, er stjórnin tekur gilda.
6. Alt að 40000 kr. til mjólkurfjelagsins „Mjallar“ í Borgarfirði. Lánið veitist til 20 ára, með $5\frac{1}{2}\%$ vöxtum og gegn tryggingu, er stjórnin tekur gilda.
7. Alt að 7000 kr. til sýslufjelags Rangárvallasýslu, til endurbyggingar Holtavegarins. Lánið veitist til 10 ára, gegn $5\frac{1}{2}\%$ vöxtum.
8. Alt að 15000 kr. til Austur-Húnavatnssýslu, til að kaupa læknisbústað. Lánið veitist til 20 ára, með $5\frac{1}{2}\%$ vöxtum, gegn ábyrgð, er stjórnin tekur gilda.
9. Alt að 5000 kr. til að kaupa læknisbústað í Síðuhjeraði. Lánið veitist til 20 ára, með $5\frac{1}{2}\%$ vöxtum, gegn ábyrgð Vestur-Skaftafellssýslu.
10. Alt að 8000 kr. til Geithellahrepps, til vitabygginga. Lánið veitist til 15 ára, með $5\frac{1}{2}\%$ vöxtum, gegn þeim tryggingum, er stjórnin tekur gildar.
11. Alt að 20000 kr. til Gerðahrepps í Gullbringusýslu, gegn ábyrgð sýslufjelagsins. Lánið veitist til 20 ára, gegn $5\frac{1}{2}\%$ vöxtum.
12. Alt að 10000 kr. til Jóns G. Ólafssonar, til að kaupa einkaleyfi á uppfundningum sínum. Lánið er veitt til 10 ára, með $5\frac{1}{2}\%$ vöxtum og gegn tryggingu, er stjórnin tekur gilda.
13. Alt að 3000 kr. til matarfjelags kennaraskólans, til 10 ára með $5\frac{1}{2}\%$ vöxtum, gegn ábyrgð, sem stjórnin tekur gilda.
14. 20000 kr. handa efnilegum mönnum til lokanáms erlendis, gegn þeim tryggingum, er stjórnin telur nægja. Lán þessi skal veita til 10 ára, með $5\frac{1}{2}\%$ í vexti, en afborgunarlaust í 2—4 ár, eftir ástæðum.

Af hallærisláni Grunnavíkurrepps skal veita uppgjöf vaxta frá 1920—1925 og greiðslufrest afborgana fyrir sama tíma.

Af hallærisláni Árneshrepps skal veita uppgjöf vaxta í 3 ár og greiðslufrest afborgana fyrir sama tíma.

Af brimbrjótsláni Hólshrepps veitist uppgjöf vaxta frá 1922—1925, að báðum þeim árum meðtöldum, og greiðslufrestur fyrir sama tíma.

Raflýsingarlán Suðurfjarðahrepps skal stjórnin láta standa afborgunarlaust um 10 ár.

22. gr.

- I. Stjórninni er heimilt að ábyrgjast eftirfarandi lán, ef henni þykja þau nægilega tryggð.
1. Alt að 120000 kr. fyrir Seyðisfjarðarkaupstað, til aukningar rafmagnsveitunni þar. Sbr. fjárlög 1923, 21. gr. 8. (Endurveiting).
 2. Alt að 80000 kr. fyrir Vestmannaeyjakaupstað, til aukningar rafmagnsveitunni þar. Sbr. fjárlög 1923, 21. gr. 9 (Endurveiting).
 3. Alt að 100000 kr. fyrir Búðahrepp í Fáskrúðsfirði, til rafmagnsveitu. Sbr. fjárlög 1920—21. (Endurveiting).
 4. Alt að 100000 kr. til fyrirhugaðs stúdentagarðs í Reykjavík, gegn öðrum veðrjetti í húsinu. Skilyrði fyrir lánsábyrgð þessari eru þau, að ekki hvíla meira en 100000 kr. á 1. veðrjetti, og nær ábyrgðin ekki lengra en til eins þriðja byggingarkostnaðar.
 5. Alt að 70000 kr. fyrir Byggingarfelag starfsmanna ríkisins, gegn 2. veðrjetti í húseignum fjelagsins, enda fari upphæð lána þeirra, er hvíla á húseignunum með 1. og 2. veðrjetti, ekki fram úr því er landsstjórnin telur trygt.
 6. Alt að 140000 kr. fyrir Sláturfjelag Suðurlands, til að stofna sútunarverksmiðju, að því tilskildu: að fjelagið leggi sjálft fram að minsta kosti 50000 kr. að auki, að trygging sje fyrir nægilegu rekstrarfje, að landsstjórnin hafi eftirlit með því, að fengin verði nægileg sjerfróð aðstoð við undirbúning og framkvæmd fyrirtækisins.
- II. Stjórninni er heimilt að greiða Eimskipafjelagi Íslands alt að 60000 kr. styrk, ef nauðsyn krefur.
- III. Stjórninni er heimilt að láta bandalagi kvenna í tje ókeypis lóð á norðanverðu Arnarhólstúni undir fyrirhugað kvennaheimili.
- IV. Stjórninni er heimilt að greiða alt að $\frac{3}{4}$ hlutum af því tjóni, sem verða kann á tilraunum Sambands íslenskra samvinnufjelaga til að senda kælt kjöt eða fryst á erlendan markað, miðað við saltkjötsverð á sama tíma. Tilraunirnar skulu gerðar með eftirliti landsstjórnarinnar.

23. gr.

Stjórn Landsbankans veitist heimild til að greiða Steinunni Kristjánsdóttur, ekkju Alberts Þórðarsonar bankabókara, 500 kr. 1924, svo og uppbót á þá fjárhæð, eftir sömu reglu og bankinn veitir hana á laun starfsmanna sinna, og að greiða Birni Kristjánssyni uppbót á eftirlaun hans, eftir sömu reglu, og Birni Sigurðssyni 4000 kr. í eftirlaun með sömu uppbót, sem að ofan greinir.

24. gr.

Ef lög þau verða staðfest, er afgreidd hafa verið frá Alþingi 1923 og hafa í för með sjer tekjur eða gjöld fyrir ríkissjóð, breytast fjárhæðirnar tekju- og gjaldamegin samkvæmt þeim lögum.

- 18** Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjár-
20. júní lögum, tilskipunum, konungsúrskurðum eða öðrum gildandi ákvörðunum, gilda að eins fyrir fjárhagstímabilið.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

19
20. júní

LÖG

um

samþykkt á landsreikningnum 1920 og 1921.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
 Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
 Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

		Áætlun	Reikningur
		kr.	kr.
I. Tekjur:			
1. Ábúðar- og lausafjárskattur		200000	404861 28
2. Húsaskattur		80000	148212 00
3. Tekjuskattur		800000	1646095 08
4. Dýrtíðar- og gróðaskattur		200000	
5. Aukatekjur		240000	521761 15
Flyt		156000	2720929 51

		19 20. júní	
		kr.	kr.
	Flutt	156000	2720929 51
6.	Erfðafjárskattur	34000	114052 18
7.	Vitagjald	200000	333023 24
8.	Leyfisbrjefagjöld	16000	26303 33
9.	Gjald af Kínalífselexír	20000	6733 34
10.	Útflutningsgjald	1200000	1455935 58
11.	Áfengistollur	250000	691427 14
12.	Tóbakstollur	800000	1019906 50
13.	Kaffi- og sykurtollur	1050000	1151557 21
14.	Vörutollur	1500000	2695620 31
15.	Annað aðflutningsgjald	120000	145774 10
16.	Gjald af konfekt- og brjóstsýkursgerð	20000	64291 68
17.	Stimpilgjald	950000	2916848 62
18.	Pósttekjur	400000	704371 00
19.	Símatekjur	1100000	2202783 47
20.	Eftirstöðvar frá f. á. frá sýslumönnum		6226 63
21.	Afgjald af jarðeignum ríkissjóðs	36000	106970 35
22.	Tekjur af kirkjum	200	46 68
23.	Tekjur af silfurbergsnámum	200	
24.	Tekjur af skipum	700000	350000 00
25.	Tekjur af Íslandsbanka	190000	368391 61
26.	Tekjur af Landsbankanum	127000	191590 98
27.	Tekjur af Ræktunarsjóði	40000	45223 60
28.	Vextir af bankavaxtabrjefum	85000	78030 00
29.	Væntanlega útdregið af þeim brjefum	30000	84200 00
30.	Arður af hlutafje í Eimskipafjelagi Íslands ..	12000	20000 00
31.	Vextir af innstæðum í bönkum	10000	31641 74
32.	Greiðslur frá Landsversluninni	154000	4667786 77
33.	Óvissar tekjur	40000	1484856 40
34.	Greiðslur frá prestaköllum	3600	1235 32
35.	Endurgreidd skyndilán embættismanna	1600	812 48
36.	Endurgreiddar aðrar fyrirframgreiðslur ..	2000	20794 18
37.	Innanríkislán		3000000 00
38.	Hluti ríkissjóðs úr enska lánu		2747819 67
39.	Bætt við lán hjá ríkissjóði Dana		36607 63
Samtals		10611600	29491791 25

19
20. júní

II. Gjöld:

	Áætlun	Reikningur
	kr.	kr.
1. Greiðslur af lánum ríkissjóðs og framlag til Landsbankans	2068743 37	6325480 20
2. Borðfje Hans Hátignar konungsins	120000	120000
3. Kostnaður við Alþingi og yfirskoðun landsreikninganna	246000	600781 85
4. Til ráðuneytisins o. fl.:		
A. Stjórnarráðið	187000	449222 34
B. Hagstofa Íslands	41100	97830 28
C. Gjöld í Kaupmannahöfn	80000	102715 04
5. Dómgæsla lögreglustjórn o. fl.:		
A. Dómgæsla og lögreglustjórn	287000	870792 23
B. Ýmisleg gjöld	308400	590180 10
6. Útgjöld við læknaþjónunina	700270	2182030 36
7. Til samgöngumála:		
A. Póstmál	469200	987757 60
B. Vegabætur	704200	1020477 76
C. Samgöngur á sjó	489000	428117 67
D. Hraðskeyta- og talsímasamband	1040200	2306073 16
E. Vitamál	323650	581077 73
8. Til kirkju- og kenslumála:		
A. Andlega stjettin	116012 82	672670 59
B. Kenslumál	938833 33	1516523 80
9. Vísindi, bókmentir og listir	454080	591788 96
10. Verklef fyrirtæki	980580	1114060 18
11. Skyndilán og lögboðnar fyrirframgreiðslur ..	6200	40082 33
12. Eftirlaun og styrktarþje	246374 50	459938 98
13. Óviss útgjöld	40000	675538 65
14. Greiðslur samkvæmt lögum, fjáráukalögum og þingsályktunum		5052454 92
Flyt	9846844 02	26785594 73

		19 20. júní	
		Áætlun	Reikningur
		kr.	kr.
Flutt		9846844 02	26785594 73
15. Greitt Landsverslun: Tap á kolum og salti samkvæmt lögum nr. 13 og 28, 1919			1487977 54
Samtals		9846844 02	28273572 27
Tekjuafgangur			1218218 98
Alls			29491791 25

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

LÖG

um

rjettindi og skyldur hjóna.

20
20. júní

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI.

Almenn ákvæði.

1. gr.

Hjón skulu hvort öðru trú vera og styðja hvort annað og sameiginlega gæta hagsmuna fjölskyldunnar.

20
20. júní

2. gr.

Skylt er hjónunum, hvoru eftir getu sinni og svo sem samir hag þeirra, að hjálpast að því að framfæra fjölskylduna með fjárframlögum, vinnu á heimilinu og á annan hátt. Til framfærslu teljast útgjöld til heimilisþarfa og uppeldis barnanna, og enn útgjöld til sjerþarfa hvors hjóna.

3. gr.

Ef útgjöld til sjerþarfa annars hjóna og til framfærslu þeirrar og fyrir-sjár, sem því að öðru leyti eftir venjunni og hag þeirra ber að hafa fyrir fjöl-skyldunni, nema meiru en því er skylt af hendi að inna samkvæmt 2. gr., þá skal hitt hjónanna gjalda því peningafúlgu, sem með þarf, hæfilega upphæð í hvert skifti. Frá þessu skal þó víkja, ef öðruvísi þarf með að fara, af því að það hjóna, er í hlut á, hefir reynst ófallið til að fara með peninga, eða aðrar sjer-stakar ástæður eru fyrir hendi.

4. gr.

Framlag til sjerþarfa annars hjónanna samkvæmt 2. og 3. gr. verður eign þess.

5. gr.

Nú vanrækir annað hjóna framfærsluskyldu sína að mun, og skal þá eftir kröfu hins gera því að greiða hinu peningafúlgu samkvæmt ákvæðum 3. greinar, eða þar fram yfir, ef það eftir öllum atvikum þykir sanngjarnt.

6. gr.

Nú fara útgjöld þau, er annað hjóna hefir haft á almanaksárinu til fram-færslu fjölskyldunnar, bersýnilega fram úr því, sem því var skylt að leggja fram samkvæmt 2. gr., og skal þá, komi krafa fram um það, skylda hitt hjón-anna til að greiða þá upphæð, sem ætla má að svari til þess, sem ofgreitt er, nema öðruvísi sje um samið eða telja verður að gert hafi verið ráð fyrir öðru. Krafan verður að koma fram áður ár sje liðið frá lokum almanaksársins.

Bótanna getur að eins það hjónanna krafist, sem greiðsluna hefir lagt fram og því að eins, að þær verði greiddar án tjóns fyrir skuldheimtumenn hins.

7. gr.

Nú hafa hjón slitið samvistir sökum ósamkomulags, og gilda þá ákvæði 2. greinar á samsvarandi hátt. Framlag það, sem annað hjónanna samkvæmt þeim á að greiða til framfærslu hins og barna þeirra, sem hjá því eru, skal, ef þess er krafist, tiltaka í peningum. Það hjóna, sem aðallega á sök á því, að sambúðinni er slitið, getur þó ekki krafist fjárframlags sjer til framfæris, nema sjerstakar ástæður mæli með því.

8. gr.

Pegar þannig er ástatt, sem segir í 7. gr., má, ef krafa kemur fram og að svo miklu leyti sem svara þykir til lífskjara hjónanna og annara ástæðna,

skylda annað þeirra til að láta hitt fá til afnota lausafje það, sem við sam-
búðarslitin var sameiginleg búslóð beggja eða vinnutæki hins.

Nú eru munir, sem eru eign annars hjónanna, samkvæmt þessu fengnir
hinu til afnota, og getur þá eigandinn ekki með samningi við aðra takmarkað
afnotarjett þennan á nokkurn hátt.

Það hjóna, er í hlut á, getur látið afhenda sjer hlutinn til umráða með
fógetagerð.

9. gr.

Valdsmaður ákveður fjárframlag samkvæmt 5. og 7. gr. Nú breytist hag-
ur annars eða beggja að mun, og getur valdsmaður þá, ef annað hjóna krefst
þess, hve nær sem er breytt úrskurði sínum. Valdsmaður gerir einnig fyrirskip-
anir þær, er getur í 6. og 8. gr.

Um innheimtu úrskurðaðra framlaga skal fara eftir þeim ákvæðum, sem
um það eru sett í löggjöfinni. Framlög þau, sem úrskurðuð eru samkvæmt 6. gr.,
má taka lögtaki.

10. gr.

Nú hafa hjón samið um framlög samkvæmt 5., 6., 7. og 8. gr., en sá samn-
ingur er annaðhvort bersýnilega ósanngjarn eða hagur hjónanna breyttur að
mun, og er úrskurðarvaldið þá eigi bundið við þann samning.

11. gr.

Hjónum er skylt að segja hvort öðru til um efnahag sinn, svo að ákvörð-
un verði tekin um framfærsluskyldu þeirra.

12. gr.

Meðan sambúðin varir er hvoru hjónanna um sig heimilt á ábyrgð
beggja að gera þá samninga við aðra, sem nauðsynlegir eru vegna heimilis-
þarfa eða barnanna og vanalegt er að gera í þeim tilgangi. Slíkt hið sama gildir
um samninga konunnar vegna sjerþarfa hennar. Samningar þeir, er hjer um
ræðir, teljast gerðir á ábyrgð beggja hjóna, nema atvik segi öðruvísi til.

Ef sá, er samdi við annað hjóna, vissi eða átti að sjá, að því var eigi
brýn þörf á því, er um var samið, þá er hitt hjónanna eigi bundið við samn-
inginn.

13. gr.

Nú misbeitir annað hjóna rjetti þeim, sem það hefir samkvæmt 12. gr.,
og getur valdsmaður þá eftir kröfu hins svißt það rjettinum. Veita skal því
hann þó aftur, verði hjónin ásátt um það eða kringumstæður breytast.

Úrskurður valdsmanns gildir ekki gagnvart þeim, sem ókunnugt er um
hann, nema úrskurðurinn hafi verið skráður í kaupmálabókina samkvæmt regl-
um í IX. kafla laga þessara.

20

20. júní

14. gr.

Nú getur annað hjóna meðan sambúðin varir, vegna fjarveru eða veikinda, eigi gætt hagsmuna sinna, og er hinu þá heimilt, sje það ekki falið öðrum, að framkvæma fyrir þess hönd það, sem þolir eigi bið. Það getur þannig innheimt tekjur hins og jafnvel selt eða veðsett eignir þess, sje ekki hjá því hægt að komast til þess að framfleyta heimilinu. Fasteign má þó eigi selja eða veðsetja nema samþykki valdmanns komi til.

15. gr.

Nú er lausafje, sem er sjereign annars hjóna, með samþykki þess notað við atvinnurekstur hins, og eru þá samningar nothafa við þriðja mann um muni þessa gildir gagnvart eiganda munanna, nema samningsaðili nothafa sæi eða ætti að sjá, að nothafa var óheimilt að gera samninginn.

II. KAFLI.

Um foreldravalld.

16. gr.

Um foreldravalld hjóna, sem eru samvistum eða hafa slitið samvistir án þess að hafa fengið leyfi til þess, fer samkvæmt 20. og 21. gr. laga nr. 57, 27. júní 1921, um afstöðu foreldra til skilgetinna barna.

En um foreldravalld hjóna, skilinna að borði og sæng og lögskilinna, fer eftir 56., sbr. 58., og 76., sbr. 78. gr. laga nr. 39, 27. júní 1921, um stofnun og slit hjúskapar.

III. KAFLI.

Um fjármál hjóna.

17. gr.

Hvort hjóna um sig öðlast hjúskaparrjett yfir öllu því, sem hitt á við gift-inguna eða eignast síðar, að svo miklu leyti sem það er ekki sjereign. Fjármunir þeir, sem hjúskaparrjettur annars nær til, er hjúskapareign hins.

Nú á annað hjóna rjettindi, sem eigi má afhenda eða eru að öðru leyti persónulegs eðlis, og koma þá reglurnar um hjúskapareign að svo miklu leyti til framkvæmda, sem þær fara eigi í bága við sjerreglur þær, sem um þau rjettindi gilda.

18. gr.

Hvort hjónanna ræður hjúskapareign sinni með þeim takmörkunum, sem til eru teknar í 19.—22. gr.

Nú er hjúskapnum eða fjárfjelagi hjónanna slitið, eða þau skilin að
borði og sæng, og getur þá hvort þeirra eða erfingjar þess krafist helmings
af hreinni hjúskapareign beggja hjóna, þó með þeim undantekningum, sem
lögin ákveða. 20
20. júní

19. gr.

Hvort hjónanna um sig er skylt að fara svo með hjúskapareign sína,
að hinu verði eigi til tjóns vegna óhæfilegra athafna þess.

20. gr.

Hvorugu hjóna um sig er heimilt, án samþykkis hins, að afhenda eða
veðsetja fasteign úr hjúskapareign sinni, búi fjölskyldan á eigninni eða sje
eignin notuð við atvinnurekstur beggja hjóna eða hins. Slíka eign má heldur
eigi leigja eða byggja, nema samþykki hins komi til, ef það leiðir til þess að
eignin verði eigi framvegis nothæf til bústaðar beggja eða til atvinnurekstrar
hins. Sje það hjóna, er í hlut á, ólögráða, þarf samþykki lögráðamanns, eða
sje hitt hjóna lögráðamaður þess, þá samþykki sjerstaks lögráðamanns. Nú er
eigi hægt að fá umsögn hins hjónanna án verulegra erfiðleika eða mikils
dráttar, og getur þá lögráðamaður veitt samþykkið, sje hann til, en ella valds-
maður.

Nú hefir annað hjóna gert slíkan samning án áskilins samþykkis, og
getur þá hitt fengið samningnum hrundið með dómi, hafi samningsaðilja fyr-
nefnds hjóna verið eða átt að vera það ljóst, að því var samningurinn óheim-
ill. Mál verður þó að höfða innan 6 mánaða frá því, að því hjóna, er brotið
var móti, varð kunnugt um samninginn, og í síðasta lagi áður ár er liðið frá
þinglestri samningsins.

21. gr.

Hvorugt hjóna má, án samþykkis hins, afhenda eða veðsetja lausafje
úr hjúskapareign sinni, teljist fjeð til búsgagna á sameiginlegu heimili hjón-
anna, til nauðsynlegra vinnutækja hins eða sje notað til þarfa barnanna. Sam-
þykki þess hjóna, er í hlut á, er gilt, þótt það sje ófjárráða eða swift fjárræði,
sje það eigi geðveikt eða hálfviti. Þegar þannig stendur á eða sje það veru-
legum erfiðleikum bundið eða valdi það löngum drætti, að ná samþykki hins
hjónanna, þarf eigi að leita þess.

Nú hefir annað hjóna gert slíkan samning án áskilins samþykkis, og
getur þá hitt fengið honum hrundið með dómi, nema samningsaðili, kaup-
andi eða veðhafi, væri grandalaus. Mál verður þó að höfða innan 6 mánaða
frá því hitt hjónanna fjeð vitneskju um samninginn og í síðasta lagi áður
en ár er liðið frá því að hluturinn var afhentur eða samningurinn um lausa-
fjárveðsetninguna þinglesinn.

22. gr.

Nú neitar það hjóna, er í hlut á, eða lögráðamaður þess, þegar svo
stendur á sem segir í 20. og 21. gr., að veita samþykki sitt, og getur valds-

20 maður þá, komi krafa fram um það, samþykkt samningsgerðina, hafi nægar 20. júní ástæður eigi verið til neitunarinnar.

23. gr.

Sjereign er:

- 1) Alt það, sem gjört er að sjereign með kaupmála.
- 2) Gjafir, sem gefnar eru öðru hjónanna með því skilyrði, að þær skuli vera sjereign, svo og arfur, enda þótt skylduarfur sje, hafi arfleifandi sett slíkt ákvæði í erfðaskrá.
- 3) Það, sem kemur í stað hluta þeirra, sem nefndir eru í 1 og 2, nema öðruvísi sje ákveðið svo gilt sje.

Tekjur af sjereign eru hjúskapareign, nema öðruvísi sje löglega ákveðið.

24. gr.

Hvort hjónanna um sig getur krafist þess, að hitt taki þátt í samningu skrár um hjúskapareign og sjereign beggja. Dómstólarnir skera úr því, eftir öllum atvikum, hvert sönnunargildi skráin hefir.

IV. KAFLI.

Um ábyrgð á skuldum.

25. gr.

Hvort hjónanna um sig ber, bæði með hjúskapar- og sjereign sinni, ábyrgð á skuldbindingum þeim, sem á því hvíla, hvort sem þær eru stofnaðar á undan hjónabandinu eða meðan það stendur.

26. gr.

Kröfur á hendur konunni, þeirrar tegundar, sem getur í 12. gr., fýrnast á tveimur árum, beri maðurinn jafnframt ábyrgð á þeim.

27. gr.

Nú er fjárfjelagi hjóna slitið, þau skilin að borði og sæng eða hjónabandinu algjörlega slitið, og er þá ekki hægt að krefja konuna um meira til greiðslu þess konar skulda, sem getur í 26. gr., en sjereign hennar og hjúskapareign námu er skifti fóru fram, að frádregnum öðrum skuldum, er þá hvíldu á henni.

28. gr.

Ákvæðin í 26. og 27. gr. koma eigi til greina, hafi konan tekið á sig víðtækari ábyrgð.

V. KAFLI.

20
20. júní*Um kaupmála og aðra gerninga hjóna í milli.*

29. gr.

Með kaupmála, sem gerður er á undan hjónabandi eða meðan það stendur, geta aðiljar ákveðið að munir, sem annað hjóna á eða eignast kann og annars yrðu hjúskapareign, skuli vera sjereign þess. Sömuleiðis er hjónum heimilt, að svo miklu leyti sem það fer ekki í bága við ákvarðanir arfleifanda eða gefanda, að ákveða að sjereign skuli vera hjúskapareign.

30. gr.

Gjafir milli hjónaefna, sem viðtakandi á að fá við giftinguna, og gjafir hjóna í milli, eru því aðeins gildar, að um þær sje gerður kaupmáli.

Þetta tekur þó eigi til venjulegra gjafa, sjeu þær eigi um hóf fram, miðað við efni gefanda, og heldur eigi til slíkrar gjafa sem lífsábyrgðar, lífeyris eða þvílíkra framfærslutrygginga af hendi annars hjóna til handa hinu.

Með kaupmála er eigi hægt að ákveða svo gilt sje, nje heldur á annan hátt, að það, sem annað hjónanna framvegis kann að eignast, skuli endurgjaldslaust verða eign hins.

31. gr.

Nú hefir annað hjóna haft tekjuafgang á umliðnu almanaksári, og getur það þá þar til næsta ár er á enda afsalað hinu endurgjaldslaust helminginn af tekjuafganginum án þess að til þess þurfi kaupmála. Afsalið er þó því aðeins gilt gagnvart skuldheimtumönnum afsala, að hann hafi tiltekið í skjali, er af honum sje undirritað, upphæð tekjuafgangsins, enda leiki enginn vafi á um það, að hann hafi haldið eftir nægilegum eignum til greiðslu allra skuldbindinga sinna.

32. gr.

Nú hafa hjón, án kaupmála, komið sjer saman um afhending eignar annars til hins, og er sá samningur þá því aðeins gildur gagnvart skuldheimtumönnum þess, er afhenti, að kaupmála þurfi eigi til slíkrar ráðstöfunar.

33. gr.

Nú hefir annað hjóna gefið hinu gjöf, og getur þá sá, er þá átti kröfu á hendur gefanda, gengið að hinu hjónanna meðan gjöfin eða verð hennar hrekkur til, nema það sannist, að gefandi hafi haldið eftir áreiðanlega nógum eignum til greiðslu skuldbindinga sinna. Hafi að einhverju leyti komið endurgjald fyrir gjöfina, dregst það frá verði hennar. Hitt hjónanna er þó laust úr allri ábyrgð, sanni það, að munir þeir, sem um er að ræða, hafi farið forgörðum án þess því verði um kent,

20 Akvæði greinar þessarar taka ekki til gjafa þeirra, er getur í 2. mäs-
20. júní gr. 30. gr.

34. gr.

Það hjónanna, sem veitir hinu aðstoð við atvinnurekstur þess, getur, þótt eigi sje svo um samið, krafist hæfilegrar borgunar fyrir vinnu sína, þegar það, eftir tegund vinnunnar og öðrum atvikum, virðist sanngjarnt að borgun sje greidd. Þó fyrnist sú krafa á 1 ári.

35. gr.

Nú hefir annað hjóna falið hinu stjórn eigna sinna eða nokkurs hluta þeirra, og er hinu — nema öðruvísi sje um samið eða annað ráðgert — þá heimilt, innan hæfilegra takmarka, að nota tekjurnar til framfærslu fjölskyldunnar, án þess að þurfa að gera sjerstök reikningsskil fyrir. Slíkt umboð er afturtækt hvenær sem er.

36. gr.

Um samkomulag hjóna um framfærsluskyldu og samninga, sem gerðir eru með skilnað að borði og sæng eða algerðan skilnað fyrir augum, gilda þau ákvæði, sem um það eru sjerstaklega sett.

37. gr.

Kaupmálar skulu vera skriflegir og undirritaðir af aðiljum. Nú er annarhvor aðili ólögráða, og þarf þá einnig undirskrift lögráðamanns.

38. gr.

Til þess að kaupmáli sje gildur, verður að skrá hann í kaupmálabókina samkvæmt reglum þeim, sem settar eru í IX. kafla.

VI. KAFLI.

Um slít á fjárfjelagi.

39. gr.

Hvort hjóna um sig getur krafist að fjárfjelagi sje slitið:

- 1) Þegar hitt hjónanna með vangæslu á fjármálum sínum, misbeiting á ráðum yfir hjúskapareign sinni eða með annari óhæfilegri framkomu rýrir hjúskapareign sína eða gefur tilefni til ótta um að svo muni fara.
- 2) Þegar bú hins hjónanna er tekið til gjaldprotaskifta.

40. gr.

Nú eru hjón sammála um að krefjast slita á fjárfjelagi, og á þá að gera skriflega kröfu um það til skiftarjettarins á þeim stað, sem bóndi er bú-

settur eða dvelur. Skiftarjetturinn tekur slíka beiðni til greina með úrskurði svo fljótt sem unt er.

20
20. júní

41. gr.

Nú krefst annað hjóna slita á fjárfjelagi, og á þá að stíla þá kröfu til skiftarjettarins á þeim stað, þar sem hitt býr eða dvelur. Sje ókunnugt um bústað þess eða dvalarstað, stílast krafan til skiftarjettarins á þeim stað, þar sem það síðast átti heima eða dvaldi svo kunnugt sje.

Umsókninni skulu, að svo miklu leyti sem því verður við komið, fylgja skrifleg sönnunargögn fyrir ástæðum þeim, sem krafan um slitin á fjárfjelaginu er byggð á. Nú þykir þörf ítarlegri sannana, og skal skiftarjetturinn þá benda umsækjanda á það og getur skorað á hann að útvega frekari sannanir.

Verði því við komið, skal veita hinu hjónanna tækifæri til þess að koma fram með álit sitt um fjárslitakröfuna, og getur skiftarjetturinn í því skyni kallað það fyrir sig. Nú neitar það hjóna að láta álit sitt í ljós, eða sækir ekki boðaðan fund án gildra forfalla, og má þá líta svo á, að það treystist eigi til að mótmæla greinargerð beiðandans. Nú á það hjóna eigi heimili eða dvalarstað hjer á landi svo að kunnugt sje um, og getur skiftarjetturinn þá skipað valinkunnan mann, sem, ef kostur er á, skal vera ættingi eða vinur þess hjóna, til þess að gefa skýrslu fyrir þess hönd áður en úrskurður er upp kveðinn.

42. gr.

Þegar svo stendur á, sem segir í 41. gr., úrskurðar skiftarjetturinn eftir skýrslum þeim og sönnunargögnum, sem fyrir liggja, hvort krafan um slit á fjárfjelagi skuli til greina tekin eða eigi.

Ákvörðun skiftarjettarins má áfrýja til æðri rjettar samkvæmt reglum þeim, sem settar eru um áfrýjun skiftarjettarúrskurða.

Nú úrskurðar skiftarjettur, að slit á fjárfjelagi skuli fram fara, og verður framkvæmd þess úrskurðar þá ekki tafir með áfrýjun hans. Þó getur hvorugt hjónanna krafist greiðslu á hluta sínum úr hjúskapareign hins fyrir en málið er endanlega til lykta leitt.

43. gr.

Nú er krafa um slit á fjárfjelagi tekin til greina, og skiftist þá hjúskapareign beggja hjóna milli þeirra samkvæmt 6. kap. skiftalaganna frá 12. apríl 1878 og VII. kafla laga þessara. Meðan á skiftum stendur, heldur hvort hjónanna yfirráðum yfir hjúskapareign sinni, nema 2. liður 63. gr. skiftalaganna komi til framkvæmda, en er skylt að gjöra skiftarjettinum reikningsskil fyrir stjórn sinni frá þeim tíma, er krafan um slit á fjárfjelagi kom fram.

Þegar eftir að krafa um slit á fjárfjelagi hefir verið afhent skiftarjettinum, er heimilt að beita 2. lið 63. gr., sbr. 57. gr., skiftalaganna.

20

20. júní

44. gr.

Það, sem öðru hjóna hlotnast við skiftin eða það eignast eftir að krafa um slit á fjárfjelagi er fram komin, verður sjereign þess.

45. gr.

Skiftarjettinum ber að sjá um, að hin framkomna krafa um slit á fjárfjelagi sje tilkynt til skrásetningar í kaupmálabókina.

46. gr.

Fyrir meðferð á kröfu um slit á fjárfjelagi og skrásetning hennar í kaupmálabókina skal gjalda alls 10 kr. í ríkissjóð um leið og krafan er afhent.

VII. KAFLI.

Um skifti.

47. gr.

Nú eiga skifti fram að fara vegna dauða annars hjóna, og fer þá um uppgerð og skifti hjúskapar- og sjereignar hins látna eftir þeim reglum, sem settar eru um meðferð venjulegra dánarbúa. Hjúskapareign þess hjónanna, sem eftir lifir, skiftist aftur á móti eftir þeim reglum, sem settar eru í 5. kap. skiftalaganna, og eigi það sjereign, á að draga hana undir skiftin, að svo miklu leyti sem það er nauðsynlegt til þess að fullnægja reglum þeim, sem settar eru í þessum kafla.

Þegar skiftarjetturinn skiftir með hjónum, sem bæði eru á lífi, ber að halda hjúskapareign hvors hjónanna aðgreindri og fara eftir reglum í 6. kap. skiftalaganna, þannig, að hvort hjónanna um sig hefir þá aðstöðu, sem bónda er veitt með 63.—68. gr. skiftalaganna. Eigi hjónin einnig sjereign, ber sömu-leiðis að draga hana undir skiftin, að svo miklu leyti sem það er nauðsynlegt til þess að fullnægja reglum þeim, sem settar eru í þessum kafla.

48. gr.

Við skiftin skal hvoru hjónanna úthlutað svo miklu af hjúskapareign sinni, að það nægi til greiðslu skuldbindinga þeirra, sem á því hvíldu þegar krafan um slit á fjárfjelagi kom fram, þegar hjónin skildu að borði og sæng eða þegar hjónabandinu var slitið, þar á meðal til greiðslu hluta þess af sameiginlegum skuldbindingum hjónanna, hafi sjerstakir fjármunir eigi verið teknir frá til greiðslu þeirra samkvæmt 57. gr.

Skuldir, sem annað hjóna hefir bakað sjer með vanhirðu á fjármálum sínum eða með annari óhæfilegri aðferð, eða skuldir, sem það hefir stofnað til þess að eignast eða bæta sjereign eða rjettindi þau, sem getur í 2. málsg. 17. gr. og haldið er utan skiftanna, er því aðeins hægt að krefjast greiðslu á af hjúskapareign þess hjóna, að önnur efni þess hrökkvi ekki til greiðslu þeirra.

Ervingjar þess hjóna, sem látið er, hafa einnig rjettindi þau, er ræðir **20**
um í 1. málsg. greinar þessarar. **20. júní**

49. gr.

Afgangur sá af hjúskapareign hvors hjónanna, sem fram kemur við uppgjörð þá, er fram fer samkvæmt 48. gr., skiftist jafnt á milli hjónanna, að svo miklu leyti sem annað leiðir eigi af ákvæðum 54. gr. laga um stofnum og slit hjúskapar eða af reglum þeim, sem settar eru hjer á eftir.

50. gr.

Hvoru hjónanna um sig er heimilt, og sje annað dáíð, þá því, sem eftir lifir, að taka af óskiftu muni, sem aðeins eru ætlaðir því til notkunar, enda sje verð þeirra eigi óhæfilega hátt, borið saman við efnahag hjónanna.

51. gr.

Nú hefir öðru hjóna verið lagt fje af hjúskapareign þess til greiðslu skulda þeirra, er getur í 2. málsg. 48. gr., og getur þá hitt hjónanna eða erfingjar þess krafist endurgjalds fyrir það af hjúskapareign beggja hjónanna, eins og hún verður þegar allar skuldir eru frá dregnar.

52. gr.

Nú hefir annað hjóna að verulegum mun rýrt hjúskapareign sína með vanhirðu á fjármálum sínum, misbeiting á ráðum sínum yfir hjúskapareigninni eða annari óhæfilegri aðferð, og getur þá hitt hjónanna eða erfingjar þess krafist endurgjalds af hjúskapareign beggja, þegar skifti fara fram, eins og hún verður að frádregnum skuldum. — Hrökkvi hún eigi, má heimta helminginn af því, sem eftir verður, greiddan af þeim efnum þess brotlega, sem eru í sjereign þess og ekki þarf til greiðslu annara skulda þess.

53. gr.

Sama rjett til endurgjalds og þann, er felst í 52. gr., hefir og hvort hjóna um sig, svo og erfingjar þess, ef hitt hjónanna hefir varið fje af hjúskapareign sinni til þess að öðlast eða bæta sjereign eða rjettindi þau, sem getur í 2. málsg. 17. gr. og eigi koma undir skiftin.

54. gr.

Nú hefir annað hjóna notað fjármuni af sjereign sinni í þarfir hjúskapareignar sinnar, og getur það eða erfingjar þess, þegar skifti fara fram, þá krafist endurgjalds fyrir það af hjúskapareigninni, eins og hún verður að frádregnum skuldum.

55. gr.

Nú hefir við skiftin eigi fengist full greiðsla á endurgjaldskröfum samkvæmt 51.—54. gr., og er þá eigi síðar hægt að krefjast þess, sem eftir stendur.

20

20. júní

56. gr.

Nú eru fallnar í gjalddaga batur, sem dæmdar hafa verið öðru hjóna samkvæmt 74. gr. laga um stofnun og slit hjúskapar, og má þá krefja greiðslu, þegar skifti fara fram, af því, sem hinu seka hlotnast við skiftin og eigi gengur til greiðslu annara skulda, sem á því hvíla.

57. gr.

Nú koma fram skuldir, sem bæði hjónin bera ábyrgð á, og getur þá hvort þeirra sem er krafist, að hitt greiði þann hluta skuldanna, sem að lokum á að lenda á því, eða að það setji tryggingu fyrir borguninni eða að fjármunir sjeu teknir frá til greiðslu þeirra.

58. gr.

Nú er annað hjóna dáið og fjármunir búsins lítils virði, og getur þá það þeirra, sem eftir lifir, tekið af hjúskapareign beggja nauðsynleg búsgögn, verkfæri og aðra lausa muni, að svo miklu leyti sem það verður talið nauðsynlegt til þess að það geti haldið áfram atvinnu sinni. Þetta gildir, þó að verðgreindra muna fari fram úr lögmaeltum hluta þess í hjúskapareignunum.

59. gr.

Auk heimildar þeirrar, sem hjónum er veitt í 2. málsg. 59. gr. og 64. gr. skiftalaganna til þess að krefjast ákveðinna muna við skiftin, getur hvort hjónanna sem er, eða þegar annað er dáið, þá það, sem eftir lifir, krafist að fá hlut sinn í hjúskapareignunum greiddan eftir virðingu í lausafje því, sem því er nauðsynlegt til þess að geta haldið áfram atvinnu sinni.

60. gr.

Nú hefir annað hjóna við skiftin gefið eftir nokkuð af sínum hluta í hjúskapareign sinni eða hins, og geta skuldheimtumenn þess — sje það eigi alveg vafalaust, að það hafi haft nægilega fjármuni, þegar úthlutunin fór fram, til þess að fullnægja þáverandi skuldheimtumönnum sínum — þá gengið að hinu hjónanna að sama skapi sem það hefir fengið fje fram yfir búshluta sinn.

VIII. KAFLI.

Um óskift bú.

61. gr.

Eftir dauða annars hjónanna er hinu heimilt, án þess að skifti fari fram milli þess og sameiginlegra ófjárráða arfgengra niðja beggja, að taka við ráðum yfir hjúskapareign beggja, nema hið látna hafi með erfðaskrá meinað því setu í óskiftu búi.

Nú lætur hið látna eftir sig ófjárráða börn, sem eru eigi börn hins, og getur valdsmaður þá veitt því hjónanna, sem eftir lifir, rjett til setu í óskiftu búi. Það skal þó yfirleitt því aðeins gert, að telja megi það börnunum í hag, að búið haldist óskift. 20
20. júní

62. gr.

Nú er hið eftirlifandi hjóna gjaldþrota eða það kemur í ljós, að eignir þess hrökkva eigi fyrir skuldum, eða það með vanhirðu á fjármálum sínum, misbeiting á valdi sínu yfir hjúskapareigninni eða með annari óhæfilegri aðferð hefir rýrt hjúskapareignina að verulegum mun, eða á sök á því, að hætt er við slíkri rýrnun, og verður því þá eigi heimiluð seta í óskiftu búi.

63. gr.

Sá, sem óskar að sitja í óskiftu búi, skal sem fyrst eftir látið tilkynna valdsmanni það, og skal tilkynningu þeirri fylgja lauslegt yfirlit yfir eignir þess og skuldir og skýrsla um nöfn barnanna, aldur og dvalarstað.

Nú eru erfingjarnir ófjárráða eða fjarverandi, og skipar valdsmaður þeim þá lögráðamann til þess að gæta hagsmuna þeirra út af kröfunni um setu í óskiftu búi. Lögráðamann þarf eigi að skipa, fari eignirnar, að álitni valdsmanns, eigi fram úr því, sem með þarf til framfærslu beiðanda og barna.

Nú kemst valdsmaður að þeirri niðurstöðu, að skilyrði fyrir setu í óskiftu búi sjeu fyrir hendi, og lætur hann beiðanda þá í tje skilríki fyrir því.

64. gr.

Það hjóna, sem situr í óskiftu búi, skal afhenda valdsmanni skýrslu um eignir og skuldir búsins áður en misseri er liðið frá láti hins. Skýrslu þessa skal gefa að viðlögðum drengskap. Sýna skal hana áður börnunum eða lögráðamanni þeirra.

65. gr.

Hinu óskifta búi hlotnast, auk hjúskapareignar þeirrar, er bæði hjónin áður áttu, alt það, sem hið eftirlifandi hjóna síðar eignast, svo framarlega sem það hefði orðið hjúskapareign þess, ef það hefði eignast það meðan hjónabandið stóð.

Arfur eða gjöf, sem hinu eftirlifandi hlotnast, rennur þó eigi inn í hið óskifta bú, svo framarlega sem það krefst skifta áður 2 mánuðir eru liðnir frá því það fjekk vitneskju um arfinn eða gjöfina.

66. gr.

Hið eftirlifandi hjóna hefir eignarráð yfir fjármunum búsins.

Nú gefur það gjöf úr búinu, sem er óhæfilega há, miðað við efnahag búsins, og getur þá hver erfingjanna, innan árs frá því gefið var, höfðað mál

20 til ógildingar gjöfinni, ef viðtakandi sá eða átti að sjá, að gefandanum var
 20. júní gerningurinn óheimill. Ákvæði þetta gildir þó því aðeins, að búið sje tekið
 til skiftameðferðar.

67. gr.

Það hjónanna, sem eftir lifir, ber ábyrgð bæði á eigin skuldum sínum
 og skuldum þeim, sem hvíldu á hinu látna.

Hinu eftirlifandi hjóna er heimilt að innkalla skuldheimtumenn hins
 látna samkvæmt ákvæðum þeim, sem sett eru í opnu brjefi 4. janúar 1861.

68. gr.

Hið eftirlifandi hjóna getur með erfðaskrá aðeins ráðið yfir sínum
 hluta úr búinu.

69. gr.

Nú situr annað hjóna í óskiftu búi, og fer þá um erfðarjett þess eftir
 það hjónanna, sem dáið er, eftir almennum reglum, nema skifti fari fram að
 báðum hjónunum látnum, því að þá fellur niður lögmæltur erfðarjettur eftir
 það þeirra, sem fyr ljest.

70. gr.

Það hjónanna, sem eftir lifir, getur hvenær sem er krafist skifta.

Nú gengur hið eftirlifandi hjóna í nýtt hjónaband, og fellur þá niður
 rjettur þess til setu í óskiftu búi.

71. gr.

Nú situr hið eftirlifandi hjóna í óskiftu búi með ófjárráða börnum
 samkvæmt heimild þeirri, sem veitt er í 61. gr., og er því þá skylt að skifta
 með þeim og sjer, er eitt barnanna eða fleiri verða fjárráða og krefjast skifta.

72. gr.

Nú vanrækir það hjóna, sem eftir lifir, framfærsluskyldu sína eða rýrir
 efni búsins að verulegum mun með vanhirðu á fjármálum sínum, misbeiting
 á ráðum sínum yfir búinu eða með annari óhæfilegri aðferð, eða það gefur
 tilefni til að óttast megi slíka rýrnun, og getur þá hver fjárráða erfingi, eða
 lögráðamaður ófjárráða erfingja, er skipa skal samkvæmt 63. gr., krafist búskifta.

73. gr.

Eringjar látins erfingja geta krafist skifta á búinu með sömu skilyrð-
 um og hinn látni erfingi.

Skuldheimtumenn erfingja geta eigi krafist búskifta.

74. gr.

20

Erfingi má eigi afsala, veðsetja eða á annan hátt afhenda hluta sinn í 20. júní óskiftu búi, og eigi geta heldur skuldheimtumenn hans leitað fullnustu í honum.

75. gr.

Við skifti milli þess hjónanna, sem lengur lifir, og erfingja hins látna koma hinar venjulegu skiftareglur til framkvæmda á samsvarandi hátt.

76. gr.

Ákvörðunum, sem valdsmaður tekur samkvæmt þessum kafla, má skjóta til stjórnarráðs. Slíkt málsskot hindrar eigi framkvæmd á skiftameðferð, sem ákveðin er af skiftarjettinum með úrskurði.

77. gr.

Það hjóna, sem eftir lifir, getur, auk heimildar 61. gr., setið í óskiftu búi samkvæmt reglum þeim, sem settar eru hjer að framan, ef niðjar eða stjúpbörn samþykkja.

IX. KAFLI.

Um skrásetning kaupmála.

78. gr.

Valdsmaður heldur:

- 1) Dagbók yfir tilkynningar á kaupmálum til skrásetningar, og skal jafnskjótt og kaupmáli er afhentur til skrásetningar skrá kaupmálann í þá bók í rjettri töluröð. Valdsmaður undirskrifar í hvert skifti það, sem bókað er.
- 2) Kaupmálabók með nafnaskrá, og skal skrá í hana alla kaupmála, sem afhentir eru til skráningar, orði til orðs og eftir aldri.

Nánari reglur um fyrirkomulag og hald bóka þessara setur dómsmálaráðherra.

79. gr.

Þegar kaupmálinn hefir verið skráður í kaupmálabókina, er rituð á hann athugasemd um innritunina og tilkynningardag.

80. gr.

Gildi skrásetningar telst frá tilkynningardegi þeim, er dagbókin greinir.

81. gr.

Gjöld þau, er nú skal greiða við þinglestur á kaupmálum, skal framvegis greiða um leið og krafa er gerð um innritun skjalsins.

20

20. júní

82. gr.

Skrásetning kaupmálans, sem hvort hjónanna um sig getur krafist, á fram að fara við varnarþing bóndans. Nú á hann ekkert varnarþing hjer á landi, og kemur þá bæjarþing Reykjavíkur í þess stað. Ekki þarf að skrá kaupmála af nýju, þótt hjónin flytjist í annað lögsagnarumdæmi.

83. gr.

Dómsmálaráðuneytið sjer um, að haldin sje í einu lagi skrá yfir alla innritaða kaupmála. Valdsmanni ber því, þegar kaupmáli er innritaður, að senda viðkomandi skrifstofu tilkynningu um, að kaupmáli sje gerður, og tilgreini stöðu, nafn og heimili aðilja og innritunardag kaupmálans.

Hver sem er getur, komi hann fram með skriflega beiðni um það, er tilgreini nöfn aðilja og ef unt er stöðu þeirra, gegn 1 kr. gjaldi, fengið upplýsingar úr skrá þessari, um hvort kaupmáli sje gerður, og ef svo er, hvar og hvenær hann sje innritaður.

Nánari ákvæði um fyrirkomulag og innihald skrár þessarar setur dómsmálaráðherra. Í lok hvers mánaðar skal auglýsa í Lögbirtingablaðinu það, sem í þeim mánuði hefir verið tekið í skrána. Til að standa straum af þeim útgjöldum, greiðist 1 kr. við skráning kaupmálans.

84. gr.

Samsvarandi ákvæði þeim, sem sett eru í 78.—83. gr., gilda um tilkynningar skráðar samkvæmt 13. og 46. gr.

X. KAFLI.

Ýms ákvæði.

85. gr.

Nú er annað hjóna sviðt fjárræði, og hefir þá hitt hjónanna, ef það er fjárráða, ásamt lögráðamanni forræði fyrir hjúskapareign hins fjárræðissviðta.

86. gr.

Nú getur annað hjóna, sakir fjarveru eða veikinda, eigi gætt hagsmuna sinna, og má þá skipa því lögráðamann, til þess til bráðabirgða að annast hagsmuni þess, og koma þá ákvæðin í 14. gr. eigi til greina.

87. gr.

Nú átti það hjóna, er látið er, arfgengt afkvæmi á lífi, og erfir þá það hjónanna, sem eftir lifir, $\frac{1}{4}$ af eignum þeim, sem hið látna ljet eftir sig.

Erfðarjett þennan er eigi hægt að takmarka með erfðaskrárákvæðum fram yfir það, sem leiðir af 22. gr. tilskipunar 25. sept. 1850. 20
20. júní

88. gr.

Nú átti hið látna eigi arfgengt afkvæmi á lífi, og erfir það hjónanna, sem eftir lifir, þá helminginn af eignum þess, ef faðir hins látna, móðir, systkin eða afkomendur þeirra eru á lífi; ella erfir það allar eigur hins látna.

Hvort hjónanna um sig getur með erfðaskrá lækkað erfðarjett hins eftir sig ofan í $\frac{1}{3}$ af eignum sínum.

89. gr.

Erfðarjettur hjóna fellur burtu við skilnað að borði og sæng og algerðan hjónaskilnað.

XI. KAFLI.

Ákvæði til bráðabirgða.

90. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1924. Þó taka 12. og 13. gr. og önnur efnisákvæði laganna um fjárhagslega afstöðu hjóna hvors til annars og gagnvart þriðja manni eigi til þeirra hjóna, sem gengið hafa í hjónaband fyrir þann tíma og búa við venjulegt helmingafjelag, nema hjónin hafi gert slíka skipun um fjármál sín með kaupmála og látið birta hann lögum samkvæmt.

91. gr.

Nú gera lög ráð fyrir helmingafjelagi hjóna, og skulu þau þá koma til framkvæmda á samsvarandi hátt, sje hjúskapareign með hjónunum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

21
20. júní

L Ö G

um

framlenging á gildi laga um útflutningsgjald.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

Lög nr. 70, 27. júní 1921, skulu vera í gildi til ársloka 1924.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

22
20. júní

FJÁRAUKALÖG

fyrir árið 1923.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Til viðbótar við gjöldin, sem talin eru í fjárlögunum 1923, eru veittar
375730 kr. til gjalda þeirra, sem um getur hjer á eftir.

2. gr.

22

Til viðbótar við 10. gr. fjárlaganna (til ráðuneytisins) eru veittar 3000 kr. 20. júní
Dýrtíðaruppbót til núverandi ráðherra fyrir 1922, 1500 til hvors, kr.
3000,00.

3. gr.

Til viðbótar við 12. gr. fjárlaganna (læknaskipun og heilbrigðismál) eru
veittar 61735 kr.

1. Styrkur til læknisvitjana handa Reykhólahjæraði:		
a. fyrir árið 1922	kr. 250,00	
b. fyrir árið 1923	— 250,00	
	—————	kr. 500,00
2. Til sjúkrahúss og læknisbústaðar á Blönduósi, þriðjungur kostnaðar, alt að	—	17000,00
3. Til sjúkrahúss og læknisbústaðar í Síðuhjæraði, þriðjungur kostnaðar, alt að	—	10000,00
4. Til sjúkrahúss á Sauðárkróki, þriðjungur kostnaðar, alt að	—	4200,00
5. Til útgáfu ljósmóðurfraði, viðbótarstyrkur	—	2000,00
6. Til geislalækningastofu ríkisins, til nýrra tækja	—	4800,00
7. Til geitnalækninga, $\frac{3}{5}$ kostnaðar	—	3000,00
8. Til breytingar á Röntgentækjunum á Akureyri, helmingur kostnaðar, alt að	—	5000,00
9. Til Halls Halldssonar tannlæknis, til áhaldakaupa, enda setj- ist hann að á Austurlandi	—	1500,00
10. Til Guðnýjar Jónsson, styrkur til að ljúka hjúkrunarnámi	—	1000,00
11. Sjúkrakostnaður nokkurra taugaveikissjúklinga í Flens- borgarskólanum	—	1635,00
12. Til Sigvalda læknis Stefánssonar Kaldalóns, sjúkrastyrkur	—	1500,00
13. Til Benedikts Björnssonar, til að leita sjer lækninga við sjóndepru	—	2500,00
14. Til Páls Vigfússonar, til að leita sjer lækninga við berkla- veiki	—	1600,00
15. Til Elínar Sigurðardóttir, í sama skyni	—	1000,00
16. Til yfirlæknisins á Vífilstöðum, til þess að sækja fund berklalækna í Kristjáníu	—	2000,00
17. Til Jóns læknis Jónssonar, styrkur til að leita sjer heilsu- bótar erlendis	—	1500,00
18. Til Kristjáns Jónassonar, veitingamanns í Borgarnesi, til þess að bæta honum að nokkru tjón, er hann beið við sóttkvíun	—	1000,00

Samtals kr. 61735,00

22
20. júní

4. gr.

Til viðbótar við 13. gr. fjárlaganna (samgöngumál) eru veittar 128340 kr.	
1. Styrkur til bifreiðaferða frá Reykjavík austur um sveitir	kr. 3000,00
Bifreiðafjelag, er njóta vill styrksins, skal hlíta reglum, er stjórnin setur um reglubundnar og ódýrar ferðir, með endastöðvum í Garðsauka og á Húsatóftum.	
2. Til dragferjuhalds:	
a. Á Skjálfafljóti	kr. 300,00
b. Á Blöndu	— 300,00
	600,00
3. Aukastyrkur til Djúpbátsins (póstbátsins á Ísafjarðardjúpi)	kr. 8000,00
og til Breiðafjarðarbátsins Svans	— 10000,00
	18000,00
Styrkirnir eru því skilyrði bundnir, að bátarnir fái annarsstaðar að eftirgjöf á skuldum eða styrk, er nemi jafnmikilli upphæð og ríkissjóðsstyrkurinn.	
4. Viðbótarlína frá Reykjafjarðarsíma að Kaldrananesi	— 6500,00
5. Til uppþótar á launum talsímakvenna við bæjarsímann í Reykjavík og Steindórs Björnssonar efnisvarðar, 200 kr. með hverju barna hans	— 10240,00
6. Til vitabygginga 1921 og 1922 (gengismunur)	— 75000,00
7. Styrkur til byggingar innsiglingarvitanna við Berufjörð	— 4000,00
8. Til að endurreisa stikur á Kálfafellsmelum og Skeiðarársandi og til sjómerkja	— 11000,00
	Samtals kr. 128340,00

5. gr.

Til viðbótar við 14. gr. fjárlaganna (kirkju- og kenslumál) eru veittar 12680 kr.	
1. Til þess að kaupa gagnvermi („Diathermi“-áhald), alt að	kr. 3500,00
2. Til þess að bæta íslenskum námsmönnum erlendis upp gengismun á fjársendingum heiman að	— 4000,00
3. Til Einars Jónssonarkennara við stýrimannaskólann, uppþót	— 1180,00
4. Til kvennaskólans í Reykjavík, viðbótarstyrkur	— 2000,00
5. Til sama skóla, til áhaldakaupa	— 1000,00
6. Til kvennaskólans á Blönduósi, viðbótarstyrkur	— 1000,00
	Samtals kr. 12680,00

6. gr.

22

20. júní

Til viðbótar við 15. gr. fjárlaganna (vísindi og listir) eru veittar 36400 kr.

1. Til aðgerða á Þingvöllum	kr.	3000,00
2. Til aðgerða á Bessastaðakirkju	—	450,00
3. Til Þjóðmenjasafnsins, vegna forngrípakaupa 1922	—	1000,00
4. Til að gera einsteypu af minnismerki Einars Jónssonar um Hallgrím Pjetursson	—	4000,00
5. Til Bjarna Sæmundssonar skólakennara, til fiskirannsóknna, föst laun fyrir þrjá síðustu mánuði ársins, auk dýrtíðar-uppbótar	—	1250,00
6. Til orðabókar Sigfúsar Blöndals (lokaveiting)	—	15000,00
7. Til ritstarfa:		
a. Til dr. Helga Pjeturss	kr.	1600,00
b. Til Jakobs Thorarensens	—	800,00
c. Til Stefáns frá Hvítadal	—	800,00
		— 3200,00
8. Til Hjálmars Lárussonar hins oddhaga	—	500,00
9. Til Emanuel Cortes yfirprentara, til að sækja prentlistasýningu í Gautaborg sumarið 1923	—	2500,00
10. Til sögukennarans við háskólann, til þess að sækja sagnfræðingafund í Gautaborg	—	2000,00
11. Til hljóðfæraskólans í Reykjavík	—	1000,00
12. Fyrsta afborgun af andvirði fyrir handrit dr. Jóns J. Aðils um sögu Íslands	—	2500,00

Samtals kr. 36400,00

7. gr.

Til viðbótar við 16. gr. fjárlaganna (verkleg fyrirtæki) eru veittar 111100 kr.

1. Til Einars Sæmundsens skógarvarðar, húsaleiguuppbót ..	kr.	600,00
2. Til Guttorms Pálssonar, eftirstöðvar af byggingarkostnaði árið 1921	—	1900,00
3. Til framhalds hafnargarði á Sandi alt að	—	10000,00
4. Til viðgerðar á brimbrjótnum í Bolungarvík	—	20000,00
5. Til sjóvarnargarðs á Siglufirði, gegn jafnmiklu frá kaupstaðnum og gegn því, að kaupstaðurinn skuldbindi sig til að halda við mannvirkinu eftir sömu hlutföllum	—	30000,00
6. Til bryggjugerða, þriðjungur kostnaðar:		
a. Til hafskipabryggju á Reyðarfirði (endurveiting) alt að	kr.	12000,00
b. Til Blönduósbryggju alt að	—	3000,00

Flyt kr. 15000,00 kr. 62500,00

22
20. júní

	Flutt	kr. 15000,00	kr. 62500,00
c.	Til Skagastrandarbryggju alt að	— 3000,00	
d.	Til Stokkseyrarbryggju alt að	— 3000,00	
e.	Til Ólafsfjarðarbryggju alt að	— 3000,00	
f.	Til Stykkishólmsbryggju	— 8000,00	
			— 32000,00
7.	Til rannsóknar Andakílsfossanna, helmingur kostnaðar, alt að	— 3000,00	
8.	Til að dýpka siglingarleið að Stokkseyri, þriðjungur kostnaðar (endurveiting), alt að	— 8000,00	
9.	Til Jóns Magnússonar yfirfiskimatsmanns í Reykjavík, launauppbót	— 1000,00	
10.	Til Árna Gíslasonar yfirfiskimatsmanns á Ísafirði, launauppbót	— 600,00	
11.	Til Þorvalds stúdents Árnasonar, til lokanáms við ullarverksmiðju á Englandi	— 3000,00	
12.	Til Kvenrjettindafjelags Íslands	— 1000,00	
	Landsstjórnin hefir verkfræðilegt eftirlit með því, að verk þau, sem um getur í liðunum 3—5 og 8, verði tryggilega af hendi leyst.		

Samtals kr. 111100,00

8. gr.

Til viðbótar við 18. gr. fjárlaganna (eftirlaun og styrktarfje) eru veittar 1475 kr.

1.	Til Ragnhildar Gísladóttur frá Eyvindarhólum	kr. 300,00
2.	Til Sigríðar Fjeldsted læknisekkju	— 375,00
3.	Til Elísabetar Jónsdóttur, ekkju Pjeturs Guðmundssonar kennara á Eyrarbakka	— 300,00
4.	Til Sigurðar Magnússonar, læknis frá Patreksfirði	— 500,00

Samtals kr. 1475,00

9. gr.

Til viðbótar við 19. gr. fjárlaganna (óviss gjöld) eru veittar 21000 kr.

1.	Til Gísla sýslumanns Sveinssonar, sjúkrastyrkur 1921	kr. 3000,00
2.	Til Einars Þorkelssonar, fyrv. skrifstofustjóra, sjúkrastyrkur	— 1000,00
3.	Til björgunarfjelags Vestmannaeyja, til að standast kostnað við aðgerð á e/s. Þór, 1/3 kostnaðar þess, er fjelaginu ber að borga, alt að	— 15000,00
4.	Til Jóns Gíslasonar, Laugavegi 20 í Reykjavík, uppbót	— 2000,00

Samtals kr. 21000,00

10. gr.

22

Til viðbótar við 21. gr. fjárlaganna er stjórninni heimilt að veita eftir- 20. júní
farandi lán úr viðlagasjóði, ef fje er fyrir hendi:

1. Alt að 16000 kr. til Skeiðaáveitufjelagsins til 20 ára, með 5½% vöxtum, gegn tryggingu er stjórnin tekur gilda. Lánið er vaxtalaust fyrstu tvö árin.
2. Alt að 8000 kr. handa efnilegum mönnum til lokanáms erlendis, gegn tryggingum, er stjórnin telur nægja. Lánið skal veita til 10 ára, með 5½% vöxtum, og skulu þau vera afborgunarlaus í 2—4 ár, eftir ástæðum.
3. Alt að 30000 kr. til endurbyggingar sjóvarnargarðinum á Siglufjarðareyri. Lánið veitist til 15 ára, með 5½% vöxtum, gegn ábyrgð bæjarfjelagsins.
4. Alt að 20 þúsund krónum til Gerðahrepps í Gullbringusýslu, gegn ábyrgð sýslufjelagsins. Lánið veitist til 20 ára, gegn 5½% vöxtum.
5. Alt að 30000 kr. til kembivjela á Húsavík. Lánið er veitt til 20 ára, með 5½% vöxtum og gegn tryggingu, er stjórnin tekur gilda.
6. Til R. Andersson skráddara, til þess að sauma landsforða af karlmannafatnaði úr íslenskum dúkum til gjaldeyrissparnaðar, 20000 kr. Lánið er veitt til 12 ára, með 5½% í vexti, afborgunarlaust tvö fyrstu árin, gegn trygging, sem stjórnin tekur gilda.
7. Alt að 7000 kr. til Sigurðar bónda Lýðssonar á Hvoli í Dalasýslu, til að endurreisa býlið Svínadalssel í Saurbæjarhreppi. Lánið er veitt til 20 ára, með 5½% vöxtum og gegn tryggingu, er stjórnin tekur gilda.

Viðlagasjóðslán h.f. Hvítárþakka skal standa afborgunarlaust 3 ár.

11. gr.

- I. Stjórninni er heimilt að ábyrgjast eftirfarandi lán:
 1. Alt að 30000 kr. til Björgunarfjelags Vestmannaeyja, gegn ábyrgð bæjar-sjóðs Vestmannaeyja.
 2. Alt að 15000 kr. til Hvítárþakkaskólans, ef stjórninni þykir það lán nægilega trygt.
 3. Alt að 30000 kr. til niðursuðufjelags, er Konráð Stefánsson gengst fyrir, ef fyrirtækinu er fyrir fram trygt nægilegt stofnfje og rekstrarfje.
- II. Stjórninni er heimilt að greiða hjeraðssambandi U. M. F. Vestfjarða styrk þann, er í þessa árs fjárlögum, 14. gr. XV., er ætlaður til húsmæðrakenslu á Ísafirði.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

23
20. júní

L Ö G

um

sjerstakar dómþinghár í nokkrum hreppum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

Mosvalla- og Flateyrarhreppar í Vestur-Ísafjarðarsýslu og Háls- og Flat-
eyjarhreppar í Suður-Þingeyjarsýslu skulu vera sjerstakar dómþinghár, og
skulu þingstaðirnir vera að Þórustöðum, Flateyri, Skógum og Brettingsstöðum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

LÖG

um

24

20. júní

verðlaun fyrir útfluttan gráðaost.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Árin 1923 og 1924 veitast verðlaun úr ríkissjóði til gráðaostabúa, alt að 50 au. fyrir hvert kg. af úrvals (fyrsta flokks) gráðaosti, sem út er flutt, þó ekki yfir 5000 krónur alls hvort árið.

2. gr.

Gráðaostabú, er vilja hljóta styrk, skulu senda umsókn sína fyrir liðið ár til Búnaðarfélags Íslands innan loka janúarmánaðar árin 1924 og 1925. Umsóknunum skulu fylgja farmskrár frá skipstjóra þeim, er ostinn flutti, eða afgreiðslumanni skips þess, er osturinn var fluttur með, er sýni þyngd hans með umbúðum. Enn fremur drengskaparvottorð framkvæmdarstjóra ostabúanna um „nettó“-þyngd sendinganna, svo og vottorð matsmanna um, að osturinn sje úrvalsvara. Stjórn Búnaðarfélags Íslands sendir síðan stjórnarráðinu skjölin ásamt tillögum sínum um úthlutun verðlaunanna, en það sker úr um gildi skírteina þeirra, er að skilyrði eru sett, og úthlutar verðlaununum.

3. gr.

Stjórnarráðið útnefnir matsmenn eftir tillögum Búnaðarfélags Íslands.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

25
20. júní

L Ö G

um

berklaveiki í nautpeningi.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Låenborg og Aldinborg,

G j ö r u m k u n n u g t: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Með lögum þessum er öllum þeim, sem eiga eða hafa undir hendi nautgripi, gert að skyldu að tilkynna dýralækni hið fyrsta að hægt er öll þau sjúkdómstilfelli hjá nautpeningi, sem vekja grun um berklaveiki, samkvæmt leiðarvísi, sem atvinnumálaráðuneytið lætur semja og útbýta, og skal hann þá sjá um, að rannsókn fari fram svo fljótt sem við verður komið.

2. gr.

Kostnað þann, sem af slíkri rannsókn leiðir, hvort sem dýralæknir framkvæmir hana sjálfur eða felur öðrum, skal eftir nánari ákvæðum atvinnumálaráðuneytisins greiða úr ríkissjóði, ef sjúkdómurinn reynist berklaveiki; ella greiðist hann að hálfu af hvorum, eiganda grips og ríkissjóði.

3. gr.

Nú reynist nautgripur berklaveikur, og skal þá dýralæknir strax tilkynna það símleiðis atvinnumálaráðuneytinu. Er ráðuneytinu þá heimilt, með ráðum dýralæknis, að fyrirskipa niðurskurð á hinum sjúku gripum og sóttþreinsun eftir þörfum. Niðurskurð skal að jafnaði fyrirskipa, ef um fáa gripi er að ræða, og ávalt, ef gripirnir teljast hættulegir vegna opinna, smitandi berkla. Sjeu sjúku gripirnir aftur á móti svo margir, að ekki þyki gerlegt að skera alt niður, enda ekki nauðsynlegt vegna smithættu, heimilast ráðuneytinu að fyrirskipa einangrun nautgripa á litlu eða stóru svæði, svo sem einum bæ eða fleirum saman, heilum hreppi eða sýslu, og mega nautgripir þá ekki fara burt af svæðinu nema til slátrunar, og þá þannig, að ekki komi þeir saman við aðra nautgripi. Skulu yfirvöld hrepps eða sýslu sjá um, að einangrunarfyrirskipuninni sje rækilega fylgt.

4. gr.

Þegar fyrirskipaður er niðurskurður á nautgripum eftir lögum þessum, skal ríkissjóður greiða eiganda gripsins skaðabætur, sem svarar $\frac{1}{3}$ af andvirði

kjötkroppssins eins og hann mundi seljast ósjúkur og í heilu lagi í næsta kaupþúni. **25**
 Annars eru eiganda frjáls afnot húðarinnar, svo og kjöts og sláturs, ef og að **20. júní**
 svo miklu leyti sem dýralæknir telur það hæft til manneldis. — Sótthreinsunar-
 lyf og umsjá með sótthreinsun annast ríkissjóður á sinn kostnað, en skylt er
 eiganda að leggja til alla þá hjálp endurgjaldslaust, er með þarf, bæði við rann-
 sókn og niðurskurð gripa, svo og við sótthreinsun.

5. gr.

Setja má með reglugjörð ákvæði um útrýming berlaveiki í nautpeningi
 á einangruðu svæði, svo og um eftirlit með því, að einangruninni sje tryggi-
 lega fylgt.

6. gr.

Brot móti lögum þessum og reglugjörð, sem ræðir um í 5. gr., varða sekt-
 um, frá 50 til 500 kr., er renna í ríkissjóð. Mál út af slíkum brotum skal fara
 með sem almenn lögreglumál.

7. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalúborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
 (L. S.)

Kl. Jónsson.

26
20. júní

L Ö G

um

breyting á lögum nr. 52, 28. nóv. 1919 (Ritsíma- og talsímakerfi).

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

Aftan við lagagreininna bætist:

Lína frá Þórshöfn til Skála og enn fremur lína til Gunnólfsvíkur.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

27
20. júní

L Ö G

um

heimild fyrir ríkisstjórnina til að banna dragnótaveiðar í landhelgi.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Landsstjórninni veitist heimild til, þegar þess er krafist og full ástæða
þykir til, að takmarka eða banna notkun allskonar dragnóta, þar á meðal kola-

nóta — Snurrevaad —, í landhelgi við strendur landsins hvarvetna þar, sem 27
veiðar eru stundaðar að jafnaði með handfærum, lóðum eða lagnetum, og ná 20. júní
þá takmörkunar- eða bannákvaðin til allskonar skipa, er slík veiðarfæri nota.

2. gr.

Heimilt skal þó jarðeigendum eða þeim, er afnotarjett hafa þeirra jarða, sem að sjó liggja á bannsvæðinu, að draga ádráttar- eða fyrirdráttarnætur á land.

3. gr.

Pegar krafa um takmörkun eða bann hefir komið til stjórnarráðsins, skal það, áður en ákvörðun er tekin í málinu, leita álits hlutaðeigandi hreppsnefnda og stjórnar Fiskifjelags Íslands.

4. gr.

Ákvarðanir þær, er stjórnarráðið setur í þessum málum, hafa lagagildi, og skulu þær birtar almenningi hið bráðasta, og jafnframt greind takmörk á svæði því, er þær ná til. Skulu lögreglustjórar og skip þau, er hafa landhelgisgæslu á hendi, sjá um, að ákvæðunum sje hlýtt.

5. gr.

Með lögum þessum er takmarkaður rjettur sá, er sýslunefndum er veittur með lögum nr. 86, 14. nóv. 1917, um fiskiveiðasamþyktir og lendingasjóði, til þess að gera samþyktir, að því leyti sem um er að ræða bann gegn veiðarfæra-notkun.

6. gr.

Refsingar fyrir brot gegn ráðstöfunum þeim, er landsstjórnin gerir með heimild í lögum þessum, ákveður hún á þann hátt, sem henni þykir við eiga um leið og hver ráðstöfun er gerð.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

28
20. júní

L Ö G

um

**viðauka við lög nr. 33, 27. júní 1921, um lífeyrissjóð barnakennara
og ekkna þeirra.**

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Stjórn lífeyrissjóðsins er heimilt með samþykki fjármálaráðherra að
veita barnakennurum, sem áttu rjett til styrks úr styrktarsjóði barnakennara
eftir lögum 9. júlí 1909, árlegan styrk úr sjóðnum, alt að 600 kr. á ári, eftir
þörfum þeirra. Styrk þennan má þó því aðeins veita, að kennarinn hafi verið
leystur frá starfi sínu sökum elli eða vanheilsu, enda fari styrkurinn, að við-
bættum lífeyri hans samkvæmt lögum nr. 33, 27. júní 1921, eigi fram úr
800 krónum.

Með sömu skilyrðum má og veita ekkjum barnakennara lífeyri úr sjóð-
num, alt að 300 kr. á ári.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

LÖG

um

29

20. júní

atvinnu við vjelgæslu á íslenskum mótorskipum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjöllum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Þeim einum er heimilt að stunda vjelgæslu á íslenskum mótorskipum, er fullnægja ákvæðum þessara laga.

2. gr.

Sá hefir rjett til að stunda vjelgæslu á mótorskipum með minni vjel en 12 hestafla, er sýnt getur skrásetningarstjóra vottorð frá tveim vjelgæslumönnum, er skírteini hafa frá mótorskólanum í Reykjavík, sem stofnaður var með lögum nr. 13, 18. nóv. 1920, eða námsskeiði Fiskifjelags Íslands, um að hann sje fær um að gegna starfinu.

3. gr.

Sá hefir rjett til að stunda vjelgæslu á mótorskipum með 12 til 50 hestafla vjel, er sannað getur, að hann hafi staðist próf við mótorskólann í Reykjavík eða námsskeið Fiskifjelags Íslands.

4. gr.

Sá hefir rjett til að stunda vjelgæslu á mótorskipum með 50—150 hestafla vjel, er staðist hefir fullnaðarpróf við mótorskólann í Reykjavík, og auk þess verið að minsta kosti 6 mánuði vjelgæslumaður samkvæmt 3. grein. Sbr. þó 7. gr. þessara laga.

5. gr.

Sá hefir rjett til að vera 1. vjelstjóri á mótorskipi með 150 hestafla vjel og þar yfir, sem hefir fullnaðarpróf frá vjelstjóraskóla Íslands eða skírteini sem 1. vjelstjóri samkvæmt 7. gr. laga frá 3. nóv. 1915, um atvinnu við vjelgæslu á gufuskipum, og auk þess verið að minsta kosti þrjá mánuði aðstoðarvjelstjóri á mótorskipi með 50 hestafla vjel eða stærri.

29

20. júní

6. gr.

Á mótorskipum með 12 til 50 hestafla vjel skal vera einn vjelogæslemaður, sem fullnægir skilyrðum 3. gr., og einn aðstoðarmaður, sem fullnægir 2. gr. Þó skulu dráttarbátar og aðrir þeir bátar, sem notaðir eru við hafnir eða til stuttra ferða, eigi skyldir að hafa þennan aðstoðarmann.

Á mótorskipum með 50 til 150 hestafla vjel skal vera einn vjelogæslemaður, sem fullnægir kröfum 4. gr., og einn, sem fullnægir kröfum 3. gr.

Á mótorskipum með vjel yfir 150 hestöfl skal vera vjelalið samkvæmt ákvæðunum í 1. málsgr. 12. gr. nefndra laga 3. nóv. 1915.

7. gr.

Eftir að mótorskólinn í Reykjavík hefir starfað í 5 ár getur enginn orðið yfirvjestjóri á mótorskipum með stærri vjel en 50 hestafla, nema hann sanni, að hann hafi staðist fullnaðarpróf við mótorskólann í Reykjavík. Þó heldur vjestjóri er staðist hefir námsskeiðspróf Fiskifjelags Íslands eða fullnægir ákvæðum 5. gr., rjettindum sínum, ef ekkert það er fram komið, er sanni, að hann sje óhæfur til að gegna starfinu.

Þeir yfirvjestjórar og vjestjórar á mótorskipum, sem gegnt hafa því starfi lengur en 1 ár áður en lög þessi öðlast gildi, eiga rjett til að halda stöðu sinni á samskonar skipi og þeir hafa áður á verið.

8. gr.

Mótorvjelogæsle-skírteini skal gefið út af lögreglustjóra, og skal það samið eftir reglum, er stjórnarráð Íslands setur. Fyrir hvert skírteini greiðist 10 krónur, er renna í ríkissjóð.

9. gr.

Nú vill einhver ekki hlíta úrskurði lögreglustjóra um útgáfu skírteinis, og skal hann þá leggja málið undir úrskurð stjórnarráðsins, en við það skerðist þó eigi rjettur hans til að leita dómsúrskurðar um málið.

10. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum, alt að 500 krónum. Sje brotið ítreakð, getur sektin hækkað upp í 1000 krónur. Brot þessi sæta opinberri rannsókn, og skal farið með þau sem almenn lögreglumál.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Kl. Jónsson.

LÖG

um

30
20. júní

breyting á lögum nr. 56, 10. nóv. 1913. (Herpinótaveiði).

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

2. málsg. 1. gr. orðist svo:

Sömulleiðis er sýslunefnd Skagafjarðarsýslu heimilt að gjöra samþykkt
um síldveiði með herpinót á Skagafirði innan línu milli syðri enda Þórðar-
höfða, norðurenda Drangeyjar og þaðan sömu stefnu á Skaga.

2. gr.

Í stað „500 kr.“ í 6. gr. komi: 3000 kr.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

31
20. júní

LÖG

um

læknisskoðun aðkomuskipa.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Nú vill aðkomuskip hleypa mönnum eða farangri á land í höfn, og skal þá fram fara læknisrannsókn um heilbrigði á skipinu, áður en það hafi samgöngur við land. Áður en heilbrigðisrannsókn þessi hefir farið fram, má enginn maður fara úr skipinu, ekki heldur hafnsögumaður, og enginn út í skipið úr landi eða frá öðrum skipum, að undanteknum lækni og aðstoðarmanni hans. Engan farangur má setja fyr í land en læknisrannsókn hefir fram farið.

Heilbrigðisstjórninni er heimilt að veita með reglugjörð undanþágu frá framangreindum ákvæðum fyrir aðkomuskip, sem koma kunna á hafnir, þar er læknir á ekki heima, og fyrir aðkomuskip, þar er embættislæknir á að vísu heima, en er fjarstaddur, þegar skipið hafnar sig. Í reglugjörð þessa skal setja ákvæði, er tryggji það svo sem verða má, að sóttir berist ekki í land, þótt læknisrannsókn sje slept.

2. gr.

Fyrir skoðunargjörð samkvæmt lögum þessum og lögum nr. 34, 6. nóv. 1902, um varnir gegn því að næmir sjúkdómar berist til Íslands, ber læknir 8 kr. borgun af skipum, sem eigi ná 60 smálestum, 12 kr. af skipum, sem eru frá 60 upp að 100 smálestum, og 20 kr. af skipum, sem eru yfir 100 smálestir. Auk þess á læknir heimting á ókeypis flutningi og dagpeningum. Heldur læknir dagpeningum, ef þörf gerist, að hann sje sóttkvíaður vegna rannsóknarinnar, þangað til sóttkvíun er lokið.

3. gr.

Ákvæði eldri laga, sem koma í bága við lög þessi, eru úr gildi fallin.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

L Ö G

um

32

20. júní

breyting á lögum nr. 6, 31. maí 1921. (Seðlaútgáfa Íslandsbanka).

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

G j ö r u m k u n n u g t: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Í stað „1922“ í 3. málsgrein 2. gr. laga nr. 6, 31. maí 1921, um seðla-
útgáfurjett Íslandsbanka, hlutafjáráuka o. fl., komi: 1924.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

33
20. júní

L Ö G

um

breyting á lögum nr. 47, 30. nóv. 1914.
(Atkvæðagreiðsla fjarstaddra manna við alþingiskosningar).

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Á eftir 1. gr. laga nr. 47, 30. nóv. 1914, komi ný málsgrein, er verður 2. málsgrein, svo hljóðandi:

Með sama hætti mega þeir menn greiða atkvæði, sem eru ekki ferðafærir sakir elli eða vanheilsu, og komast því ekki á kjörstað, þótt þeir sjeu staddir í þeim hreppi eða kaupstað, þar sem þeir standa á kjörskrá. Forföll eru sönnuð með læknisvottorði í kaupstöðum og hreppi, sem lækni býr í, en annarsstaðar með vottorði lækni eða hreppstjóra. Atkvæðagreiðsla þeirra manna, er um ræðir í þessari málsgrein, má eigi fram fara fyr en daginn fyrir kjördag, ef kjósandi á heima á kjörstað, og ekki fyr en tveim dögum fyrir kjördag, ef hann á heima utan kjörstaðar.

2. gr.

Á eftir 1. málsg. 4. gr. komi ný málsg., er hljóði svo:

Nú skýrir kjósandi frá því, að hann, sakir sjónleysis eða annarar líkamsbilunar, sje eigi fær um að kjósa á þann hátt, sem fyrirskipað er í lögum þessum, og skal þá sá, er vottorðið gefur, tilnefna nærstaddan kjósanda til að veita honum aðstoð til að kjósa og fara að jafnaði við tilnefninguna að vilja hins sjúka. Skal þess getið í fylgibrjefinu, svo og nafns þess, er aðstoðina veitti. Sá, er aðstoðina veitti, er bundinn þagnarskyldu um það, hvernig atkvæði kjósanda hefir fallið.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

4. gr.

Þá er lög þessi hafa öðlast staðfestingu konungs, skal fella texta 1.—2. greinar þeirra í meginmál laga nr. 47, 30. nóv. 1914, og getur konungur

gefið þau lög út með fyrirsögninni: Lög um atkvæðagreiðslur utan kjörstaða
við alþingiskosningar. 33
20. júní

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

LÖG

um

34

20. júní

breyting á lögum nr. 36, 19. júní 1922, um breyting á lögum um fræðslu
barna, frá 22. nóv. 1907.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur.
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Síðari málsgrein 3. greinar orðist svo:

Fyrir störf samkvæmt þessari grein ber sóknarprestum engin sjerstök
borgun. Þó fá þeir endurgoldinn úr ríkissjóði, eftir reikningi, ferðakostnað
við barnapróf.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

35
20. júní

L Ö G

um

breyting á lögum nr. 35, 2. nóv. 1914, um mælingu og skrásetningu lóða og landa í lögsagnarumdæmi Reykjavíkur.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

1. málsgrein 6. gr. laganna orðist svo:

Nú verður ágreiningur um lóðamörk, kvaðir á húseignum eða lóðum, þakrennur, ræsi, stjettir eða þesskonar, og sendir þá mælingamaður formanni merkjadóms uppdrátt af þrætulóðunum og skýrslu um það, í hverju ágreiningurinn sje fölginn. Formaður merkjadóms kveður málsaðilja síðan til þess að sækja merkjadómþing með hæfilegum fyrirvara, er venjulega sje eigi lengri en 3 sólarhringar; skal einn löggiltur stefnuvottur birta fyrirfallið. Á merkjadómþingi leggja málsaðiljar fram gögn sín og leiða vitni, ef með þarf. Dómdendur ganga á merki, ef þeim þykir það nauðsynlegt, áður eða eftir að vitnaleiðsla hefir farið fram.

2. gr.

1. og 2. málsgrein 7. gr. laganna orðist svo:

Dómur í merkjamáli skal upp kveðinn innan viku frá dómtöku, nema mál sje óvenjulega umfangsmikið, enda má dómsuppsögn aldrei dragast lengur en 3 vikur.

Í merkjadómi skulu lóðamerki ákveðin. Mælingamaður afmarkar síðan lóðina á uppdrættinum, eins og merkjadómur hefir ákveðið þau, og innfærir í lóðamerkjabók. Dómsúrslit um annan ágreining samkvæmt 6. gr. skal einnig innrita í lóðamerkjabók.

3. gr.

9. gr. laganna orðist svo:

Þegar lokið er merkjasetningu og mælingu allra lóða og landa á kaupstaðarlóðinni, skal bæjarstjórnin láta skrásetja allar lóðir og lönd með framhaldandi númerum í bók, sem þar til er löggilt af ráðherra.

4. gr.

35
20. júní

10. gr. laganna orðist svo:

Í lóðaskrána og á aðaluppdráttum skal jafnóðum rita breytingar þær, er verða á lóðum og húsum, og skipar bæjarstjórnin lóðaskrárritara til þess starfs.

Ráðherra setur reglugjörð, eftir tillögum bæjarstjórnar, um skyldur og störf lóðaskrárritara.

5. gr.

1. málsgrein 11. gr. laganna orðist svo:

Þá er merkjastefnu er lokið, má eigi þinglýsa skjali eða skjölum um eigendaskifti að lóð eða parti úr lóð, nema mælingamaður eða lóðaskrárritari hafi ritað vottorð sitt á skjalið eða skjölin um það, að eigendaskiftanna sje getið í lóðamerkjabók eða lóðaskrá.

6. gr.

12. gr. laganna orðist svo:

Lóðarskrárritari lætur þeim, er þess óska, í tje staðfest eftirrit úr skránni og einnig af uppdrætti lóðarinnar. Fyrir slík eftirrit og fyrir vottorð samkvæmt 11. gr., svo og fyrir önnur störf, er lóðaskrárritari vinnur fyrir einstaka menn, skal greiða gjald í bæjarsjóð Reykjavíkur samkvæmt gjaldskrá, er ráðherra setur eftir tillögum bæjarstjórnar.

7. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalínuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson,

36
20. júní

LÖG

um

veitingu ríkisborgararjettar.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

Ríkisborgararjettur veitist verkstjóra Johan Emil Ingvald Landmark á
Siglufirði, sem fæddur er 22. okt. 1887 á Fjöstof í Harams prestakalli í Noregi,
og Christian Eriksen Björnæs, símaverkstjóra í Reykjavík, sem fæddur er 11.
febr. 1861 í Erisfjord í Nessets prestakalli í Noregi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalúborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(I, S.)

Sig. Eggerz.

L Ö G

um

37
20. júní

breyting á lögum nr. 55, 28. nóv. 1919, um breyting á lögum 18. sept. 1885,
um stofnun landsbanka.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Tvær fyrstu málsgreinar 4. gr. í lögum 28. nóv. 1919 orðist svo:

Stjórnarráðið skipar bókara, aðalfjehirði og fjehirði bankans og vikur
þeim frá, hvortteggja að fengnum tillögum bankastjórnar. Um verkaskifting
milli aðalfjehirðis og fjehirðis fer eftir ákvörðun stjórnarráðsins, að fengnum
tillögum bankastjórnar.

2. gr.

5. gr. orðist svo:

Bankastjórar hafa að árslaunum 15000 krónur hver og auk þess dýr-
tíðaruppbót af allri launaupphæðinni. Þó mega laun og dýrtíðaruppbót sam-
tals aldrei nema meira en 24000 kr. handa hverjum þeirra.

Dýrtíðaruppbótin reiknast eftir ákvæðum laga nr. 71, 28. nóv. 1919,
33. gr. 1. málsgrein.

Bankastjórar mega ekki hafa embættisstörf á hendi, reka sjálfir aðra
atvinnu og ekki vera í stjórn atvinnu- eða verslunarfyrirtækja.

Bókari og aðalfjehirðir hafa að byrjunarlaunum 5000 krónur hvor, en
launin hækka á hverjum 2 ára fresti um 300 krónur upp í 6500 kr. Fjehirðir
hefir að byrjunarlaunum 4500 krónur, en launin hækka á hverjum 2 ára fresti
um 300 kr. upp í 6000 krónur. Auk þess hafa hinir síðarnefndu 5000 krónur í
mistalningarfje á ári, og ákveður bankastjórnin, hvernig mistalningarfjeð skift-
ist milli aðalfjehirðis og fjehirðis. Fjehirðarnir skulu setja hæfilegt veð, er
ráðuneytið tiltekur.

Dýrtíðaruppbót þessara starfsmanna ákveður ráðuneytið, að fengnum
tillögum bankastjórnarinnar.

37
20. júní

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi og gilda frá 1. jan. 1923.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

38
20. júní

L Ö G

um

verslun með smjörlíki og líkar iðnaðarvörur, tilbúning þeirra m. m.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Smjör þýðir í lögum þessum feitmeti, sem eingöngu er framleitt úr mjólk, þannig, að strokkaður er litaður eða ólitaður rjómi eða mjólk og afurðin hnoðuð söltuð eða ósöltuð.

Smjörlíki telst alt það feitmeti, sem líkist smjöri, er búið til á líkan hátt og það og í er einhver feiti, sem ekki á rót sína að rekja til mjólkur.

Rjómalíki kallast feitijafningur, sem líkist rjóma, en er ekki eingöngu gerður úr mjólkurefnum.

Mjólkurlíki kallast vökvi, sem að útliti og efnasamsetningu líkist mjólk, en hefir að geyma feiti, sem ekki er mjólkurfeiti.

Ostalíki kallast ostur, sem í er önnur feiti en mjólkurfeiti.

2. gr.

Hver sá, sem framleiða vill smjörlíki, rjómalíki, mjólkurlíki eða ostalíki, skal tilkynna það skriflega hlutaðeigandi lögreglustjóra, sem lætur birta til-

kyrninguna í Lögbirtingablaðinu á kostnað framleiðanda. Framleiðandi skal hafa framleiðslubók, sem skráð eru í efni þau, sem notuð eru, og skal það gert eftir reglugerð, er atvinnumálaráðuneytið setur. Lögreglustjóra skal heimilaður aðgangur að framleiðslubókunum. 38
20. júní

3. gr.

Á umbúðum alls innlends smjörlíkis skal standa með greinilegu og óafmáanlegu letri orðið SMJÖRLÍKI ásamt nafni verksmiðjunnar. Um innflutt smjörlíki gilda sömu ákvæði, með þeirri undantekningu, að fyrir orðið SMJÖRLÍKI má standa MARGARINE, en á umbúðum standi ávalt með greinilegu letri ÚTLENT. Þessi ákvæði gilda einnig, þegar smjörlíki er selt í lausri vigt í sölubúðum. Sje smjörlíki selt mótað, skal þungi skökunnar vera $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ eða $\frac{1}{1}$ kg., og sje það skráð á umbúðirnar.

4. gr.

Bannað er sem verslunarvara smjör, sem blandað er smjörlíki eða fituefnum, sem notuð eru til smjörlíkisgerðar. Leyft er, að í smjörlíki sje alt að 5% smjörfeiti.

5. gr.

Bannað er að framleiða smjörlíki þar, sem smjörgerð er höfð um hönd, og eigi má nota sömu tæki til skiftis við framleiðsluna.

6. gr.

Í öllu smjörlíki, hvort heldur það er framleitt hjer eða flutt hingað frá útlöndum, skal að minsta kosti 10% feitinnar vera sesamolía. Sömu ákvæði gilda um rjómalíki og mjólkurlíki. Í ostalíki skal 5% feitinnar vera sesamolía.

7. gr.

Ostalíki, rjómalíki og mjólkurlíki má ekki selja hjer á landi nema á umbúðunum standi með greinilegu letri orðin: OSTALÍKI, RJÓMALÍKI eða MJÓLKURLÍKI, eftir því sem við á, ásamt nafni verksmiðjunnar.

8. gr.

Bannað er að versla með smjörlíki, sem litað er með anilínlit eða blandað er nokkrum þeim efnum, sem skaðleg geta talist.

9. gr.

Í smjörlíki má ekki vera meira vatn en 16%.

10. gr.

Verksmiðjur þær, sem búa til smjörlíki, skulu standa undir opinberu eftirliti. Nánari ákvæði um það setur atvinnumálaráðuneytið.

38

20. júní

11. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum, frá 100—1000 krónum, nema þyngri refsing liggi við eftir öðrum lögum.

12 gr.

Með brot gegn lögum þessum skal farið sem almenn lögreglumál, nema um brot sje að ræða gegn hinum almennu hegningarlögum frá 25. júní 1869.

13. gr.

Lög þessi öðlast gildi 3 mánuðum eftir að þau hafa verið staðfest.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Kl. Jónsson.

39

20. júní

L Ö G

um

breyting á lögum nr. 41, 11. júlí 1911, um breyting á lögum nr. 57,
frá 22. nóv. 1907, um vegi.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

G j ö r u m k u n n u g t: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

Viðhaldskostnaður flutningabrautanna frá Reykjavík að Þjórsárbrú og
frá Borgarnesi að vegamótunum hjá Haugum greiðist að öllu leyti úr ríkissjóði.

Kostnaður við viðhald Ölfusárbrúar og Þjórsárbrúar greiðist einnig úr
ríkissjóði.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Kl. Jónsson.

L Ö G
um
skemtanaskatt og þjóðleikhús.

40
20. júní

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í öllum kaupstöðum landsins, sem hafa 1500 íbúa eða fleiri, skal leggja skatt á skemtanir fyrir almenning, sem aðganga er seld að.

2. gr.

Þessar skemtanir teljast skattskyldar og flokkast þannig:

1. flokkur.

- a. Hljómleikar og söngskemtanir.
- b. Sjónleikar, er njóta opinbers styrks.
- c. Fyrirlestrar og upplestrar.
- d. Kvikmynda- og skuggamyndasýningar.
- e. Tombólur, í hverju skyni sem haldnar eru.

Af skemtunum, er til þessa flokks teljast, greiðist 10% skattur af andvirði seldra aðgöngumiða. Af tombólum greiðist sami skattur einnig af andvirði seldra happdrátta.

2. flokkur.

- a. Dansleikar.
- b. Danssýningar.
- c. Loddarasýningar.
- d. Fjölleikasýningar og sjónleikar, er ekki teljast til 1. flokks.
- e. Aðrar almennar skemtanir, sem aðganga er seld að og ekki eru taldar sjerstaklega.

Af skemtunum þeim, er til þessa flokks teljast, greiðist 20% skemtanaskattur.

3. gr.

Undanþegnar öllum skemtanaskatti eru þessar opinberar skemtanir:

- a. Ódýrir fræðandi fyrirlestrar, sem styrktir eru af opinberu fje, svo sem stúdentafjelagsfyrirlestrar.

40
20. júní

- b. Skemtánir, sem haldnar eru í góðgerðaskyni eða til styrktar málefna, er miða að almenningseigum.
- c. Af innanfjélags-skemtunum, sem aðeins eru fyrir fjélaga og gesti þeirra, greiðist enginn skattur, en sannist það, að utanfjélagsmenn hafi átt kost á að kaupa aðgöngumiða að slíkum skemtunum, skal það skoðað sem brot á lögum þessum, og ber þá að greiða skatt af slíkri skemtun eftir 2. gr. 2. flokki.

4. gr.

Til að halda skemtun, sem aðgangur er seldur að, skal fá leyfi lögreglustjóra, og skal tilkynna honum, hvar og hvenær hún skuli haldin.

5. gr.

Lögreglustjóri innheimtir skemtanaskattinn og fær 2% í innheimtulaun. Um innheimtuna fer eftir reglugerð, er stjórnarráðið semur.

6. gr.

Skemtanaskatturinn rennur í sjerstakan sjóð, „þjóðleikhússjóð“. Honum skal varið til þess að koma upp „þjóðleikhúsi“ í Reykjavík og til að styðja sjónleika, sem sýndir verða að staðaldri í því húsi. Stjórn þessa sjóðs hafa á hendi þrír menn, valdir af kirkju- og kenslumálaráðherra, úr hóp þeirra manna, er vænta má, að kunnugastir sjeu leikment. Nefnd þessi starfar ókeypis. Auk þess að ávaxta þjóðleikhússjóðinn skal nefndin hafa með höndum allan undirbúning undir byggingu leikhússins. Kirkju- og kenslumálaráðherrann hefir eftirlit með störfum nefndarinnar.

Ríkið leggur til ókeypis lóð á Arnarhólstúni.

7. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum, frá 50—500 kr., og skal farið með öll þau mál, sem út af þeim rísa, sem opinber lögreglumál.

8. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. október 1923, og með þeim eru úr lögum numin ákvæði laga nr. 34, 22. nóv. 1918, og reglugerða, sem á þeim lögum eru byggðar, að því leyti, sem þau fyrirmæli snerta kaupstaði, sem hafa 1500 íbúa eða fleiri.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

L Ö G

um

41
20. júní

heimild fyrir ríkisstjórnina til að sameina póstmeistara- og stöðvarstjóra-embættið á Akureyri og Ísafirði.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ríkisstjórninni veitist heimild til að sameina póstmeistara- og stöðvarstjóraembættið á Akureyri og Ísafirði.

2. gr.

Eftir sameininguna skulu forstjórar embætta þessara hafa sömu laun og póstmeistararnir á Akureyri og Ísafirði nú hafa samkvæmt launalögum, auk ókeypis húsnæðis, ljóss og hita, en jafnframt má skipa þeim til aðstoðar, á Akureyri póstaðgreiðslumann með 2200 kr. byrjunarlaunum, sem hækka um 200 kr. annaðhvert ár upp í 2800, og símafulltrúa með sömu launum, sem ákveðin eru varðstjóra við ritsímann, en á Ísafirði póstaðstoðarmann með sömu launum og póstaðstoðarmenn í Reykjavík hafa eftir launalögum.

3. gr.

Nú eru embætti þau, sem un ræðir í lögum þessum, sameinuð, og skal þá telja þjónustuar viðtakanda í hinu nýja embætti frá þeim tíma, er hann var skipaður í það embætti, er hann áður gegndi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

42
20. júní

L Ö G

um

viðauka við lög um vegi, 22. nóv. 1907, nr. 57.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan við 3. gr. 10 (um tölu þjóðvega) komi:

Frá Húsavík um Tunguheiði, Kelduhverfi, Öxarfjörð, Öxarfjarðarheiði, Þistilfjörð, Brekkaheiði, Strandir, Sandvíkurheiði, Vopnafjörð, Hellisheiði og Jökulsárhlið að Fossvöllum.

2. gr.

Þessi breyting á legu þjóðvegarins er því skilyrði bundin, að sýslunefnd Norður-Múlasýslu taki í sýsluvegatölu vegarkaflann frá Fossvöllum að Gilsárbrú í Jökuldal.

3. gr.

Leiðin frá Breiðamýri til Reykjahlíðar fellur úr tölu þjóðvega. Leiðin frá Reykjahlíð um Mývatnsöræfi um Grímsstaði og Möðrudal yfir Gilsárbrú í Jökuldal skal vera fjallvegur.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

JARÐRÆKTARLÖG.

43
20. júní

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

I. KAFLI.

Um stjórn ræktunarmála.

1. gr.

Atvinnumálaráðuneytið hefir á hendi æðstu stjórn allra ræktunarmála.

2. gr.

Búnaðarfelag Íslands hefir á hendi framkvæmd eða umsjón með framkvæmd þeirra ræktunarmála, sem lán eða styrkur er veittur til úr ríkissjóði, eða öðrum sjóði eða stofnun, sem er eign ríkisins, nema lög mæli öðruvísi fyrir sjerstaklega. Meðan Búnaðarfelag Íslands fer með mál þau, sem því eru falin í lögum þessum, útnefnir atvinnumálaráðherra meiri hluta í stjórn þess, eftir tillögum landbúnaðarnefnda Alþingis.

3. gr.

Atvinnumálaráðuneytið skal jafnan leita álits Búnaðarfelags Íslands um ræktunarmálefni, áður en þau eru fullráðin, og eigi má veita lán eða styrk úr sjóðum þeim og stofnunum, sem í 2. gr. getur, ef fjelagið leggur á móti því.

4. gr.

Búnaðarfelag Íslands hefir á hendi umsjón með viðhaldi þeirra ræktunarfyrirtækja, sem styrkur eða lán hefir verið veitt til úr sjóðum þeim eða stofnunum, sem um getur í 2. og 3. gr. Ennfremur hefir það eftirlit með því, að verk þessi sjeu unnin á þann hátt, sem í skilyrðum var haft, er lán eða styrkur var veitt, að svo miklu leyti sem verkið er óframkvæmt eða eftirlit þetta eigi falið öðrum sjerstaklega.

5. gr.

Störf þau, sem Búnaðarfelagi Íslands eru ætluð í lögum þessum, framkvæmir ýmist stjórn þess, framkvæmdarstjóri eða ráðunautar, alt eftir því, sem lög fjelagsins og reglur mæla fyrir.

43

20. júní

6. gr.

Búnaðarfélag Íslands hefir heimild til, er því þykir þörf á, að velja sjer 1 trúnaðarmann í hreppi hverjum, til þess að hafa fyrir fjelagsins hönd umsjón og eftirlit með ræktunarfyrirtækjum þeim, sem undir það falla í þeim hreppi. Fjelagið fær mönnum þessum ítarlegt erindisbrjef, en borgun fyrir starf sitt fá þeir hjá hreppabúnaðarfélagunum, en þar sem þau eru ekki til, hjá þeim mönnum, er þeir vinna fyrir, eftir reglum, sem settar verða í erindisbrjefinu. Ef ágreiningur verður um borgun þessa, sker Búnaðarfélag Íslands úr.

II. KAFLI.

Um túnrækt og garðyrkju.

7. gr.

Atvinnumálaráðuneytið gefur út reglur, eftir tillögum Búnaðarfélags Íslands, um hversu áburðarhús og safnþrær skuli gerð. Nú hefir sá, er gera lætur áburðarhús eða safnþró, fylgt reglum þessum í öllu, og Búnaðarfélag Íslands telur hann hafa þörf fyrir húsið eða þróna, og má þá veita þeim, er verkið ljet framkvæma, styrk úr ríkissjóði, er nemi alt að einum þriðja kostnaðar við verkið.

8. gr.

Nú sljettar maður tún sitt eða eykur eða ræsir fram land til túngræðslu, og má þá veita honum styrk úr ríkissjóði, er nemi alt að $\frac{1}{4}$ kostnaðar, ef sannað er fyrir Búnaðarfélagi Íslands, að hann fullnægi skilyrðum þeim, er segir í 9. og 11. gr.

9. gr.

Styrkur greiðist ekki fyr en verkinu er lokið að fullu og landssvæðið komið í sæmilega rækt. Þegar land er ræst fram til túngræðslu er þó nægilegt, að hið framræsta land, með sæmilegri vinslu og áburði, geti orðið að túni.

Um sönnun fyrir, að skilyrðum þessarar greinar sje fullnægt, fer eftir reglugerð, sem sett er eins og segir í 7. gr.

10. gr.

Enginn fær styrk þann, sem segir í 8. gr., á fyrstu 10 dagsverkin, sem hann vinnur á ári hverju, fyrir hvern verkfæran mann, er hann hefir á heimili sínu til vinnu vistarár hvert. Nú lætur maður, sem hefir jörð eða jarðarpart eða landssvæði til afnota, niður falla eitt ár eða fleiri, talið frá 14. maí 1923, túnræktariðju þá, sem ræðir um í 8. gr., eða hann vinnur minna að þessum störfum en segir í fyrsta málslið þessarar greinar, og fær hann þá eigi

neinn styrk, nema fyrir það, sem umfram er 10 dagsverk á ári, fyrir hvern verkfæran mann, margfaldað með áratölu þeirri, sem ekkert var unnið að þessu starfi eða minna en hjer segir. Þó fá fátækir einyrkjar styrk fyrir það, er þeir vinna umfram 5 dagsverk, er jafngilda 10 hjá öðrum.

43
20. júní

11. gr.

Enginn styrkur greiðist til túnræktar á landi, sem æfla má að tekið verði til lóða undir hús, fiskreita eða annara hluta, sem óviðkomandi eru jarðrækt, á næstu 20 árum eftir að verkið var unnið.

12. gr.

Þeir, sem gera nýja matjurtagarða, geta vænst styrks úr ríkissjóði, er nemi alt að $\frac{1}{5}$ þess, er gerð þeirra kostar, og þar með talinn girðingarkostnaður, en eigi áburður. Styrkurinn verður þó ekki greiddur fyr en garðurinn hefir gefið sæmilega uppskeru, að áliti Búnaðarfjelags Íslands (enda sje garðstæðið valið eða samþykkt af trúnaðarmanni þess). Styrkur verður eigi veittur til minni garða en 400 fermetra.

13. gr.

Mat og mæling jarðræktarframkvæmda þeirra, er um ræðir í 7.—12. gr., gera venjulega trúnaðarmenn þeir, sem í 6. gr. getur, en ella ráðunautar Búnaðarfjelags Íslands eða aðrir, sem það velur til þess. Mat þetta og mæling fer fram eftir reglum, sem settar eru á þann hátt, er segir í 7. gr. Ágreining um kostnað við fyrirtæki þau, sem styrk fá úr ríkissjóði samkv. 7.—12. gr., úrskurðar ráðherra.

14. gr.

Ríkisstjórnin greiðir styrk samkvæmt þessum kafla, þegar undirbúningur sá hefir farið fram, sem lög þessi og reglugerð eða reglugerðir, er settar verða samkvæmt þeim, segja fyrir um.

III. KAFLI.

Um vjelayrkju o. fl.

15. gr.

Úr ríkissjóði má árlega veita fje til að starfrækja og gera tilraunir með jarðræktarvjar, svo sem þúfnabana, skurðgröfur og aðrar stærri nýttísku-vjar, sem eru við hæfi hjer á landi. Árlegt tillag úr ríkissjóði má þó ekki nema meiru en svo, að tekjur Vjelasjóðs og tillag ríkissjóðs verði samtals 50000 krónur.

43
20. júní

16. gr.

Búnaðarfélag Íslands sjer um starfrækslu vjela þeirra, sem keyptar eru samkvæmt 15. gr., og ákveður, að fengnu samþykki atvinnumálaráðuneytisins, hvar unnið skuli með þeim á hverju ári. Kostnaðinn af starfrækslunni greiða þeir, sem unnið er fyrir; en heimilt er þó, ef vinnukaupandi óskar þess, og að álití Búnaðarfélags Íslands þarf þess með, að lána honum vinnukostnaðinn að helmingi, gegn fullnægjandi tryggingu, og endurgreiðast lán þessi og ávaxtast eftir þeim reglum, sem nú gilda um jarðræktarlán úr Ræktunarsjóði.

17. gr.

Ríkisveðbankinn hefir á hendi innheimtu lána þeirra, er í 16. gr. getur, og skulu vextir og afborganir renna í sjerstakan sjóð, er nefnist „Vjelasjóður“. Markmið þessa sjóðs er að útvega og gera tilraunir með landbúnaðarvjelar og starfrækja þær, ef þörf krefur.

Ef Ríkisveðbankinn verður ekki tekinn til starfa áður en innheimta þarf vexti eða afborganir af lánum þessum, hefir Búnaðarfélag Íslands innheimtuna á hendi, þar til bankinn tekur til starfa.

18. gr.

Með reglugerð, sem sett er eins og segir í 7. gr., skal kveða á um tryggingar fyrir lánum þeim, sem í 16. gr. getur, og annað er þau snertir. Enn fremur skal á sama hátt setja reglur um Vjelasjóðinn.

19. gr.

Andvirði og áfallinn rekstrarkostnaður þeirra tveggja þúfnabana, sem þegar hafa verið keyptir af Búnaðarfélagi Íslands, greiðist úr Ræktunarsjóði, en það, sem útistandandi er fyrir vinnu þeirra, rennur í Vjelasjóð og er fyrsti vísir hans.

IV. KAFLI.

Um jarðræktarlán.

20. gr.

Ríkisveðbankinn má eigi lána fje Ræktunarsjóðsins eða Kirkjujarðasjóðsins til annars en landbúnaðar, og má eigi lána minna en $\frac{2}{3}$ til jarðræktar úr þeim, enda sje reikningum sjóða þessara jafnað haldið út af fyrir sig.

21. gr.

43

20. júní

Vextir af lánum til jarðræktar, sem veitt eru samkvæmt 20. gr., mega ekki hærri vera en 4 af hundraði á ári og lánstíminn eigi skemri en 20 ár og lánin afborgunarlaus 4 fyrstu árin.

22. gr.

Ríkisveðbankanum er heimilt að veita lán til allskonar jarðabóta, en jafnan skal það skilyrði sett, að lántakandi leggi fram til hinna umræddu jarðabóta sem svarar $\frac{1}{3}$ kostnaðar við þær, auk styrks, sem kann að fást til þeirra. Alt að helmingi slíkra lána má greiða strax, en afganginn ekki fyr en verkinu er lokið. Ef um stærri fyrirtæki er að ræða, má þó greiða lánið í fleiri hlutum, jafnóðum og verkinu miðar áfram, eftir því sem Búnaðarfélag Íslands telur hæfilegt.

23. gr.

Ríkisveðbankinn má eigi veita nein lán til jarðræktar, nema Búnaðarfélag Íslands leggi með því og hafi samþykkt kostnaðaráætlun, sem jafnan skal fylgja slíkum lánbeiðnum, ásamt nákvæmri lýsingu á hinu fyrirhugaða verki.

24. gr.

Atvinnumálaráðuneytið setur nánari reglur um jarðræktarlán Ríkisveðbankans, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands og stjórnar bankans.

V. KAFLI.

Sjerákvæði um jarðeignir ríkissjóðs.

25. gr.

Pegar þjóðjörð eða kirkjujörð losnar úr ábúð, sem álýst sjerstaklega vel fallin til skiftingar í nýbýli að dómi umráðamanns jarðarinnar, skal leitað álits Búnaðarfélags Íslands um það áður en jörðin er bygð.

26. gr.

Nú telur Búnaðarfélag Íslands þjóðjörð eða kirkjujörð vel fallna til skiftingar í nýbýli, og má þá eigi festa hana í ábúð þannig, að til fyrirstöðu sje slíkri skiftingu.

27. gr.

Pegar þjóðjörð eða kirkjujörð er bygð, skal jafnan þar, sem við getur átt, ákveðið í byggingarbrjefinu, að leiguliði megi vinna af sjer landsskuld og leigur með jarðabótum á leigujörð sinni. Jarðabætur, sem leiguliði greiðir með landsskuld, og leigur skulu metnar til slíkrar greiðslu þriðjungi minni en ella,

43 þannig, að sá, sem greiðir landsskuld og leigur með jarðabótum, lætur þriðjungi
20. júní hærri fjárhæð en afgjaldsupphæðinni nemur.

Sama rjett hafa landssetar ríkissjóðs, sem nú eru, þar með taldir prest-
 ar, hvort sem þeir hafa fengið pressetrið fyrir eða eftir að lög þessi öðlast gildi.

28. gr.

Jarðabætur, sem ganga til landsskuldargreiðslu og leigna, njóta einskis
 styrks af opinberu fje. Um jarðabótastyrk leiguliða á þjóðjörðum og kirkju-
 jörðum fer að öðru leyti eftir fyrimælum 8.—11. gr.

29. gr.

Nú vill leiguliði á þjóðjörð eða kirkjujörð vinna af sjer landsskuld og
 leigur, eins og segir í 27. gr., að nokkru eða öllu leyti, og skal hann þá skýra
 umráðamanni jarðarinnar frá, hverjar jarðabætur hann ætli sjer að vinna, en
 umráðamaðurinn leitar síðan álits Búnaðarfjelags Íslands um fyrirætlanir þess-
 ar. Ef Búnaðarfjelað Íslands telur ekkert við það að athuga, skýrir það leigu-
 liða og umráðamanni jarðarinnar frá því, en ella aðeins leiguliða, og tilgrein-
 ir ástæður. Engin jarðabót er gild borgun upp í landsskuld og leigur, nema
 fullgerð sje og vel af hendi leyst, að áliti Búnaðarfjelags Íslands, í gjalddaga
 þeirrar landsskuldar eða leigna, er greiða á með henni.

30. gr.

Atvinnumálaráðuneytið setur umráðamönnum þjóðjarða og kirkjujarða
 nánari reglur um bau atriði, sem um er rætt í 25.—29. gr.

VI. KAFLI.

Um erfðafestulönd.

31. gr.

Bæjarstjórnir í kaupstöðum landsins, að Reykjavík undanskilinni, og
 hreppsnefndir í kaaptúnum skulu, áður en eitt ár er liðið frá því lög þessi
 öðlast gildi, senda Búnaðarfjelagi Íslands skýrslu um land það sem að áliti
 þeirra liggur best við til ræktunar innan takmarka kaupstaðarins eða kaup-
 túnsins, en þó eigi, ef líkur eru til, að á því þurfi að halda til húsalóða í fyrir-
 sjáanlegri framtíð. Þegar þjóðjörð eða kirkjujörð liggur að landi kaupstaðar
 eða kaaptúns, ná þessi ákvæði einnig til hennar. Skýrslu þessari skulu fylgja
 þær upplýsingar, sem Búnaðarfjelað Íslands tiltekur.

32. gr.

Að fengnum skýrslum þeim, er getur um í 31. gr., gerir Búnaðarfjelað
 Íslands, eins fljótt og verða má, uppdrátt af landinu og skiftir því í skákir, eigi

minni en 2 og eigi stærri en 5 ha. Hver skák skal ætluð einum manni til rækt-
unar, og skal þeim skift þannig, að sem kostnaðarminst verði vegalagning um 20. júní
svæðið, lagning vatnsæða, rafmagnstauga og gerð annara mannvirkja, sem
vinna þarf. Afrit af uppdrættinum sendir Búnaðarfélag Íslands bæjarstjórn
eða hreppsnefnd.

33. gr.

Nú óskar maður að fá skák til ræktunar, og skal hann þá snúa sjer til
hlutaðeigandi hreppsnefndar eða bæjarstjórnar með beiðni um meðmæli hennar.
Að fengnum meðmælum þessum getur hann snúið sjer til sýslumanns eða
bæjarfógeta og fengið hjá honum útnefnda tvo hæfa og óvillhalla menn til að
meta skákina til peningaverðs, ef hann nær eigi samkomulagi við eiganda um
árgjald af henni.

34. gr.

Ekki getur eigandi eða umráðamaður bannað, að óræktað land sje tekið
til ræktunar eftir kafla þessum, nema svo sje ástatt sem hjer segir:

- a. Að hann hafi sjálfur gert viðbúnað til að rækta landið á einhvern veg eða
færi sönnur á, að landið sje honum nauðsynlegt vegna annara afnota.
- b. Að landið sje sannanlega öðrum ljeð til ræktunar.
- c. Að á því landi sjeu einhverjar minjar eða sjerstök náttúruþrýði, sem hann
vill eða ætlar að friða.

35. gr.

Landskákir þessar skulu jafnan, þegar ríkissjóður, hreppsfjelag eða bæj-
arfélag er eigandi, leigðar í erfðafestu til 75 ára, og skal árgjaldið vera 5 af
hundraði af matsverði eða því verði, sem eiganda og leigutaka hefir komið saman
um. Ef einstakir menn eru eigendur landskákanna, ráða þeir, hvort þær eru
seldar matsverði eða leigðar eins og fyr er sagt.

36. gr.

Að leigutímanum liðnum fellur landið aftur til eiganda, án endurgjalds,
nema leigutaki vilji endurnýja leiguna til 10 ára í senn, gegn því að greiða 4 af
hundraði á ári af þáverandi matsverði landsins.

37. gr.

Um erfðafestulönd þessi skal jafnan gera skriflegan samning, er leigu-
taki skal láta þinglesa á sinn kostnað. Leigutaki getur selt rjett sinn og veðsett.

38. gr.

Land, sem tekið er til ræktunar eftir fyrirmælum þessa kafla, skal leigutaki
rækta á eigi lengri tíma en 10 árum, enda sje minst tíundi hluti ræktaður á ári

- 43 hverju. Að öðrum kosti fellur landið aftur til eiganda, án þess að nokkuð greið-
 20. júní ist fyrir það, sem unnið kann að vera að ræktun þess. Jafnan skal gripheld girð-
 ing um þann hluta landsins, sem ræktaður er.

39. gr.

Erfðafestulönd þessi má einungis nota til jarðræktar, að undanskildu svæði, sem þarf til íbúðarhúss, útihúsa og peningshúsa leigutaka.

40. gr.

Nánari reglur um erfðafestulönd þessi má setja á þann hátt, sem segir í 7. gr.

VII. KAFLI.

Um tilrauna-nýbýli.

41. gr.

Úr ríkissjóði má greiða kostnað af að reisa og rækta 2 nýbýli í svonefndum Víði í landi Mosfells í Mosfellssveit, með 10 hektörum ræktaðs lands hvort, og hefir Búnaðarfélag Íslands á hendi framkvæmd þess og umsjón, undir yfirstjórn atvinnumálaráðuneytisins.

42. gr.

Nýbýli þau, er ræðir um í 41. gr., má leigja gegn 4% ársvöxtum af því fje, sem til þeirra hefir farið, eða selja fyrir kostnaðarverð, með sömu kjörum og þjóðjarðir eru nú seldar.

VIII. KAFLI.

Um endurskoðun laga þessara o. fl.

43. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1923, og skulu þau endurskoðuð áður en 5 ár eru liðin frá þeim tíma.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
 (L. S.)

Kl. Jónsson.

L Ö G

um

44

20. júní

breyting á lögum nr. 43, 27. júní 1921, um varnir gegn berklaveiki.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmari, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan við 14. gr. laganna bætist svo hljóðandi málsgrein:

Nú verða gjöld sýslufjelags eða bæjar eftir þessari grein á einhverju ári meiri en svarar 2,00 kr. fyrir hvern heimilisfastan mann í lögsagnarumdæminu, og endurgreiðist þá mismunurinn úr ríkissjóði.

2. gr.

Lög þessi ganga þegar í gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalúborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

45
20. júní

L Ö G

um

sandgræðslu.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjöllum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Landsstjórnin hefir yfirstjórn sandgræðslumála í landinu. En öll for-
stjórn opinberra ráðstafana til sandgræðslu og varnar gegn uppblæstri og sand-
foki á landi skal falin Búnaðarfelagi Íslands, en það skal hafa í sinni þjónustu
sandgræðslumann, skipaðan af landsstjórninni, með sjerþekkingu á sandgræðslu.

2. gr.

Heimilt er landsstjórninni að láta girða svæði, sem uppblásturshætta get-
ur stafað af, í þeim tilgangi, að þar verði unnið að sandgræðslu, bæði til þess
að koma í veg fyrir uppblástur, svo og til þess að græða foksvæðin að fullu.
Allan þann tíma, sem að sandgræðslunni er unnið, hefir landsstjórnin fulla
ráð yfir því svæði, sem sandgræðslan fer fram á, og verður landeigandi að hlíta
þeim reglum, sem að sandgræðslunni lúta.

3. gr.

Landsstjórnin ákveður, í samráði við hlutaðeigandi hreppsnefndir og
eftir tillögum Búnaðarfelags Íslands, hver svæði skuli tekin til girðingar og
sandgræðslu.

Sá er óskar að fá girt uppblásturssvæði í landareign sinni, sendi Bún-
aðarfelagi Íslands beiðni um það, og lætur fylgja ítarlega skýrslu um ástæð-
ur allar.

Þau svæði skulu að öðru jöfnu vera látin ganga fyrir, þar sem eigendur,
hlutaðeigandi hreppur eða sýsla bjóða mest fje fram til verksins.

4. gr.

Kostnaður við girðingu, græðslu og viðhald foksvæðis eða sandgræðslu-
svæðis skal greiddur að $\frac{1}{2}$ úr ríkissjóði, en að $\frac{1}{2}$ af landeiganda. Ábyrgð hlut-
aðeigandi hrepps eða sýslu skal fengin fyrir því, að landeigandi greiði sinn

hluta af kostnaðinum jafnótt og þörf krefur, og veitist aldrei lán úr ríkissjóði 45
til þess hluta kostnaðarins. Allur arður af girtu sandgræðslusvæði skal ganga 20. júní
óskiftur til viðhalds og græðslu þess, þar til fram er farin afhending sú, er
getur um í 10. grein.

5. gr.

Land, sem uppblástur eða sandfok er á og hætta stafar af, en eigendur
þess, hlutaðeigandi hreppur eða sýsla vilja ekki kosta græðslu á, getur lands-
stjórnin tekið eignarnámi.

Eignarnámið skal fram fara eftir fyrirmælum laga nr. 61, 14. nóv. 1917,
um framkvæmd eignarnáms. Nú hefir foksvæði verið tekið eignarnámi, og er þá
landsstjórninni skylt að láta byrja á sandgræðslu þar svo fljótt sem unt er.

6. gr.

Nú selur landsstjórnin landssvæði það, sem tekið hefir verið eignarnámi,
og skal þá eigandi jarðar þeirrar, sem landið hefir áður fylgt, eiga forkaups-
rjett að því. Afsali hann sjer forkaupsrjetti, skal við söluna fylgt ákvæðum
laga nr. 4, 28. nóv. 1919, um forkaupsrjett á jörðum.

7. gr.

Á þeirri jörð, sem unnið er að sandgræðslu á, er þeim, sem umsjón hefir
með verkinu fyrir hönd ríkisins, heimilt að taka endurgjaldslaust það efni, sem
nota má við sandgræðsluna, svo sem vatn, grjót, grassvörð, hús, víðikvisti, slægj-
ur, þara, þang, leir, fræ og annað, er nota þarf við sandgræðsluna. Einnig er
honum heimil hagaganga fyrir hesta, sem nota þarf til vinnu. Sje hinsvegar um
landspjöll eða skerðing á venjulegum jarðarafnotum að ræða, getur landeig-
andi eða ábúandi krafist bóta eftir mati.

8. gr.

Ef einstakir menn setja girðingar fast við sandgræðslugirðingar eða
áfastar við þær án leyfis, skulu hlið vera á þeim, eigi fjær en 50 m., svo að
hægt sje að vinna tálmunarlaust að sandgræðslugirðingunum og fara í kringum
þær til eftirlits.

9. gr.

Ekki má óupphleyptur vegur liggja um girt sandgræðslusvæði nje svo
nærri girðingunni, utanvert við hana, að umferðin þar geti valdið uppblæstri.
Nú þarf af þessum ástæðum að gera girðingar eða vegi, og skulu þá girðingarn-
ar kostaðar á sama hátt og sandgræðslan, en vegirnir af hreppum eða sýslum,
og eru þeir sandgræðslunni óviðkomandi.

10. gr.

Pegar sandfokið er heft og svæðið gróið, fær landeigandi umráð yfir því,
hafi þeim ákvæðum um greiðslu til sandgræðsunnar, sem getið er í 4. gr., verið

45 fullnægt. Skylt er þó landeiganda að hlíta þeim reglum um notkun þess, sem
20. júní stjórnin setur til varnar því, að uppblástur byrji að nýju. Landeigandi eignast þá girðinguna, en er eftir það skyldur til þess að halda henni við á sinn kostnað, þar til sandgræðslustjórnin gefur leyfi til þess að taka hana upp og fullvíst þykir, að uppblásturshætta sje úti.

11. gr.

Nú fellur niður greiðsla á gjaldi því, er landeiganda bar að greiða samkvæmt 4. gr., og getur þá landsstjórnin látið taka foksvæðið eignarnámi samkvæmt ákvæðum 5. gr., og skal matið miðað við verðgildi svæðisins áður en sandgræðslan byrjaði, að viðbættum helmingi af þeim verðauka, sem sandgræðslan hefir komið til leiðar.

12. gr.

Nú byrjar uppblástur að nýju, eftir að landeigandi hefir aftur fengið svæðið til umráða og afnota samkvæmt 10. gr., og er honum þá skylt að græða það aftur á sinn kostnað, nema hann sanni, að uppblásturinn sje ekki meðferð hans eða vanrækslu að kenna. Vanræki hann nauðsynlega vinnu, sem honum ber að vinna til varnar uppblæstri, hefir sandgræðslustjórnin rjett til þess að láta vinna verkið á hans kostnað.

13. gr.

Búnaðarfelag Íslands skal hafa yfirumsjón með sandgræðslusvæðunum og girðingum um þau, einnig eftir að þau eru afhent eiganda til umráða. En hlutaðeigandi hreppstjóri skal hafa eftirlit með þeim. Ef girðing skemmist áður en svæðið er afhent eiganda til umráða, skal eigandi jarðarinnar, eða ábúandi, skýra hreppstjóra tafarlaust frá skemdunum. Hreppstjóra er þá skylt að sjá um, að gert sje við girðinguna svo fljótt sem unt er, en ábúandi skal verja svæðið fyrir ágangi af skepnum á meðan. Verði hreppstjóri þess var, að ábótavant sje meðferð sandgræðslusvæðisins, eða að aftur sjeu byrjaðar skemdir af uppblæstri á því, eftir að það er gróið, skal hann gera Búnaðarfelaginu aðvart um það svo fljótt sem kostur er. Skylt er Búnaðarfelaginu að gefa landstjórninni árlega skýrslu um allar framkvæmdir við sandgræðsluna, viðhald hennar og árangur, svo og reikning yfir tekjur og gjöld við starfræksluna.

14. gr.

Búnaðarfelagið semur árlega áætlun fyrir hvert sandgræðslusvæði og sendir landeiganda, eða hlutaðeigandi hreppstjóra, fyrir 15. febrúar. Umsóknir um styrk úr landssjóði til sandgræðslu skulu sendar til Búnaðarfjelags Íslands fyrir lok marsmánaðar ár hvert.

15. gr.

45

Brot gegn lögum þessum varða sektum til landssjóðs, 50—1000 krónum, nema þyngri hegning liggi við eftir öðrum lögum. Með mál út af þeim skal farið sem almenn lögreglumál.

20. júní

16. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög um sandgræðslu, nr. 20, 2. nóvember 1914.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

LÖG

um

46

20. júní

stækkun lögsagnarumdæmis Reykjavíkur.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Jarðirnar Breiðholt, Bústaðir og Eiði í Seltjarnarneshreppi skulu lagðar undir lögsagnarumdæmi og bæjarfjelag Reykjavíkur frá fardögum 1923 að telja. Frá sama tíma skal og rafmagnsstöðin við Elliðaár ásamt íbúðarhúsi og lóð, svo og Elliðaárnar með árhólmanum, árfarvegumum og landi á austurbökkum áнна, er þarf til byggingar þeirra mannvirkja, er þurfa þykir framvegis til hagnýtingar vatnsorkunnar að fullu og vegna laxveiðinnar og starfrækslu henn-

46 ar, úr landi jarðanna Ártúns og Árbæjar í Mosfellshreppi, lögð undir lögsagn-
20. júní arumdæmi og bæjarfjélag Reykjavíkur.

2. gr.

Frá sama tíma tekur Reykjavíkurbær að sjer framfærslu allra þeirra, sem hjálparþurfa eru eða verða og framfærslusveit eiga eða mundu eignast, ef lög þessi væru ekki sett, í Seltjarnarneshreppi, vegna fæðingar eða dvalar á einhverjum af jörðunum Breiðholti, Bústöðum eða Eiði.

Á sama tíma skal Reykjavíkur kaupstaður greiða Seltjarnarneshreppi, í eitt skifti fyrir öll, tólf þúsund krónur og Mosfellshreppi þrjátíu og sjö þúsund krónur. Þessi síðarnefnda upphæð greiðist með skuldabréfi, er ber 4% ársvexti og afborgast með eitt þúsund krónum á ári.

3. gr.

Íbúum Seltjarnarneshrepps skal heimilt vatn og rafmagn frá vatnsveitu og rafmagnsveitu Reykjavíkurkaupstaðar til heimilis- og búsparfa, enda hlíti þeir þeim ákvæðum, sem sett eru eða sett verða um notkun vatns og rafmagns og meðferð veitutækja. Svo skulu þeir og greiða sjálfir allan aukakostnað, er veitan heim til þeirra hefir í för með sjer, og endurgjald fyrir vatnsnotin og rafmagnsnotin eftir mati, nema samkomulag verði.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalínuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
 (L. S.)

Kl. Jónsson.

L Ö G

um

47

20. júní

heimild fyrir landsstjórnina til að veita ýms hlunnindi fyrirhuguðum
nýjum banka í Reykjavík.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Ráðuneytinu heimilast að veita fyrirhuguðu hlutafjelagi, sem þeir Eggert bóndi Benediktsson í Laugardælum, Gunnar konsúll Ólafsson í Vestmannaeyjum, Morten kaupmaður Ottesen í Reykjavík, Sigurður hestarjettarmálaflutniflutningsmaður Sigurðsson í Reykjavík og Þórður kaupmaður Sveinsson í Reykjavík eru nú í framkvæmdarnefnd fyrir, hlunnindi handa banka, er fjelagið ætlar að stofna í Reykjavík, þau er hjer segir:

- a. Ef viðurkenning fyrir innláni glatast, getur bankinn kallað handhafa hennar með auglýsingu, sem prentuð sje þrisvar í blaði því, er flytur stjórnvaldaauglýsingar, með 6 mánaða fyrirvara að gefa sig fram við bankann, og ef enginn hefir gefið sig fram áður en tjeður frestur er liðinn, þá má bankinn greiða upphæðina þeim, sem viðurkenninguna hefir fengið frá bankanum, án þess nokkur annar, sem viðurkenningin kann að vera afsöluð, geti búið kröfu á hendur bankanum.
- b. Fje það, sem lagt hefir verið í bankann, ásamt vöxtum þess, er undanskilið kyrsetningu og löghaldi.
- c. Bankinn hefir sem handveðshafi rjett til þess að selja sjálfur veðið við opinbert uppboð, en að öðru leyti samkvæmt reglum þeim, sem settar eru í lögum um veð, 4. nóv. 1887, 1. gr.
- d. Bankinn er undanþeginn öllum opinberum gjöldum og sköttum, hverju nafni sem nefnast, þar á meðal til ríkissjóðs og sveitarsjóðs eða annara stofnana. Í þess stað skal bankinn gjalda í ríkissjóð hluta af hreinum ársarði sínum, sem ákveðst þannig:

Frá ársarðinum dragist fyrst hæfileg fjárhæð til afskriftar af væntanlegu bankahúsi og innanstokksmunum, þar næst beint áfallið tap bankans og síðast 10% af ársarðinum til varasjóðs og 5% af hlutafjárupphæðinni til hluthafaarðs.

47
20. júní

Af því, sem fram yfir er, greiðist ríkissjóði:

- 5% af fyrstu 100 þús. kr.
- 10% af næstu 100 þús. kr.
- 25% af afganginum.

Hlunnindin samkvæmt lögum þessum haldast fyrst um sinn þann tíma, sem nú er eftir af hlunnindatíma Íslandsbanka samkvæmt lögum nr. 11, 7. júní 1902, og auglýsingu nr. 48, 25. nóv. 1903.

- e. Bækur bankans, ávísanir, skuldbindingar, sem útgefast af bankanum og í nafni hans, svo og skuldbindingar, sem veita bankanum handveðsrjett, arðmiðar, hlutabréf bankans og framsöl þeirra skulu undanþegin stimpilgjaldi.

2. gr.

Hlunnindi þau, sem ræðir um í 1. gr., ná einnig til útibúa þeirra, sem bankinn kann að setja á stofn.

3. gr.

Hlunnindi þau, sem í 1. gr., sbr. 2. gr., segir, eru þessum skilyrðum bundin:

- a. Hlutfafje bankans má eigi vera minna en 2 miljónir og eigi meira en 6 miljónir króna, og skulu að minsta kosti 55% hlutfjárins boðin út innanlands í hálf átt eftir að lögin öðlast gildi. Meiri hluti bankastjórnar (bankaráðs) sje Íslendingar, búsettir á Íslandi.
- b. Bankinn skal hafa heimili og varnarþing í Reykjavík.
- c. Ráðuneytið skipar tvo af þrem endurskoðendum bankans.
- d. Bankinn skal jafnan hafa í auðseldum innlendum verðbrjefum, er ráðherra tekur gild, sem svarar minst 10% af innlánsfje því, er hann hefir hverju sinni, til tryggingar því.
- e. Reikninga bankans skal birta opinberlega á þann hátt, sem leyfisbrjef segir til.
- f. Bankinn má ekki lána fje gegn trygging í hlutabréfum sjálfs sín.
- g. Bankinn skal taka til starfa fyrir árslok 1924.
- h. Ráðuneytið getur sett bankanum frekari skilyrði í leyfisbrjefinu, ef þörf bykir, enda fari þau ekki í bága við lög þessi.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

LÖG

um

eftirlitsmann með bönkum og sparisjóðum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Einn skal vera eftirlitsmaður með bönkum og sparisjóðum á landinu. Hann hefir að árslaunum 10000 krónur og auk þess dýrtíðaruppbót af allri launaupphæðinni, og enn fremur ferðakostnað, eftir reikningi, er ráðherra úrskurðar. Ráðherra sá, er bankamál bera undir, veitir embætti þetta.

Laun, uppbót og ferðakostnaður eftirlitsmanns greiðist úr ríkissjóði, en fjárhæðir þessar endurgreiða nefndar peningastofnanir í ríkissjóð í hlutfalli við það fjármagn, er þær hafa í veltu um hver áramót.

2. gr.

Stjórnarráðið ákveður með reglugerð starfsvið eftirlitsmanns og annað, er þurfa þykir. Eftirlitsmaður má ekki hafa önnur embættisstörf á hendi nje reka aðra atvinnu, og ekki má hann vera í stjórn atvinnu- eða verslunar-fyrirtækja.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

49
20. júní

L Ö G

um

lífeyri handa fyrverandi skrifstofustjóra Alþingis
Einari Þorkelssyni.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

G j ö r u m k u n n u g t: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

Fyrverandi skrifstofustjóra Alþingis Einari Þorkelssyni greiðast árlega
úr ríkissjóði 2500 krónur í lífeyri, ásamt verðstuðulsuppbót eftir ákvæðum
launalaganna, frá 1. janúar 1924 að telja.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Gefið á Amaluborg, 20. júní 1923.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

L Ö G

um

50
20. júní

atkvæðagreiðslur utan kjörstaða við alþingiskosningar.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vjer samkvæmt 4. gr. laga, dagsettra í dag, um breyting á lögum nr. 47, 30. nóv. 1914 (Atkvæðagreiðsla fjarstaddra manna við alþingiskosningar), höfum látið færa texta 1.—2. gr. fyrnefndra laga inn í meginmál laga nr. 47, 30. nóv. 1914, og gefum þau hjermeð út sem lög um atkvæðagreiðslur utan kjörstaða við alþingiskosningar.

1. gr.

Sjómenn og aðrir, sem staddir eru utan þess hrepps eða kaupstaðar, þar sem þeir standa á kjörskrá, þá er kosning fer fram, og eigi geta sótt kjörfund, enda neyti þeir eigi hins almenna rjettar til að greiða atkvæði á öðrum kjörstað, samkvæmt fyrirmælum kosningalaganna, hafa heimild til þess að greiða atkvæði við kosningar til Alþingis á þann hátt, að þeir senda hreppstjóra eða bæjarfógeta í því umdæmi, þar sem þeir standa á kjörskrá, atkvæðaseðil samkvæmt reglum þeim, er settar eru í lögum þessum.

Með sama hætti mega þeir menn greiða atkvæði, sem eru ekki ferðafærir sakir elli eða vanheilsu, og komast því ekki á kjörstað, þótt þeir sjeu staddir í þeim hreppi eða kaupstað, þar sem þeir standa á kjörskrá. Forföll eru sönnuð með læknisvottorði í kaupstöðum og hreppi, sem læknir býr í, en annarsstaðar með vottorði læknis eða hreppstjóra. Atkvæðagreiðsla þeirra manna, er um ræðir í þessari málsgrein, má eigi fram fara fyrir en daginn fyrir kjördag, ef kjósandi á heima á kjörstað, og ekki fyrir en tveim dögum fyrir kjördag, ef hann á heima utan kjörstaðar.

2. gr.

Stjórnarráðið annast um útvegum kjörseðla, svo og fylgibrjefa þeirra og umslaga, er þar til heyra, á kostnað landssjóðs. Kjörgögn þessi skulu ætíð fást hjá öllum lögreglustjórum, umboðsmönnum þeirra og hreppstjórum, og skulu að jafnaði vera nægar birgðir af þeim á hverju íslensku skipi.

Eyðublöð undir kjörseðla skulu vera úr haldgóðum hvítum pappír án nokkurrar áletrunar eða einkenna.

Umslögin um þá skulu vera ógagnsæ og hæfilega stór.

Eyðublöð undir fylgibrjefin með kjörseðlunum og vottorð þau, sem heimtuð eru, semur stjórnarráðið.

50 Atkvæðagreiðsla samkvæmt þessum lögum er því aðeins gild, að notaðir
 20. júní sjeu hinir fyrirskipuðu atkvæðaseðlar, umslög og fylgibrjef.

3. gr.

Kosning fer svo fram, að kjósandi ritar á atkvæðaseðilinn nafn þess þingmannsefnis eða þeirra þingmannaefna, ef fleiri en einn á að velja í kjördæminu, er hann vill kjósa, af þeim sem í kjöri eru.

Verði hlutbundnar kosningar lögteknar, þá skulu þær kosningar fara svo fram, að kjósandi ritar bókstaf þess lista, sem hann vill kjósa, og má hann geta þess, hvernig hann vilji hafa röðina á listanum.

Þeir kjósendur, er neyta kosningarrjettar síns samkvæmt þessum lögum, mega ekki greiða atkvæði fyr en framboðsfrestur þingmannaefna — eða lista — samkvæmt kosningalögunum er liðinn, og telst atkvæðið greitt þann dag, er fylgibrjefið er dagsett.

Enginn má við sömu kosningar senda frá sjer nema einn kjörseðil. Kjörseðillinn gildir við þá kosningu, er fer fram næst á eftir að fylgibrjefið er dagsett.

4. gr.

Sá er greiða vill atkvæði samkvæmt ákvæðum þessara laga, skal í einrúmi og án þess að nokkur sjái, rita atkvæði sitt — nafn þingmannsefnis eða þingmannaefna, ef fleiri en einn á að kjósa, eða listabókstaf með ákvæðum um röð, ef hlutbundin kosning er, ef hann vill — á kjörseðilinn, leggja hann því næst inn í þar til gert umslag og líma það aftur. Hann útfyllir því næst og undirskrifar fylgibrjefið, en kjörseðilinn má hann ekki undirskrifa.

Nú skýrir kjósandi frá því, að hann, sakir sjónleysis eða annarar líkamsbilunar, sje eigi fær um að kjósa á þann hátt, sem fyrirskipað er í lögum þessum, og skal þá sá, er vottorðið gefur, tilnefna nærstaddan kjósanda til að veita honum aðstoð til að kjósa og fara að jafnaði við tilnefninguna að vilja hins sjúka. Skal þessa getið í fylgibrjefinu, svo og nafns þess, er aðstoðina veitti. Sá, er aðstoðina veitti, er bundinn þagnarskyldu um það, hvernig atkvæði kjósanda hefir fallið.

Í fylgibrjefinu skal kjósandinn gefa nákvæmar upplýsingar um nafn sitt, stöðu og heimili í hreppnum eða kaupstaðnum, svo og um þau atvik, er því valda, að hann getur ekki mætt sjálfur á kjörstaðnum til að greiða atkvæði, og skal hann jafnframt staðfesta með drengskaparvottorði, að hann þvingunarlaust, í einrúmi og án þess nokkur maður hafi sjeð, hafi útfyllt kjörseðilinn, lagt hann í umslagið og límt það aftur.

Á fylgibrjefið skal vera ritað vottorð um, að undirskrift og dagsetning sje rjett og að kjörseðillinn sje útfylltur í einrúmi. Vottorð þetta á að vera undirritað af skipstjóra á íslensku skipi ásamt einum manni af skipshöfninni sem tilkvöddum vitundarvotti, ef kjósandi er sjómaður, eða af sýslumanni, umboðsmanni hans eða hreppstjóra.

Nú vill skipstjóri sjálfur greiða atkvæði og getur ekki náð til sýslumanns,

umboðsmanns hans eða hreppstjóra, þá skal vottorðið gefið af þeim, er í hans stað gengur á skipinu, er hans missir við.

50
20. júní

Þá er vottorðið er gefið af skipstjóra eða þeim, er í hans stað gengur á skipinu, skal geta um atkvæðagreiðsluna í dagbók skipsins; þar skal skýrt frá fullu nafni kjósandans, í hvaða umdæmi hann stendur á kjörskrá, og hver hafi verið tilkvaddur sem vitni að undirskrift hans.

Umslagið með kjörseðlinum og fylgibrjefið skal kjósandinn því næst láta í sjerstakt þar til gert umslag, loka því og rita utan á það til hreppstjórans í þeim hreppi eða bæjarfógetans í þeim kaupstað, þar sem hann stendur á kjörskrá. Á umslaginu skal þess getið, að í því liggi atkvæðaseðill, og skal kjósandinn undirrita þá yfirlýsingu með nafni sínu og kjörumdæmi.

Kjósandinn annast sjálfur og kostar sendingu brjefsins.

5. gr.

Hreppstjóri eða bæjarfógeti innfæra á sjerstaka skrá brjef þau, er þeir veita móttöku, í áframhaldandi töluröð; skal geta þess við hvert brjef, hvenær tekið hafi verið á móti því og setja á það tilsvareandi tölunúmer.

Skrá þessa ásamt brjefunum sendir bæjarfógeti eða hreppstjóri síðan hlutaðeigandi kjörstjórn svo tímanlega, að hún sje komin í hendur henni áður en kjörfundur er settur.

Þau brjef, er koma þar á eftir til kjörstjórnarinnar, en þó áður en atkvæðagreiðslu er lokið, skulu og tölusett með áframhaldandi töluröð, án þess þó að innfærast á skrána og skal tölu þeirra getið í kjörbókinni.

6. gr.

Áður en atkvæðagreiðsla byrjar, opnar kjörstjórnin fylgibrjefin, rannsakar, hvort sá, er brjefið er frá, stendur á kjörskrá, og ef svo reynist, setja meðkjörstjórnir merki við nafn kjósandans á eftirritin af kjörskránni.

Komi það í ljós, að hlutaðeigandi standi ekki á kjörskrá, eða að hann sje búinn að greiða atkvæði eða hafi afsalað sjer kosningarrjetti í því umdæmi, eða kjörstjórnin hafi fengið vitneskju um, að hann hafi dáið á undan kjördegi, leggur kjörstjórnin umslagið með atkvæðaseðlinum og fylgibrjefið aftur inn í umslagið, og kemur það þá ekki frekar til greina við kosninguna. Eins skal fara að, ef í umslaginu er annað en fylgibrjefið og eitt umslag, eða ef sjáanlegt er, að ekki hafa verið notuð þau umslög og eyðublöð, er stjórnarráðið hefir látið gera, eða ekki hefir verið farið eftir þeim reglum við atkvæðagreiðsluna, sem fyrir er mælt í lögum þessum.

Þau atkvæðaumslög, sem tekin eru gild, eru því næst lögð í atkvæðakassann um leið og atkvæðagreiðsla byrjar.

Þau umslög, sem kjörstjórninni eru afhent eftir að atkvæðagreiðsla er byrjuð, eru rannsökuð á sama hátt öll í einu, og þau, sem gild eru tekin, lögð í kjörkassann áður en atkvæðagreiðslu er lokið.

50

20. júní

7. gr.

Atkvæði þau, sem greidd eru samkvæmt þessum lögum, eru ógild :

1. Þegar ekki verður sjeð með vissu, hvort nafn það, sem stendur á atkvæða seðlinum, á við nokkurt af þingmannaefnum þeim, sem í kjöri eru í kjördæminu, eða — þá er um hlutbundna kosningu er að ræða — hvaða listi er kosinn.
2. Þegar í atkvæðaumslaginu er annað en einn atkvæðaseðill.
3. Þegar ekki hefir verið notaður við atkvæðagreiðsluna atkvæðaseðill sá, sem stjórnarráðið hefir látið gera, eða annað er ritað á hann en það, sem ákveðið er í 3. gr., eða á seðilinn eru sett strik eða merki, er ætla má að sjeu sett til þess, að gera hann þekkjanlegan. Þó verður atkvæðaseðill við hlutbundnar kosningar ekki ógildur, þótt á honum standi, auk listabókstafsins, orðið : „listabókstafur“, ef ekki verður álitid, að það sje gert til að gera seðilinn auðkennilegan.

8. gr.

Sjerhver skipstjóri á íslensku skipi skal gæta þess, að til sjeu á skipinu nægar birgðir af eyðublöðum undir kosningaseðla, og fylgibrjef með tilheyrandi umslögum, og í hífýlum skipshafnarinnar á skipinu skal vera uppfestur útdráttur af gildandi ákvæðum um atkvæðagreiðslu þeirra manna, er í lögum þessum greinir, og semur stjórnarráðið útdráttinn. Ennfremur er það skylda skipstjóra á íslenskum skipum, þá er fyrirskipaðar eru nýjar kosningar, auka-kosningar eða uppkosningar, að láta skipshöfnina vita um kjördaginn jafnskjótt og þeir vita um kosninguna, og mega þeir ekki neita skipshöfninni um aðstoð við atkvæðagreiðsluna, eða neita sjómanni um landgönguleyfi til að greiða atkvæði hjá íslenskum stjórnarvöldum, nema því aðeins að nauðsynleg störf á skipinu, sem ekki þola bið, hindri. Brot gegn þessu varðar alt að 100 kr. sektum, er renna í landssjóð.

9. gr.

Fyrir afhending kjörseðla og vottorð, þau er ræðir um í þessum lögum, greiðast engin gjöld.

10. gr.

Að öðru leyti gilda reglur kosningalaganna um kosningar þær, er í lögum þessum getur, að því leyti sem þær geta við átt.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. júní 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz,

AUGLÝSING

um

51
6. júní

staðfesting á breytingum á reglugjörð fyrir Íslandsbanka frá 25. nóv. 1903.

Sjerstaklegir aukafundir hluthafa í Íslandsbanka 17. septbr. og 10. des. 1921 hafa löglega samþykkt eftirfarandi breytingar á reglugjörð bankans.

1.

Við 3. gr. Í stað orðanna: „svo og á Færeyjum o. s. frv.“ til enda greinarinnar komi: „Erlendis má bankinn hafa erindrekastofur, en eigi mega þær hafa sjálfstæð bankastörf á hendi.“

2.

Við 4. gr. 1. málsg. Í stað 1. málsgreinar, sem falli burt, komi: „Hlutfje bankans, sem nú er $4\frac{1}{2}$ miljón króna, skal auka upp í 5 miljónir króna.“

3.

Við 6. gr. 3. málsgrein. Við málsgreinina bætist: „Þetta nær þó ekki til hærri hlutabryjefa en 200 kr., sbr. lög nr. 77, 27. júní 1921, 29. gr.

4.

Við 8. gr. Upphaf greinarinnar orðist svo: „Með takmörkunum þeim, sem settar eru hjer á eftir, hefir bankinn rjett til 31. des. 1933 til þess eftir því, sem viðskiftaþörfin krefur, að gefa út seðla, er greiðist handhafa með gullmynt, þegar krafist er.

Til 31. okt. 1922 fer bankinn með seðlaútgáfu í ríkinu, að undanteknum þeim $\frac{3}{4}$ miljónar, sem ríkissjóður gefur út af seðlum.

Hinn 31. okt. 1922 má bankinn ekki hafa í umferð meira en 8 miljónir króna í seðlum.

Á tímabilinu frá 31. okt. 1922 til enda leyfistímans skal bankinn draga inn seðla sína alla með 1 miljón króna árlega, þar til eftir eru $2\frac{1}{2}$ miljón króna, en þaðan af svo að sem næst jafnhá upphæð sje tekin úr viðskiftaveltu árlega til loka leyfistímans 31. des. 1933.

Stjórnarráð Íslands setur nánari reglur um innköllun seðlanna fyrir hvert ár.

Það er skilyrði fyrir seðlaútgáfurjetti bankans, að hann“.

51

6. júní

5. a.

Við 10. gr. fyrri málsgrein: Fyrri málsgrein orðist svo: Íslandsbanka er skylt að selja ríkissjóði með nafnverði það af gullforða sínum, er hann þarf eigi til tryggingar eigin seðlum sínum, og má hann því eigi láta neitt af forða þessum af hendi nema hann hafi áður boðið hann til kaups með áðurnefndu verði og ríkissjóður neitað að kaupa. Eigi má Íslandsbanki heldur á neinn annan hátt binda þennan forða þannig, að ríkissjóður geti eigi fengið hann, er hann losnar úr seðlatryggingunni.

Allur gullforði bankans skal geymdur í Reykjavík og vera háður eftirliti ríkisstjórnarinnar, samkvæmt þeim reglum, sem um það hafa gilt.

5. b.

Við 10. gr. síðari málsgrein: Orðin „þess hluta“ í síðari málsgreininni falli burt.

6.

Á eftir 12. gr. komi ný grein svohljóðandi:

Íslandsbanka er heimilt að innkalla hina eldri og yngri seðla sína með þeim fresti og á þann hátt, er stjórnarráðið samþykkir.

Helmingur andvirðis þeirra hinna yngri seðla, sem eigi koma fram að lækum til innlausnar, rennur í ríkissjóð.

Nú ber svo við, að seðlar bankans tynast á þann hátt, að sannað er, hversu miklu nemur, og ríkissjóður á að bera skaðann og er það þá samningamál milli bankans og stjórnarráðsins, hversu fer um andvirði þeirra seðla.

Greinatalan breytist samkvæmt því.

7.

Við 13. gr. 2. lið bætist: „út á sín eigin hlutabréf má bankinn eigi lána.“

8.

Við 15. gr. 1. málsgrein: Eftir orðin „aðra 3“ í 1. málsg. komi: „Kjör þingkjörnu fulltrúanna skal framvegis bundið við búsetu í Reykjavík.“

9.

Við 15. gr. 2. og 3. málsg. 2. og 3. málsgrein orðist svo: „Forsætisráðherra Íslands eða sá ráðherra, sem í forföllum hans gegnir störfum hans, er sjálfkjörinn formaður í fulltrúaráðinu.“

10.

Við 15. gr. síðustu setning. Síðasta setning falli burt.

11.

51

6. júní

Við 16. gr. Greinin orðist svo: „Þingkjörnir fulltrúar eru kosnir til 12 ára. Á hverjum reglulegum aðalfundi fer frá einn úr flokki þeirra fulltrúa, sem hluthafar kjósa. Aldursröð í ráðinu ræður því, hver frá fer. Endurkjósa má fráfarinn.“

12.

Við 18. gr. 1. setning 1. málsg. orðist svo: „Fulltrúaráðið heldur fundi sína í Reykjavík og boðar formaður þá með þeim fyrirvara, sem hann telur hæfilegan.“

13.

Við 18. gr. 2. setning 1. málsg. falli burt.

14.

Við 18. gr. Síðasta setning 1. málsg. fellur burt.

15.

Við 18. gr. Síðasta málsgrein orðist svo: „Fulltrúaráðið ákveður sjálft fundarsköp sín.“

16.

Við 22. gr. Í stað orðanna „laga 7. júní 1902“, komi: „gildandi laga um bankann.“

17.

Við 22. gr. Í stað orðanna „ráðherra Íslands“, komi: „forsætisráðherra Íslands.“

18.

Við 24. gr. Greinin orðist svo: „Störf bankans annast framkvæmdarstjórn þriggja manna. Skipar ríkisstjórn Íslands tvo bankastjórana, en fulltrúaráðið einn. Gjörir ríkisstjórnin samninga við hina fyrnefndu en fulltrúaráðið við hinn síðastnefnda, þó þannig, að fulltrúaráðið skiftir störfum milli bankastjóranna og ákveður afstöðu þeirra hvers til annars. Fulltrúaráðið getur vikið hinum fulltrúaráðskjörna bankastjóra frá samkvæmt því, er ákveðið er í samningnum við hann, ef ályktun um það er samþykkt með eigi færri en 5 atkvæðum.“

19.

Við 27. gr. 1. málsg. Aftan af málsg. falli: „Í fyrsta sinn þó“ o. s. frv.

51
6. júní

20.

Við 27. gr. 3. málsg. Orðið „aðalfundirnir“ verði: „Fundirnir“.

21.

Við 37. gr. Í stað orðanna: „ráðherra Íslands“, komi: „forsætisráðherra.“

22.

Við 37. gr. Eftir orðin: „sem að framan er greint“, komi: „eða að öðru leyti brjóta í bág við gildandi lagafyrirmæli um bankann.“

23.

Við 38. gr. 1. málsg. Aftan af málsg. falli: „en fulltrúaráðinu er o. s. frv.“

24.

Við 38. gr. Eftir 1. málsg. komi ný málsg. svohljóðandi: „Nú kemur það í ljós áður en ársreikningur er saminn, að bankinn muni bíða verulegt tjón á einhverjum skuldastað, og skal þá færa gjaldamegin á reikninginn upphæð þá, er ætla má að bankinn tapi, eða að minsta kosti svo háa, sem hægt er. Komi það síðar fram, að eigi þurfi svo mikið sem áætlað var, skal það, sem umfram verður, fært bankanum til tekna í næsta reikningi þar á eftir.

25.

Við 38. gr. 2. málsg. Í stað „ráðherra Íslands“, komi: „forsætisráðherra“.

26.

Við 39. gr. Framan við greinina komi ný málsgrein, svohljóðandi: „Nú kemur það í ljós milli reikningsgjörðar og úrskurðunar reikningsins, að bankinn muni bíða verulegt tjón á einhverjum skuldastað, og skal þá, áður en arði fyrir hið liðna ár er skift, færa til útgjalda þá upphæð, er ætla má að bankinn tapi, eða að minsta kosti svo háa sem hægt er. Komi það síðar fram, að eigi þurfi svo mikið, sem áætlað var, skal það, sem umfram verður, fært bankanum til tekna á næsta reikningi þar á eftir.

27.

Við 39. gr. Síðasta málsgrein (Skal þó 600000 krónur), falli burt.

28.

Við 41. gr. Í stað orðanna: „í Danmörku“, komi: „á Íslandi“.

29.

Við 43. gr. Í stað orðanna: „lögum 7. júní 1902“, komi: „gildandi lögum.“

Við viðaukagrein a. Í stað orðanna: „á meðan lög 7. júní 1902 eru í gildi, vera eina stofnunin á Íslandi, er rjett hafi til að gefa út,“ komi: „samkvæmt því er gildandi lög mæla fyrir, hafa rjett til að gefa út.“ 6. júní

Við viðaukagrein b. Í stað orðanna: „sömu hegningu seðla þjóðbankans“, komi: „hegningu þeirri, sem ákveðin er í 266. gr. hegningarlaganna.“

Við viðaukagrein c. Greinin orðist svo: „Bankinn skal greiða gjald í ríkissjóð eins og hjer segir:

- a. Ef seðlaútgáfan fer eigi fram úr 6 miljónum króna, greiðist það gjald, sem ákveðið er í lögum nr. 66, 10. nóv. 1905, en eigi annað gjald.
- b. Ef seðlaútgáfan er yfir 6 og alt að 7 miljónum kr., greiðist 2% auka-gjald af þeim hluta 7. miljónarinnar, sem er ónálmtrygður, eða af 62,5% af þeim seðlum.
- c. Ef útgáfan er yfir 7 miljónir króna, greiðast fullir forvextir bankans af því, sem fram yfir er, að svo miklu leyti, sem það er eigi nálmtrygt, eða af 62,5% af þeim seðlum. Gjald það, er ræðir um í b. og c. lið, telst eftir seðlum, sem í umferð eru í lok hvers mánaðar, og greiðist gjaldið í ríkissjóð í hvers mánaðar lok.

Að öðru leyti má aldrei íþyngja Íslandsbanka með nokkru gjaldi eða skatti öðrum en þeim, sem framan er getið, meðan hann hefir seðlaútgáfu-rjett samkvæmt núgildandi lögum.

Þegar breytingar þessar á hinn upphaflegu reglugjörð bankans, nr. 48, 25. nóv. 1903 og síðari viðaukum hafa hlotið staðfestingu stjórnarráðs-ins, skal fella þær og eldri gildandi breytingar inn í upphaflegu reglugjörð-ina og gefa síðan reglugjörðina, þannig breytta, út í einu lagi.

Við reglugjörðina bætist svohljóðandi:

Bráðabirgðaákvæði.

Meðan lög nr. 16, 18. maí 1920 eru í gildi, skal bankinn, með samþykki bankastjórnarinnar, leystur undan þeirri skyldu, að greiða handhafa seðla bankans með gullmynt, samkvæmt lögum nr. 66, 10. nóv. 1905, 4. gr. gegn því, að hann afhendi ríkisstjórninni allan málmforða sinn, sbr. sömu lög, 5. gr. a. og b., til ráðstöfunar, enda taki ríkisstjórnin, fyrir ríkissjóðs

51 hönd, jafnframt að sjer ábyrgð á greiðslu jafnmikillar upphæðar af seðlum
6. júní bankans, sem málmforðanum nemur.

Um leið og ráðstöfuninni um óinnleysanleik seðlanna verður af ljett, afhendir ríkisstjórnin bankanum aftur gullforðann.

Framanskráðar reglugjörðarbreytingar staðfestast hjermeð samkvæmt lögum 10. nóv. 1905 og 35. gr. í reglugjörð bankans, staðf. 25. nóv. 1903.

Þetta gjörist hjermeð almenningi kunnugt.

Í fjármálaráðuneytinu, 6. júní 1923.

Kl. Jónsson.

Gísli Ísleifsson.

52
6. júní

REGLUGJÖRÐ

fyrir

Íslandsbanka, 25. nóv. 1903, með áorðnum breytingum 5. júlí 1906,
30. jan. 1909, 2. okt. 1914 og 6. júní 1923.

I. kap.

Tilgangur bankans og heimili.

1. gr.

Nafn bankans er „Íslandsbanki“.

2. gr.

Það er tilgangur bankans að efla og greiða fyrir framförum Íslands í verslun, búnaði, fiskiveiðum og iðnaði, og yfirhöfuð að bæta úr peningahögum landsins, svo sem lög 18. september 1885 hafa að augnamiði.

3. gr.

Heimili bankans og varnarþing er í Reykjavík; þar er og aðalskrifstofa hans. Hann skal hafa útibú í hinum stærri kaupþúnum Íslands, einkum á

Seyðisfirði, Akureyri og Ísafirði. Eftir ályktun fulltrúaráðsins, er sam- 52
þykkt sje með 5 atkvæðum að minsta kosti, má stofna útibú annarsstaðar á 6. júní
Íslandi. Erlendis má bankinn hafa erindrekastofur, en eigi mega þær hafa
sjálfstæð bankastörf á hendi.

II. kap.

Hlutafje bankans.

4. gr.

Hlutafje bankans, sem nú er $4\frac{1}{2}$ miljón króna, skal auka upp í 5 miljónir króna.

Pegar fjeð verður þannig aukið, skulu þeir, er upphaflega skrifuðu sig fyrir hlutum, látnir sitja fyrir að skrifa sig fyrir nýjum hlutabrfefum eftir ákvæðisverði.

Hlutirnir, er gefin verða út fyrir hlutabrfef upp á 100, 200, 1000 og 2000 kr., skulu innborgaðir til fulls, í reiðupeninga, nema hvað 44,900 kr. borgast með skuldabrfefum með 1. veðrjetti í íslenskum fasteignum, er þó nema eigi meiru en 20% af virðingarverði fasteignanna; greiðast af þeim skuldabrfefum 4% í ársvesti, og er greiðsla á þeim vöxtum trygð bankanum af landssjóði samkvæmt lögum 7. júní 1902, er og heimila bankanum að gefa út bankaskuldabrfef, sem nemi jafnmikilli upphæð og veðskuldabrfefin.

Veðskuldabrfefunum getur bankinn eigi sagt upp, en skuldunautur getur innleyst þau með reiðupeningum, eftir uppsögn með 6 mánaða uppsagnarfresti, í júní- eða desember-gjaldþaga. Nú verða veðskuldabrfef innleyst, og skal þá jafnmikil upphæð af bankaskuldabrfefum leyst inn með reiðupeningum eftir ákvæðisverði, að undangengnu hlutkesti.

5. gr.

Hlutabrfefi hverju fylgja arðmiðar og stofn; gegn því að skila honum aftur, fá menn afhenta fleiri arðmiða eftir þörfum.

Sje borgunar á arðmiða eigi vitjað hjá bankanum í síðasta lagi 5 ár frá gjaldþaga, þá er hann ógildur, og rennur andvirðið í varasjóð bankans.

6. gr.

Hlutabrfefin skulu rituð á íslensku og dönsku og hljóða upp á handhafa, en hægt er að nafnskrá þau í bækur bankans.

Framsäl á nafnskráðu hlutabrfefi verður eigi gilt gagnvart bankanum fyr en það hefir verið nafnskráð í bækur bankans.

Nú glatast hlutabrfef og (eða) arðmiði eða stofn, er því heyrir til, og má þá bæta tapið með nýrri útgáfu á kostnað eiganda, þá er hann hefir fengið ógildingardóm á hinu glataða. Sje eigi hægt að fá ógildingardóm, má bæta tapið með nýrri útgáfu, þegar það að álitu bankastjórnarinnar og fulltrúa-

52 ráðsins er áhættulaust fyrir bankann. Þetta nær þó ekki til hærri hlutabryjfa
6. júní en 200 kr., sbr. lög nr. 77, 27. júní 1921, 29. gr.

7. gr.

Enginn hluthafi ábyrgist skuldbindingar bankans fram yfir ákvæðis-
verð hlutabryjfsins. Þessu ákvæði verður eigi breytt nje það felt með nein-
um ályktunum aðalfunda.

III. kap.

Seðlaútgáfurjettur bankans.

8. gr.

Með takmörkunum þeim, er settar eru hjer á eftir, hefir bankinn rjett,
til 31. des. 1933, til þess, eftir því sem viðskiftaþörfin krefur, að gefa út
seðla, er greiðist handhafa með gullmynt, þegar krafist er.

Til 31. okt. 1922 fer bankinn með seðlaútgáfu í ríkinu, að undantekn-
um þeim $\frac{3}{4}$ miljónar, sem ríkissjóður gefur út af seðlum.

Hinn 31. okt. 1922 má bankinn ekki hafa í umferð meira en 8 miljónir
króna í seðlum.

Á tímabilinu frá 31. okt. 1922 til enda leyfistímans skal bankinn draga
inn seðla sína alla með 1 miljón króna árlega, þar til eftir eru $2\frac{1}{2}$ miljón
króna, en þaðan af svo að sem næst jafnhá upphæð sje tekin úr viðskifta-
veltu árlega til loka leyfistímans 31. des 1933.

Stjórnarráð Íslands setur nánari reglur um innköllun seðlanna fyrir
hvert ár.

Það er skilyrði fyrir seðlaútgáfurjetti bankans að hann:

1. hafi í vörslum sínum málmforða, er ekki nemi minna verði en $\frac{3}{8}$ af þeirri
seðlaupphæð, sem í hvert skifti er úti;
2. hafi vissa og auðselda eign til tryggingar þeim hluta seðlafúlgunnar, sem
ekki er trygður með málmforðanum, svo og öðrum kröfum er á bankan-
um hvíla, er nemi jafnmiklu verði.

9. gr.

Til málmforða má teljast:

- a. lögleg gjaldgeng mynt eftir því verði, sem myntin segir til;
- b. ómyntað gull og erlend gullmynt, sem nemi 2,480 kr. fyrir hvert kilo-
gram af skíru gulli;
- c. innstæða, sem greidd verður þegar heimtað er, hjá þjóðbankanum í Kaup-
mannahöfn, Noregsbanka, Englandsbanka eða Skotlands, svo og hjá öðr-
um bankastofnunum, sem að minsta kosti $\frac{5}{7}$ fulltrúaráðs bankans álíta
fulltrygga og taldar eru til fyrsta flokks, gegn því að kröfur þær, er

nefndir bankar hafa með sama skilorði gegn Íslandsbanka, sjeu dregnar frá verði málmforðans;

52
6. júní

d. seðlar gefnir út af

Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn,
Noregsbanka,
Ríkisbanka Svía,
Englandsbanka,
Skotlandsbanka,
Frakklandsbanka og
hinum þýska ríkisbanka.

Þeir hlutar málmforðans, sem taldir eru undir staflið c. og d., mega ekki fara fram úr $\frac{1}{4}$ alls málmforðans.

10. gr.

Íslandsbanka er skylt að selja ríkissjóði með nafnverði það af gullforða sínum, er hann þarf eigi til tryggingar eigin seðlum sínum, og má hann því eigi láta neitt af forða þessum af hendi nema hann hafi áður boðið hann til kaups með áðurnefndu verði og ríkissjóður neitað að kaupa. Eigi má Íslandsbanki heldur á neinn annan hátt binda þennan forða þannig, að ríkissjóður geti eigi fengið hann, er hann losnar úr seðlatryggingunni.

Allur gullforði bankans skal geymdur í Reykjavík og vera háður eftirliti ríkisstjórnarinnar, samkvæmt þeim reglum, sem um það hafa gilt.

Þó má til málmforðans telja það gull, sem sannað er um að er á leiðinni frá útlöndum til Íslands, en sem þó má eigi meiru nema en 200,000 kr. í einu. Óslegið gull, sem Íslandsbanki kynni að hafa afhent til myntunar hinnar konunglegu peningasmíðju í Kaupmannahöfn, má telja til myntforða bankans.

11. gr.

Til þeirra eignar, sem tryggja skal seðlaupphæð þá, er málmforðinn nægir ekki til, svo og aðrar kröfur, er hvíla á bankanum, teljast einkum:

Skuldabréf gefin út fyrir lánum gegn handveði,
vixlar, hvort heldur þeir skulu greiðast innanlands eða erlendis,
kröfur á hendur útlöndum viðskiftamönnum, öðrum en þeim er getur um í

9. gr. c., er gjaldast skulu þegar heimtað er,
opinber verðbréf eftir gangverði og bankaskuldabréf þau, sem fyrir hendi eru samkvæmt 4. gr.

12. gr.

Stjórnarráðið fyrir Ísland leggur samþykki sitt á lögun seðlanna og krónutölu hvers þeirra.

13. gr.

Íslandsbanka er heimilt að innkalla hina eldri og yngri seðla sína, með þeim fresti og á þann hátt, er stjórnarráðið samþykkir.

Helmingur andvirðis þeirra hinna yngri seðla, sem eigi koma fram að lokum til innlausnar, rennur í ríkissjóð.

Nú ber svo við, að seðlar bankans tynast á þann hátt, að sannað er hversu miklu nemur, og ríkissjóður á að bera skaðann, og er það þá samninga mál milli bankans og stjórnarráðsins, hversu fer um andvirði þeirra seðla.

IV. kap.

Störf bankans.

14. gr.

Bankinn hefir þesskonar störf á hendi, sem nú skal greina:

1. Að taka við peningum á dálk eða sem innláni.
2. Að lána gegn tryggingu í áreiðanlegum verðbrjefum alt að 75% af verði þeirra. Venjulega veitast lán þessi ekki nema út á skuldabryjef, er gefin eru út af ríkjum, sveitar- eða bæjarfjelögum og opinberum lánsstofnunum, og eru með kauphallarverðlagi, ennfremur út á bankahlutabryjef, sem eru með kauphallarverðlagi, og út á veðskuldabryjef fasteigna. Gegn trygging í skuldabryjefum, er út eru gefin af veðdeild Landsbanka Íslands má veita lán, þótt eigi sjeu skuldabryjefin með kauphallarverðlagi. Út á sín eigin hlutabryjef má bankinn eigi lána.
3. Að veita skyndilán gegn tryggingu í verslunarvörum.
4. Að kaupa og selja víxla, dýra málma, skuldabryjef og hlutabryjef.
5. Að ráðstafa lánnum og útvega fje til fyrirtækja í atvinnuvegum.
6. Að láta í tje lán gegn sjálfskuldarábyrgð eða veði svo og á hlaupareikning.

Aðrar tegundir af bankastörfum en þær, er að framan eru greindar, má bankinn ekki takast á hendur nema samkvæmt ályktun fulltrúaráðsins, er samþykkt sje með 5 atkvæðum að minsta kosti.

V. kap.

Stjórn bankans.

15. gr.

Hag bankans og málefni annast:

- a. Fulltrúaráð (bankaráð),
- b. framkvæmdarstjórn og aðrir embættismenn,
- c. hluthafar á aðalfundi.

A. Fulltrúaráðið.

52

6. júní

16. gr.

Í fulltrúaráði bankans eru 7 menn, kýs alþingi 3 af þeim, hluthafar aðra 3. Kjör þingkjörnu fulltrúanna skal framvegis bundið við búsetu í Reykjavík. Forsætisráðherra Íslands eða sá ráðherra, sem í forföllum hans gegnir störfum hans er sjálf kjörinn formaður í fulltrúaráðinu. Þeir af fulltrúunum, er kosnir eru af hluthöfum, verða að vera skráðir hluteigendur í bankanum.

17. gr.

Þingkjörnir fulltrúar eru kosnir til 12 ára. Á hverjum reglulegum aðalfundi fer frá einn úr flokki þeirra fulltrúa, sem hluthafar kjósa. Aldursröð í ráðinu ræður því hver frá fer. Endurkjósa má fráfarinn.

18. gr.

Nú verður autt sæti í ráðinu á tímabilinu milli tveggja reglulegra aðalfunda og fyllir þá fulltrúaráðið sjálft hið auða sæti á þann hátt, að ef það er einn af hinum þingkosnu fulltrúum, er farinn er frá, kjósa hinir þingkosnu, er eftir eru, mann í sætið, og sje það einn af fulltrúum þeim er hluthafar kjósa, er farinn er, þá kjósa hinir fulltrúarnir í sama flokki mann í það. Sá, er kosning hlýtur, gegnir ekki lengur fulltrúastörfum en til þess er kosning getur fram farið á reglulegan hátt af alþingi eða hluthöfum eftir því hvorir kjósa eiga. Sá, er þá verður kosinn fulltrúi í hið auða sæti, gengur, að því er lengd starfstímans snertir, alveg í stað þess, er sæti hafði orðið autt eftir.

19. gr.

Fulltrúaráðið heldur fundi sína í Reykjavík, og boðar formaður þá með þeim fyrirvara, sem hann telur hæfilegan. Til þess að gjörð verði gild ályktun, verða 4 fulltrúar að minsta kosti að taka þátt í atkvæðagreiðslunni. Þeir fulltrúar, er eigi geta komið sjálfir á fund, geta falið öðrum fulltrúa, er á fundinn kemur, að greiða atkvæði fyrir sína hönd, eða og sent fundinum atkvæði sín skriflega. Á fundinum ræður afl atkvæða, nema þar sem annað er ákveðið í reglugjörðinni. Þegar jöfn verða atkvæði, sker atkvæði formannsins úr.

Framkvæmdarstjórnin á rjett á að vera á fundum fulltrúaráðsins og taka þátt í umræðum, nema rætt sje um mál, er taka til forstjóranna sjálfra. Forstjórnarnir hafa ekki atkvæðisrjett.

Fulltrúaráðið ákveður sjálft fundarsköp sín.

20. gr.

Fulltrúaráðið hefir hina æðstu forstöðu bankans og allra mála hans á hendi.

Í öllum málefnum öðrum en daglegum störfum bankans gerir fulltrúaráðið ályktun fyrir hans hönd, nema þar sem vald til þess er í reglugjörðinni áskilið aðalfundi.

52
6. júní

Að því er snertir hin daglegu bankastörf, er falin eru framkvæmdarstjórninni, þá hefir fulltrúaráðið eigi önnur afskifti af þeim en að gefa almenn ákvæði og segja fyrir leiðbeinandi meginreglur.

Fulltrúaráðið er fyrir hönd bankans í öllum málum gagnvart hinu opinbera og öðrum mönnum, þar sem eigi er um dagleg bankastörf að ræða, svo og gagnvart hluthöfum í bankanum.

21. gr.

Fulltrúaráðið getur ályktað að fela einstökum fulltrúum sjerstakar tegundir af störfum sínum til framkvæmda og að annast endurskoðanir í skrifstofum bankans, sumpart hinar reglulegu endurskoðanir, sumpart endurskoðanir á óákveðnum tímum, enda sje ályktunin um það samþykkt með eigi færri en 5. atkv.

22. gr.

Alt það sem fulltrúaráðið gefur út frá sjer, skal undirskrifað af formanninum og einum hinna fulltrúanna. Bankinn ábyrgist allar skuldbindingar, er fulltrúaráðið gengst undir fyrir hans hönd, en gagnvart fulltrúunum sjálfum hafa menn engar kröfur í þeim efnum.

23. gr.

Jafnframt því, að landsstjórnin með því að hafa þrjá þingkosna fulltrúa í fulltrúaráðinu getur haft eftirlit með því, að bankinn hlýði fyrirmælum gildandi laga um bankann og reglugjörðar þessarar og fullnægi sjerstaklega skilyrðunum fyrir seðlaútgáfurjetti sínum, er ennfremur ákveðið, að forsætisráðherra Íslands hefur rjett til þess, hvenær sem hann vill, að heimta sýnt og sannað, að málmforði bankans sje í hinu lögákveðna hlutfalli við seðla þá, sem í veltu eru, og auk þess hefur hann aðgang að framkvæmdarstjórnar umræðum og rjett til þess, hvenær sem vera skal, að láta sýna sjer bækur bankans og skjöl.

24. gr.

Hver fulltrúanna fær í þóknun 1,000 kr. á ári auk ágóðahluta samkvæmt 39. gr. og dagpeninga og borgunar fyrir ferðakostnað.

B. Framkvæmdarstjórnin og hinir aðrir embættismenn.

25. gr.

Störf bankans annast framkvæmdarstjórn þriggja manna. Skipar ríkisstjórn Íslands tvo bankastjórnanna en fulltrúaráðið einn. Gjörir ríkisstjórnin samninga við hina fyrnefndu, en fulltrúaráðið við hinn síðastnefnda, þó þannig að fulltrúaráðið skiftir störfum milli bankastjórnanna og ákveður afstöðu þeirra hvers til annars. Fulltrúaráðið getur vikið hinum fulltrúaráðskjörna bankastjóra frá samkvæmt því, sem ákveðið er í samningnum við hann, ef ályktun um það er samþykkt með eigi færri en 5 atkvæðum.

26. gr.

Framkvæmdarstjórnin stendur fyrir daglegum störfum bankans og er fyrir hans hönd í þeim málum.

Með samþykki fulltrúaráðsins ræður hún útibústjóra, gjaldkera og bókara og vikur þeim frá, en er ein um að ráða aðra sýslunarmenn og víkja þeim frá.

Þá er framkvæmdarstjórnin gerir samninga við þessa menn, ber henni að fara eftir þeim hinum nánari ákvæðum, er fulltrúaráðið kann að setja. Sjerstaklega skal þess getið, að gjaldkera og bókara ber að setja hæfilega trygging.

Forstjórar bankans mega ekki standa í skuld við hann.

27. gr.

Það skuldbindur bankann, að undir firma hans skrifi tveir forstjórar í sameiningu eða þá einn forstjóri og með honum prókúruhafi, sem fulltrúaráðið skipar.

Í sjerstökum tilfellum getur framkvæmdarstjórn bankans með samþykki fulltrúaráðs veitt einstökum starfsmönnum bankans heimild til að rita undir skuldbindingar fyrir bankann. Allar kvittanir skulu undir firma bankans vera undirskrifaðar af gjaldkera og með áritun bókara eða aðstoðarmanns hans um, að þær sjeu athugaðar.

C. Aðalfundur.

28. gr.

Hinn reglulegi aðalfundur skal haldinn í júlímánuði ár hvert.

Aukafundir verða haldnir samkvæmt ályktun um það annað hvort á reglulegum aðalfundi eða af fulltrúaráðinu.

Fundirnir skulu haldnir í Reykjavík. Þó getur fulltrúaráðið ákveðið annan fundarstað innanlands, þegar því þykir nauðsyn til bera.

29. gr.

Til aðalfunda skal boða með eigi minna en 6 vikna fyrirvara, talið frá síðustu auglýsingu, og skal fulltrúaráðið ætíð gera það. Í fundarboðsauglýsingunum skal tilgreina umræðuefnin.

30. gr.

Umræðum á aðalfundum stýrir fundarstjóri, er fundurinn sjálfur kýs. Fundarstjóri sker úr öllum formlegum atriðum, er snerta umræðurnar.

31. gr.

Á aðalfundi hefur hver fundarmaður atkvæði í hlutfalli við þá hlutaupphæð, er hann á eða sýnir umboð fyrir — 1 atkvæði fyrir hverjar 100 kr.

52

6 júní

32. gr.

Hver hluthafi er ætlað að neyta atkvæðisrjettar síns á aðalfundi, er í hönd fer, verður í síðasta lagi þrem vikum á undan fundinum að gera grein fyrir atkvæðisrjetti sínum í einhverri skrifstofu bankans, og fær hann þá aðgöngumiða til fundarins; skal tilgreint á miðanum, hve mörg atkvæði hann hafi. Heimilt er hluthafa að gefa öðrum hluthafa umboð fyrir sína hönd. Aðrar heimildir til að vera fyrir hönd einhvers hluthafa á aðalfundinum verður að sanna fyrir þeirri skrifstofu, er lætur aðgöngumiða úti, áður en það er gert.

33. gr.

Á hinum reglulega aðalfundi skal þetta tekið fyrir:

1. Skýrsla fulltrúaráðsins um starfsemi bankans.
2. Framlögð endurskoðuð reikningsuppgjörð með tillögu um, hvernig verja skuli ársarðinum.
3. Tillaga um kvittun til framkvæmdarstjórnarinnar fyrir reikningsskil.
4. Kosning fulltrúa í fulltrúaráðið (16. og 17. gr.).
5. Kosning endurskoðunarmanns.
6. Úrlausn hinna annara mála, er ákveðið hefir verið að bera upp, og umræður um aðrar tillögur og uppástungur, er fulltrúaráðið eða hluthafar kunna að hafa komið fram með.

34. gr.

Tillögur frá hluthöfum er fulltrúaráðinu skylt að gera að umræðuefni. ef þær koma fram skriflega fyrir 1. apríl frá hluthöfum eða umboðsmönnum hluthafa að 100,000 kr. hlutafjárins eða þaðan af meira.

35. gr.

Á aðalfundum verður eigi greitt atkvæði um önnur umræðuefni en þau, er tekin hafa verið upp á hina auglýstu dagskrá, og breytingatillögur við þau.

36. gr.

Þá er tillögur koma fram til breytingar á reglugjörðinni, verður að taka þær sjerstaklega fram, þegar boðað er til aðalfundar; til að samþykkja breytinguna, svo að gilt sje, verða að vera á þeim fundi hluthafar eða umboðsmenn hluthafa að helmingi alls hlutafjárins að minsta kosti, og verða þvínæst að minsta kosti tveir þriðjungar allra greiddra atkvæða að vera henni fylgjandi. Nú eru eigi á þeim aðalfundi, er breytingartillögurnar eru fyrst bornar undir, hluthafar eða umboðsmenn hluthafa að helmingi alls hlutafjárins, og skal þá boða til nýs aðalfundar með 6 vikna fyrirvara, enda hafi fulltrúaráðið borið upp eða fallist á tillögurnar og ef þær á þeim fundi verða samþykktar með þrem fjórðungum allra greiddra atkvæða, þá eru þær löglega samþykktar án tillits til þess, hve margir hluthafar eða umboðsmenn þeirra voru á fundi.

Þegar aðalfundur hefir fallist á tillögur til breytingar á reglugjörðinni, skal bera þær undir stjórnarráð Íslands til samþykktar, og fá þær ekki fyrr gildi en sú samþykkt er fengin. 52
6. júní

Um allar aðrar ályktanir ræður afl atkvæða, þar sem annað er eigi sagt með berum orðum í reglugjörðinni.

37. gr.

Bóka skal umræður á aðalfundi, og skal formaður fulltrúaráðsins og fundarstjóri undirskrifa fundarbók.

38. gr.

Nú þykir forsætisráðherra einhver ályktun aðalfundar koma í bága við tilgang bankans eftir því, sem að framan er greint, eða að öðru leyti brjóta í bág við gildandi lagafyrirmæli um bankann og getur hann þá felt þá ákvörðun úr gildi.

VI. kap.

Reikningsuppgjörð, skifting ágóða og varasjóður.

39. gr.

Starfsár bankans er frá 1. janúar til 31. desember.

Nú kemur það í ljós áður en ársreikningur er saminn, að bankinn muni biða verulegt tjón á einhverjum skuldastað, og skal þá færa gjaldamegin á reikninginn upphæð þá, er ætla má, að bankinn tapi eða að minsta kosti svo háa, sem hægt er. Komi það síðar fram að eigi þurfi svo mikið, sem áætlað var, skal það, sem umfram verður, fært bankanum til tekna í næsta reikningi þar á eftir.

Reikningurinn skal endurskoðaður af endurskoðanda þeim, er aðalfundur kys, og öðrum endurskoðanda, er forsætisráðherra skipar. Þeir skulu rannsaka hann og bera saman við bækur bankans og heimaðjeð. Fulltrúaráðið ákveður þóknun fyrir starf þeirra.

Við hver mánaðarlok skal birta stutt yfirlit yfir hag bankans.

40. gr.

Nú kemur það í ljós milli reikningsgjörðar og úrskurðunar reikningsins, að bankinn muni biða verulegt tjón á einhverjum skuldastað, og skal þá, áður en arði fyrir hið liðna ár er skift, færa til útgjalda þá upphæð, er ætla má að bankinn tapi, eða að minsta kosti svo háa sem hægt er. Komi það síðar fram, að eigi þurfi svo mikið sem áætlað var, skal það, sem umfram verður, fært bankanum til tekna á næsta reikningi þar á eftir.

Af árlegum arði bankans, að frátöldum 4% af hlutafjenu, skal greiða 10% í gjald til landssjóðs. Af afganginum skal fyrst leggja 10% í varasjóð, því næst skal greiða hluthöfum 4% af hlutafjenu. Af því, sem þá er afgangs,

- 52** skal greiða fulltrúaráðinu 5% í ágóðahluta og 5% til framkvæmdarstjórnarinnar, en hinum 90% skiftir aðalfundur milli varasjóðs og hluthafa og skal framkvæmdarstjórn gjöra tillögur, er fulltrúaráðið felst á, um skiftingu þessa.
6. júní

VII. kap.

Almenn ákvæði.

41. gr.

Allar fundarboðanir og auglýsingar frá bankanum skal birta þrisvar sinnum í blöðum þeim á Íslandi, er löggilt eru til að birta stjórnarvalda-auglýsingar og í „Berlinga tíðindum“, annars eru þær ekki gildar. Svo má og birta þær í öðrum blöðum eftir því sem fulltrúaráðinu þykir henta.

42. gr.

Mynt sú, sem gjaldgeng er á Íslandi á hverjum tíma sem er, skal vera sú sem bankinn notar til viðskifta og í bókfærslu sinni.

43. gr.

Bankinn skal sem handveðshafi hafa rjett til þess, ef ekki er öðru vísi um samið, að selja veðið við opinbert uppboð, þá er hann hefir gjört þeim, er veðið hefur sett, aðvart um það með vottum með 30 daga fyrirvara, eða þá, ef veðsetjandi þekkist ekki eða ef ókunnugt er um heimili hans, eftir að hafa innkallað hlutaðeiganda með 60 daga fyrirvara, til þess að leysa út veðið, með opinberri auglýsingu í blöðum þeim, er ætluð eru til að flytja aðrar lögbirtingar.

44. gr.

Meðan einkarjetturinn til seðlaútgáfu varir, verður bankinn ekki lagður niður eftir neinni ráðstöfun af hálfu hluthafa. En landstjórninni er heimilt að ganga að honum og gjöra þær ráðstafanir, er þörf kann vera á, svo framarlega sem hann fullnægir ekki skyldum þeim, er á honum hvíla samkvæmt gildandi lögum og reglugjörð þessari. En ef nokkru sinni skyldi raskast hlutfall það, er ákveðið er um grundvallan bankans, skal honum þó veittur eins mánaðar frestur til að koma því í lag.

45. gr.

Ályktun um að bankinn — eftir að einkarjetturinn til seðlaútgáfu er þrotinn — skuli lagður niður, er því aðeins gild, að á aðalfundinum sjeu hluthafar eða umboðsmenn hluthafa að helmingi hlutafjárnsins að minsta kosti, og að þrír fjórðu hlutar allra greiddra atkvæða sjeu henni fylgjandi.

Nú á að leggja bankann niður, og ákveður þá aðalfundur, hvort bankabúið skuli gjört upp af fulltrúaráðinu eða af sjerstakri nefnd, er til þess sje

kosin. Að lokinni uppgjörð skal haldinn aðalfundur og á honum skýrt frá niðurstöðu og kvittan gefin.

52
6. júní

VIÐAUKI.

Hlunnindi fyrir bankann.

a.

Íslandsbanki skal, samkvæmt því er gildandi lög mæla fyrir, hafa rjett til að gefa út gjaldmiðil, er komið geti í stað mótaðra peninga, og er það ákveðið til tryggingar Íslandsbanka og handhöfum seðla hans, að ekki skuli, svo lengi sem lög þessi eru í gildi, gefa út eða leyfa að gefa út nokkurn slíkan gjaldmiðil. Seðlar þeir, sem útgefnir eru af stjórninni fyrir hönd landssjóðs, skulu þó vera í fullu gildi, en ekki má auka þá fram yfir það, sem nú er; þeir og seðlar Íslandsbanka skulu vera hinir einu seðlar, er gilt geti manna á milli og sem tekið skuli við í opinbera sjóði sem reiðugull væri.

b.

Hver sem býr til eftirmynd seðla, sem útgefnir eru af Íslandsbanka, eða falsar þá, skal sæta hegningu þeirri, sem ákveðin er í 266. gr. hegningarlaganna. Glæpurinn er drýgður undir eins og búið er að búa til eða falsa seðilinn, þótt ekki sje búið að láta hann úti.

*c.**

Bankinn skal greiða gjald í ríkissjóð eins og hjer segir:

- a. Ef seðlaútgáfan fer eigi fram úr 6 miljónum króna, greiðist það gjald, sem ákveðið er í lögum nr. 66, 10. nóv. 1905, en eigi annað gjald.

Sbr. önnur nýrri ákvæði í lögum nr. 7, 4. maí 1922, 2. gr. svohljóðandi:

Bankinn skal greiða gjald í ríkissjóð eins og hjer segir:

- a. Ef seðlaútgáfan fer eigi fram úr 6 miljónum króna greiðist það gjald, sem ákveðið er í lögum nr. 66, 10. nóv. 1905.
- b. Ef seðlaútgáfan er yfir 6 og alt að 7 miljónum, greiðist 2% aukagjald af þeim hluta 7. miljónarinnar, sem ekki er málmtrygður eftir ákvæðum laga nr. 66, 10. nóvember 1905.
- c. Ef útgáfan er yfir 7 miljónir króna, greiðir bankinn af því, sem fram yfir er, gjald sem er 2% undir forvöxtum hans, þó aðeins af þeim hluta, sem ekki er málmtrygður. Gjald það, er ræðir um í b.- og c-lið, telst eftir seðlum, sem í umferð eru í lok hvers mánaðar og greiðist gjaldið í ríkissjóð í hvers mánaðarlok.

52
6. júní

- b. Ef seðlaútgáfan er yfir 6 og alt að 7 miljónum kr., greiðist 2% aukagjald af þeim hluta 7. miljónarinnar, sem er ómálmtrygður, eða af 62,5% af þeim seðlum.
- c. Ef útgáfan er yfir 7 miljónir króna, greiðast fullir forvextir bankans af því, sem fram yfir er, að svo miklu leyti, sem það er eigi málmtrygt, eða af 62,5% af þeim seðlum.

Gjald það, er ræðir um í b. og c. lið, telst eftir seðlum sem í umferð eru í lok hvers mánaðar, og greiðist gjaldið í ríkissjóð í hvers mánaðar lok.

Að öðru leyti má aldrei íþyngja Íslandsbanka með nokkru gjaldi eða skatti öðrum en þeim, sem framan er getið, meðan hann hefir seðlaútgáfurjett samkvæmt núgildandi lögum.

d.

Jafnvel þótt stimpilgjald verði leitt í lög á Íslandi, má ekkert slíkt gjald leggja á seðla bankans, bækur hans, ávísanir nje skuldbindingar, sem útgefast af honum og í nafni hans, heldur ekki á skuldbindingar, sem veita bankanum handveðsrjett, hlutabrfef bankans eða yfirfærslur á þau, nje á yfirfærslur á bankaskuldabrfef þau, sem nefnd eru í 3. gr. laganna (4. gr. reglugjörðar þessarar).

Bráðabirgðaákvæði.

Meðan lög nr. 16, 18. maí 1920 eru í gildi, skal bankinn, með samþykki bankastjórnarinnar, leystur undan þeirri skyldu, að greiða handhafa seðla bankans með gullmynt, samkvæmt lögum nr. 66, 10. nóv. 1905, 4. gr.; gegn því að hann afhendi ríkisstjórninni allan málmforða sinn, sbr. sömu lög, 5. gr. a. og b., til ráðstöfunar, enda taki ríkisstjórnin, fyrir ríkissjóðs hönd, jafnframt að sjer ábyrgð á greiðslu jafnmikillar upphæðar af seðlum bankans, sem málmforðanum nemur.

Um leið og ráðstöfuninni um óinnleysanleik seðlanna verður afljett, afhendir ríkisstjórnin bankanum aftur gullforðann.

Framanskráð reglugjörð staðfestist hjer með samkvæmt 33. gr. auglýsingar, dags. í dag, um staðfesting á breytingum á reglugjörð fyrir Íslandsbanka frá 25. nóv. 1903.

Þetta gjörist hjer með almenningi kunnugt.

Í fjármálaráðuneytinu, 6. júní 1923.

Kl. Jónsson.

Gísli Ísleifsson.

OPIÐ BRJEF

um

53

11. ágúst

almennar reglulegar kjördæmakosningar til Alþingis.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Samkvæmt 4. gr. laga 18. maí 1920, nr. 12, eiga almennar reglulegar kjördæmakosningar til Alþingis að fara fram árið 1923.

Fyrir því bjóðum Vjer allramildilegast og skipum svo fyrir að þessar alþingiskosningar skuli fara fram um land alt hinn fyrsta vetrardag þetta ár, sem er hinn lögboðni kjördagur.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Marselisborg, 11. ágúst 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

AUGLÝSING

um

samning um áskrift á blöðum og tímaritum milli Íslands og Noregs.

Póststjórnirnar á Íslandi og í Noregi hafa að fengnu sjerstöku umboði komið sjer saman um eftirfarandi samning:

SAMNINGUR

um

áskrift á blöðum og tímaritum milli Íslands og Noregs.

Póststjórnirnar á Íslandi og í Noregi hafa að fengnu sjerstöku umboði komið sjer saman um eftirfarandi samning:

1. gr.

Póststarfinu við áskrift á blöðum milli Íslands og Noregs skal hagað samkvæmt ákvæðum þessa samnings.

Með tímarit fer eins og blöð að því er áskrift snertir.

2. gr.

Í hvoru landinu um sig veita pósthúsin móttöku á pöntunum frá almennings hálfu á blöðum, sem gefin eru út í hinu landinu, enda hafi útgefendur samþykkt milligöngu póststjórnarinnar við áskrift blaða.

Þau taka ennfremur á móti pöntunum á blöðum allra annara landa, sem póststjórnirnar kynnu að geta útvegað, en hvoru landinu um sig er heimilt að leyfa ekki áskrift á blöðum, sem kynnu að vera bönnuð á valdsvæði þess, eða útilokuð frá flutningi eða útbýtingu.

3. gr.

54

Hvor póststjórnin um sig ákveður verð það, sem hún tekur fyrir að út- 4. okt.
vega hinni blöð úr sínu landi, og, ef svo ber undir, blöð, sem koma út í öðrum löndum.

Verð þetta má ekki undir neinum kringumstæðum fara fram úr verði því, sem innlendir áskrifendur í Noregi greiða, en á Íslandi innkaupsverði póststjórnarinnar þar, að viðbættu meðaltali á innanríkisburðargjaldi og umboðsgjaldi allt að 50 aurum fyrir hvert áskriftartímabil.

Fyrir norsk og íslensk blöð og tímarit, frá eða til Noregs og Íslands, sem send eru með beinum skipaferðum eða fara aðeins í transít yfir Norðurlönd, skal taka transítgjald, 25 auro um hvern ársfjórðung, eða brot úr ársfjórðungi, fyrir hvert blað eða tímarit, sem kemur oftast út en einu sinni í viku, en annars 12½ eyri um ársfjórðung — allt saman með hliðsjón til gengismunar, sem kann að verða. — Transítgjaldið fellur í hlut hinnar norsku póststjórnar, enda gerir hún upp við milliliggjandi lönd. Nánari reglur um útreikning á þessu gjaldi setja póststjórnirnar.

Fyrir íslensk blöð og tímarit til allra annara landa en Noregs, svo og fyrir blöð og tímarit frá öðrum löndum til Íslands skal transítgjaldið reiknað samkvæmt ákvæðum alþjóðapóstsamningsins um slíkar sendingar, nema lægra transítgjald sje ákveðið með sjerstökum samningi.

4. gr.

1. Póststjórn ákvörðunarlandsins ákveður gengi það sem hún notar við breytingu á kaupverðinu í mynt síns lands.

2. Póststjórn ákvörðunarlandsins ákveður verð það, sem áskrifanda ber að greiða, og bætir við það burðar- umboðs- eða útburðargjaldi því, sem hún álítur þörf á að taka, án þess þó að greiðslur þessar megi fara fram úr þeim, sem póststjórnin í Noregi tekur fyrir innlendar áskriftir, eða þeim, sem póststjórnin á Íslandi tekur í innanríkisburðargjald og umboðsgjald samkvæmt 3. grein.

Þar að auki bætir hún við stimpilgjaldi því, sem kynni að eiga greiðast samkvæmt lögum landsins.

3. Áskriftargjaldið skal greiðast við pöntun og fyrir allt áskriftartímabilið í einu.

5. gr.

Breyting á verði skal tilkynnt aðalpóststjórn ákvörðunarlandsins eða einhverju pósthúsi, sem sjerstaklega er tiltekið, og, eftir því sem frekast er unnt, innan mánaðar áður en tímabilið hefst, sem hún á við. Nær hún til þeirra

- 54** áskrifta, sem pantaðar eru fyrir þetta tímabil, en hefir engin áhrif á áskriftir, 4. okt. sem eru í gildi, þegar hið nýja verð er tilkynnt.

6. gr.

Verðlista, áskriftartilboð, auglýsingahefti o. s. frv., sem lögð eru innan í blað, en geta ekki skoðast hluti af því, skal borga undir eins og undir prentað mál; skal burðargjald þetta greitt með frímerkjunum eða stimpli frímerkingarvjelar, annaðhvort á krossbandinu eða umslaginu, eða á prentinu sjálfu.

7. gr.

1. Áskriftir er ekki hægt að fá fyrir önnur tímabil en þau, sem tiltekin eru á hinum opinberu listum.
2. Áskrifendur, sem ekki hafa pantað í tíma, eiga ekki heimtingu á tölublöðum þeim, sem komið hafa út frá byrjun áskriftartímabilsins.

8. gr.

1. Skifti áskrifendur um bústað innanlands, geta þeir með aðstoð viðskiptapósthúsanna fengið blaðið sent eftir hinu nýja heimilisfangi sínu. Fyrir þetta má taka gjald samkvæmt innanríkisákvæðum hlutaðeigandi lands.

2. Áskrift á blöðum hjá póststjórn annars hvors landsins er hægt að flytja úr einum stað í öðru landinu í annan stað í hinu gegn 50 auru gjaldi fyrir flutninginn, og greiðist það fyrirfram.

Upphæðin fellur til þeirrar póststjórnar, sem innheimtir hana.

3. Flytji áskrifandi bústað sinn út fyrir samningslöndin, skulu eintökin send með persónulegri utanáskrift viðtakanda og nægilega frímerkt, annaðhvort af útgefanda eða pósthúsi fyrsta ákvörðunarstaðar, gegn fyrirfram greiðslu áskrifanda á burðargjaldinu.

9. gr.

Pósthúsin eru skyldug til þess að taka til greina, áskrifendum að kostnaðarlausu, allar umkvartanir, sem hafa við rök að styðjast, og snerta tafir eða hverskonar óreglu í póststarfinu við áskrift á blöðum,

10. gr.

Póststjórnirnar taka enga ábyrgð á sig gagnvart skyldum þeim og skuld- 4. okt.
bindingum, sem hvíla á útgefendunum.

Þeim ber og engin skylda til endurgreiðslu ef svo fer, að blað hættir að koma út að nokkru eða öllu leyti á meðan áskriftartímabilið standur yfir.

11. gr.

Hvor póststjórnin um sig heldur að fullu burðargjöldum þeim og greiðslum, sem hún tekur fram yfir kaupverðið.

12. gr.

1. Reikningarnir yfir afgreiddar og umbeðnar áskriftir skulu gerðir ársfjórðungslega og greiddir af hinni skuldugu póststjórn í löglegri mynt landsins, sem á inni, og innan tímatakmarka, sem ákveðin eru í reglugjörð eða eftir samkomulagi beggja póststjórnanna.

2. Greiðsla á reikningsjöfnuðinum fer fram með póstávísun, ef annað hefir ekki orðið að samkomulagi.

Slíkar póstávísanir eru undanþegnar öllu gjaldi og mega fara fram úr hámarki því, sem ákveðið er í póstávísanasamningnum.

3. Verði dráttur á greiðslunni, falla vextir á upphæðina, 7% á ári, til póststjórnarinnar, sem á inni.

13. gr.

Póststarfið við áskrift á blöðum er framkvæmt af viðskiftapósthúsum, sem hvor póststjórnin um sig ákveður.

14. gr.

Póststjórnirnar hafa heimild til í sjerstakri starfsreglugjörð eða með skriflegu samkomulagi, að setja nánari ákvarðanir, til framkvæmda á samningi þessum.

Beri svo við um einhver atriði, að engin ákvæði um þau sjeu fyrir hendi í samningi þessum, skal farið eftir alþjóðapóstsamningunum og starfsreglugjörðunum, sem þeim fylgja.

54

15. gr.

4. okt.

Samningur þessi skal ganga í gildi þann 1. október 1923 og vera í gildi um óákveðinn tíma, en hvor samningsaðili getur sagt honum upp fyrir sitt leyti með árs fyrirvara.

Saminn í tveim eintökum.

Reykjavík, 10. ágúst 1923

Kristjaníu, 28. júlí 1923

S. Briem.

Hin norska pósthjórn.

(L. S.)

Sommerschild.

(L. S.)

Klaus Helsing.

Þetta gerist hjer með öllum kunnugt.

Atvinnu- og samgöngumálaráðherrann.

Reykjavík, 4. oktbr. 1923.

Kl. Jónsson.

S. Briem.

STARFSREGLUGJÖRÐ

54

4. okt.

við

samninginn um áskrift á blöðum og tímaritum milli Íslands og Noregs.

Póststjórnirnar á Íslandi og í Noregi eru orðnar ásáttar um að við áskrift á blöðum og tímaritum skuli gilda eftirfarandi ákvæði.

I. gr.

Hvor póststjórnin um sig tilkynnir hinni viðskiftapósthús þau, sem hún hefir ákveðið til gagnkvæmra viðskifta.

Pósthús þessi skrifast beint á sín á milli um allt, sem lýtur að póststarfinu við áskrift.

II. gr.

1. Póststjórnirnar senda hvor annari skrá yfir blöð þau, sem hægt er að skrifa sig fyrir með þeirra hjálp ásamt upplýsingum um áskriftarskilyrði, meðalþyngd hvers blaðs í grömmum, og kaupverði, þar í innifalið innanríkisburðargjald og umboðsgjald, ef svo ber undir. Kaupverðið skal sett í mynt landsins sem útvegar blöðin.

Breytingar á þessari skrá skulu tilkynntar þegar í stað.

2. Póststjórnirnar láta þar að auki, hvor aðra vita um blöð, sem bönnuð eru.

III. gr.

Eftir skrám þeim, sem sendar eru samkvæmt næstu grein á undan, útbýr hvor póststjórn um sig aðalgjaldskrá, er innihaldi upplýsingar um blöðin, áskriftarskilyrðin og verðið, sem áskrifandi á að borga. Verð þetta, sem er samsett samkvæmt 4. gr. samningsins, skal tilgreint í löglegri mynt landsins, sem gefur gjaldskrána út.

IV. gr.

1. Áskriftartímabilin ná yfir:

1 ár frá 1. janúar,

$\frac{1}{2}$ — — 1. janúar og frá 1. júlí,

$\frac{1}{4}$ — — 1. janúar, 1. apríl, 1. júlí og 1. október.

54
4. okt.

Undantekning frá þessu ákvæði eru þó leyfð, þegar um er að ræða blöð eða tímarit, sem koma út endrum og sinnum eða ekki að staðaldri; má þá skrifa sig fyrir þeim fyrir þann tíma, sem um er að ræða, án þess að vera bundinn við dagsetningar þær, sem að ofan getur.

2. Póststjórnirnar geta komið sjer saman um, að leyfa mánaðar og tveggja mánaða áskrift.

3. Pósthúsin veita þeim áskrifendum, er ekki hafa pantað í tæka tíð, aðstoð sína ef þeir óska þess, til þess að ná í eintök þau, sem þegar eru komin út, ef það er hægt.

V. gr.

1. Undir lok hvers ársfjórðungs taka viðskiftapósthúsin upp á skrá áskriftarbeiðnir þær, sem þeim hafa borist innanlands frá. Skal skrá þessi vera komin til tilsvareandi viðskiftapósthúss á hæfilegum tíma, svo að hægt sje að afgreiða áskriftirnar frá þeim degi, er þær ganga í gildi.

Beiðnir þær, sem koma eftir að búið er að senda aðalskrána, skal taka upp á sjerstaka skrá. Sama gildir og um beiðnir þær, sem fram koma á milli hinna vanalegu endurnýjunartímabila.

2. Skrárnar skulu tölusettar með áframhaldandi númeri yfir árið. Í lok hverrar skráar skal taka upp eldri pantanir þannig, að þær, fyrir hvert blað, sýni aðalupphæð áskriftanna, sem beðið er um frá einu og sama viðskiftapósthúsi.

VI gr.

Á Íslandi eru blöðin aðeins flutt til viðkomustaða skipa og afhent þar. Blöðin skulu send í pökkum og skrifað utan á þá til ákvörðunarpósthúsanna. Pakkarnir skulu merktir með „Abonnements-poste“ eða tilsvareandi áletrun.

VII. gr.

Þegar áskrift er flutt gegn 50 aura föstu gjaldi, skal farið að semhjersegir:

Beiðni um flutning á áskrift skal gilda frá ákveðnum degi um óákveðinn tíma, og er því aðeins tekin til greina, að beðið sje um flutning á blaðinu eða tímaritinu í einn stað, en ekki ef samtímis er beðið um flutning í marga staði, hvern á eftir öðrum.

Beiðnina sendir pósthús fyrverandi ákvörðunarstaðar til hlutaðeigandi viðskiftapósthúss innanlands, en það skýrir aftur hlutaðeigandi pósthúsum frá því, eins fljótt og auðið er.

Flutningsgjaldið greiðist með frímerkjum, sem límist á beiðnina.

Þegar þessi er um áskrift á blaði, sem ekki er á skránni, snýr hlutað- eigandi viðskiftapósthús sjer til viðskiftapósthúss þess, sem það er í sambandi við, til þess að fá nauðsynlegar upplýsingar. Það getur þó engu að síður orðið við áskriftarbeiðninni þegar í stað gegn því að gera upp eftir á við hlutaðeig- anda, sem þó er skyldugur til að borga fyrirfram, eftir því sem þörf krefur. 54 4. okt.

VIII. gr.

Verði töf á sendingu blaða, hún falli niður eða blöðin verði skakkt send, þá skal tilkynna það þegar í stað, sem og hverskonar óreglu sem fyrir kann að koma í póstarfinu við áskrift á blöðum, bæði til viðskiftapósthússins eða, ef svo ber undir, sendipósthússins og aðalpóststjórnanna, sem hafa beðið um það.

Umkvörtunum skal gefinn gaumur þegar í stað.

IX. gr.

Hætti útgefandi um stundarsakir eða með öllu að gefa blaðið út, skulu póststjórnirnar, að svo miklu leyti sem þær geta, aðstoða áskrifendur í því að fá endurgreiðslu á blaðverðinu fyrir þann tíma, sem pöntunin hefir ekki verið afgreidd.

X. gr.

1. Jafnskjótt og ætla má, að ársfjórðungspöntunum sje lokið og í síð- asta lagi þann 20. annars mánaðar ársfjórðungsins, skal sjerhvert viðskiftapóst- hús, ef ekki öðruvísi er ákveðið, útbúa til pósthúss þess, sem það skiftir við, sjerstakan reikning. Á reikning þennan færir það, eftir stafrófsröð og áskriftar- tímabilum, öll blöð, sem afgreidd hafa verið, síðan næsti reikningur á undan var búinn til. Ef þörf krefur má búa út viðbótarreikning á þriðja mánuði árs- fjórðungsins.

Áskriftarpantanir, sem koma eftir lok hins sjerstaka reiknings, eða, ef svo ber undir, viðbótarreikningsins, skulu færðar í næsta ársfjórðungsreikningi.

2. Sje ekki öðruvísi umsamið, skulu upphæðir þær, sem skuldast fyrir að útvega áskrifendum einstök eintök eða fyrir að senda blöð til annara landa, sakir þess að áskrifendur hafa flutst búferlum, teknar upp til reikningsjafn- aðar í ársfjórðungsreikningunum.

XI. gr.

1. Nema öðruvísi sje umsamið, skulu reikningar beggja aðila athugaðir og jafnaðir áður en ársfjórðungur sá, er þeir eiga við er runninn út.

Reikningar beggja aðila greiðast með óskertri fjárhæð sinni án frádráttar af gagnkvæmum reikningum.

Mismunur, sem fram kemur, er jafnaður í næsta ársfjórðungsreikningi.

2. Ef nauðsyn krefur má heimta afborganir mánaðarlega.

54

4. okt.

XII.

Keglugjörð þessi gíðir frá þeim degi, er samningurinn um áskrift á blöðum og tímaritum gengur í gildi.

Hún skal gilda jafnlengi og tjeður samningur, nema hún verði endurnýjuð með sameiginlegu samþykki beggja aðila.

Samin í tveim eintökum.

Reykjavík, 10. ágúst 1923

S. Briem.

(L. S.)

Kristjáníu, 28. júlí 1923

Hin norska póststjórn.

Sommerschild.

(L. S.)

Klaus Helsing.

TILSKIPUN

55

3. febr.

um viðauka við tilskipun 30. nóv. 1921, um ákvörðun tekjuskatts
og eignarskatts í Reykjavík.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vjer bjóðum hjermeð og fyrirskipum, samkvæmt
23. gr. laga nr. 74, 27. júní 1921, um ákvörðun tekjuskatts og eignar-
skatts í Reykjavík á þessa leið:

1. gr.

Niðurjöfnunarnefnd Reykjavíkur skal jafna niður gjöldum eftir efn-
um og ástæðum.

Frá 1. febrúar 1923 skal skattstjóri ríkisins í Reykjavík jafnframt eiga
sæti í nefndinni og vera formaður hennar. Niðurjöfnunarnefnd skipa, auk
hans, 4 menn, er bæjarstjórnin kys til eins árs í senn á síðari reglulegum fundi
sínnum í nóvembermánuði ár hvert, í fyrsta skifti þó jafnskjótt sem tilskipun
þessi öðlast gildi. Kjörgengir í nefndina eru þeir bæjarbúar, sem kjörgengir
eru til bæjarstjórnar.

Formaður nefndarinnar fær 600 króna þóknun á ári úr bæjarsjóði fyrir
starf sitt og hinir nefndarmennirnir 400 krónur hver, hvortveggja auk dýr-
tíðaruppbótar eftir þeim reglum, sem á hverjum tíma gilda um dýrtíðarupp-
bót á launum starfsmanna bæjarins. Ennfremur greiðir bæjarsjóður ríkissjóði
 $\frac{1}{3}$ hluta af skrifstofukostnaði skattstofunnar, að frátöldum launum skattstjóra.

Auk þeirra upplýsinga, er nefndin sjálf aflar sjer um hagi skattþegna,
skal hún, svo og sú nefnd, er bæjarstjórn felur athugun á útsvarskærum, hafa
aðgang að skýrslum þeim, sem skattstofan fær um hagi þeirra, eftir því sem
hægt er, án þess að í bága komi við vinnubrögð skattstofunnar. Fundi heldur
niðurjöfnunarnefnd í húsakynnum skattstofunnar.

Nefndarmenn hvorirtveggja vinna skriflegt drengskaparheit að því, að
halda leyndu fyrir óviðkomandi mönnum öllu því, er þeir komast að í starfi
sínu um hagi manna.

55

3. febr.

2. gr.

Með tilskipun þessari er úr gildi feld 7. gr. laga nr. 49, 30. nóvember 1914. Tilskipun þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 3. febrúar 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Magnús Jónsson.

56

BRÁÐABIRGÐALÖG

um heimild fyrir ríkisstjórnina að veita undanþágu frá ákvæðum laga nr. 47, 3. nóv. 1915, um breytingu á lögum um útflutning hrossa 22. nóv. 1907.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Með því að atvinnu- og samgöngumálaráðuneyti Vort hefir þegnlega borið það upp fyrir Oss, að allgóður markaður fáiist nú erlendis fyrir íslensk hross, en hinsvegar allmikið til af útflutningshrossum í landinu, sem landsmönnum yrði hagur í að losna við, í stað þess að bíða með sölu þeirra til næsta árs og eiga á hættu, að markaðurinn spillist, enda muni gott að losna við hrossin af fóðrum, þar sem heyskapartíð hefir verið mjög vond síðastliðið sumar á Norður- og Austurlandi, þá teljum Vjer það brýna nauðsyn, að gefa út bráðabirgðalög um þetta efni samkv. 23. gr. stjórnarskrárinnar 18. maí 1920.

Því bjóðum Vjer og skipum þannig:

1. gr.

Ríkisstjórninni heimilast að veita þá undanþágu frá ákvæðum laga nr. 47, 3. nóv. 1915, um breytingu á lögum um útflutning hrossa, 22. nóv. 1907, að

flytja megi út hross til sölu á erlendum markaði í nóvember- og desembermánuði **56**
1923. **21. nóv.**

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 21. nóvember 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Kl. Jónsson.

OPIÐ BRJEF,

er stefnir saman Alþingi til reglulegs fundar 15. febrúar 1924.

57
3. des.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vjer samkvæmt 18. gr. í stjórnarskrá konungsrík-
isins Íslands, 18. maí 1920, allramildilegast höfum ákveðið að láta Alþingi
koma saman til reglulegs fundar föstudaginn 15. febrúar 1924.

Um leið og Vjer birtum þetta, bjóðum Vjer öllum þeim, sem setu eiga að
hafa á tjeðu Alþingi, að koma nefndan dag til Reykjavíkur og verður þar þá sett
Alþingi, eftir að guðspjónustugjörð hefir farið fram í dómkirkjunni.

Gefið á Amaliuborg, 3. desbr. 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.

58
3. des.

KONUNGS BRJEF

um

setning Alþingis.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Vjer viljum hjermeð veita yður sem forsætisráðherra
Vorum umboð til þess í Voru nafni að setja Alþingi, er koma á saman til
reglulegs fundar föstudaginn 15. febrúar 1924.

Gefið á Amaliuborg, 3. desbr. 1923.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Sig. Eggerz.